ԼՐԱԳՐՈՂԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

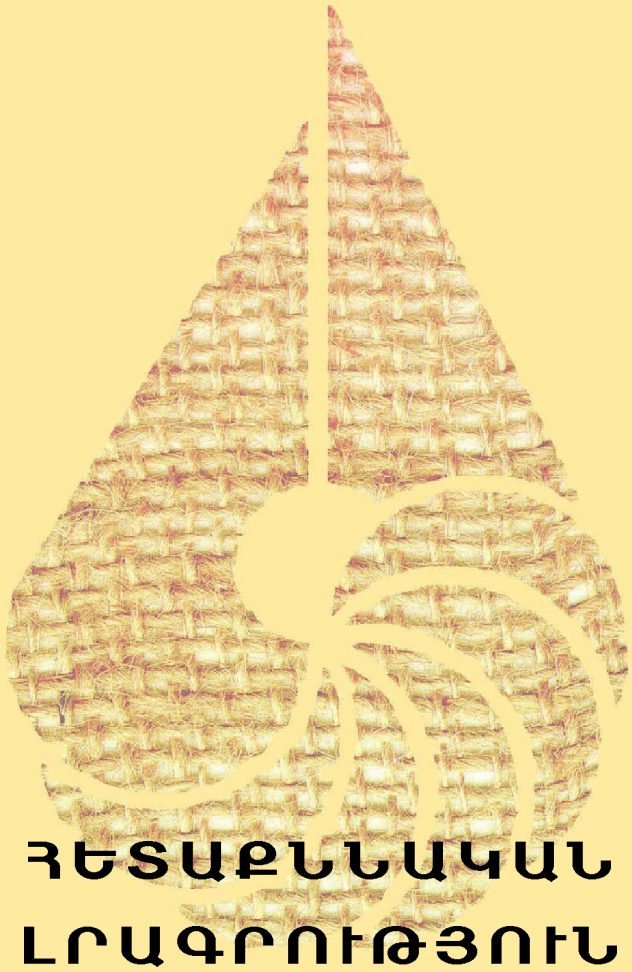

ՀԵՏԱՔՆՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

առաջին ծանոթություն

ºðº ì ²ÜÆ
Ø²ØàôÈÆ ² Î àôØ´

´²ò Ð²ê²ð² Î àôÂÚ²Ü
ÆÜê îÆî àôî

ՀԵՏԱՔՆՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

առաջին ծանոթություն

§ì ³Ý ²ñÛ³Ý¦
ºñ»õ³Ý
2001

§Ð»ï ³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛáõÝ. ³é³çÇÝ Í³ÝáÃáõÃÛáõÝ¦ ·ÇñùÁ ÙÇ ÅáÕá-վածու է, որ նախատեսված է ինչպես հետաքննություններով զբաղվող Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ, ³ÛÝå»ë ¿É Ñ³Ù³Éë³ñ³ÝÝ»ñÇ ÅáõéÝ³ÉÇë ïÇÏ³ÛÇ ý³ÏáõÉ-ï»ïÝ»ñÇ áõë³ÝáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ£

ÄáÕáí³ÍáõÇ Ññ³ï³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ Çñ³Ï³Ý³óñ»É ¿ ºñ»õ³ÝÇ Ù³ÙáõÉÇ ³-կումը՝ Բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղի ֆինանսական աջակցությամբ:

Î³½Ù»ó Միխայիլ Դիլոյանը
Թարգմանիչ եւ խմբագիր՝ Գայանե Թերզյան
Ð³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ Ó»õ³íáñáõÙÁ »õ ¿ç³¹ñáõÙÁª Նարա Մենդելի եւ Արմինե Սուքիասյանի
Ìñ³·ñÇ ïÝûñ»Ýª Բորիս Նավասարդյան

Երեւանի մամուլի ակումբ
(թարգմանություն, ձեւավորում, հրատարակություն)

Բովանդակություն

Հետաքննական լրագրություն.
ժանրի պատմություն, ժամանակակից
մեթոդներ, էթիկայի հարցեր 6

ԲԱԺԻՆ 1
ԺԱՆՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ 8

ԲԱԺԻՆ 2
ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ 37

ԲԱԺԻՆ 3
ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐ 83

Հետաքննական լրագրություն. ժանրի պատմություն, ժամանակակից մեթոդներ, էթիկայի հարցեր

Ð»ï ³ùÝÝ³Ï³Ý éñ³·ñáõÃÛ³Ý Å³ÝñÁ »ñÇï ³ë³ñ¹ ã¿£ Ì ÝáõÝ¹ ³éÝ»Éáí ¹»é»õë 19-ñ¹ ¹³ñÇ í»ñç»ÿիև՝ այև բուռև ծաղÏáõÙ ³ åñ»ó ³ÝóÛ³É ¹³ñÇ ëÏ½բիև: ՁևաÛ³Í ï»ë³բաևÝ»ñÇ áõ ·áñÍáÕ éñ³·ñáÕ Ý»ñÇ ï ³ñ³Ó³ÛÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ, Ã» å»±ï ù¿, ³ñ¹Ûáù, éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ ï ³ñբեñ³Ï»É áñå»ë Å³Ýñ, Ã»± ³ÛÝ ëáëÏ Ññ³-å³ñ³Ï³ ËáëáõÃÛ³Ý Ù»ç ï ³ñ³Íí³Í ÛáõñûñÇÝ³Ï Ù»Ãá¹ ¿, Ñ» ï ³ùÝÝ³Ï³Ý éñ³·ñáõÃÛáõÝÝ Çñ ³é³ÝÓÝ³Ñ³ï ÏáõÃÛáõÝÝ»ñáí áõ Ù»Ãá¹Ý»ñáí ³í»ÉÇ áõ ³í»ÉÇ¿ ³Ùñ³åÝ¹áõÙ Çñ ¹Çñù»ñÁ éñ³·ñáõ-ÃÛ³Ý Ù»çª áñå»ë Å³Ýñ£ ØÇ ß³ñù ³ÛÉ ³é³ÝÓÝ³Ñ³ï ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ß³ñùáõÙ å»ïù¿ ÝÿÉÝ³»õ ³ÛÝ, áñ ³Ûë Å³ÝñÝ ³Ùբողç³ïÇñ³Ï³Ý Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ ãÇ Ï³ñáÕ ·áÛáõÃÛáõÝ áõÝ»Ý³É ¥ËáëùÁ ÉÇ³ñÅ»ù ·áÛáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ¿¤« ãÇ Ï³ñáÕ ½³ñ·³Ý³É£ ²Ûëå»ë, ûñÇ Ý³Ï, Ñ»ï ³ùÝÝ³Ï³Ý éñ³·ñáõÃÛáõÙը բուռև qաբ·³óáõÙ¿ ³åñ»É Ñ³ïÏ³å»ë ³ÛÝ »ñÏñÝ»ñáõÙ, áñï»Õ ³Ùբողç³ïÇñ³Ï³Ý Ï³ñ·»ñÇÝ ÷áË³ñÇÝ»Éáõ »Ý»Ï»É ÅáÕáíñ¹³í³ñ³Ï³Ý Ï³é³í³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ²Ûë »ñ»õáõÛÃÁ ï»ëÝáõÙ »Ýù»'õ ³ÝóÛ³É ¹³ñÇ í»ñç»ñÇ É³ïÇÝ³³Ù»-ñÇÏÛ³Ý »ñÏñÝ»ñÇ, »'õ ²ñ»õ»ÉÛ³Ý ºíñáå³ÛÇ »ñÏñÝ»ñÇ, »'õ, Çí»ñçá, Ý³ËÏÇÝ ÊáñÑñ¹³ÛÇÝ êáóÇ³ÉÇë ï³Ï³Ý Ð³Ýñ³å»ïáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ØÇáõÃÛ³Ý ûñÇÝ³Ïáí, áñÇ ï³ëÝÑÇÝ· Ñ³Ýñ³å»ïáõÃÛáõÝÝ»ñÇó Ù» ÏÁ Ù»ñ »ñÏÇñÝ ¿ñª Ð³Û³ë ï³ÝÁ£

²ÏÝÑ³Ûï ¿, áñ ï³ñբեր պատ×³éÝ»ñÇ áõ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ոի բե-ñáõÙáí Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï ³ùÝÝáõÃÛ³Ý Å³ÝñÁ ã¿ñ Ï³ñáÕ ÙÇ³ÝÙ³Ý áõ Ñ³Ù³ñÅ»ù ½³ñ·³óáõÙ ³åñ»É ëáóÇ³ÉÇë ï³Ï³Ý ·»ñï»ñáõÃÛ³Ý ÷ÉáõÃáõÙÇó Ñ»ïá ³é³ç³gաó բnÉáñ Ýáñ³ÝÏ³Ë å»ïáõÃÛáõÝÝ» ñáõÙ£ ²Û¹ å³ï×³éÝ»ñÁ Ã»' ïÝï»ë³Ï³Ý »Ý, Ã»' ëáóÇ³É³Ï³Ý »õ Ã»' ³½·³ÛÇÝ£ ²Û¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÁª áñå»ë Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý í»ñ³ÑëÏáÕáõÃÛ³Ý ³ñ¹ÛáõÝ³í»ï Ó»õ, ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ ÅáÕáíñ¹³í³ñ³կաև բաñ»÷áËáõÙÝ»ñÇ ×³Ý³å³ñÑáí ÁÝÃ³óáÕ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ£

Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï ³ùÝÝáõÃÛ³Ý Å³ÝñÁ ùÇã¿ áõëáõÙÝ³ëÇñí³Í »õ ¹»é ëå³ëáõÙ¿ Çñ Ñ»ï ³½áï áÕÝ»ñÇÝ, ÇÝãå»ë Ý³»õ Ýáñ Ñ»-ï ³ùÝÝáÕ-Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ£ Ð³Û³ëï ³ÝáõÙ, áñù³Ý Ù»½Ñ³Ûï ÝÇ¿, Éñ³-·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï ³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ã»Ù³Ûáí ¹»é»õë áã ÙÇ Ñ³Û»ñ»Ý áõëáõÙ-

Ý³Ï³Ý Ó»éÝ³ñÏ Ï³Ù ·Çñù ãÇ Ññ³ï ³ñ³Ïí»É£ ²Ûë ÷áùñÇÏ ÅáÕáí³ ÍáõÇ Ýå³ï³ÏÁ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç ³Ù»Ý³Ñ» ï ³ùñùÇñ, ³Ù»Ý³բարդ »õ ³Ù»Ý³í ï ³Ý·³íáñ Å³Ýñ»ñÇó Ù»ÏÇ Ù³ëÇÝ Ã»Ïáõ½ ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ å³ï Ï»ñ³գում տալև է բnÉáñ Ýñ³Ýó, áíù»ñ ó³ÝÏ³ÝáõÙ »Ý Éñ³·-ñáõÃÛáõÝÁ ¹³ñÓÝ»É Çñ»Ýó Ù³ëÝ³·Çïáõ ÃÛáõÝÁ, ·áõó» Ý³»õ ×³Ï³ ï³·ÇñÁ£

²é³ջիև բաÅÇÝÁ, áñÝ ³Ýí³Ý»É »Ýù §Ä³ÝñÇ å³ïÙáõÃÛáõÝ§, Ñ³-Ù³éáï ïÏÍ³ÝáÃ³óÝÇ Ó»½ Ñ» ï ³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛ³Ý å³ïÙáõ-ÃÛ³ÝÁª ï ³ñբեր երÏñÝ»ñáõÙ »õ ³ßË³ñÑ³Ù³ë»ñáõÙ£

ԲԱԺԻՆ 1

ԺԱՆՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒ ՄԵՐԿԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՇՆՈՒՆԴԸ

Լրագրության եւ բանասիրության միջազգային ինստիտուտի՝ «Համաշխարհային լրագրության պատմություն» գրքից[1]

Ü³Ëáñ¹ »ñÏáõª 19-ñ¹ »õ 20-ñ¹ ¹³ñ»ñÇ ë³ÑÙ³Ý³·ÍÇÝ Ñ³Ù³ß Ë³ñÑ³ÛÇÝ ïÝï»ëáõÃÛ³Ý Ù»ç »õ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ÏÛ³ÝùáõÙ ï»ÕÇ áõÝ»ó³Í ÷á÷áËáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, áñ Ï³å í³Í ¿ÇÝ Ëáßáñ Ïáñåáñ³-óÇ³Ý»ñÇ Ç Ñ³Ûï ·³Éáõ Ñ»ï, Ñ³ñáõó»óÇÝ ³Ù»ñÇÏ³óÇÝ»ñÇ »õ »í ñáå³óÇÝ»ñÇ ½·³ÉÇ Ù³ëÇ ¹Å·áÑáõÃÛáõÝÁ£ ²½·³ÛÇÝ ïÝï»ëáõÃÛ³Ý ³Ùþnղ nÉáñïÝ»ñ í»ñ³ÑëÏáÕ Ñ½áñ³·áõÛÝ ÙÇ³íáñáõÙÝ»ñÇ »õ ËÙ-բեñÇ Ó»õ³íáñáõÙÁ Ñ³Ý·»óñ»ó ³½³ï Ùñó³ÏóáõÃÛ³Ý ÑÝ³ñ³íáñáõ ÃÛáõÝÝ»ñÇ ë³ÑÙ³Ý³÷³ÏÙ³Ý£ Êáßáñ ïñ»ëïÝ»ñÇ »õ Ïáñåáñ³-óÇ³Ý»ñÇ ·áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÁ Ñ³×³Ë áõÕ»ÏóíáõÙ ¿ñ ûñÇÝ³Ë³Ë ïáõÙÝ»ñáí, ëå³éáÕÝ»ñÇÝ Ë³բեÉáí, å»ï³Ï³Ý å³ßïáÝÛ³Ý»ñÇÝ Ï³ß³é»Éáí£

ÜáõÛÝ ³Û¹ ßñç³ÝáõÙ ²ØÜ-áõÙ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç Ó»õ³íáñíáõÙ ¿ñ ÙÇ áõÕÕáõÃÛáõÝ, áñÇ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ»ñÝ Çñ»Ýó ³é³ç ËÝ¹Çñ ¿ÇÝ ¹ñ»É ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÁ Ñ»ï ³ùÝÝ»Éáõ »õ Ñ³ë³ñ³Ï³ÛÝáõÃÛ³Ý áõ-ß³¹ñáõÃÛáõÝÁ ¹ñ³Ýó íñ³ Ññ³íÇñ»Éáõ ÙÇçáóáí å³Ûù³ñ»É Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ³ñ³ïÝ»ñÇ ¹»Ù£ Üñ³Ýó Ï³ñÍÇùáíª ã³ñÇùÇ Ù»ñÏ³óáõÙÁ å»ïù¿û·Ý»ñÙ³ñ¹Ï³ÝóÑ³ëÏ³Ý³É¹ñ³ ¿áõÃÛáõÝÝáõÝ³Ë³å³ï-×³éÝ»ñÁ, ÷á÷áËáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ó·ïáõÙ ³ñÃÝ³óÝ»É, Ñ³ë³ñ³Ïáõ ÃÛ³Ý Ù»ç å³ÛÙ³ÝÝ»ñ ëï»Õóել բաñ»÷áËáõÙÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ, áñáÝùí»ñç Ïï³ÛÇÝ Ï³Ù³Û³Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ« Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛ³ÝÁ, Ë³-բեուÃÛ³ÝÁ£ Üñ³Ýù ³ñ¹³ñáõÃÛ³Ý, å³ïíÇ Ç¹»³ÉÝ»ñÁ ¹Çï³ñÏáõÙ ¿ÇÝ áñå»ë Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ñ³Ù³ËÙբող ուժ: Կրոն Ý³կան բաñáÛ³ Ëáë ¥Ùáñ³ÉÇëï¤´® üÉ³áõ»ñÁ 1887 Ãí³Ï³ÝÇÝ ÑÇÙÝ³¹ñí³Í Çñ§²-ñ»Ý³¦ ¥Arena¤ ³Ùë³·ñáõÙ ëáõñ ùÝÝ³¹³ïáõÃÛ³Ý »ÝÃ³ñÏ»ó Ó»õ³íáñí³Í Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý-ïÝï»ë³Ï³Ý Ï³ñ·Á£ 1901 Ãí³Ï³ÝÇÝ §²-ñ»Ý³ÛáõÙ¦ ïå³·ñí³Í Çñ Íñ³·ñ³ÛÇÝ Ñá¹í³ÍáõÙ üÉ³áõ»ñÁ åÝ¹áõÙ ¿ñ, áñ »ñÏÇñÝ ³í»ÉÇ áõ ³í»ÉÇ ¿ Ñ»é³ÝáõÙ Çñ³Ï³Ý ³½³ïáõ-ÃÛ³Ý Ç¹»³ÉÇó, ÇÝãÇ íÏ³ÛáõÃÛáõÝÝ »Ý ³Ý¹áõÝ¹Ç Ëáñ³óáõÙÁ Ñ³ñë ïáõÃÛ³Ý »õ ³Õù³ïáõÃÛ³Ý ÙÇç»õ, Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛáõÝÝ áõã³ñ³ß³-

1. Ì åæäóíàðîäíûé èíñòèòóò æóðíàëèñòèêè è ôèëîñîôèè. "Ìñòîðèÿ ìèðîâîé æóðíàëèñòèêè". Èçä-âî "Ñòàðûå ðóêîïèñè", Ðîñòîâ-íà-Äîíó, 2000.

ÑáõÙÝ»ñÁ, ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ï³ËáõÙÁ ùë³ÏÇ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÇó ¥åÉáõ ï áÏñ³ ï Ç³¤£ Ü³ å³Ñ³Ýçáõù ¿ñ Ñ³ë³ñ³Ï³ կաև բաղ»÷á ËáõÙÝ»ñ, áñáÝù Ïë³ÑÙ³Ý³ ÷ ³Ï»ÇÝ ïÝï»ëáõÃÛ³Ý Ù»ç Ù»Ý³ßÝáñ-ÑÁ, Ù³ÝÏ³Ï³Ý ³ßË³ ï áõÅÇ ß³Ñ³ ·áñÍáõÙÁ Ù»ñÏ³óÝáÕ Ñá¹í³Í Ý»ñ ¿ñ Ññ³å³ñ³Ïáõù, Ñ³Ý¹»ë ¿ñ ·³ÉÇë é³ë³Ù³Ï³Ý Ë ï ñ³Ï³-ÝáõÃÛ³Ý »õ ÉÇÝãÇ ¹³ ï ³ë ï ³ÝÇ ¹»Ù³ Ñ³ Ճուև բաև íáñÝ»ñÇ ÏÛ³ÝùÇ áõ ³ßË³ ï ³ÝùÇ ë³ÝÇ ï ³ñ³Ï³Ý å³ÛÙ³ÝÝ»ղի բաղ»É³ íÙ³Ý£

§²ñ»Ý³¦ ³Ùë³ ·ñÇó Ñ» ïá, 19-ñ¹ ¹³ñÇ í»ñçÇÝ »õ 20-ñ¹ ¹³ñÇ սկզբÝ»ñÇÝ ³Ù»ñÇÏÛ³Ý ³ÛÉ Ññ³ ï ³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ ÝáõÛÝå»ë, Ñ³ ïÏ³å»ë ½³Ý·í³Í³ÛÇÝ ³ÛÝåÇëÇ ³Ùë³ ·ñ»ñáõÙ, ÇÝãåÇëÇù ¿ÇÝ §Ø³ù-øÉ»ñë¦-Á ¥McClure's¤, §øáÉÇ»ñë¦-Á ¥Collier's¤, §¾íñÇբn¹Çë¦-Á ¥Everybody's¤, §øáëÙá÷áÉÇÃ»Ý¦-Á ¥Cosmopolitan¤, Ç Ñ³Ûï ¿ÇÝ ·³ լhu բաqÙ³ÃÇí Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñ« áñáÝù Ù»ñÏ³óÝáõÙ ¿ÇÝ Ëáßáñ Ïáñåáñ³óÇ³Ý»ñÇ ³Ýí³Û»É, Ñ³Ýó³íáñ ·áñÍáÕáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, ·áñ-Í³¹Çñ »õ ûñ»Ýë¹Çñ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ï³ñբեր ևաՇ³ñ¹³ÏÝ»ñáõÙ ï»Õ ·ï³Í Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛáõÝÁ£ 1906 Ãí³Ï³ÝÇÝ ²ØÜ Ý³Ë³·³Ñ Â»á¹áñ èáõ½í»É Á, áñÇÝ ½³Ûñ³óÝáõÙ ¿ÇÝ å»ï³å³ñ³ïÇ Ñ³ë ó»ÇÝ ÑÝãáÕ ùÝÝ³¹³ ïáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, Ù»ñÏ³óÝáÕ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ ³ñ-Ñ³Ù³ñÑ³Ýùáí §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ñ§ ¥muckraker¤ ³Ýí³Ý»ó, áñ ÝßÝ³Ý³ կում էր «աղբ փորփñáÕ¦, §Ï»Õï ùççáÕ¦, §Ï»Õտոտ բամբաë³ÝùÇ ëÇñ³Ñ³ñ¦£ ØÇÝãդեռ բաó³Ñ³Ûï áÕ Éñ³·ñáÕÝ»ñÝ Çñ»Ýù, áñ ³ÝÏ»Õ-Íáñ»Ý Ñ³í³ïáõÙ ¿ÇÝ, Ã» Çñ»Ýó ³é³ù»ÉáõÃÛáõÝÁ Ñ³ë³ñ³Ïáõ ÃÛáõÝÝ ³Ù»Ý ï»ë³Ï ³Õï»ÕáõÃÛáõÝÇó Ù³ùñ»ÉÝ ¿, Ñ³í³Ýáõթամբ ÁÝ¹áõÝ»óÇÝ Çñ»Ýó ·áñÍáõÝ»áõթաև նման բնուÃ³·ÇñÁ£ ºñÏáõ ¹³-ñ»ñÇ ë³ÑÙ³Ý³·ÍÇÝ Ó»õ³íáñí³Í Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý, Ù»ñÏ³óÝáÕ, բաó³Ñ³Ûï áÕ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý ß³ñÅáõÙÁ §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÇ ß³ñÅáõÙ¦ ³ÝáõÝÁ ë ï³gավ: «Աղբ փորփñáÕÝ»ñ¦ ¿ÇÝ ³Ýí³ÝáõÙ ³ÛÝ Ññ³å³ñ³Ï³ ËáëÝ»ñÇÝ áõ ·ñáÕÝ»ñÇÝ, áñáÝù Ã»»õ áñ»õ¿ ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ ·³Õ³-÷³ñ³Ï³Ý Íñ³·Çñ ãáõնեիև, բայg միայáñí³Í ¿ÇÝ Ï³ß³é³Ï»ñáõ ÃÛ³Ý, å»ï³կաև բյուրեղáÏñ³ïÇ³Ûç»õ ·áñÍ³ñ³ñßñç³Ý³ÏÝ»դի բա-ñáÛ³ÉùÙ³Ý, ïÝï»ë³Ï³Ý ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÇ »õ ëå³éáÕÝ»ñÇÝ Ë³բեÉáõ ÷³ë ï»ñÇ ¹»Ù£

§Ø³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÇ¦ ·ñ³ÍÝ»ñÁ ïå³·ñáÕ ³é³ç³ï³ñ Ññ³ï³-ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇó Ù»ÏÁ §Ø³ùøÉ»ñë¦ ¥McClure's¤ ³Ùë³·ÇñÝ ¿ñ, áñÇ Ññ³ï³ñ³ÏÇãÁ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ ·ñ³í»Éáõ Ýå³ï³Ïáí Ëñ³Ëáõ uում էր մեծ բիqÝ»ëÇ Ù³ëÇÝ Ù»ñÏ³óÝáÕ Ñá¹í³ÍÝ»ñÇ Ññ³å³ñ³-ÏáõÙÁ, áñáÝù Ñ³Ù³ÑáõÝã ¿ÇÝ Çñ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ Ù»Í Éë³ñ³ÝÇ ïñ³Ù³¹ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ£ 1902 Ãí³Ï³ÝÇÝ §Ø³ùøÉ»ñë¦ ³Ùë³·ñáõÙ ëÏë»ó ³ßË³ï»É ÈÇÝùáÉÝ êÃ»ý»ÝëÁ, áñÁ ¹³ñÓ³í §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÇ¦ ß³ñÅÙ³Ý ³é³ç³ï³ñ ¹»Ùù»ñÇó Ù»ÏÁ£ Üñ³ Ñ³Ùá½Çã, ÑÇÙÝ³íáñ

÷³ë ï³ñÏí³Í Ñá¹í³ÍÝ»ñÁ ê»ÝÃ ÈáõÇëÇ »õ ²ØÜ ³ÛÉ Ëáßáñ ù³Õ³ùÝ»ñÇ ù³Õ³ù³ÛÇÝ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ áõ ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ, áñáÝù Ù»Í Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ³ñÓ³-·³Ýù ë ï³ó³Ý, Ï³½Ù»óÇÝ §ø³Õ³ùÝ»ñÇ Ë³Ûï³é³ÏáõÃÛáõÝÁ¦ ¥1904¤ »õ §ä³ù³ñ ÇÝùÝ³í³ñáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ¦ ¥1906¤ Ù»ñÏ³óÝáÕ Ñá¹í³Í³ß³ñ»ñÁ£ 1903 Ãí³Ï³ÝÇó Ç í»ñ §Ø³ù-øÉ»ñë¦-Á å³ñբե ñ³բար տպագրում էր նաեւ այլ «աղբ փորփñáÕ¦ Ñ»ÕÇÝ³ÏÝ»ñÇ Ñá¹í³ÍÝ»ñÁ Æ¹³ Â³ñբեÉÇ, áñÁ Ñ» ï³ùÝÝáõÙ ¿ñ Ý³íÃ³ÛÇÝ Ù»Ý³-ï»ñ §êï³Ý¹³ñï úÛÉøáÙ÷ÁÝÇÇ¦ ³ÝûñÇÝ³Ï³Ý ·áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÁ, è»Û êÃ»Ý³ñ¹ ´»Ûù»ñÇ, áñÁ Ù»ñÏ³óÝáõÙ ¿ñ »ñÏ³ÃáõÕ³ÛÇÝ ÁÝÏ»ñáõ ÃÛáõÝÝ»ñÇ Ï³Ù³Û³Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ §Ø³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÇ¦ Ù»ñÏ³óÝáÕ Ñá¹í³ÍÝ»ñÇ ïå³·ñáõÙÁ Ýå³ë ï»ó §Ø³ùøÉ»ñë¦-Ç ïå³ù³Ý³ÏÇ ³×ÇÝ, áñÁ Ñ³ë³í ÙÇÝã»õ 2 ÙÇÉÇáÝÇ£

1905 Ãí³Ï³ÝÇó Ñ»տn բաó³Ñ³Ûï áÕ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý áÉáñ ï áõÙ ³-é³ç³ï³ñ¹»ñÝ ³Ýó³í §øáÉÇ»ñë¦ ¥Collier's¤ ³Ùë³·ñÇÝ£ 1906 Ãí³Ï³ÝÇÝ Ý³ËÏÇÝáõÙ §Ø³ùøÉ»ñë¦-ÇÝ ³ßË³ï³Ïgnդ մի խուսք հրա-å³ñ³Ï³ËáëÝ»ñ ¥È՝ êÃ»ý»ÝëÁ, Æ՝ Â³ÉբեñÁ, è՝ê՝ ´»Ûù»ñÁ »õ ³ÛÉù¤ ÑÇÙÝ³¹ñ»óÇÝ §Ù³ùñ»ÛùÁñ³Ï³Ý¦ ÙÇ ³Ùë³·Çñª §²Ù»ñÇùÁÝ Ø»·Á ½ÇÝ¦-Á ¥American Magazine¤£ ê³Ï³ÛÝ ¹ñ³ Çñ³å»ë ½³Ý·í³Í³ÛÇÝ ï³ñ³ÍáõÙÝ ³å³Ñáí»Éáõ ç³Ýù»ñÁ Ñ³çáÕáõթյամբ չպë³Ï í»óÇÝ£

¼³Ý·í³Í³ÛÇÝ ³Ùë³·ñ»ñÇ ¿ç»ñáõÙ §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ոը» բաó³-Ñ³Ûï áõÙ ¿ÇÝ ²ØÜ-áõÙ ³Û¹ Å³Ù³Ý³Ï ·áÛáõÃÛáõÝ áõÝ»gnդ բաqÙ³ÃÇí Ëáßáñ Ï³ñáÕáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áÛ³óÙ³Ý Ñ³Ýó³·áñÍ Ù»Ãá¹Ý»ñÁ: Î³ñáÕáõÃÛáõÝÝ»ñ, áրnնք ձեռք էին բերí»É Ùñó³ÏÇóÝ»ñÇÝ Ë³բեÉáõ, ëå³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ »õ ³Ñ³բեÏ»Éáõ, ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ Ï³ß³é»Éáõ, ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÇÝ Ë³բեÉáõ »õ Ã³É³Ý»Éáõ ×³Ý³å³ñÑáí£ ²Ûë Ï³ñ·Ç Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñÇ Ñ» ï»õ³ÝùÝ»ñÇó Ù»ÏÁ ³ßË³ï³Ýù³-ÛÇÝ ûñ»Ýë¹ñáõÃÛ³Ý Ï³ï³ñ»É³·áñÍÙ³Ý Ñ³Ù³ñ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ß³ñÅÙ³Ý ³Ïï Çí³óáõÙÝ ¿ñ£

ØÇ ß³ñù §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ñ¦ Çñ»Ýó áõß³¹ñáõÃÛáõÝÁ Ï»Ýï ñáÝ³ó ñ»É ¿ÇÝ Ñ³×³ËáñÁÝ»ñÇÝ áõ ëå³éáÕÝ»ñÇÝ Ë³բոդ այն էր գնալ Ëáßáñ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áñÍáõÝ»áõթյամբ բաó³Ñ³Ûï Ù³Ý íñ³, ÇÝãåÇëÇù ¿ÇÝ »ñÏ³ÃáõÕ³ÛÇÝ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, Ùë³ÙÃ»ñùÝ»ñÇ ïñ»ëïÝ»ñÁ, ³å³Ñáí³·ñ³Ï³Ý Ñ³ë ï³ïáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, §³ñïáÝ³·ñվաó» բու-Å³ÙÇçáóÝ»ñ ï³ñ³ÍáÕÝ»ñÁ£ ²Ûëå»ë, ûñÇÝ³Ï, ¾÷ÃáÝ êÇÝùÉ»ñÁ Ñ» ï³ùÝÝ»ó Ùë³ÙÃ»ñùÝ»ñÇ Ùß³Ïմամբ ու փաÃ»Ã³íáñմամբ զբաղ-íáÕ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ½»Õí³ñ³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ §Ø³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÇ¦ É³ÛÝ³Í³վալ բաó³Ñ³Ûï áõÙÝ»ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùÁ ¹³ñÓ³í »ñÏ³ÃáõÕ³-ÛÇÝ Ï³ÝáÝ³Ï³ñ·Ù³Ý Ù³ëÇÝ մի»ÝùÇ ÁÝ¹áõÝáõÙÁ, §ØÃ»ñùÝ»ñÇ »õ ËÙÇãùÇ Ù³ùñáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ¦ մի»Ýë¹ñ³Ï³Ý ³Ïï Á£

§øáëÙá÷áÉÇÃ»Ý¦ ¥Cosmopolitan¤ ³Ùë³·ñÇ »õ ³ÛÉ Ññ³ï³ñ³ ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñáõÙ ³é³ç ¿ñ ù³ßíáõÙ Ù³ÝÏ³Ï³Ý ³ßË³ïáõÅÇ ß³Ñ³·áñÍÙ³Ý Ñ³ñóÁ£ ²ÛÝ ëáëÏ³ÉÇ å³ÛÙ³ÝÝ»ñÇ ÝÏ³ñ³·ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, áñáÝóáõÙ ëïÇåí³Í ³ßË³ïáõÙ ¿ÇÝ »ñ»Ë³-Ý»ñÁ, ËÃ³Ý»óÇÝ Ù³ÝÏ³Ï³Ý ³ßË³ïáõÅÇ û·ï³·áñÍáõÙÁ ûñ»Ýë¹ ñáñ»Ý ³ñ·»É»Éáõ Ñ³Ù³ñ å³Ûù³ñáÕ ù³Õ³ù³óÇ³Ï³Ý ËÙµtñÇ ëï»ÕÍáõÙÁ£ Üñ³Ýó ×ÝßÙ³Ý ï³Ï ÏáÝ·ñ»ë áõÕ³ñÏí»ó Ñ³Ù³å³-ï³ëË³Ý ûñÇÝ³·ÇÍÁ£

«Ադբ փոդփñáÕÝ»ñÇ¦ É³í³·áõÛÝ ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ Ûáõñ³Ñ³ïáõÏ ¿ñ ç³Ý³¹Çñ ³ßË³ï³Ýքը բաó³Ñ³Ûïáõ ÙÝ»ñÇ ÷³ë-ï³Ï³Ý ÑÇÙÝ³íáñÙ³Ý íñ³£ ä³ñï³¹Çñ ¿ÇÝ Ù³Ýñ³ÏñÏÇï áñá ÝáõÙÝ»ñÁ, í»ñÉáõÍáõÃÛáõÝÝ áõ ëï áõ·áõÙÁ, ÷³ëï»ñÇ ÑÇÙÝ³íáñáõÙÁ ÷³ëï³ÃÕÃ»ñáí, áñáÝó Ýå³ï³ÏÁ ½ñå³ñïáõÃÛ³Ý Ù»ç Ù»Õ³¹-ñ³ÝùÇ å³ñ³·³ÛáõÙ ¹³ï³ñ³ÝáõÙ Çñ»Ýó ³ñ¹³ñ³óÇáõÃÛáõÝÁ å³ßï å³Ý»ÉÁ ã¿ñ ÙÇ³ÛÝ£ §Ø³ùñ»ÙùÁñÝ»ñÁ¦ Ó·ïáõÙ ¿ÇÝ Çñ»Ýó ëï»ÕÍ³·áñÍ³Ï³Ý ³ßË³ï³Ýùáí Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç Ëëï³·áõÛÝ բաñáÛ³Ï³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñ Ñ³ëï³ï»Éª ÁÝ¹·Íí³Í Ï»ñááí ë³ÑÙ³Ý³ ½³ï»Éáí Çñ»Ýó §¹»ÕÇÝ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý¦ ³Ýëï½բուÛբ գոդÍ»É³á×Çó£

²ÝóÛ³ÉÇ ·ñ³Ï³Ý ³Ùë³·ñ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ³í³Ý¹³Ï³Ý ß³ï ·Í»ñ Å³é³Ý·³½³Ý·í³Í³ÛÇÝ ³Ùë³·ñ»ñÇ Ñ»ï Ñ³Ù³·áñÍ³ÏóáõÃÛáõ-ÝÁ §Ù³ùñ»ÙùÁñÝ»ոիg» բաոðր վաոðå»ïáõÃÛáõÝ ¿ñ å³Ñ³ÝçáõÙ£ Üñ³ÝóÇó ß³ï»ñÇ ·ñí³ÍùÝ»ñÇÝ Ûáõñ³Ñ³ïáõÏ ¿ñ ÙÇ³Ý·³Ù³ÛÝ ÑÇÙÝ³վոդ, բաոðñáñ³Ï ·ñ³Ï³Ý ÙÞ³ÏáõÙÁ, áñÁ ¹ñ³Ýó ³Ýáõñ³ Ý³ÉÇ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ÑÝã»ÕáõÃÛ³Ý Ñ»ï ÙÇ³ëÇÝ Ýå³ë ï»ó, áñ §Ù³ùñ»ÙùÁñÝ»ñÇ§ É³í³·áõÛÝ ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ¹³éÝ³Ý Å³Ù³Ý³Ï³ÏÇó Ñ»ï³ùÝÝ³կաև ոև բաó³Ñ³Ûïáõ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý ¹³ë³Ï³ÝÝ»ñ£ §Ø³ùñ»ÙùÁñ³Ï³Ý¦ ß³ñÅÙ³Ý ³é³ç³ï³ñ ¹»ÙùÁª ÈÇÝùáÉÝ ê»ýÁÝëÁ ×³Ý³ãí»É ¿ 20-ñ¹ ¹³ñÇ ³Ù»ñÇÏÛ³Ý Ëáßáñ³-·áõÛÝ Éñ³·ñáÕÁ£

§Ø³ùñ»ÙùÁñ³Ï³Ý¦ ß³ñÅáõÙÝ ³ÝÏáõÙ ³åñ»ó 1911 Ãí³Ï³ÝÇ ýÇÝ³Ýë³Ï³Ý ×·Ý³Å³ÙÇó Ñ»ïá, áñÁ ËÇëï Ñ³ñí³Í»ó ½³Ý·í³Í³ÛÇÝ ³Ùë³·ñ»ñÇÝ£ ÜÛáõÃ³Ï³Ý ¹Åí³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ»ï»õ³Ýùáí Ññ³ï³ñ³ÏÇã Ø³ùøÉÛáõñÁ Ïáñóñ»ó Çñ ³Ùë³·ÇñÁ£ §²Ù»ñÇùÁÝ Ø»-·Á½ÇÝ¦ ¥American Magazine¤ »õ §¾íñÇբn¹Çë¦ ¥Everybody's¤ ³Ù-ë³·ñ»ñÁ í³×³éí»óÇÝ, »õ Ýñ³Ýó áõÕÕí³ÍáõÃÛáõÝÁ ÷áËí»ó£ Ê»ñëïÇÝ å³ïÏ³ÝáÕ §øáëÙá÷áÉÇբ»Ý¦ ¥Cosmopolitan¤ ³Ùë³·ÇñÁ í»ñ³Íí»ó Ï³Ý³Ýó Ñ³Ý¹»ëÇ£ ²é³çÇÝ Ñ³Ù³ßË³ñÑ³ÛÇÝ å³ï»-ñ³½ÙÇó Ñ»ստn բաó³Ñ³Ûïáõ Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ»ïÙÕí»ó »õ Ñ³Ûïí»ó Ó³Ë »õé³¹ÇÏ³É áã Ù»Í ³Ùë³·ñ»ñÇ ¿ç»ñáõÙ£

§Ø³ùñ»ÙùÁñ³Ï³Ý¦ ß³ñÅáõÙÝ ²Ù»ñÇÏ³ÛÇ ØÇ³óÛ³É Ü³Ñ³Ý·Ý» ñáõÙ Ýå³ëï»ó, áñ Å³Ù³Ý³Ï³ÏÇó Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç Ï³Û³Ý³ Ñ»-ï³ùÝÝ³կաև եև բաó³Ñ³Ûïáõ áõÕÕáõÃÛáõÝÁ, áñÁ ÙÇ ß³ñù ³ñï³ ë³ÑÙ³ÝÛ³Ý Ñ»ï³½áïáÕÝ»ñ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç ³é³ÝÓÝ³Ñ³ïáõÏ Å³Ýñ »Ý Ñ³Ù³ñáõÙ£ ²í³Ý¹áõÃÛ³Ý Ñ³Ù³Ó³ÛÝª ß³ñáõÝ³ÏáõÙ »Ý §Ù³ùñ»ÙùÁñÝ»ñ§ ³Ýí³Ý»É ³ÛÝ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ, áíù»ñ ïáõñù »Ý ï³ÉÇë Ñ» ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ոիû ու բաó³Ñ³Ûïáõ ÙÝ»ñÇÝ, ÇÝãå»ë ê»Û-Ùáõñ³ Ê»ñßÁ, áñÝ ³ßË³ñÑÇÝ Ñ³Ûï Ý»ó íÇ»ïÝ³Ù³Ï³Ý å³ï»ñ³½ÙÇ ï³ñÇÝ»ñÇÝ Ø³ÛÉ³Û ·ÛáõÕáõÙ Ë³ղաղ բûաÏÇãÝ»ñÇ ½³Ý·í³-Í³ÛÇÝ áãÝã³óÙ³Ý Ù³ëÇÝ, è»Ûã»É Î³ñëáÝÁª ßñç³Ï³ ÙÇç³í³ÛñÇ íñ³ §¸»-¸»-î»¦ ùÇÙÇ³Ï³Ý ÝÛáõÃÇ ÏáñÍ³Ý³ñ³ñ ³½¹»óáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñÇ Ñ»ÕÇÝ³ÏÁ, áñ Ýå³ëտեg ԱՄՆ-ում բûաå³Ñå³Ý³Ï³Ý ß³ñÅÙ³Ý Ó»õ³íáñÙ³ÝÁ, §ì³ßÇÝ·ÃáÝ ÷áëÃ¦ ¥Washington Post¤ Ã»ñÃÇ ³ßË³ï³ÏÇóûեր Բոբ Վուդíáñ¹Á »õ Î³ñÉ´ñ»ÝëÃ³ÛÝÁ, áրոûբ բաó³Ñ³Ûï»óÇÝ ÁÝïñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ý³ËûñÛ³-ÏÇÝ Ý³Ë³·³Ñ è՝ ÜÇùëáÝÇ í³ñã³Ï³½ÙÇ ³ÝûñÇÝ³Ï³Ý ·áñÍáÕáõ ÃÛáõÝÝ»ñÁ, ÇÝãÁ Ñ³Ý·»óñ»ó Ñ³Ýñ³Ñ³Ûï §àõáÃ»ñ·»ÛÃÛ³Ý ëÏ³Ý¹³-ÉÇÝ¦, ³å³ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÇó ÜÇùëáÝÇ Ñ»é³óÙ³ÝÁ£

Ä³Ù³Ý³Ï³ÏÇó »íñáå³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝ³կաև ու բաó³Ñ³Ûïáõ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ýß³Ý³íáñ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ ¿ ·»ñÙ³Ý³óÇ Éñ³·ñáõ ¶ÛáõÝïñ ì³Éñ³ýÁª ·»ñÙ³Ý³Ï³Ý Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý ëáóÇ³É³Ï³Ý Ëáó»ñÁ »õ ¶üÐ ù³Õ³ù³óÇÝ»ñÇ ÅáÕáíñ¹³í³ñ³Ï³Ý Çñ³íáõÝùÝ» ñÇ ¹»Ù áïÝÓ·áõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ù»ñÏ³óÝáÕ ÷³ÛÉáõÝ ³ßË³ïÝùÝ»ñÇ Ñ»ÕÇÝ³ÏÁ£

80-90-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ Ñ»ï³ùÝÝ³կաև ու բաó³Ñ³Ûïáõ Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ ½³ñ·³ó³í È³ïÇÝ³Ï³Ý ²Ù»ñÇÏ³ÛÇ »ñÏñÝ»ñáõÙ, áñïÕé³½Ù³Ï³Ýáõù³Õ³ù³óÇ³Ï³Ý ËáõÝïÝ³Ý»ñÇÝ ÷áË³ñÇÝ»-Éáõ »Ï³Ý ÁÝïñáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ Ñ³ÕÃ³Ý³Ï ï³ñ³Í ù³Õ³ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÁ£ Ðéã³ÏíáÕ ³ÝóáõÙÁ ÅáÕáíñ¹³í³ñáõÃÛ³Ý áõÕ»ÏóíáõÙ ¿ñ å»ï³Ï³Ý ãÇÝáíÝÇÏÝ»ñÇ É³ÛÝ³Í³É Ï³ß³éí³Íáõþյաևբ, աq ·³ÛÇÝ áõÝ»óí³ÍùÇ Ã³É³Ýáí£ 1991 Ãí³Ï³ÝÇó ëÏսաև բրա½ÇÉ³-Ï³Ý §æáéÝ³É ¹Á ´ñ³½ÇÉ¦ ¥Jornal de Brasil¤ Ã»ñÃÁ å»ï³Ï³Ý բաոðñ³ëïÇ×³Ý å³ßïáÝÛ³Ý»ñÇ ÏáÕÙÇó ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ոիբաó³Ñ³Ûïáõ³Ý ³ñß³í ëÏë»ó£ Â»ñÃÇ ³ßË³ï³ÏÇó Ø՝ èáß³Ý Ñ³Ù³-Ï³ñ·ã³ÛÇÝ ó³ÝóÇ ÙÇçáóáí Ý»ñÃ³÷³Ýgել էր բրա½ÇÉ³Ï³Ý ýÇ Ý³ÝëÝ»ñÇ Ý³Ë³ñ³ñáõÃÛ³Ý ïíÛ³ÉÝ»ոիբա½³Ý »õ Ñ³Ûïáõ³բեñ»É, որ բաñ»·áñÍáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ Ý³Ë³ï»ëí³Í ·áõÙ³ñÝ»ñÇ Ù»Í Ù³ëÁ Í³Ëëí»É ¿ñ Ý³Ë³·³Ñ üՈ ÎáÉÉáոիբ կնոբ բաqÙ³ÃÇí ³½·³Ï³ÝÝ»-ñÇÝ í×³ñ»Éáõ Ñ³Ù³ñ£ Â»ñբը բաó³Ñ³Ûï»É ¿ñ Ý³»õ Ñ»Ýó Çñª Ý³Ë³·³ÑÇ Ëáßáñ ýÇÝ³Ýë³Ï³Ý ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÁ£ §Veja¦ ¥§Ü³-

ÛÇ'ñ¦¤ ß³բաÃ³Ï³Ý Ñ³Ý¹»ëÁ ß³ñáõÝ³Ï»ó Ý³Ë³·³ÑÇ ßñç³å³ ïáõÙ Ï³ß³é³Ï»ñáõÿյաև բաó³Ñ³Ûïù³Ý ³ñß³íÁ, áñÇ ³ñ¹ÛáõÝ-ùáõÙ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÇó Ñ»é³óí»ó Ý³Ë³·³Ñ ü՝ ÎáÉÉáñÁ£

ä³Ý³Ù³Ï³Ý §La Prensa¦ Ã»ñÃÇ ËÙբաշÇñ ¶՝ ¶áñÇ ïÇÝ Ññ³å³ñ³Ï»ó Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ Çñ ÏáÕմhg բաó³Ñ³Ûï-í³Í Ï³åÁ Ý³Ë³·³Ñ ¾՝ ä»ñë ì³ÉÉ³¹»ñëÇ »õ ÏáÉáõÙբhաóÇ ÃÙñ³¹»Õ»ñÇ í³×³é³Ï³ÝÝ»ñÇ ÙÇç»õ, áñáÝù Ýß³Ý³Ï³ÉÇ ÙÇçáóÝ»ñ ¿ÇÝ Ý»ñ¹ñ»É Ý³Ë³·³ÑÇ ÁÝïñ³ñß³íÇ ýÇÝ³Ýë³íáñÙ³Ý Ù»ç՝ ÷áË³-ñ»ÝÁ ëï³Ý³Éáí Ýñ³ ÃáÕïíáõÃÛáõÝÁ, áñÁ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ ¿ñ ï³ÉÇë ÃÙñ³Ù³ýÇ³ÛÇÝª Çñ»Ýó ÷áÕ»ñÁ §Éí³Ý³É¦ å³Ý³Ù³Ï³Ý å»ï³կաև բաև ÏÇ ÙÇçáóáí£ ²ñ·»ÝïՇ³Ï³Ý §Pagina/12¦ ¥§¾ç/12¦¤ Ã»ñÃÇ Ù»ÏÝ³բաև Խ. Վերբhg ÏÇÝ Ù»ñÏ³óñ»ó »ñÏñÇ Ý³Ë³·³Ñ Î՝ Ø»Ý»Ù³ÛÇ ýÇÝ³Ýë³Ï³Ýã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÁ, áñÁ »ñÏñÇ Ï³é³í³ñáÕ ßñç³Ý³ÏÝ»ñáõÙ Ù»Í ëÏ³Ý¹³ÉÇ å³ï×³é¹³ñÓ³í£

Ä³Ù³Ý³Ï³ÏÇó §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÁ¦ ³Ï ïÇíáñ»Ý Ûáõñ³ÓÝáõÙ »Ý ï» Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ³í³ùÙ³Ý áõ í»ñÉáõÍáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ ï»Ë-ÝáÉá·Ç³Ý»ñÁ, áñáÝù ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ »Ý ï³ÉÇë å»ï³Ï³Ý Í³é³-ÛáÕÝ»ñÇ »õ ³é»õïñ³ÛÇÝ Ï³éáõÛóÝ»ñÇ ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÇ áõÑ³Ýó³íáñ ·áñÍáõÝ»áõբաև բաó³Ñ³Ûïáõ Ù Á¹³ñÓÝ»É ³í»ÉÇ ³ñ¹ÛáõÝ³í»ïՇ

ԼՐԱԳՐՈՂԱԿԱՆ ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎՐՈՊԱՅՈՒՄ

Ա. Կոնստանտինովի՝ Լրագրողական հետաքննությունների գործակալության՝ «Լրագրողական հետաքննություն» գրքից[2]

Ա.Սթրինդբերգի ցնցող Շվեդիան Շվեդական «Ուոթերգեյթը» Յան Հիյոն եւ Պիտեր Բրետը Ուլոֆ Պալմեի սպանությունը

ºíñáå³Ï³Ý »ñÏñÝ»ñÇó Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³ÝÉñ³·ñáõÃÛáõÝÝ ³é³í»É áõÅ»Õ ¿ ½³ñ·³ó»É Þí»¹Ç³ÛáõÙ, áñïՇ Ù³ÙáõÉÇ ³ÝÏ³ËáõÃÛáõÝÁ

2. Àåå íõñòâî æóðíàëèñòñêèõ ðàññëåäîâàíèé À. Êîíñòàíòèíîâà, "Æóðíàëèñòñêîå ðàññëåäîâàíèå" (Èñòîðèÿ ìåòîäà è ñîâðåìåííàÿ ïðàêòèêà), Ñàíêò-Ïåòåðáóðã, Èçäàòåëüñêèé äîì "Íåâà", Ì îñêâà, Èçäàòåëüñòâî "ÎËÌÀ-ÏÐÅÑÑ", 2001.

ÙÇßï ¿É ß³ï Ù»Í Ýß³Ý³ÏáõÃÛáõÝ ¿ áõÝ»ó»É£ Ø³ÙáõÉÇ ³½³ïáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ³Ù»Ý³³é³çÇÝ ûñ»ÝùÝ ³Ûëï»Õ ÁÝ¹áõÝí»É ¿ ¹»é»õë 1766 Ãí³Ï³ÝÇÝ£ úñ»ÝùáõÙ áñáß ÷á÷áËáõÃÛáõÝÝ»ñ Ùïó í»Éáõó Ñ»ïá 1812 Ãí³Ï³ÝÇó ³ÛÝ Ùï»É ¿Ý³»õ »ñÏñÇ ë³ÑÙ³Ý³¹ñáõÃÛ³Ý Ù»ç£

Þí»¹Ç³ÛÇ Ù³ÙáõÉÁ ßáõñç 350 ï³ñí³ å³ïÙáõÃÛáõÝ áõÝÇ ¥ßí»¹»ñ»Ý ³é³çÇÝ ïå³·Çñ Ù³ÙáõÉÁª §úñ¹ÇÝ³ñÝ äáëï îÇÛ¹»Ý¹»ñ§-Á, ÉáõÛë¿ ï»ë»É 1645 Ãí³Ï³Ûիõ), բայց նրա ԱÙ»Ý³բուռն զարթ·³ó-Ù³Ý ßñç³ÝÁ 19-ñ¹ ¹³ñÝ¿ »Õ»É£ 1830 Ãí³Ï³ÝÇÝ ÉáõÛë¿ ï»ë»É §²í տոնբÉ³¹»ï¦ ¥§Aftonbladet¦¤ Ã»ñÃÁ, áñÁ ÑÇÙÝ³¹ñ»É¿ñ ÅáÕáíñ¹³-í³ñ³Ï³Ý ÏáÕÙÝáñáßáõÙ áõÝ»óáÕ ·Çï Ý³Ï³Ý È³ñë ÚáÑ³Ý ÐÙ»ñ-ïÁ£ ²Û¹ Ã»ñÃÁ ÷³Ï»É »Ý³í»ÉÇ ù³Ý 20 ³Ýգամ, բայց այն դարÓÛ³É áõ ¹³ñÓÛ³É Ñ³Ûïí ÝáõÙ ¿ñ áõñÇß ³ÝáõÝÝ»ñáí£ Þí»¹ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ï³ñáÕ³ó»É ¿ÇÝ Çñ»Ýó ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ íëï³ÑáõÃÛáõÝÁ ß³Ñ»É, ù³ÝÇ áñ Ñ³Ý¹»ë¿ÇÝ ·³ÉÇë áã Ã» ÇßË³ÝáõÃÛ³Ý ÏáÕÙÇó, ³ÛÉ å³ßï³ÝáõÙ ¿ÇÝ Ñ³ë³ñ³Ï ÅáÕáíñ¹Ç ß³Ñ»ñÁ£ Þí»¹Ç³ÛáõÙ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý íñ³Ù»Í ³½¹»óáõÃÛáõÝ áõÝ»ó³í ·ñáÕ ²í·áõëï êÃñÇÝ¹բեր·Á£

Յուհան Ավգուստ Սթրինդբերգը ¥1849 - 1921¤ ÍÝí»É¿ êïáÏÑáÉ ÙáõÙ£ Üñ³ Ñ³ÛñÝ ³½·³Ï³ÝÝ»ñ áõÝ»ñ ³ñùáõÝÇùáõÙ »õ »ÑÇï³ë³ñ¹ï³ñÇÝ»րին բաí³Ï³ÝÇÝ É³í ¹Çñù¿ñ ·ñ³íáõÙ Ý»·áóÇ³ÝïÝ»ñÇ ß³ñùáõÙ£ ´³Ûó ëÝ³ÝÏ³óáõÙÝ áõ ëå³ëáõÑáõ Ñ»ï ³ÙáõëÝáõÃÛáõÝÁ Ñ»é³óñÇÝ Ýñ³Ý Çñ ëáíáñ³Ï³Ý ßñç³å³ïÇó, »õ ³å³·³ ·ñáÕÁ ëïÇåí³Í ¿ñ ÏÛ³ÝùÁëÏë»É ³Õù³ïÇëïáñ³óáõóÇã íÇ×³ÏáõÙ£

Æñ³é³çÇÝ í»åÁª §Î³ñÙÇñë»ÝÛ³ÏÁ¦, êÃñÇÝ¹բեր·Á·ñ»É¿ 1879 Ãí³Ï³ÝÇÝ£ Üñ³ÝÇó ³é³ç Þí»¹Ç³ÛáõÙ ÝÙ³Ý ·ñù»ñ ã¿ÇÝ Ññ³å³-ñ³Ïí»É£ ²é³çÇÝ ³Ý·³Ù ßí»¹ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ ÇÝùÝ Çñ»Ý Ý³Û»ó ÏáÕÙÝ³ÏÇ Ñ³Û³óùáí »õ ¹Å·áÑ ÙÝ³ó ³Û¹ ³ÝÑ³×á å³ïÏ»ñÇó£ Þí»¹Ç³ÛÇ Ñ³Ù³ñ, áñÁ 19-ñ¹ ¹³ñÇ 70-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ ³Ù»ÝÇó ß³ï Ùï³Ñá·í³Í ¿ñ ëÏ³Ý¹ÇÝ³íÛ³Ý »ñÏñÝ»ñÇª å³ÝëÏ³Ý¹Ç-Ý³íÇ½ÙÇ »õ Ýáñ Ùß³ÏáõÛÃÇ íñ³ ÑÇÙÝí³Í ù³Õ³ù³Ï³Ý áõÙï³íáñ ÙÇ³ëÝáõբամբ, Սթրինդբեր·Ç Ù»Õ³¹ñ³ÝùÝ»ñÁ ÏÍáõ »õ ³ÝÁÝ¹áõÝ» ÉÇ ¿ÇÝ ÃíáõÙ£ §ÙáñÃ³·³íáñáõÃÛáõÝ¦ å³ÙýÉ»ï-íÇå³ÏáõÙ ¥1882¤ ùÝÝ³¹³ïáõÃÛáõÝÝ ³ñ¹»Ý óÝóáÕ ¿ñ£ ¶ñáÕÝ ³ÝÑ³Ý¹áõñÅáÕ ¿ñ »õ Ù»ñÅáõÙ ¿ñ Ñ³ë³ñ³Ï³Ý ëïÇ, Ï»ÕÍÇùÇ ÑÇÙù»ñÁ£ Üñ³ Ý»ï»ñÁ ×ÇßïÝß³Ý³Ï»ïÇÝ ¿ÇÝ Ñ³ëÝáõÙ£ êïáÏÑáÉÙÇ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý, áñ-տեղ բոÉáրը բոÉáñÇÝ ×³Ý³ãáõÙ ¿ÇÝ, Ñ³ÙբեñáõÃÛáõÝÁ Ñ³ï í»ó£ êÃñÇÝ¹բեր·Á ëïÇåí³Í »Ó³í Ñ»é³Ý³É Þí»¹Ç³ÛÇó£ Ü³ í»ñçÝ³Ï³-Ý³å»ë Ñ³Ûñ»ÝÇù í»ñ³¹³ñÓ³í ÙÇ³ÛÝ 7 ï³ñÇ ³Ýó£

1902 Ãí³Ï³ÝÇÝ êÃñÇÝ¹բեր·Á í»ñëÏë»ó Çñ Ññ³å³ñ³Ï³Ëá ë³Ï³Ý ·áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÁ՝ ëÏë»ó Ù³ÙáõÉáõÙ Ñ³Ý¹»ë ·³É Ç å³ßï-å³ÝáõÃÛáõÝ Ñ³ÙÁÝ¹Ñ³Ýáõñ ÁÝïñ³Ï³Ý Çñ³íáõÝù Ùïóí»ևու բաև-

íáñÝ»ñÇ å³Ñ³ÝçÇ, ùÝÝ³¹³ ï áõÃÛ³Ý »ÝÃ³ñÏ»ó ßí»¹³Ï³Ý ³Ï³ ¹»ÙÇ³ÛÇÝ »õ Ýáբելաև կnÙÇ ï »ÇÝ£ Â»ñ»õë å³ ï ³Ñ³Ï³Ý ã¿ñ, áñ ³Û¹ Å³Ù³Ý³ÏÁ Ñ³ÙÁÝկալ «աղբ փորփñáÕÝ»ñÇ¦ ¹³ñ³ßñç³ÝÇÝ£ Þí»¹Ý»ñÁ ß³ ï ¿ÇÝ ·ÝáõÙ ²Ù»ñÇÏ³, »õ §Ù³ùñ»ÛùÁñÝ»ñÇ¦ Ñ» ï Í³-ÝáÃáõÃÛáõÝÁ ¹ñ¹»ó ßí»¹ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÇÝ ß»ß ï ³¹ñáõÙÝ»ñÁ ï »Õ³ ÷á Ë»É ëáóÇ³É³Ï³Ý ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÇ íñ³£ ²Ûëå»ëª ï Ý³ÛÇÝ ³ßË³-ïáÕÝ»ñÇ ³ßË³ï³ÝùÇÝ ³í»ÉÇ É³í Í³ÝáÃ³Ý³Éáõ Ñ³Ù³ñ ßí»¹ Éñ³ ·ñáÕáõÑÇ ¾ëÃ»ñ Üáñ¹ëÃááõÙÁ ÙÇ Ñ³ñáõë ï ÁÝï³ÝùÇáõÙ í³ñÓ í»ó áñå»ë ï Ý³ÛÇÝ Í³é³ÛáÕª ¹³éÝ³Éáí §·³Õï ÝÇ ³ßË³ï³ÝùÇ§ª §í³Éýñ³ýÇÝ·Ç¦ ¥Wallraffing¤ Ñ³Ûï Ý³ ·áñÍáÕÁ Þí»¹Ç³ÛáõÙ£ 1914 Ãí³Ï³ÝÇÝ Ý³ ·ñ»ó §êå³ëáõÑÇÝ ëå³ë³íáñÝ»ñÇ ßñç³ÝáõÙ¦ ·Çñ-ùÁ, áñÁ Ñ³Ù³½·³ÛÇÝ ùÝÝ³ñÏáõÙÝ»ñÇ ³é³ñÏ³ ¹³ñÓ³í »õ Çñ Ç Ñ³Ûï ·³Éáí ÝßÝ³Ý³íáñ»ó ßí»¹³Ï³Ý Ñ» ï ³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³ ·ñáõÃÛ³Ý ëÏÇ½բը:

1950-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ Þí»¹Ç³ÛáõÙ ÝßÝ³Ý³íáñ Ýáí»ÉÇë ï ìÇÉÑ»ÉÙ Øáբեբ·Á Ã»ñÃ»ñáõÙ Ññ³å³ñ³Ï»ó »ñÏñÇ Çñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñáõÙ Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ Ýáí»ÉÝ»ñÇ ÙÇ ß³ñù£ êá óÇ³É³Ï³Ý ³Ý³ñ¹³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ÝÏ³ï ևամաբ qqաÛáõÝ Ñ»ÕÇÝ³ÏÇ Ï³ñÍÇùáíª Å³Ù³Ý³ÏÝ ¿ñ, áñ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÁ ·ñ»ÇÝ Ý³»õ ³ÛÝ Ã»Ù³-Ý»ñÇ Ù³ëÇÝ, áñáÝù ÙÇÝã ³Û¹ ·»ñ³¹³ë»É ¿ÇÝ ÉéáõÃÛ³Ý Ù³ ï Ý»É£ ² é³í»É ³ÕÙÏáï Ñ³Ùբալ է ստաó»É §Ê³çբաÛÇ ·áñÍÁ¦, áրը բաû-ï³ñÏáõÃÛ³Ý ¿ñ ¹³ï³å³ñï í»É Ý»Ý·³ßáñÃáõÃÛ³Ý ¥ß³Ý ï³ÅÇ¤ Ñ³Ù³ñ£ Î»ñï Ê³çբաÛÁ Â³·³íáñ³Ï³Ý ¹³ï³ñ³ÝÇó Ù»Í ·áõ Ù³ñÝ»ñ ¿ñ å³Ñ³ÝçáõÙª ëå³éÝ³լով բաó³Ñ³Ûï »É Ã³·³íáñÇ Ñ» ï Çñ ÇÝ ï ÇÙ Ï³åÇ å³ ï ÙáõÃÛáõÝÁ£ ²Ù»Ý³ÛÝ Ñ³í³Ý³Ï³Ýáõթյամբ սա ÙÇ ÇëÏ³Ï³Ý ëñÇÏ³ ¿ñ, ë³Ï³ÛÝ Øáբեբ·Á Ï³ñÍáõÙ ¿ñ, áñ Ýñ³Ý³-Ý³ñ¹³ñ³óÇ »Ý¹³ï³å³ñï »É, »õ ³ñÅ» ³Û¹ ·áñÍÇÝ Ññ³å³ñ³ Ï³ÛÝáõÃÛáõÝ ï³É Ñ»Ýó Ã»կուզ այն բաÝÇ Ñ³Ù³ñ, áñ¹³ï³ñ³ÝÝ³Û-É»õë Ù³ÙáõÉÇÝ ×Ýß»Éáõ ÷áñÓ»ñ ã³ÝÇ£ Øáբեբ·Ç ÙÇç³Ùï áõÃÛáõÝÁ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÇÝ ëïÇå»ó Ë³Ë ï»É §ÉéáõÃÛ³Ý áõË ïÁ¦£ ²Û¹ ·áñÍÇ Ù³ëÇÝ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ Ñ³Ûï Ýí»óÇÝ Ù³ÙáõÉÇ ¿ç»ñáõÙª ³ÏÝÑ³Ûï á ñ»Ý Ñ³ñáõó»Éáí Â³·³íáñ³Ï³Ý ¹³ï³ñ³ÝÇ ¹Å·áÑáõÃÛáõÝÁ£

Þí»¹Ç³ÛáõÙ Ñ» ï ³ùÝÝáÕ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÇ ³é³çÇÝ Ëáßáñ Ñ³çá-ÕáõÃÛáõՇ «Ույբի»-h (IB - Sեõ»Ï³ï í³կաև բյուրեղ Ù»ñÏ³óáõÙÝ ¿ñ, áñÇ óáõó³Ý³ÏÇ ï³Ï Ã³ùÝíáõÙ ¿ñ ËÇëï ·³Õï ÝÇ Ñ» ï ³Ëáõ½³ Ï³Ý ÙÇ Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝ, ³ÛÝ ³ëï Ç×³ÝÇ ·³Õï ÝÇ, áñ ¹ñ³ Ù³-ëÇÝ ã·Çï »ÇÝ áã ÙÇ³ÛÝ ß³ñù³ÛÇÝ ßí»¹Ý»ñÁ, ³ÛÉ ÝáõÛÝÇëÏ ßí»¹³ Ï³Ý ËáñÑñ¹³ñ³ÝÇ ³Ý¹³ÙÝ»ñÁ£ ¸³ ï »ÕÇ áõÝ»ó³í Ñ»Ýó §àõáÃ»ñ-·»ÛÃÛ³Ý ëÏ³Ý¹³ÉÇó§ Ñ» ï á »õ áñáß³ÏÇ ÇÙ³ë ï áí ¹³ñÓ³í ßí»¹³-Ï³Ý §áõáÃ»ñ·»ÛÃÛ³Ý ·áñÍÁ¦£

1973 Ãí³Ï³ÝÇÝ »ñÏáõ »ñÇï ³ë³ñ¹ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñ Ú³Ý ¶ÇÛáÝ »õ äÇï»ñ ´ñ»տը «Ֆիբ/Կուլ ïáõñýñáÝ ï ¦¥Fib/Kulturfront¤ Ñ³Ý¹»ëÇ ¿ç»ñáõÙ IB-Ç Ù³ëÇÝ Ñá¹í³Í³ß³ñ Ññ³å³ñ³Ï»óÇÝ£ Üñ³Ýó ï»Õ»-ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·ÉËË³íáñ ³Õբյուրեղ ³Û¹ ï»Õ»Ï³ï í³կաև բյուրեղÛÇ Ý³ËÏÇÝ ·áñÍ³Ï³É Ê³Ï³Ý Æëï³ÏëáÝÝ ¿ñ£ ä³ñ½í»ó, áñ IB-Ý áã ÙÇ³ÛÝ ³ñï ³ë³ÑÙ³Ճու�է qբաղí»É Éñï»ë³Ï³Ý ·áñÍáõÝ»áõթյամբ, ³ÛÉ Ý³»õ »ñÏñÇ Ý»ñëáõÙ Éñï»ë»É¿ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ï³½Ù³Ï»ñåáõ ÃÛáõÝÝ»ñÇÝ áõ Ïáõë³ÏóáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ£ ¶ÇÛáÝ »õ ´ñ» ï Ý Ç ÃÇíë ³ÛÉáó բաó³Ñ³Ûï »óÇÝ Ý³»õ ÷áùñ ÇÝùÝ³ÃÇéáí Éñï»ëáõÃÛ³Ý Ýå³ï³-Ïáí êáí»ï³Ï³Ý ØÇáõÃÛáõÝ Ãéã»Éáõ ãÑ³çáÕí³Í ÷áñÓÁ£ ²Ûë ·áñÍÇ Ñ» ï »õ³Ýùáí Éáõñç ù³Õ³ù³Ï³Ý ×·Ý³Å³Ù ëÏëí»ó í³ñã³å» ï àõ Éáý ä³ÉÙ»Ç Ñ³Ù³ñ£

ÆßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÇÝ Ù»Õ³¹ñ»óÇÝ å» ï³Ï³Ý ·³Õï ÝÇùÇ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ù»ç£ Üñ³Ýó ¹³ï»óÇÝ »õ ¹³ï³å³ñ-ï»óÇÝ áã »ñÏ³ñ³տեւ բաû ï³ñÏáõÃÛ³Ý ¥Æë³ÏëáÝÁ, áñÁ ÷³ëï á ñ»Ý Ë³Ëï»É ¿ñ Í³é³ÛáÕ³Ï³Ý ·³Õï ÝÇùÝ»րը ¿բաó³Ñ³Ûï »Éáõ Ù³ëÇÝ Çñ ·ñ³íáñ Ëáëï áõÙÁ, ³í»ÉÇ »ñÏ³ñ Å³Ù³Ý³Ïáí ¹³ï³-å³ñï í»ó¤£ ¶ÇÛáÛÇ »õ ´ñ» ï Ç ¹³ï³å³ñï áõÙÁ Ëáëùç ³½³ï áõ ÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ Éáõñç ùÝÝ³ñÏáõÙÝ»ñÇ ³éÇÃ ¹³ñÓ³í, ÇÝãÇ Ñ» ï »õ³Ý-ùáí Ñ» ï ³ ·³ÛáõÙ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó å» ï³Ï³Ý ·³Õï ÝÇùÝ»ñÇ բաó³Ñ³Ûï áõÙÝ ³ñ¹»Ý Éñï»ëáõÃÛ³Ý Ñ³í³ë³ñã¿ñ ¹Çï íáõÙ£ î»Õ» Ï³ï í³կաև բյուրեղÛÇ ·áñÍáõÝ»áõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ëÏë»óÇÝ ·ñ»É Ý³»õ ³ÛÉ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñ£ Üñ³Ýó Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ë»ñ ï Ï³պեր բաó³-Ñ³Ûï »óÇÝ Éñï»ëáõթյամբ qբաղíáÕ Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñÇ »õ ëá óÇ³É-¹»ÙáÏñ³ï³Ï³Ý Ïáõë³ÏóáõÃÛ³Ý ÙÇç»õ£

Ú³Ý ¶Çյոև բաû ïÇó ¹áõñë »Ï³í Ñ³ÕÃ³Ý³Ï³Í, Ó»éùÇÝ ÑÇÝ ·ñ³Ù»ù»Ý³Ý, áñÇ íñ³ ·ñվել էիև իր բաqÙ³ÃÇí Ñá¹í³ÍÝ»ñÝ áõ ·ñ-ù»ñÁ£ Ü³ ¹³ñÓ³í ßí»¹ ³Ù»Ý³Ýß³Ý³íáñ Ñ» ï ³ùÝÝáÕ Éñ³ ·ñáÕÁ »õ ÑÇÙ³ ¿É êï áÏÑáÉÙÇ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÇ ³ÏáõÙբի ևաË³ ·³ÑÝ ¿£ Üñ³ ³é³í»É Ñ» ï ³ùñùÇñ Ñ» ï ³ùÝÝ³Ï³Ý ·áñÍ»ñÇó ¿ àõÉáý ä³ÉÙ»Ç ëå³ÝáõÃÛáõÝÁ£ Üñ³Ý Ñ³çáÕí»ó ³å³óáõó»É, áñ Ñ» ï ³ùÝÝ³Ï³Ý Ù³ñÙÇÝÝ»ñÝ ³ÝÑÇÙÝ Ï»ñåáí »Ý ëå³ÝáõÃÛ³Ý Ù»ç Ù»Õ³¹ñ»É ÙÇ ËáõÉÇ·³ÝÇ, áñÇ Ñ» ï »õ³Ýùáí Ññ³å³ñ³ÏáõÙÇó Ñ» ï á Ý³ ³½³ï ³ñÓ³Ïí»ó£

ì³ñã³å» ï Ç ëå³ÝáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ Þí»¹Ç³ÛáõÙ Éñ³ ·ñáÕ³Ï³Ý Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ÑÇÙ³Ý íñ³ß³ï ·ñù»ñ»Ý ·ñí»É£ àõÉáý ä³É Ù»Ý ëå³Ýí»ó 1986 Ãí³Ï³ÝÇ ÷» ï ñí³ñÇ 28-ÇÝª ÃÇÏáõÝùÇÝ Ïñ³Ïá-óÇó£ ²Ûë ëå³ÝáõÃÛ³Ý áë ï ÇÏ³Ý³Ï³Ý Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ Ç ëÏ½բա-Ý» ß³ï í³ï ¿ñ Ï³½Ù³Ï»ñåí³Í£ êå³ÝáõÃÛ³Ý Ù»ç Ï³ëÏ³ÍíáõÙ ¿ñ Ý³Ë ÌÇÏ ï áñ ¶áõÝÝ³ñëáÝÁ, ³å³ øñÇë ï »ñ ä» ï »ñëáÝÁ: ì»ñçÇÝë

ëå³Ýí³ÍÇ ³ÛñáõÃ óáõóÙáõÝùÝ»ñÇ ÑÇÙ³Ý íñ³ ¹³ï³å³ñïí»ó gûwh բաûï³ñÏáõÃÛ³Ý, ³ÛÝáõÑ»ï»õ í»ñ³ùÝÝÇã ¹³ï³ñ³ÝáõÙ ³ñ ¹³ñ³óí»ó£ Ð»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùáõÙ ß³ï í³ñÏ³ÍÝ»ñ ³é³-ç³¹ñí»óÇÝ£ êå³ÝáõÃÛ³ÝÁ ³éÝãáõÃÛ³Ý Ù»ç Ù»Õ³¹ñíáõÙ ¿ÇÝ ùáõñ ¹»ñÁ, ãÇÉÇ³ï³Ý å³ÑÝáñ¹Ý»ñÁ, ï³ñբեր կրոնՀ³Ï³Ý ³Õ³Ý¹Ý»ñ, ßí»¹³Ï³Ý Í³Ûñ³Ñ»Õ³Ï³ÝÝ»ñÁ, Ñ³Ù³ßË³ñÑ³ÛÇÝ Ñ³ï³ïáÙáõ-ÝÇëï³Ï³Ý Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÁ »õ ÝáõÛÝÇëÏ ä²Î-Á ¥ÊÃÁ¤£

Èñ³·ñáÕÝ»ñÝ Çñ»Ýó Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ óáõÛó ¿ÇÝ ï³ÉÇë áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ëË³ÉÝ»ñÁ, ÇÝãå»ë Ý³»õ Ï³é³í³ñáõÃÛ³Ý áõ ³ñ ¹³ñ³¹³ïáõÃÛ³Ý Ý³Ë³ñ³ñáõÃÛ³Ý ÏáÕÙÇó Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ÁÝ-Ã³óùÇÝ áñáß ÙÇç³Ùïáõ ÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ²Û¹ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñÇ ßÝáñ ÑÇí ·áñÍÇ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùÇó Ù»Ïáõë³ó í»óÇÝ ß³ï»ñÁ, ³Û¹ ÃíáõÙ Ý³»õ í³ñã³å»ï ²ÝÝ³ ¶ñ»ï³ È»ÛçáÝÁ, áñÁ ·áñÍáõÙ Ý»ñ·ñ³í»É ¿ñ ëáóÇ³É-¹»ÙáÏñ³ï³ï³Ý Ïáõë³ÏóáõÃÛ³ÝÁ Ùáï Ï³Ý·Ý³Í áã åñáý»ëÇáÝ³É ùÝÝÇãÇ£

²Ûëûñ Þí»¹Ç³ÛáõÙ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ù»Ãá¹Ý û·-ï³·áñÍáõÙ »Ý ÝáõÛÝÇëÏ ·³í³é³Ï³Ý Ã»ñÃ»ñÇ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ£ àí ù»ñÙ³ëÝ³·Çï³ÝáõÙ »Ý ÙÇ³ÛÝ Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõþյաև բնա-·³í³éáõÙ »õÙï³¹ñíáõÙ »Ý³ßË³ï»É áñå»ë³½³ï Éñ³·ñáÕÝ»ñ, Çñ»Ýó Ñá¹í³ÍÝ»ñÁ Ï³Ù Ñ»éáõëï³ï»ë³ÛÇÝ é»åáñï³ÅÝ»ñÁ í³ ×³éáõÙ »Ý ï³ñբեր լրատí³ÙÇçáóÝ»ñÇ£ Þí»¹Ç³ÛáõÙ ¿ ·áñÍáõÙ Ñ»-ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇª ³ßË³ñÑÇ ³Ù»Ý³Ëáßáñ Ï³½Ù³Ï»ñåáõ-ÃÛáõÝÝ»ñÇó Ù»ÏÁª §¶ñ³í³Ý¹» ÅáõéÝ³ÉÇëï»ñ¦-Á ¥Gravande journal-ister¤, áñÇ Ï³½ÙáõÙ ³í»ÉÇ ù³Ý»ñÏáõ Ñ³½³ñÙ³ñ¹ Ï³£

Լրագրողական հետաքննությունները Գերմանիայում Գյունտեր Վալրաֆի՝ «ընդգրկված դիտարկման» մեթոդը

¶»ñÙ³ÝÇ³յուն բաó³Ñ³Ûïáõ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý ³ãùÇ ÁÝÏÝáõ Ý»ñ Ï³Û³óáõóÇãÁ ¶ÛáõÝï»ñ ì³Éñ³ýÝ¿£ ²Û¹ §³Ýë³ÝÓÉñ³·ñáÕÇ¦ ³Ýáõ-ÝÁÉ³ÛÝáñ»Ý Ñ³Ûï ÝÇ¿ áã ÙÇ³ÛÝ Çñ Ñ³Ûñ»ÝÇùáõÙ£ ì³Éñ³ýÇÝª áñå»ë Ñ³Ï³ý³ßÇëï-·ñáÕÇ, ³é³ÝÓÝ³Ñ³ïáõÏ ëÇñáõÙ ¿ÇÝ êáí»ï³Ï³Ý ØÇáõÃÛáõÝáõÙ£ 1970-80-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ Ýñ³ é»åáñï³ÅÝ»ñÁ Ñ³×³Ë ¿ÇÝ ïå³·ñíáõÙ §ÈÇï»ñ³ïáõñÝ³Û³ ·³½»ï³¦ ¥"Ëèòåðàò-óðíàÿ ãàçåòà"¤ Ã»ñÃáõÙ, §¼³ éáõբեÅáÙ§ ¥"Çà ðóáåæî ì"¤ Ñ³Ý¹»-ëáõÙ, §ÆÝáëï ñ³ÝÝ³Û³ ÉÇï»ñ³ïáõñ³¦ ¥"Èíîñòðàííàÿ ëèòåðàòó-

ðà"¤ ³Ùë³·ñáõÙ£ èáõë»ñ»Ý Ã³ñ·Ù³Ýí»É »Ý ì³Éñ³ýÇ »ñÏáõ ·ñù»-ñÁ§ §²Ýó³ÝÏ³ÉÇ é»åáñï³ÅÝ»ñ¦ ¥"Ïåæåëàòåëüíûå ðåïîð-òàæè",1982¤ »õ §ÈÑ³·ñáÕÁ Ù»Õ³¹ñáõÙ ¿¦ ¥"Ðåïîðòåð îáâèíÿåò",1988¤£

Գյունտեր Վալրաֆը ÍÝí»É ¿ 1942 Ãí³Ï³ÝÇ ÑáÏï»Ùբեñç 2-ÇÝ, øÛáÉÝÇó áã Ñ»éáõ ·ïÝíáÕ ÷áùñÇÏ ÙÇ ù³Õ³ùáõÙ£ Üñ³ Éñ³·ñáÕ³ Ï³Ý ³é³çÝ»ÉáõÛÃÁ »Õ³í §´áõÝ¹»ëí»ñÛ³Ý ÇÙ ûñ³·ÇñÁ£ 1963-1964¦, áñï»Õ Ý³ å³ïÙáõÙ ¿ñ ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, Ã» ÇÝãå»ë ½áñ³Ë³Õ»-ñÇ Å³Ù³Ý³Ï Ññ³Å³ñí»É¿ Ïñ³Ï»É£ ²Ù»Ý ³é³íáï ÙÛáõë ½áñ³Ïá ãÇÏÝ»ñÇ Ñ»ï ¹áõñë·³ÉáíÍ³ñÅ³Ññ³å³ñ³Ïª Ý³ ½»ÝùÇ ÷áË³ñ»Ý Í³ÕÇÏÝ»ñáí ½³ñ¹³ñí³Í ÷³Ûï ¿ñ í»ñóÝáõÙ Ó»éùÁ, ÇëÏ ½ÇÝíáñ³-Ï³Ý »ñ¹Ù³Ý ï»ùëïÁëïáñ³·ñ»Éáõ Å³Ù³Ý³Ï §Ð³Ý¹Çë³íáñ »ñ¹ íáõÙ »Ù Í³é³Û»É ü»¹»ñ³ïÇí Ð³Ýñ³å»ïáõÃÛ³ÝÁ@@@¦ Ý³Ë³¹³ëáõ-ÃÛ³ÝÝ³í»É³óñ»óª §³é³Ýó ½»ÝùÇ¦£ Æí»ñçá ½ÇÝíáñ³Ï³Ý Í³é³ ÛáõÃÛáõÝÇó Ýñ³Ý ³½³ï»óÇÝ @@@ §ïÏ³ñ³Ùïáõ Ã Û³Ý å³ï×³éáí¦£ ²Ûëå»ëëÏëí»ó ì³Éñ³ýÇ ³ÕÙÏáï Ñ³ÙբաÍÁ, áñÁ ·Ý³Éáí ³×áõÙ ¿ñª ëáíáñ³բաղ ուÕ»Ïóí»Éáí ë»Ýë³óÇ³Ý»ñáí£

ºñÏ³ñÅ³Ù³Ý³Ï ì³Éñ³ýÁ Ñ³Ùá½í³Í ¿ñ, áñ íÇå³·ñáõÃÛáõÝÁ (բեÉ» ïñÇëïÇÏ³Ý¤ ÙÇ³ÛÝ ÁÝïñÛ³ÉÝ»ñÇ ßñç³Ý³ÏÇ Ù³ñ¹Ï³Ýó ¿ ³ÝÑñ³Å»ßï, áõëïÇ Ñ³Ùá½áõÙ ¿ñ Çñ ·áñÍÁÝÏ»ñÝ»ñÇÝ Ññ³Å³ñí»É í»å»ñ áõ åÇ»ëÝ»ñ ·ñ»Éáõó »õ Çñ»Ýó §ËáëùÇ ÉáõëïñÓ³Ïáí ÉáõëïÍáõեÏ բաûÏ»ñÇ, Ëáßáñ ³ñ¹ÛáõÝ³բեñáõþյաև, բոլորë³Ý»ñÇ, ù³Õ³ù³-Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÇ »õ ³é»õïñÇ ³Ý¹ñÏáõÉÇëÛ³Ý ÏÛ³ÝùÁ¦3£ ÆëÏ ÇÝùÁ ëÏë»ó Ýñ³ûhg, որ բաÝ³ÏáõÙ Í³é³ÛáõÃÛáõÝÇó Ñ»ïá »ñÏáõ ï³ñÇ ³ßË³ï»ó ¶üÐ Ëáßáñ³·áõÛÝ ·áñÍ³ñ³ÝÝ»ñáõÙª áõëáõÙÝ³ëÇñ»ÉáõÍ ³ßË³ï³ÝùÇ ³ßË³ñÑÁ£ ²Û¹ áõëáõÙÝ³ëÇñáõÃÛ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÁ ¹³ñÓ³í§¸áõÙ»½å»ïù»ë¦ ¥1966¤ ·ÇñùÁ, áñáõÙ Éñ³·ñáÕÁ, Ñ»Ýí»ÉáõëÍ»÷³Ï³Ý ÷áñÓÇ íñ³, ëï»Õôtg բաûíáñ ¹³ë³Ï³ñ·Ç ÁÝ¹Ñ³Ý-ñ³óí³Í å³ïÏ»ñÁ, áñÁ ÙÇ³Ý·³Ù³ÛÝ ï³ñբերíáõÙ ¿ñ ³ÛÝ Å³Ù³Ý³Ï §ÅáÕáíñ¹³Ï³Ý Ï³åÇï³ÉÇ½ÙÇ¦ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý Ù»ç É³ÛÝ ï³ñ³ÍáõÙ ·ï³Í å³ïÏ»ñÇó£

Ð»ï³·³ÛáõÙ ì³Éñ³ýÇ ëï»ÕÍ³·áñÍ³Ï³Ý Ù»Ãá¹Á ¿³Ï³Ý ÷á-÷áËáõÃÛáõÝÝ»ñ ¿ ÏñáõÙ@ Ý³ áã ÙÇ³ÛÝ ÝÏ³ñ³·ñáõÙ ¿ ³ÛÝ, ÇÝã ï»ëÝáõÙ ¿, ³ÛÉ»õ, Ó·ï»լով բաó³Ñ³Ûï»É ï»ÕÇ áõÝ»óáÕ »ñ»õáõÛÃÝ»ñÇ å³ï×³éÝ»ñÁ, Ë³ÕáõÙ¿ Ýñ³Ýó ¹»ñÁ, áõÙ Ù³ëÇÝ ·ñáõÙ¿ Çñé»åáñ-ï³ÅÝ»ñáõÙ£ Ì³Éñ³ýÁ ¹³éÝáõÙ ¿ñ ³ßË³ï³ÝùÇ ÷Ýïñïáõù»ñáí ·ñ³ë»ÝÛ³ÏÇó ·ñ³ë»ÝÛ³Ï í³½í½áÕ ·áñÍ³½áõñÏ, ûÃ»õ³Ý³ï³ÝÝ

3. î»ë §Íåæåëàòåëüíûå ðåïîðòàæè¦ ·ñùÇ Ñ³Ù³ñ ì@ êï»Å»ÝëÏáõ ·ñ³Í առաջաբանը: Ս. 1982:

³ åñáÕ Ã³ ÷ ³é³ßñçÇÏ, ³ñ¹ÛáõÝ³ þßñáÕ, áñÁ Ñ³ñë ï áõÃÛáõÝ ¿ñ ¹Ç
½»É Ý³å ³ÉÙÇ ³é»õï ñáí, §· ³ëտարբñ³Ûï »ñ¦, áñÁ ë»÷ ³Ï³Ý Ù³ß-
ÏÇ íñ³ ÉÇáõÉÇ ½· ³ó»É ¿ ¶»ñÙ³ÝÇ³ÛáõÙ ûï ³ñ»ñÏñ³gþ բաõíáñÝ»
ñÇ ÝÏ³ ï ստանք տիրոջ Ëï ñ³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ£ Ø»Ãá¹Ý ÇÝùÝÇÝ Ýáñáõ-
ÃÛáõÝ ã¿, ³ÛÉ ÷áË³éÝí³Í ¿ ëáóÇáÉá·Ç³ÛÇó, áñï »Õ ³ÛÝ ³Ýí³ÝáõÙ
»Ý §ÁÝ¹·ñÏí³Í ¹Çï ³ñÏÙ³Ý§ Ù»Ãá¹£ ²Û¹ Ù»Ãá¹Ý¿ ÏÇñ³é»É Ý³»õ ¾
êÇÝùÉ»ñÁ, áñÁ §²ÍËÇ ³ñù³Ý§ ·ñ»Éáõ Ñ³Ù³ñ ÇÝã-áñ Å³Ù³Ý³Ï Îá
Éáñ³¹áÛáõÙ ³ßË³ï»É¿ ³ÍË³Ñ³Ýù»ñáõÙ£ Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý ¹ÇÙ³-
Ï³Ñ³Ý¹»ëÇó û·ï í»É »Ý ì© ¶ÇÉÛ³ñáíëÏÇÝ »õ Ø© ÎáÉóáíÁ£ 1960-³
Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ ³Û¹ Ù»Ãá¹Á ß³ï ï³ñ³ÍÍ³Í ¿ñ ËáñÑñ¹³ÛÇÝ
Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç, áñï »Õ §ÈÑ³·ñáÕÁ ÷áËáõÙ¿ Ù³ëÝ³·Çï áõÃÛáõ-
ÝÁ§ ³ÝáõÝÁ ëï ³ó³í£ ²ÛÝ ³é³í»É Ñ³çáÕáõþյամբ էր կիսի³éáõÙ ²
Ý³ïáÉÇ ¶áõ¹ÇÙáíÁ, áñÁ §¾ÏáÝáÙÇã»ëÏ³Û³ ·³½»ï³§-áõÙ ïå³·ñ-
í³Í Çñé»åáñï³ÅÝ»ñáõÙ Ñ³Ý¹»ë¿ñ ·³ÉÇë Ù»ñÃ áñå»ë³íïáï»
ëáõã, Ù»ñÃ Ñ»é³íáñ áõÕ»ñÃÝ»ñÇ í³ñáñ¹, Ù»ñÃ Ïñå³ÏÇ í³×³éáÕ£
´³Ûó ì³Éñ³ýÝ ³í»ÉÇ Ñ»ռուն է գնում: Նա չի բաí³ñ³ñíáõÙ
§Ù³ëÝ³·Çï áõÃÛáõÝ ÷áË»լով», այլ նաեւ, իր բնոñáßմամբ, «իñ³-
Ï³ÝáõÃÛáõÝ¿ ë³¹ñáõÙ Ï³Ù Ù»Ãá¹Á¦£ î»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ó»éùբեր-
Ù³Ý áõ ÅáÕáíÙ³Ýª ì³Éñ³ýÇ Ñ³Ûï Ý³բեñ³Í Ù»Ãá¹Á ³ñ»õÙï Û³Ý
Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ñ»Ýó Ýñ³ ³ÝáõÝáí »Ý ÏÝù»É, ÇëÏ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ
Ó»éùբերմամ բուն ընÃ³óùÝ ³Ýí³ÝáõÙ »Ý §í³Éñ³ý»Ý¦ ¥³ÛëÇÝùÝª
³Ý»É ³ÛÝå»ë, ÇÝãå»ë ì³Éñ³ýÁ[4]¤£ 1974-ÇÝ Ý³ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ
Ñ³í³ù»Éáõ Ñ³Ù³ñ ³é³çÇÝ ³Ý·³Ù ¹ÇÙáõÙ¿ ³ñï³ùÇÝÁ ÷áË»Éáõ
ÑÝ³ñùÇÝ£ ²ûë Ýáñ ÷áñÓ³ñÏáõÙÁ ÝáõÛÝå»ë Ñ³çáÕáõþյամբ է պսակ
íáõÙ: ¸ñ³ û·Ýáõþյամբ Վալ³ýÁ Ï³ñáÕ³ÝáõÙ¿ å³ïÙ»É ¶üÐ-áõÙ
Þí»¹Ç³ÛÇ ·ÉË³íáñ ÑÛáõå³ïáë ¶»ñÉÇÝ·ÇÝ å³ïÏ³ÝáÕ ³å³Ñá-
í³·ñ³Ï³Ý ÏáÝó»éÝáõÙ ïÇñáÕ Ï³ñ·»ñÇ Ù³ëÇÝ£

Նրան չատ բան էր հաçáÕíáõÙ£ ²ûëå»ëª 1976 Ãí³Ï³ÝÇÝ äáñ
ïáõ·³ÉÇ³ Ï³ï³ñ³Í ³ÛóÇ Å³Ù³Ý³Ï Ýñ³Ý Ñ³çáÕí»ó Ï³ÝË»É
³ÛÝï»Õ Ý³Ë³å³ïñ³ëïíáÕ ý³ßÇëï³Ï³Ý Ñ»Õ³ßñçáõÙÁ£ ÖÇßï
¿, ¹³ ï»ÕÇ áõÝ»ó³í å³ï³Ñ³բար, «իñ³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ ë³¹ñ»Éáõ¦
Çñ ëáíáñáõÃÛ³Ý Ñ»ï»õ³Ýùáí£ Ü³ Ï³ñáÕ³ó³í Ï³å Ñ³ëï³ï»É
¹³í³¹ñáõÃÛ³Ý Ù³ëÝ³ÏÇóÝ»ñÇ Ñ»ïª ëáíáñáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³Ó³ÛÝ Ý»ñ-
Ï³Û³Ý³Éáí áñå»ë ³ñ»õÙï³·»ñÙ³Ý³Ï³Ý ýÇÝ³Ýë³Ï³Ý Ñ½áñ
Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛ³Ý ÉÇ³½áñ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇã£ äáñïáõ·³É³óÇ §³ç
áõÅ»ñÇ¦ Ñ³Ù³ñ¹³ ³ÝÏ»ÕÍáõÃÛ³Ý ÙÕáÕ ·áñÍáÝ¿ñ, áõëïÇ ì³Éñ³
ýÇ Ñ³Ù³ñ ³é³ÝÓÝ³å»ë¹Åí³ñã»Õ³í ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñëï³Ý³-

4. ²Û¹ Ù³ëÇÝ ï»ë Ùåïëîâà Ã.Ã. "Ïóáëèóèñòèêà Ãþíòåðà Âàëüðàôà",
Ñâåðäëîâñê, 1990:

ÉÁ: ê³Ï³ÛÝ ³Ù»Ý³Ñ³Ù³ñÓ³Ï »ñ³½Ý»ñáõÙ ³Ý·³Ù Ý³ ã¿ñ Ï³ñáÕ
å³ïÏ»ñ³óÝ»É, Ã» ÇÝã Í³Ýñ³ÏßÇé ÓáõÏ ¿ñ ÁÝÏ»É ï³ñ»ñ³ÛÝáñ»Ý
Ý»ï³Í Çñ ó³ÝóÁ[5]£

§Ì³Ýñ³ÏßÇé ÓáõÏÁ¦ ïíÛ³É¹»åùáõÙ ÇÝùÁª ·»Ý»ñ³É êåÇÝáÉ³Ý
¿ñ, áñÝ ³Ýձամբ շտաåó ¸ÛáõëÉ¹áñýª ·»ñÑ½áñ Ñáí³Ý³íáñÝ»ñÇ
§Ý³Ë³·³ÑÇ§ Ñ»ï Ñ³Ý¹ÇåÙ³Ý, ³ÛÝ Ñáí³Ý³íáñÝ»ñÇ, áñáÝó ³
Ýáõûhg իբր հաû¹»ë¿ñ »Ï»É Éñ³·ñáÕª áñå»ë §ÉÇ³½áñ Ý»ñÏ³Û³-
óáõóÇã¦£ ¶»Ý»ñ³ÉÇ Ñ»ï Ñ³Ý¹ÇåÙ³Ý ·Ý³óáÕ ãÏ³ñ, ù³ÝÇ áñ ÝÙ³Ý
Ñ³çáÕáõÃÛ³Ý ÑáõÛë ãáõÝ»óáÕ ì³Éñ³ýÁ ã¿ñ Ñ³ëóñ»É §Ý³Ë³·³ÑÇ¦
¹»ñÇÝ Ñ³ñÙ³ñ Ù³ñ¹ ·ïÝ»É£ Î»ÕÍ Ý³Ë³·³ÑÁ ·ïÝí»ó í»ñçÇÝ
å³ÑÇÝ »õ ÝáõÛÝÇëÏ Ñ³ëóñ»ó ¹áõñ ·³É áãÇÝã ãÏ³ëÏ³ÍáÕ êåÇÝáÉ³
ÛÇÝ£ ²Ûë ³ÝÑ³í³Ý³Ï³Ý Ñ³Ý¹ÇåÙ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ ì³Éñ³ýÁ ÙÇ
³Ý·ÇÝ Ó³ÛÝ³·ñáõþյունն ձեռք բեñ»ó, áñÇ ÑÇÙ³Ý íñ³ ¿É ·ñí»ó §ØÇ
¹³í³¹ñáõþաõ բաó³Ñ³Ûï áõÙÁ¦ ·ÇñùÁ£

ì³Éñ³ýÇ Ù»Ãá¹Ý»ñÁ ¹Åí³ñ¿ ÉÇáíÇÝ ³½ÝÇí Ñ³Ù³ñ»É, Ã»»õ
ÑÝ³ñ³íáñã¿ãËáëï áí³Ý»É Ý³»õ ¹ñ³Ýó½³ñÙ³Ý³ÉÇ ³ñ¹ÛáõÝ³í»-
ïáõÃÛáõÝÁª Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñí³ñ»ÉÇë£ ì³Éñ³ýÝ
ÇÝùÝ ³ëáõÙ¿ñ© §ºë ã»Ù ³ñ¹³ñ³óÝáõÙ ÇÙ Ù»Ãá¹Ý»ñÁ£ ºë ¹ñ³Ýù
³ÝÑñ³Å»ßï »Ù Ñ³Ù³ñáõÙ¦£

²ëáõÙ »Ýª Ñ³ÕÃáÕÝ»ñÇÝ ã»Ý¹³ïáõÙ, Ã»»õ ³ÛëåÝ¹áõÙÁ ì³Éñ³
ýÇ¹»åùáõÙ áã ÙÇ Ï»ñå ãÇ ³ñ¹³ñ³ó»É, ù³ÝÇ áñ ÑÝ³ñ³íáñã¿Ñ³ß-
í»É¹³ï³Ï³ÝÑ³ÛÛó»ñÇ ù³Ý³ÏÁ, áñáÝóáí Ý³, áñå»ë å³ï³ëË³
ÝáÕ, Ñ³Ý¹»ë¿»Ï»É¹³ï³ñ³ÝáõÙ£ ¸ñ³ÝóÇó ³Ù»Ý³Ñ³Ûï ÝÇÝ §Þå-
ñÇÝ·»ñÝ ÁÝ¹¹»Ù ì³Éñ³ýÇ¦ ·áñÍÝ ¿ñ, áñÇ ¹³ï³í³ñáõÃÛáõÝÁ
Ó·Ó·í»ó ÛáÃ ¥¯¤ï³ñÇ£

ì³Éñ³ýÇ Ý³Ë³·Í»ñÇó ³Ù»Ý³Ñ»ï³ùñùÇñÝ»ñÇó Ù»ÏÁ §´ÇÉ¹¦
Ã»ñÃáõÙ Ýñ³ ÷áñÓ³ñÏáõÙÝ ¿ñ£ ²Ïë»É ò»½³ñ ÞåñÇÝ·»ñÇ Ï³ÛëñáõÃÛ³Ý¹»Ù å³Ûù³ñÇ Ýå³ï³Ïáí ì³Éñ³ýÁ ÷áË»É¿ñ ³ñï³ùÇÝÁ »õ
³ßË³ï³ÝùÇ ÁÝ¹áõÝí»É §´ÇÉ¹Ç¦ Ñ³ÝÝáí»ŋյան բաÅ³ÝÙáõÝùáõÙª
Ð³Ýë ¾ë»ñ ³ÝáõÝáí£ ²ÛëÑ³Ù³·áñÍ³ÏóáõÃÛáõÝÁ ãáñë ³ÙÇë ï»õ»ó
»õß³ï ¹Åí³ñáõþյամբ հաçáÕí»ó Çñ³Ï³Ý³óÝ»É ³ÛÝ£ Â»ñ»õë ³é³-
çÇÝ ³Ý·³Ù Ý³ Ëáëáõû¿ ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, áñ §áõñ³Ëáõþյամբ ŋուրս
Ï·³ñ Ë³ÕÇóª ¹»é Ë³ÕÁ ãëÏë³Í¦[6]£

§´ÇÉ¹Á¦ §Ù»Í³·áõÛÝ å³ñ½»óáõÙÝ»ñÇ¦ Ã»ñÃ ¿ñ Ñ³Ù³ñíáõÙ£
Â»ñÃÇ ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÁ Ñå³ñï³ÝáõÙ ¿ÇÝ ³Ù»Ý³·ÉË³íáñÇ, ³-
Ù»Ý³¿³Ï³ÝÇ Ù³ëÇÝ å³ñ½ Ëáë»Éáõ Çñ»Ýó áõÝ³Ïáõþյամբ: Թերãç

5. Çîðêàÿ Í. "×åëîâåê, êîòîðûé ïðîõîäèò ñêâîçü ñòåíû/Ðåïîðòàæ îáâèíÿåò"
Ì., 1988.
6. Âàëüðàô Ã. "Íåæåëàòåëüíûå ðåïîðòàæè", Ì., 1982, ñòð. 249.

ËÙբաqñáõÃÛ³Ý ÙÇç³ÝóùÝ»ñáõÙ Ï³ñ»ÉÇ ¿ñ Ï³ñ¹³É§Ø»ñ Ã»ñÃÁª §´ÇÉ¹Á¦, å³ßï å³ÝáõÙ ¿Ñ³É³ÍíáÕÝ»ñÇÝ áõ ×ÝßÍ³ÍÝ»ñÇÝ, û·ÝáõÙ ¿ ³Õù³ ïÝ»ñÇÝ »õ Ã»Ã»õáõþյուն բեñáõÙ ÑÇí³Ý¹Ý»ñÇÝ£ ÞåÇÝ·»ñ¦£

Ì³Éñ³ýÁ ÷áñÓ»ó ³å³óáõó»É, áñ ³Û¹ åÝ¹áõÙÁ ëáõï ¿, áñ §´ÇÉ¹Á¦ ÃÙñ³¹»Õ ¿ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ, áñÁ ÃáõÉ ãÇ ï³ÉÇë ï»ëÝ»É Çñ³Ï³Ý ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÁª »ñÏñáõÙ Ó»õ³ íáñ»լով բաñáÛ³Ï³Ý áõ ù³Õ³ù³Ï³Ý Çñ ÙÃÝáÉáñïÁ£ ´³Ûó ¹³ äáñïáõ·³ÉÇ³ÛáõÙ ý³ßÇë ï³Ï³Ý Ñ»Õ³ßñçáõÙÁ Ï³ÝË»ÉáõÓ ß³ï ³í»ÉÇ ¹Åí³ñ ¿ñ ³Ý»É£ ²Ûë ï»Õë»÷³Ï³Ý ûñ»ÝùÝ»ñÝ ¿ÇÝ ·áñÍáõÙ£ §´ÇÉ¹¦-áõÙ Ñ³Ûïí³Í Ûáõñ³ù³ÝáÛáõñ áù¹³éÝáõÙ ¿ñ ÞåñÇÝ·»ñÇ Ï³ÛëñáõÃÛ³Ý ÙÇ Ù³ëÝÇÏÁ »õ »Ý-Ã³ñÏíáõÙ ¿ñ Ýñ³ Ï³ÝáÝÝ»ñÇÝ£ ²ßË³ï³ÝùÝ ³Ûë ï»Õ áã ÙÇ³ÛÝ ÷áÕ³ßË³ï»ÉáõÙÇçáó ¿ñ, ³ÛÉÝ³»õ Ï»Ýë³Ï»ñå£ Þáõïáí ì³Éñ³ýÝ ÇÝùÁ ½·³ó¹³ë»÷³Ï³Ý Ù³ßÏÇ íñ³£ §Æ±Ýã ¿ Ï³ï³ñíáõÙ Çñ³Ï³ÝáõÙ,-·ñáõÙ ¿ñ Ý³ Çñ ûñ³·ñáõÙ£- ÆÝã-áñ Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñ »Ý ï»ÕÇ áõ-Ý»ÝáõÙ, ¹áõ Ù³ëÝ³ÏóáõÙ »ë ¹ñ³Ýó, »õ Ï³Ù³-³Ï³Ù³ ù»½ ÇÝã-áñ բաև է կպãáõÙ£ ä»ïù ã¿ Ó»õ³óÝ»É, Ã» ¹áõ ³é³çí³ÝÝ »ë ÙÝ³ó»É¦7£

1977 Ãí³Ï³ÝÇÝ Çñ³Ûï ¿ ·³ÉÇë §ê»Ýë³óÇ³ÛÇ ÍÝáõÝ¹Á¦ ·ÇñùÁ£ ì³Éñ³ýÁ åÝ¹áõÙ¿, áñ §´ÇÉ¹Á¦ áã ÙÇ³ÛÝ ³Õ³í³Õí³Í¿Ý»ñÏ³Û³ó ÝáõÙ ï»Õ»Ï³ ïáõÃÛáõÝÝ áõ Ë»Õ³ÃÛáõñáõÙ ÷³ëï»ñÁ, ³ÛÉÝ³»õ Ñ³-×³Ë ÑáñÇÝáõÙ ¿ ¹ñ³Ýù£ ÜáõÛÝÇëÏ 10 ïáÕ³Ýáó Ñá¹í³ÍáõÙ Ã»ñÃÇÝ §Ñ³çáÕíáõÙ ¿¦ Ï³ÝË³Ï³É»õ ³ã³éáõ ÉÇÝ»É£ §´ÇÉ¹Ç¦ ëÇñ»ÉÇ Ã»Ù³Ý»ñÝ »Ýª ë»Ýë³óÇáÝ ëå³ÝáõÃÛáõÝÝ»ոը, բոÝ³բաñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, ëÇ-ñ³ÛÇÝ å³ïÙáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, í³Ùåçñ»ñÁ, âÂú-Ý»ñÁ£ Â»ñÃÁ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ Ù»ç í³Ë ¿ ë»ñÙ³ÝáõÙª Ï³ÝË³·áõß³Ï»Éáí ³Õ»ïÝ»ñ áõ ÏáñÍ³ÝáõÙ, åáÕå³ïÛ³ Íáí³Ññ»ßÇ ÝÙ³Ý Çñ Ï³éãáõÝ ßáß³÷áõÏ-Ý»ñÇ Ù»ç¿å³ÑáõÙ Ýñ³Ýó£

ÞåÇÝ·»ñÇ ÏáÝó»éÝÁ ëÏëáõÙ¿ Ñ»ï³åÝ¹»É ì³Éñ³ýÇÝ£ ¶»ñÙ³ÝÇ³ÛÇ ë³ÑÙ³Ý³¹ñ³Ï³Ý¹³ï³ñ³ÝÁ áñáßáõÙ¿, áñ Ý»ñËÙբաqñ³-Ï³ÝÝçë ïáõÙ ï»ÕÇ áõÝ»ó³ÍÁ ·ñùáõÙ Ý»ñÏ³Û³óÝ»ÉÁ Ù³ÙáõÉÇ ³½³ïáõÃÛ³Ý Çñ³íáõÝùÇ Ë³Ë ïáõÙ¿, Ñ»ï»õ³բաոՠաՆÃáõÛÉ³ïñ»ÉÇ£ Æ-ñ³ñ»Ý Ñ³çáñ¹áõÙ »ñ»ù¹³ï³í³ñáõÃÛáõÝՆեր, բայց 1979 թվաÏ³ÝÇÝ ÉáõÛë¿ï»ëÝáõÙ Ýáñª §Ø»Õ³¹ñáÕ ÏáÕÙÇ íÏ³Ý»ñÁ£ §´ÇÉ¹Ç¦ ÝÏ³-ñ³·ñáõÃÛáõÝÁ ß³ñáõÝ³ÏíáõÙ¿¦ ·ÇñùÁ, ÇëÏ 1981-ÇÝª §´ÇÉ¹Ç¦ ï»Õ»Ï³ïáõª ÙÇÝã»õ í»ñç¦-Á£ ì³Éñ³ýÁ ëñ³Ýù »é³·ñáõÃÛáõÝ ¿ñ Ñ³-Ù³ñáõÙ »õ, û·ïí»լով բժշÏ³Ï³Ý »½ñ³բաÝáõÃÛáõÝÇó, åÝ¹áõÙ, áñ ¹ñ³Ýù Ñ»ï»õáÕ³Ï³Ýáñ»Ý ³ñï³óáÉáõÙ »Ý ÑÇí³Ý¹áõÃÛ³Ý å³ï-ÙáõÃÛáõÝÁ® ÑÇí³Ý¹áõÃÛ³Ý ½³ñ·³óÙ³Ý å³ïÙáõÃÛáõÝ ¥³Ý³ÙÝ»½¤, ³Ëïáñßáõ¥¹Ç³·ûnq) եւ բուÅáõÙ ¥Ã»ñ³åÇ³¤£

7. Âàëüðàô Ã. "Íåæåëàòåëüíûå ðåïîðòàæè", Ì., 1982, ñòð. 266.

ì³Éñ³ýÇ Ñ³Ù³ñ Ñ»ßï ã¿ÇÝ §´ÇÉ¹Ç¦ ·áñóով բաó³Ñ³Ûïáõ ÙÝ» ñÁ£ §ÞåñÇÝ·»ñÇ å³Ñ³å³ÝßÝ»ñÁ¦ ÉëáõÙ »õ Ó³ÛÝ³·ñáõÙ ¿ÇÝ ì³É-ñ³ýÇ Ñ»é³Ëáë³ÛÇÝ Ëáë³ÏóáõÃÛáõÝÝ»ñÁ®£ Üñ³Ýó Ñ³çáÕí»ó Ã³÷³Ýó»É ì³Éñ³ýÇ ïáõÝ »õ áãÝã³óնել ևրա ձեռք բեñ³Í ³ñËÇí³ÛÇÝ ÷³ëï³ÃÕÃ»ñÇ Ï»ëÇó ³í»ÉÇÝª ãÇÙ³Ý³Éáí, ë³Ï³ÛÝ, áñ ì³Éñ³ýÁ ¹ñ³Ýó Ù»Í Ù³ëÁ ·ñ³Ýó»É ¿ñ ÙÇÏñáÅ³å³í»ÝÝ»ñÇ íñ³ »õ å³Ñ»É Ñáõë³ÉÇ Ã³ùëï áóáõÙ£ ÆëÏ 1980 Ãí³Ï³ÝÇ Ù³ñտի 18-ին իր բնա-Ï³ñ³ÝáõÙ Ù»é³Í ·ï³Ý Ð³ÛÝó ìÇÉÙ³ÝÇÝ, áñÁ Ý³ËÏÇÝáõÙ ³ßË³ï»É ¿ñ §´ÇÉ¹Ç¦ªøÛáÉնի բաÅ³ÝÙáõÝùáõÙ »õ ì³Éñ³ýÇ ï»Õ»Ï³ïáõÝ ¿ñ áõ §Ù»Õ³¹ñáÕ ÏáÕÙÇ¦ ·ÉË³íáñ íÏ³Ý£ Àëï ¹Ç³Ñ»ñÓÙ³Ý ³ñ-¹ÛáõÝùÝ»ñÇª Ù³Ñí³Ý å³ï×³éÝ»ոը բնաÏ³Ý ¿ÇÝ, ë³Ï³ÛÝ ¹Åí³ñ¿Ñ³í³ï³É ¹ñ³Ý, »Ã» Ñ³ßíÇ ³éÝ»Ýù, áñ Ýñ³Ý Ùßï³å»ë ëå³é ÝáõÙ ¿ÇÝ Ñ»é³Ëáëáí, ÇëÏ ÙÇ ³Ý·³Ù ÝáõÛÝÇëÏ Í»Í»É ¿ÇÝ£

ê³Ï³ÛÝ ì³Éñ³ýÇ ç³Ýù»ñÝ ³å³ñ¹ÛáõÝ ã³Ýó³Ý£ ²í»ÉÇ ù³Ý 400 ·ñáÕÝ»ñ áõ Éñ³·ñáÕÝ»ñ Ññ³å³ñ³Ï³ÛÝáñ»Ý Ññ³Å³ñí»óÇÝ Ñ³Ù³·áñÍ³Ïó»É ÞåñÇÝ·»ñÇ Ññ³ï³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ»ï, ëï»ÕÍ-í»ó §²Ýտh-Բիլդ» բյուրեղ, áñÁ û·ÝáõÙ ¿ñ §´ÇÉ¹Ç¦ ½ñå³ñïáõÃÛáõÝ Ý»ñÇó ïáõÅ³ÍÝ»ñÇÝ£ ÆëÏ ³Ù»Ý³·ÉË³íáñÝ ³ÛÝ ¿ñ, áñ ì³Éñ³ýÇÝ Ñ³çáÕí»ó Ï³ëÏ³Í ë»ñÙ³Ý»É ÙÇÉÇáÝ³íáñ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ Ù»ç, á-ñáÝù ÙÇÝã»õ ³Û¹ ³Ýí»ñ³å³Ñáñ»Ý Ñ³í³ïáõÙ áõ íëï³ÑáõÙ ¿ÇÝ ³Û¹ Ã»ñÃÇÝ£

ԼՐԱԳՐՈՂԱԿԱՆ ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

19-ñ¹ ¹³ñÇ éáõë³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ ß³ï Ï³ñ»õáñ ¿ñ Ñ³ë³ñ³ÏáõÛ³ÝÁ Ñáõ½áÕ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÁ Å³Ù³Ý³Ï³ÏÇóÝ»ñÇ ·Çï³ÏóáõÃÛ³ÝÁ Ñ³ëóÝ»ÉÁ£ Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý բարձունքներին այն հասել է ռեպորտաժներում, բդբակցություններ-ñáõÙ, ¹³ï³í³ñ³Ï³Ý ³ÏÝ³ñÏÝ»ñáõÙ, áñáÝù èáõë³ëï³ÝáõÙ ÁÝ-¹áõÝí³Í ¿ñ Ïáã»É §Ññ³å³ñ³Ï³ËáëáõÃÛáõÝ¦ ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ ³ÝáõÝáí£

Բացահայտող լրագրողները

Ü³Ë³Ñ»Õ³÷áË³Ï³Ý éáõë³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ ÙÇ ÑëÏ³Û³-Ï³Ý áÉáñï¿, áñÁ, ó³íáù ëñïÇ, ùÇã¿áõëáõÙÝ³ëÇñí³Í£ à±í¿³ëûñÏ³ñ¹áõÙ ÑÇÝ Ã»ñÃ»ñÁ£ ºÃ» ÝÏ³ïÇ áõÝ»Ý³Ýù, áñ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý

8. Âàëüðàô Ã. "Íåæåëàòåëüíûå ðåïîðòàæè", Ì., 1982. Ñ. 266.

հետաքննությունը իրադրության բազմակողմանի եւ խոր ուսումնա-
ëÇñáõÃÛáõÝ ¿ »ÝÃ³¹ñáõÙ, ³Ù¹ ÃíáõÙ Ý³»õ ³ÛÝ ÏáÕÙ»ñÇ, áñáÝó Ù³-
ëÇÝ ç³ÝáõÙ »Ý Éé»É Ï³Ù ãÑñ³å³ñ³Ï»É, ³å³ å³ñ½íáõÙ ¿, áñ éáõ-
ë³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ ¹ñ³Ý í³Õáõó ¿ Í³ÝáÃ£ 1913 Ãí³Ï³ÝÇÝ
º©²©Î³áõýÙ³ÝÁ ·ñáõÙ ¿ñ© §²Ù»ñÇÏ³óÇ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ñ³Ûï ÝÇ »Ý Ç-
րեն hնարամտությամբ: Ականջ դնել, թաքուն դիտել, ծառայողի
ï»ëùáí Ù³ëÝ³íáñ Ñ³í³ù³ÍáõÝ»ñ Ã³÷³Ýó»É, ÇëÏ³Ï³Ý ß»ñÉá-
կյան ճարպկությամբ զրույցի մեջ ներքաշել հարցազրույցի ցանկու-
ÃÛáõÝ ãáõÝ»óáÕ Ù³ñ¹Ï³Ýó, ³Ù»ñÇÏ³óÇ Éñ³·ñáÕ³ ³Ûë ³Ù»ÝÁ åÇ-
ïÇ Ï³ñáÕ³Ý³ ³Ý»É£ èáõë³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ Ýáñ-Ýáñ ¿ Éñ³·ñá-
դի այսպիսի տիպ ձեւավորում, բայց ես շատ տարիներ առաջ այն-
åÇëÇ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ »Ù Ñ³Ý¹Çå»É, áñáÝó Ñ³Ù³ñ ÷³Ï ¹éÝ»ñ ·áÛáõ-
ÃÛáõÝ ãáõÝ»ÇÝ¦[9]£

19-ñ¹ ¹³ñÇ í»ñçáõÙ Î³áõýÙ³ÝÝ ³ßË³ïáõÙ ¿ñ ú¹»ë³ÛáõÙ,
Ü³íñáóÏáõ ÑÇÙÝ³¹ñ³Í §ú¹»ëëÏÇÛ ÉÇëïáÏ¦ ¥"Îäåñññêèé
սՈրՑՏՍ") թերթի խմբագիրն էր: Այն ժամանակներում Օդեսայում
»ñÏáõ Ù³ñ¹ ¿ÇÝ ß³ï Ñ³ÛïÝÇª ù³Õ³ù³·ÉáõË ²©ä©¼»É»ÝáÛÁ »õ
Վ.Վ.Նավրոցկին: 18 տարիների ընթացքում Զելենոյը քաղաքի բնակ-
չության ահ ու սարսափն էր: Նա կրթությամբ եւ իր նախկին գործու-
նեությամբ նավաստի էր, անզուսպ եւ ծայրահեղ բռնկուն բնավորու-
ÃÛ³Ý ï»ñ£ ØÇãÙ³Ý ¼»É»ÝáÛÁ Å³Ù³Ý³ÏÇÝ Ý³í³ñÏ»É ¿ñ ÝÃ³Ý³íáñ
§ä³ÉÉ³¹³¦ Ý³íáí ¥ýñ»·³ï¤, »õ ·ñáÕ Æ© ¶áÝã³ñáíÁ ÝáõÛ-
ÝÇëÏ ÙÇ ù³ÝÇ ïáÕ ¿ñ ·ñ»É Çñ ·ñùáõÙ Ýñ³ Ù³ëÇÝ, áñáí ¼»É»ÝáÛÁ
շատ էր հպարտանում: Ասում էին, որ նա Պետերբուրգի առանձնա-
հատուկ հովանավորությունն է վայելում, որտեղ նրան «անձամբ
ճանաչում են» եւ նրա մասին իբր հարցնում են, թե «իմ Զելենոյը ա-
é³çí³ å»ë Ñ³ÛÑáÛá±õÙ ¿¦[10]£ ²ÏÝÑ³Ûï ¿, áñ Ñ»Ýó ³Û¹ Ñ³Ý·³Ù³ÝùÝ
¿ñ ÃáõÛÉ ï³ÉÇë, áñ ù³Õ³ù³·ÉáõËÁ, áñÇ íñ¹áí»óáõóÇã ³ñ³ñùÝ»ñÇ
մասին բազմաթիվ պատմություններ էին շրջում, իրեն բացարձակ
³Ýå³ïÅ»ÉÇ½·³ñ£ Ü³íñáóÏÇÝ ¹áÕáõÙ ¿ñ Ýñ³ é³ç ÙÛáõëÝ»ñÇó áã
պակաս, բայց նրան էլ էր ողջ Օդեսան ճանաչում:

Վասիլի Վասիլեւիչ Նավրոցկին երբեք ոչինչ չէր սովորել, նույ-
նիսկ գրագետ էլ չէր, բայց դա չէր խանգարում, որ նա շուրջ 40 տա-
ñÇ ë»÷³Ï³Ý Ã»ñÃ Ññ³ï³ñ³Ï»ñ£ §ì³ëÇÉÇ ì³ëÇÉ»õÇã, »Ã» ¸áõù ²-
Ù»ñÇÏ³ÛáõÙ ÍÝí³Í ÉÇÝ»Çù, ³å³ Ò»ñ ï³Õ³Ý¹áí ³Ýå³ÛÙ³Ý
բարձրագույն աստիճանի կիսանեիք՝ նախագահ կդառնայիք»,-
Ýñ³ Ù»Í³ñ³ÝùÇ ³ñ³ñáÕáõÃÛáõÝÝ»ñÇó Ù»ÏÇ Å³Ù³Ý³Ï ³ë»É ¿

9. Êàóô ìàí Å.À. Çà êóëèñàì è ïå÷àòè // Èñòîðè÷åñêèé âåñòíèê, 1913, N 7, c.116.
10. ²Ù¹ Ù³ëÇÝ ï»ë Êîðîëåíêî Â.Ã. Äíåâíèê. Ò. 2 Ïîëòàâà, 1926, c. 187.

փաստաբան Կուպերնիկը[11]£ §ú¹»ëëÏÇÛ ÉÇëïáÏÁ¦ ¥"Îäåñññêèé
ëèñòîê") հատկապես աչքի էր ընկնում այն բանով, որ հրատարա-
ÏÇãÝ Çñ ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÇÝ ÃáõÛÉ ¿ñ ï³ÉÇë ï»Õ³Ï³Ý ù³Õ³ù³ÛÇÝ
·áñÍÇãÝ»ñÇ §ç³ñ¹Á ï³É¦£ ´³ó³Ñ³ÛïáÕ-Éñ³·ñáÕÇ Ï»ñå³ñÁ
Ñ³ÛïÝÇ ¿ñ ú¹»ë³ÛáõÙ Ñ³ïÏ³å»ë Ü³íñáóÏáõ ßÝáñÑÇí£ §Ð³ËÇó
·³ÉÁ¦ Ýñ³Ýó ³ñÑ»ëïÝ ¿,- §úñ³·ñáõÙ¦ ·ñáõÙ ¿ñ ÎáñáÉ»ÝÏáÝ,-
Ýñ³Ýù Ý³Ë Ñ³ñóÝáõÙ »Ý, Ã» áõÙ ¿ å»ïù Ãù»É-Ùñ»É, Ýáñ Ñ»ïá
å³ï×³éÝ»ñ »Ý áñáÝáõÙ¦ £

Ü³Ë³Ñ»Õ³÷áË³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ, áñÇ ×³Ý³å³ñÑÇÝ ß³ï
ÏÛ³Ýù»ñ »Ý ÷ßñí»É áõ ß³ï ï³Õ³Ý¹Ý»ñ ÏáñÍ³Ýí»É, ×³ñåÇÏ
Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ ß³ï ³ÝáõÝÝ»ñ¿ïí»É£ ò³ÝÏáõÃÛ³Ý ¹»åùáõÙ ÑÝ³ñ³-
íáñ ¿ Ýñ³Ýó ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù»ç Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·-
րության ծիլեր տեսնել, բայց չարժե անել այն պատճառով, որ այդ
ÝÛáõÃ»ñÁ ãÝãÇÝ áõ¹³ï³ñÏ¿ÇÝ, ·ñíáõÙ ¿ÇÝ Ù³ñ¹Ï³Ýó ·áÑ³óÝ»Éáõ
»õ §É³í Ñ³ï³í³×³é¦ ³å³Ñáí»Éáõ Ýå³ï³ÏáíÉ ºí¹³ Ññ³ß³ÉÇ
Ñ³ëÏ³ÝáõÙ ¿ÇÝ Ýñ³Ýù, áíù»ñ Çñ»Ýó Ù³ëÝ³·Çïáõ Ã³ÝÁ Éñçáñ»Ý
էին վերաբերվում: «Եվ ես հիմա զարմանում եմ. մի՞թե այդ անպետք
áõ ÑÇÙ³ñ³·áõÝ Ã»Ù³Ý»ñÝ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ÇÝ Å³Ù³Ý³ÏÇ Ñ³ë³ñ³-
կությանը: Ենթադրում եմ, որ անհրաժեշտ էին: Մտածող բուրժուա-
½Ç³Ý Ù»ñ §ãÝãÇÝ Ã»Ù³Ý»ñÇ¦ Ï³ñÇùÝ áõÝ»ñ£ Ü³íñáóÏÇÝ»ñÁ ¹³ Ù»-
½³ÝÇó É³í ¿ÇÝ Ñ³ëÏ³ÝáõÙ©© Ø»ÝÙ Í»÷áõÙ ¿ÇÝù ³ÛÝ ×»Õù»ñÁ, áñáÝ-
óÇó Ï³ñáÕ ¿ñ ³Ýëå³ë»ÉÇ Ã³ñÙ Ñáë³Ýù Ù ï Ý»É£ ¥©©¤ ºë ã»Ù Ù»ñÏ³ó-
նում, նաեւ մեղա գալու ցանկություն չունեմ: Խոստովանելու բան
ãáõÝ»Ù, »ë ÙÛáõëÝ»ñÇó í³ïÁã»Ù »Õ»É¦[12]£

Հետաքննություն վարելու համար բավական է անգամ ակնարկը,
áñ ÇÝã-áñ Ù»ÏÁã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñ¿ ³ñ»É£ ´³ÛÓ Ñ»ï³ùÝÝáÕ-Éñ³·ñá-
ÕÇ Ù³ëÝ³·Çïáõ Ã³Ý ÑÇÙùÁ áã Ã» §Ã³ùáõÝ Ý³Û»Éáõ¦ »õ §Ý»ñÃ³-
փանցելու» ունակությունն է, այլ քաղաքացիական բարոյական դիր-
ùáñáßáõÙÁ£ ²Ñ³ Ã» ÇÝãáõ ÚáõÉÇÛ Þñ»Ù¹»ñÁ, áñÇ Ù³ëÇÝ ³ëáõÙ ¿ÇÝ, Ã»
å»ï³Ï³Ý ËáñÑñ¹³Ï³ÝÇ å³ßïáÝÁ »õ å³ïÏ³é»ÉÇ ï³ñÇùÁ ã¿ÇÝ
խանգարում արժեքավոր տեղեկություններ ձեռք բերելու համար յոթ
ï³Ï Ïé³Ý³É[14], ÙÇ³ÛÝ ÏáãíáõÙ ¿ñ §é»åáñï³ÅÇ ³ñù³¦, ÇëÏ ÇëÏ³-
Ï³Ý ³ñù³ ¹³ñÓ³í Վլադիմիր Գիլյարովսկին£ ¥1853-1935¤£

11. Êàóô ìàí Å.À. Èç æóðíàëüíûõ âîñïîìèíàíèé // Èñòîðè÷åñêèé âåñòíèê, 1912, N11, c. 626.
12. Êîðîëåíêî Â.Ã. Óêàç. ñî÷., c. 186.
13. Ñòàðûé æóðíàëèñò. Ëèòåðàòóðíûé ïóòü äîðåâîëþöèîííîãî æóðíàëèñòà. Ì.; Ë., 1930, c. 3,45.
14. Êàóô ìàí Å.À. Èç æóðíàëüíûõ âîñïîìèíàíèé // Èñòîðè÷åñêèé âåñòíèê, 1912, N11, c. 611-625.

Վլադիմիր Ալեքսեեւիչ Գիլյարովսկի. Ռեպորտաժի արքան

Նա բացառիկ անձնավորություն էր, կյանքը նրան խիստ հաճախեցրեց ամենատարբեր բաներ: 1871 թվականին ծնված, 1-ին դասարանն ավարտելուց հետո դարձավ Վոլգայի վրա, բեռնակիր, ջորեպան, կրկեսի, ապա գավառական թատրոնի դերասան, զբաղվել շատ այլ գործերով: Ինքնաբերաբար, թերեւս, նրան հետաքրքրում էին իմ բառապաշարից»[15]:

1882 թվականին Գրիգորի Գիլյարովսկին «Ռեպորտաժի թագավոր» (Король репортажа), Ամբողջ աշխարհի «Ռեպորտաժի թագուհի» (Королева репортажа) եւ օթեւանատների բնակիչները: «Ռեպորտաժի թագավորությունը» գրական խղճի հայելի» եւ «բարոյական հանճար» էին կոչում:

Ամենայն հավանականությամբ, 1878 թվականին Ռոստովյան 5-ին Ապրակսինյան նրբանցքում տեղի ունեցածի մասին, երբ աշխատանոցներից մեկի երեք հազար բնակիչները ջարդուփշուր էին արել դռնապանների կացարանը: Պետերբուրգյան թերթերն անդրադարձան հրապարակումներով, որոնց բոլորի տեղեկատվության աղբյուրն էլ դարձյալ դռնապանները էին, քանի որ այդ գործին առնչվող դռնապանները բոլորն էլ թաքուն ընկերներ էին, քանի որ այդ գործին առնչվող դռնապանները բոլորն էլ թաքուն ընկերներ էին, քանի որ գործարարությունը գնում էր աղետը հետաքննելու: Երկու շաբաթ նա գնացքն ընկել էր այն բանի հետեւանքով, որ տեղատարափ անձրեւները քշել-տարել էին երկաթուղու հողաթմբերը:

15. Գրիգորի Գիլյարովսկի. Մոսկվա 75 գրքեր // Մոսկվա. 1928. N 46, c.7.

Ամենայն հարգանքով նշենք, որ Գիլյարովսկին ոչ միայն ինքնուրույն ուսումնասիրեց Մոսկվայի ստորգետնյա գնացքի ստեղծման գործընթացը, այլեւ ինքնուրույն գրեց դրա մասին: Գրեթե բոլոր գրքերը, որոնք գրվեցին Գիլյարովսկի կենդանության օրոք, նրան նվիրված գրքերը, ինչպես նաեւ նրա գրքերի մեջ գ

Ï»óÉ ²Ûë ï »Õ ¿ñ, áñ ÎáñáÉ»ÝÏáÝ ï å ³ ·ñ»ó ÜÇÅ» · áñ¹Û³ Ý Ý³Ñ³Ý·Çó
իր թղթակցությունները, որոնք իրավամբ կարող են հետաքննական
Éñ³ ·ñáõÃÛ³Ý ûñÇÝ³ ÏÝ»ñ Ñ³Ù³ñí»ÉÉ 1886-1896 Ãí³ Ï³ÝÝ»ñÁ ÜÇÅÝÇ
Üáí ·áñá¹Ç Ñ³Ù³ñ ÎáñáÉ»ÝÏáÛÇ Å³Ù³Ý³ Ï³ßñç³ÝÝ ¿ÇÝÉ §¸»é»õë
1899 թվականի դեկտեմբերից ի վեր,- գրել է Կորոլենկոն,- ես խիստ
ï³ñí»óÇ ï»Õ³Ï³Ý Ñ» ï³ùñùñáõÃÛáõÝÝ»ñáíÉ ÆëÏ ¹ñ³Ýù, Ñ³Ù»-
Ý³ÛÝ ¹»åë Ù»ñ Å³Ù³Ý³ ÏÝ»ñáõÙ, ·ñ»Ã» ÝáõÛÝÝ »Ý. Ñ³÷ßï³ Ïáõ-
ÃÛáõÝÝ»ñ, Ñ³÷ßï³ ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ áõ¹³ñÓÛ³É Ñ³÷ßï³ ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ¦[16]É

1890-1891 Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ Ý³ É³ñí³Í å³Ûù³ñ¿ ÙÕáõÙ ³½Ýí³-
Ï³ÝÝ»ñÇ Ï³ï³ñ³Í Ñ³÷ßï³ ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ¹»ÙÉ Ü³Ë »õ ³é³ç
Ýñ³ áõß³¹ñáõÃÛáõÝÁ ·ñ³í»ó ÜÇÅ» · áñá¹Û³Ý · ³í³é³Ï³Ý ï»Õ³-
Ï³Ý ¥½»Ùë ï íáÛ³Ï³Ý¤ í³ñãáõÃÛ³Ý Ý³Ë³ · ³ÑÇª Ø® ä® ²Ý¹ñ»»õÇ
կերպարը: Դա ոչ մեկից չվախեցող բացահայտ թալանչի գիշատիչ
էր: Խելացի, եռանդուն, հնարամիտ այդ մարդն իր բռի մեջ էր պա-
ÑáõÙ áÕç · ³í³éÁÉ §ØáõÃ ÷áÕ»ñÇ å³ ïÙáõÃÛáõÝÁ¦ áã Ù»Í Ñá¹í³-
ÍáõÙ ¥Èñòîðèÿòåìíûõäåíåã “Âîëæñêèé âåñòíèê”,1890, N 2¤ Îáñá-
լենկոն մերկացնում էր Անդրեեւի՝ 5 հազար ռուբլու հետ կապված
մեքենայությունները: 1880-ականների սկզբին քաղաքային ուսում-
Ý³ñ³ÝÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ Ï³ï³ñí³Í Ý³Ë³Ñ³ßçíÝ»ñÇ ÙÝ³óáñ¹Ý»ñÇó
»õ ³ÝÑ³ ï Ù³ñ¹Ï³Ýó ÝíÇñ³ ï íáõÃÛáõÝÝ»ñÇó ·áÛ³ó³Í ³Û¹ ·áõÙ³-
ñÁ å» ï ù¿ ¹»é»õë 1884 Ãí³Ï³ÝÇÝ Ñ³ÝÓÝí»ñ ù³Õ³ù³ÛÇÝ í³ñãáõ-
ÃÛ³ÝÁÉ ì»ñçÇÝë ÑÇÝ· ï³ñÇÝ»ñÇ ÁÝÃ³óùáõÙ ½»Ùë ï íáÛ³Ï³Ý í³ñ-
ãáõÃÛ³Ý å» ï Ç Ñ» ï ³Û¹ ·áõÙ³ñÇ í»ñ³¹³ñÓÇ Ù³ëÇÝ Ý³Ù³Ï³ ·ñáõ-
ÃÛáõÝ í³ñ»Éáõó »õ ³Ýû·áõ ï ÷áñÓ»ñÇó Ñá·Ý³Íª 1888 Ãí³Ï³ÝÇó
¹³¹³ñ»ó Ý³Ë³Ñ³ßíÇ Ù»ç Ù ïóÝ»É Çñ»Ý Ñ³ë³Ý»ÉÇù Ï³åÇï³ÉÇ
տոկոսները: Այդ ամբողջ ընթացքում 5 հազար ռուբլին (ինչպես
Ý³»õ ¹ñ³ ïáÏáëÝ»ñÁ¤ ²Ý¹ñ»»õÇ Ó»éùáõÙ ¿ÇÝ · ïÝíáõÙÉ 1889 Ãí³-
Ï³ÝÇÝ Ý³ ¹ñ³ Ù³ëÇÝ Ñ³ÛïÝ»ó ½»Ùë ï íáÛ³Ï³Ý Ñ»ñÃ³Ï³Ý ÅáÕá-
íÇÝª ³ë»Éáí, Ã» Çñ»Ý Ñ³çáÕí»É ¿ ù³Õ³ù³ÛÇÝ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý
í³ñãáõÃÛ³Ý áïÝÓ·áõÃÛáõÝÝ»ñÇó å³ßï å³Ý»É ³Û¹ ·áõÙ³ñÁ »õ ³-
é³ç³ñÏ»ó ¹ñ³Ýù ½»Ùë ï íáÛÇë»÷³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ×³Ý³ã»ÉÉ ÄáÕáíÁ,
հուզված իր նախագահի մեծահոգությունից, առանց երկար-բարակ
Ùï³Í»ÉáõÏáÍÏ»ó Ýñ³ Ù»Õù»ñÁ »õ áñáß»ó ³Û¹ ·áõÙ³ñÁ Í³Ë ë»É
·ÛáõÕ³ïÝï»ë³Ï³Ý ¹åñáóÇ ßÇÝ³ñ³ñáõÃÛ³Ý íñ³, ÇëÏ §÷áÕ»ñÇ
ÏáÍÏÙ³Ý/Ë××Ù³Ý¦ ßñç³ÝÇ Ñ»ÕÇÝ³Ï ²Ý¹ñ»»õÇÝ Ñ³Ý·Çë ï ÃáÕ»-
ցին: Այդ անօրինական ներման պատմությունն էլ բացահայտել էր
ÎáñáÉ»ÝÏáÝ §ìáÉÅëÏÇÛ í»ë ï ÝÇÏ¦-Ç ¿ç»ñáõÙÉ

16. Öèò. ïî: Áÿëûé Ã.À.Êîðîëåíêî - ïðîâèíöèàëüíûé ïóáëèöèñò// ÓÇ ËÃÓ. 1948. N 90. Ñ. 243.

ÜáõÛÝ Ï»ñå Ý³ ÙÇç³Ù ï»ó Ý³»õ §¸ñáõÅÇÝ³¦ ßá·»Ý³í³ÛÇÝ ÁÝÏ»-
ñáõÃÛ³Ý ·áñÍ»ñÇÝ, áñÁ Õ»Ï³í³ñáõÙ ¿ñ å» ï³Ï³Ý ËáñÑñ¹³Ï³Ý
Ø®Æ® ÞÇåáíÁÉ ²Û¹ ÁÝÏ»ñáõÃÛ³Ý ÷Éáõ½Ù³Ý Ù³ëÇÝ ÎáñáÉ»ÝÏáÝ ÛáÃ
Ñ³Ý·³Ù³Ý³ÉÇó Ñá¹í³Í ·ñ»óª ³å³óáõó»Éáí, áñ §¸ñáõÅÇÝ³ÛÇ¦
·áñÍ»ñÇ íÇ×³ÏÝ ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ³Û¹ù³Ý É³í³ï»ë³Ï³Ý ã¿, ÇÝãå»ë
÷áñÓáõÙ »Ý óáõÛó ï³É §ÜÇÅ» · áñá¹ëÏÇ ÉÇë ï áÏ¦-Á »õ §´ÇñÅ»õÇÛ» í»-
¹áÙáë ï Ç¦-ÝÉ §¸ñáõÅÇÝ³ÛÇ¦ ÷ÉáõÃ½áõÙÁ ÎáñáÉ»ÝÏáÝ §»ñç³ÝÇÏ ëÝ³Ý-
Ï³óáõÙ¦ ³Ýí³Ý»óª ÝÏ³ï Ç áõÝ»Ý³Éáí, áñ ¹ñ³ Ñ»ï»õ³ÝùÝ»ñÝ ³ÛÝ-
պիսին չէին, ինչպիսին սովորաբար լինում են խոշոր ֆիրմաների
³Ýí×³ñáõÝ³ ÏáõÃÛ³Ý Ñ» ï»õ³ÝùÝ»ñÁÉ §²Ûë ¹»åùáõÙ ³Ù»Ý ÇÝã Ï³ñ-
Í»ë Ñ³Ï³é³ÏÁ »Õ³í® ³Ù»Ý ÏáÕÙÇó ·áíáõÙ »Ý ÞÇåáíÇ ÑÙï áõÃÛáõÝÝ
ու բարեխղճությունը: Կարծես Մ.Ի. Շիպովի «հմտության» կատարե-
ÉáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ ÙÇ³ÛÝ ëÝ³ÝÏ³óáõÙÝ ¿ñ å³Ï³ëáõÙ¦[17]É

Æñ Ñ» ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ ÎáñáÉ»ÝÏáÝ ëÏë»ó ÁÝÏ»ñáõÃÛ³Ý ï³ñ»Ï³Ý
հաշվետվության եւ հաշվեկշռի մանրակրկիտ վերլուծությամբ:
Øï³Ñá·Çã ¿ñ ³ñ¹»Ý ³ÛÝ Ñ³Ý·³Ù³ÝùÁ, áñ 1875-1885 Ãí³Ï³ÝÝ»-
ñÇ Ñ³ßí»ï íáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ëï³Ý³ÉÁ ß³ï ³í»ÉÇ Ñ»ßï ¿ñ, ÙÇÝã¹»é
í»ñçÇÝ ï³ñÇÝ»ñÇÝÁ ËÝ³Ùùáí Ã³ùóíáõÙ ¿ÇÝ, »õ, ãÝ³Û³Í Ñ³Ù³é
áñáÝáõÙÝ»ñÇÝ, ¹ñ³Ýù · ïÝ»ÉÝ ³ÝÑÝ³ñ ¿ñÉ Ðñ³å³ñ³Ï³ËáëÁ Ï³-
ñáÕ³ó³í ³å³óáõó»É, áñ ³Û¹ ³Ù»ÝÝ ³ñí»É ¿ Ã³ùóÝ»Éáõ Ñ³Ù³ñ
ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÇ ³ÛÝåÇëÇ ó³ÝóÁ, ÇÝãåÇëÇÝ, ³ë»Ýù, í³ñãáõÃÛ³Ý
կողմից հասարակական բաժնետոմսերի գնումն էր[18]É

ÜÇÅÝÇ Üáí·áñá¹áõÙ Ù»Í ³ñÓ³·³Ýùë ï³ó³í Ý³»õ ÎáñáÉ»ÝÏá-
յի արշավը Ալեքսանդրյան ազնվական բանկի դեմ, որը պարբերա-
բար թալանվում էր ղեկավարության կողմից: 1981 թվականի N11-
Çó ëÏë³Í §ìáÉÅëÏ³Û³ åñ³í¹³ÛÇ¦ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ ³é³ç Í³í³É-
վում էր Ալեքսանդրյան բանկի պատմությունը: Կորոլենկոն մանրա-
մասնորեն վերլուծում է բանկային խիստ ճգնաժամի առաջացման
å³ï×³éÝ»ñÁÉ ²Ûë ß³ñùÇ áõÃ Ñá¹í³ÍÝ»ñÇó Ûáõñ³ù³ÝáÛáõñÝ ÇÝù-
ÝáõñáõÛÝ Ñ» ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ ¿ñ® §î³·Ý³å³ÉÇ Ýß³ÝÝ»ñ¦
¥"Òðåâîæíûå ïðèçíàêè"¤, §´³ÝÏÁ »õ Ññ³å³ñ³Ï³ÛÝáõÃÛáõÝÁ¦
¥"Áàíê è äëàñíîñòü"¤, §Î³ÝáÝ³¹ñáõÃÛáõÝ »õ åñ³Ï ïÇÏ³¦ ¥"Óñòàâ è
ïðàêòèêà"¤, §²å³éùÝ»ñ »õ ·ñ³íÝ»ñÇ í³×³éù¦ ¥"Íåäîèìêè è ïðî-
äàæà çàëîãîâ"¤, §1884 Ãí³Ï³ÝÇ í»ñëï áõ·áõÙÁ¦ ¥"Ðåâèçèÿ 1884
ãîäà"¤É ÎáñáÉ»ÝÏáÝ Ý³»õ å³ïÙ³Ï³Ý ï»Õ»Ï³Ýù ¿ ·ñáõÙ ²É»ù-
սանդրյան բանկի մասին՝ նշելով, որ իր գոյության 47 տարիների ըն-
Ã³óùáõÙ §ÜÇÅ» · áñá¹Û³Ý ³½Ýí³Ï³ÝáõÃÛ³Ý ³Û¹ . ³ÝÓ³ñ³ÝÁ¦ Çñ
բազմաթիվ տերերից ոչ մեկին չի ոգեշնչել գոնե «համառոտ պատ-
Ù³Ï³Ý ÙÇ ³ÏÝ³ñÏ¦ ·ñ»ÉáõÉ

17. Ìàëåíüêèé ÷åëîâåê. Î êðàõå îá ùåñòâà “Äóæåíà”// Âîëæñêèé âåñòíèê. 1891. N 257.
18. Òàì æå.

Îáñáɵ»ÝÏáÛÇ »½ñ³Ñ³Ý·áõÙÝ»ñÁ Ñ³Ùá½Çã »õ Ñëï³Ï »Ý, Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ù»Ãá¹Ý áõ Å³ÝñÝ³Ûëï»Õ ·ñ»Ã» ÙÇ³ÓáõÉվում են: Նկարագրելով խախտումները՝ նա բացատրում է, թե ո՞րն է պատճառը, որ Նիժնի Նովգորոդի ազնվականները վատ բանկիրներ ¹áõñë»Ï³Ý »õ ãÏ³ñáÕ³ó³Ý Ï³ï³ñ»É Çñ»Ýó ëï³ÝÓÝ³Í å³ñï³-Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ Ð³Ï³é³Ï Ï³ÝáÝ³¹ñáõÃÛ³ÝÁª ²É»ùë³Ý¹ñÛ³Ý բանկում հրապարակայնություն գոյություն չուներ. տեղական մամուլի հետ նրա հարաբերությունների բնույթը մշտական հետապն-¹áõÙÝ»ñÝ ¿ÇÝ£ Î³ÝáÝ³¹ñáõÃÛ³ÝÁ Ñ³Ï³é³Ï ³ÛëÏ»Õ ³ÝûñÇÝ³Ï³Ý ³ñïáÝáõÃÛáõÝÝ»ñ ¿ÇÝ ï³ÉÇë ÷áË³éáõÝ»ñÇÝ, áñÇ Ñ»ï»õ³ÝùáÍ Ñëï³Û³Ï³Ý ³å³éùÝ»ñ ¿ÇÝ ·áÛ³ó»É, ÇëÏ ²Ý¹ñ»»õÇ í³ïÝ³Í ·áõÙ³ñները ծածկելու համար բանկը նույնիսկ հատուկ վարկերի դիմեց: Անթույլատրելի էր նաեւ այն, որ բանկի ղեկավարությունն անուշադրուÃÛ³Ý ¿ñÙ³ïÝ»É³å³Ñáí³·ñí³Í ·áõÛùÇ Ï»ÕÍÙ³Ý ·áñÍáí ïÝûñ»Ý-Ý»ñÇó Ù»ÏÇÝ å³ï³ëË³Ý³ï íáõÃÛ³Ý Ï³Ýã»Éáõ Ù³ëÇÝ ÉáõñÁ£

«Վոլժսկիյ վեստնիկ»-ում տպագրված հոդվածներից բացի Կորոլենկոն Ալեքսանդրյան բանկի գործի մասին նաեւ մի գրքույկ էր հրատարակել: Նա հասավ այն բանին, որ բանկում ստուգումներ ³ÝóÏ³óñÇÝ, áñÇ ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ ïÝûñ»ÝÝ»ñÇó ÙÇ ù³ÝÇëÇÝ ¹³ïÇ տվեցին: Նրանցից մեկի կինը թունավորվեց ամուսնու ձերբակալությունից անմիջապես հետո, իսկ ամուսինը մահացավ բանտում: ÜÇÅÝÇ Üáí·áñá¹Ç Ñ³ë³ñ³Ï³ÛÝáõÃÛáõÝÁ ËÇëï íñ¹áííɵ ¿ñ£ Â»»õ §½·³ÛáõÝ Ù³ñ¹ÇÏ ³ëáõÙ ¿ÇÝ, áñ ÎáñáɵÝÏáÝ ÃÕÃ³ÏóáõÃÛáõÝÝ»ñáí Ù³ñ¹ ¿ëå³ÝáõÙ¦[19], Ý³ß³ñáõÝ³ÏáõÙ ¿ñ Í³é³Ù»É³ñ¹³ñáõÃÛ³ÝÁ£

Ðá·»õáñ »õ ýÇ½ÇÏ³Ï³Ý ³Ñé»ÉÇ áõÅ»ñ ÝíÇñ»ó ÎáñáɵÝÏáÝ ÙáõÉ-ï³ÝóÇ íáïÛ³ÏÝ»ñÇ ¥áõ¹ÙáõñïÝ»ñÇ¤ ·áñÍÇ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³ÝÁ£ ²Û¹ ¹³ï³í³ñáõÃÛáõÝÁ 19-ñ¹ ¹³ñÇ í»ñçÇÝ ³É»ÏáÍ»ó áÕç èáõë³ëï³-ÝÁ£ ²ÛëûñÛ³Û¹ ·áñÍÇ Ù³ëÇÝ ùã»ñÝ »Ý ÑÇßáõÙ, ë³Ï³ÛÝ Ñ»Ýó ë³ ¿ ÑÇÙù ¹³ñÓ»É Ñ³Ýñ³Ñ³Ûï ·ñáÕ ´. ²ÏáõÝÇÝÇ §ä»É³·»Û³Ý »õ ëåÇ-տակ բուլդոգը» գավառական դետեկտիվի համար:

1892Ã-Ç Ù³ÛÇëÇ 5-ÇÝ ìÛ³ïÏ³ÛÇ Ý³Ñ³Ý·Ç ØáõÉï³Ý ·ÛáõÕÇ Ù»ñ-Ó³Ï³ÛùáõÙ ·ï»É ¿ÇÝ ãù³íáñ íáïÛ³ÏÇ ¥áõ¹ÙáõñïÇ¤ ÙÇ ¹Ç³Ïª³-ռանց գլխի, սրտի եւ թոքերի, մարմնի վրա բազմաթիվ ծակոցների Ñ»ïù»ñáí: Î»Õ³Ï³Ý áëïÇÏ³ÝáõÃÛáõÝÝ áõ ¹³ï³Ï³Ý ÇßË³Ýáõթյունները որոշեցին, որ դա ծիսական զոհաբերություն է եղել: Ու թեեւ դիակը զննող բժիշկը մարմնի վրա կենդանի ժամանակ տանç³Ñ³ñáõÃÛ³Ý Ñ»ïù»ñ ã·ï³í, ëå³ÝáõÃÛ³Ý Ï³ëÏ³Í³ÝùáÍ Ó»ñ-բակալեցին 11 ուղմուրտ գյուղացիների: Հետաքննությունը, որ երկուսուկես տարի տեւեց, աններելի անփութությամբ էր վարվում: Հենց սկզբից նրանց նպատակը ոչ թե արդարության վերականգ-ÝáõÙÝ ¿ñ, ³ÛÉ ÙáõÉï³Ý³óÇÝ»ñÇ Ù»Õ³íáñáõÃÛ³Ý ³å³óáõÛóÝ»ñÇ հայտնաբերումը: Մեղադրյալներին տանջում ու ծեծում էին, որպեսզի նրանցից զոհաբերություն կատարելու մասին խոստովանություն կորզեն: 1894 թվականի դեկտեմբերին Սարպուլի նահանգի Մամլի-Å» ù³Õ³ùáõÙ 10 Ù³ñ¹áõ ¹³ï»óÇÝ, áñáÝóÇó 7-Á Ù»Õ³íáñ ×³Ý³ã-í»óÇÝ »õ ¹³ï³å³ñïí»óÇÝ ï³Å³Ý³ÏÇñ ³ßË³ï³ÝùÝ»ñÇ£

1895 Ãí³Ï³ÝÇ ÑáõÝí³ñÇ 24-ÇÝ §Î³½³ÝëÏÇ ï»É»·ñ³ýÁ¦ ÝÏ³-ñ³·ñ»ó¹³ï³í³ñáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùÇ ï³ññ³Ï³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñÇ Ë³Ë-ïáõÙÝ áõ Ï³Ù³Û³Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ¸³ï³í³ñáõÃÛ³ÝÁ Ññ³íÇñí³Í §·ÇïÝ³Ï³Ý-³½·³·ñ³·»ïÁ¦ ³ÝÑ»Ã»Ã ïËÙ³ñáõÃÛáõÝÝ»ñ ¿ñ դուրս տալիս: Հեքիաթների եւ բանահյուսական այլ ժանրի նյութեñÇÙ³Ý íñ³ Ý³ åÝ¹áõÙ ¿ñ, áñ áõÕÕ³÷³é ùñÇëïáÝÛ³Ý»ñÇª Ë³-Õ³Õ áõ ³ßË³ï³ë»ñ íáïÛ³ÏÝ»ñÇ Ùáï í³Õáõó Ç í»ñ Ù³ñ¹Ï³ÛÇÝ զոհաբերության սովորույթ գոյություն ունի: Օրինակ բերած հեùÇ³ÃÝ»ñÝ ¿É áã Ã» íáïÛ³ÏÝ»ñÇ ¥áõ¹ÙáõñïÝ»ñ¤, ³ÛÉã»ñ»ÙÇëÝ»ñÇ ¥Ù³ñÇ³Ï³Ý¤ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñ ¿ÇÝ£

«Մուլտանացիների գործը» շատերին էր վրդովեցրել, բայց ոչ Ù»ÏÝ ³ÛÝå»ëã³ñÓ³·³Ýù»ó¹ñ³Ý, ÇÝãå»ë ÎáñáɵÝÏáÝ, áñÝ Çñ ÇëÏ խոստովանությամբ «այդ գործի առնչությամբ հաննիբալյան երդում էր տվել» եւ հիմա չի կարող ոչ մի այլ գործով զբաղվել կամ ոչ մի այլ բանի մասին մտածել: Նա շրջեց Վյատկայի նահանգի բոլոր ËáõÉ³ÝÏÛáõÝÝ»ñÁ, Ñ³ñÓáõ÷áñÓ³ñ»ó ï»Õ³óÇÝ»ñÇÝ£ §ºë³Ûó»É»-óÇ ØáõÉï³Ý·ÛáõÕÁ,- ·ñáõÙ ¿ñÝ³,- »ë »Õ³ ³ÛÝ Ùé³ÛÉ³ñ³Ñ»ïáõÙ, áñï»Õ ·ï»É ¿ÇÝ ãù³íáñ Ø³ïÛáõßÇÝÇ ·ÉË³ïí³Í ¹Ç³ÏÁ©©© ºë¹»-ռեւս այդ ահավոր, խորհրդավոր ու անբացատրելի ողբերգության տպավորության տակ եմ եւ ուզում եմ բղավել՝ ո՞չ, այդպիսի բան ï»ÕÇ ãÇ áõÝ»ó»É, ¹³ï³íáñÝ»ñÝ ³ÝÙ»Õ Ù³ñ¹Ï³Ýó»Ý¹³ï³å³ñ-ï»É¦£ ÎáñáɵÝÏáÛÇ ÙÇç³Ùïáõ ÃÛáõÝÁ ã¿ñë³ÑÙ³Ý÷³ÏíáõÙ §èáõë-ÏÇ» í»¹áÙáëïÇ¦-áõÙ ïå³·ñíáÕ Ñá¹í³ÍÝ»ñáí, ·ñáÕÁ áñáß»É ¿ñ Ù³ëÝ³Ïó»É ·áñÍÇ í»ñ³ùÝÝáõÃÛ³Ý¹³ï³í³ñáõÃÛ³ÝÁ£

1895 թվականի սեպտեմբերի 29-ին մեղադրյալները նորից կանգ-Ý»óÇÝ¹³ï³ñ³ÝÇ ³é³ç£ºí ÝáñÇó »ñ¹íÛ³É³ï»Ý³Ï³ÉÝ»ñÇÝ Ý»ñ-Ï³Û³óí»óÇÝ ÝáõÛÝ ³ë»Ïáë»Ý»ñÝ áõ ÙÇ³ÏáÕÙ³ÝÇ Ù»Õ³¹ñ³Ï³Ý ÝÛáõÃÁ£ êÕ³·ñáÕÝ»ñÇÝ ³Û¹ ¹³ï³í³ñáõÃÛ³ÝÁ ÃáõÛÉã ïí»óÇÝ Ù³ë-Ý³Ïó»É, ë³Ï³ÛÝ ÎáñáɵÝÏáÝ »õ ÉÑ³·ñáÕÝ»ñ ²ÜÛ´³ñ³ÝáíÝ áõ ìÆÇ Սուխտեդովը գրեթե բառացի գրի առան այն ամենը, ինչ խոսվեց այդ ¹³ï³í³ñáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùáõÙ£ §Ø»Ýù »ñ»ùáí »ñ»ù ûñ ³ÝÁÝ¹Ñ³ï գրում էինք: Մատներս ուռել էին եւ մատիտից բշտիկ էր գոյացել,

19. Ãîðûêèé Ì. Ñîáð. ñî÷. Ì.; Ë., 1933, c. 148.

բայց բոլոր հարցերն ու բոլոր պատասխանները գրի առնվեցին»[20]£ Ün³Ýó Ññ³ï³ñ³Ï³Í ·ñùáõÛÏÁª §ØáõÉï³Ý³óÇ íáïÛ³ÏÝ»ñÇ ·áñ-ÍÁ¦, áÕç èáõë³ëï³ÝÝ ¿ñ Ï³ñ¹áõÙ£ Ð³Ù³é å³ÛùÙ³ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ ÏñÏÝ³ÏÇ ¹³ï³å³ñïí³Í ³ÝÙ»Õ Ù³ñ¹ÇÏ ³ñ¹³ñ³óí»óÇÝ£

Կորոլենկոյի հեղինակությունն այնքան անբասիր էր, որ 1917 թվականի փետրվարից հոկտեմբերի ընթացքում ռուս արմատական Ùï³íáñ³Ï³ÝáõÃÛ³Ý ßñç³ÝáõÙ Ýñ³Ý Ñ³Ù³ñáõÙ ¿ÇÝ ³å³.³ ³-½³ï èáõë³ëï³ÝÇ ÑÝ³ñ³íáñ Ý³Ë³.³ÑÁ[21]£ ØÇÝã»õ Çñ ÏÛ³ÝùÇ í»ñçÁ ³Ûë Ù³ñ¹Á »ñÏñáõÙ Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ÁÝÃ³óùÇ íñ³ ³½-¹»Éáõ ÑáõÛëÁ ã¿ñ ÏáñóÝáõÙ£ 1920 Ãí³Ï³ÝÇÝ Ý³ Ý³Ù³ÏÝ»ñáí ¹ÇÙ»É ¿ñ ÈáõÝ³ã³ñëÏáõÝª Ýáñ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ Ù»Õ³¹ñ»Éáí ß³Ñ³Ë-Ý¹ñáõÃÛ³Ý »õ Ï³Ù³Û³Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù»ç£ ²Û¹ ¹ÇÙáõÙÇ ³éÇÃÁ «Չեկա»-ի գործունեությունն էր, որը Կորոլենկոն սկզբունքորեն դա-ï³å³ñïáõÙ ¿ñ£ §´áÉß»õÇÏÁ,- ·ñáõÙ ¿ñ Ý³ Éáõë³íáñáõÃÛ³Ý ÅáÕÏá-մին,- լկտի «պետ» է, որը տնօրինում է, խուզարկում, բռնագրավում, Ñ³×³Ë Ã³É³ÝáõÙ »õ ³é³Ýó ¹³ïÇáõ Ó»õ³Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·Ý¹³-Ï³Ñ³ñáõÙ¦[22]£

§´³ñáÛ³Ï³Ý Ñ³Ý×³ñÇ¦ Ëáëùý³Ûë ³Ý·³Ù ãÉë»óÇÝ£ ÎáñáÉ»Ý-ÏáÛÇª Éáõë³íáñáõÃÛ³Ý ÅáÕÏáÙÇÝ Ñ³ëó»³·ní³Í »õ ÷³ñÇ½Û³Ý §êáíñ»Ù»ÝÝÇ» ½³åÇëÏÇ¦ ³Ùë³·ñáõÙ Éáõûë ï»ë³Í í»ó Ý³Ù³Ï-ներն արդեն ոչինչ չէին կարող փոխել: 1921 թվականի դեկտեմբե-ñÇÝ ÎáñáÉ»ÝÏáÝ Ù³Ñ³ó³í£Ü³ í»ñçÇÝÝ ¿ñ éáõë Ù»Í ·ñáÕÝ»ñÇó, á-ñáÝù ³Û¹å»ë ¿É ëáí»ï³Ï³Ý ã¹³ñÓ³Ý£

ՀԵՏԱՔՔՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՎՍՏՐԱԼԻԱՅՈՒՄ

Ռոման Դյաբլով. «Ավստրալիայի մամուլը. ավանդույթներ եւ արդիականություն»[23]

20-ñ¹ ¹³ñÇ 80-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÁ áëÏ» ¹³ñ³ßñç³Ý ¿ÇÝ ³í-ëïñ³ÉÇ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ, áñÇ ÑÇÙÝ³-Ï³Ý §³ñï³¹ñáÕÝ»ñÁ¦ §Ü»ÛßÁÝÁÉ Ã³ÛÙë¦ ¥The National Times¤ Ã»ñÃÁ »õ §úëïñ»ÛÉÇ»Ý ´ñááõ¹ù³ëÃÇÝ· øáÙ÷ÁÝÇ¦ ¥Australian Broadcasting Company- ABC¤ ÁÝÏ»ñáõÃÛ³Ý §âáñë³ÝÏÛáõÝ¦ ¥Four corners¤ Ñ»éáõëï³ï»ë³ÛÇÝ Íñ³·ÇñÝ ¿ÇÝ£ Ð»Ýó³Û¹ ßñç³ÝáõÙ ¿ñ, áñ Ù»Í Ãíáí Â³·³íáñ³Ï³Ý Ñ³ÝÓÝ³ÅáÕáíÝ»ñ Ñ³Ûïí»óÇÝ, Ã³-·Ç ÙÇ ù³ÝÇ Ý³Ë³ñ³ñÝ»ñ Ï³Ù³íáñ Ï³Ù Ñ³ñÏ³¹Çñ Ññ³Å³ñ³-Ï³ÝÝ»ñ ïí»óÇÝ, ÇëÏ ù³Õ³ù³Ï³Ý »õ áëïÇÏ³Ý³Ï³Ý ßñç³Ý³ÏÝ»-ում կաշառակերության վերաբերյալ գործերի մասին տեղեկու-ÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³Ûï ÝÇ ¹³ñÓ³Ý É³ÛÝ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³ÝÁ£

80-ականների լրագրողական հետաքննությունն իրավամբ ան-Ý³Ë³¹»å »ñ»õáõÛÃ ¿ñ, Ã»»õ³Û¹ á×Á ÍÝáõÝ¹ ¿ñ ³é»É ºñÏñáñ¹ Ñ³-Ù³ßË³ñÑ³ÛÇÝ å³ï»ñ³½ÙÇó ³ÝÙÇç³å»ë Ñ»ïá »õ ÝáõÛÝÇëÏß³ï³í»ÉÇí³Õ£

Հետաքննական լրագրության մասին առավել ամբողջական պատմական աշխատությունը գրվել է ԱՄՆ-ում Ռոբերտ Միրալդիի ¥Robert Miraldi¤ ÏáÕÙÇó: Ü³ åÝ¹áõÙ ¿ñ, áñ Éñ³·ñáõÃÛ³Ý ³Ûë ï»ë³-կում երկու ավանդույթ գոյություն ունի. օբյեկտիվությունը (objectivity¤ »õ ë»Ýë³óÇ³ ³Ý»Éáõ Ó·ïáõÙÁ ¥muckraking¤£ ²Ù»ñÇÏÛ³Ý ³Ûë տերմինները բնութագրում են երեւույթի բուն էությունը: Օբյեկտի-íáõÃÛáõÝ ³ë»Éáí ØÇñ³É¹ÇÝ ÝÏ³ïÇáõÝ»ñ ³ÝÏáÕÙÝ³Ï³É»õ³ÝÏ³Ý-Ë³Ï³É Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ, ÇëÏë»Ýë³óÇ³ÛÇ Ó·ïáõÙÁ, Áëï Ýñ³, Éñ³·-ñáõÃÛ³ÝÁ å³Ñ³å³Ý ß³Ý ·áñÍ³éáõÛÃÝ»ñ í»ñ³·ñ»ÉÝ ¿, áñÇ ·áñÍÁ Ù»ñÏ³óÝ»ÉÁ »õ, áñå»ë¹ñ³Ñ»ï»õ³Ýù, ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝã³÷áí Ñ³ë³-ñ³ÏáõÃÛáõÝÁ í»ñ³Ï³éáõó»ÉÝ ¿£

Ավստրալիական լրագրության մեջ աղբ փորփրելը՝ «մաքրեյքը-ñáõÃÛáõÝÁ¦ ¥muckraking¤ ÝáõÛÝ ³é³ÝÓÝ³Ñ³ïÏáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ¿ ¹ñë»-ւորում, ինչ բացահայտող լրագրությունն Ամերիկայում: Որպես կա-նոն «մաքրեյքըրությունը» ի հայտ է գալիս այն ժամանակ, երբ սո-óÇ³É³Ï³Ý ÷á÷áËáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ³ñ¹»Ý Ñ³ëáõÝ³ó»É »Ý »õ å³ï-րաստ են իրականացման: ԱՄՆ-ում «բացահայտող» լրագրության ¹³ë³Ï³Ý ßñç³ÝÁ »Õ»É ¿ 1900-1915 Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝª äñá·ñ»ëÇíÇ½-ÙÇ Å³Ù³Ý³Ï³ßñç³ÝáõÙ£

ÆëÏ ²íëïñ³ÉÇ³ÛáõÙ §Ù»ñÏ³óáõÙÝ»ñÇ åáëÃÏÙ³Ý¦ »ñ»ù ßñç³Ý »Ýù ï»ëÝáõÙª ÙÇÝã»õ å³ï»ñ³½ÙÁ, å³ï»ñ³½ÙÇó ³ÝÙÇç³å»ë Ñ»-տո, երբ նոր կարգերի հաստատման հույսերը շատ մեծ էին, եւ հետ-å³ï»ñ³½ÙÛ³Ý ßñç³ÝÁ£

«Սմիթս Ուիքլի»-ի (Smith’s Weekly) խմբագրությունում նույնիսկ «հետաքննական բաժին» գոյություն ուներ (Investigation department¤, áñï»Õ ³ßË³ïáõÙ ¿ÇÝ §Éñï»ë³Ï³Ý Ñ³ÏáõÙÝ»ñ¦ áõÝ»óáÕ լրագրողներ (with a bent for sleuthing): Այդ բաժնին վերագրվող գոր-Í»ñÇó Ù»ÏÁ 20-ñ¹ ¹³ñÇ 30-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇÝ ÍÝáõÝ¹ ³éÝáÕ

20. Êîðîëåíêî Â.Ã. Èçáðàííûå ïèñüìà. Ò.2. Ì., 1933, c. 95.
21. ²Û¹Ù³ëÇÝ ï»ë³ Ñëèíüêî À.À. Ïðåçèäåíò ñâîáîäíîé Ðîññèè (Â.Ã.Êîðîëåíêî â âîäû ðåâîëþöèè) // Âå÷å. 1995. Âûï. 3, c 138-150:
22. Մեջբերումը ըստ՝ Ñëèíüêî À.À. Óêàç. ñî÷., c. 146.
23. î»ë ÐîìàíÄÿáëîâ “Ïðåññà Àâñòðàëèè: òðàäèöèè è ñîâðåìåííîñòü” http://aussie-press.narod.ru

ý³ßÇë ï³Ï³Ý ß³ñÅÙ³Ýª §ÜáñÏ³ñ·Ç¦ ¥the New Guard¤ ÏáñÍ³-ÝáõÙÝ ¿ñ£

Պատերազմից հետո մամուլի համար հիմնականը բնակարան-Ý»ñÇ å³Ï³ëÁ »õ Ñá·»Ï³Ý ÉÇ³ñÅ»ùáõÃÛ³Ý ËÝ¹ÇñÝ»ñÝ ¿ÇÝ£ ²Ù¹ ÙÇ-ïáõÙÝ ³é³ÝÓÝ³å»ë ÑëïÏ³Ï Ï³ñ»ÉÇ ¿ ï»ëÝ»É §êÇ¹Ý»Û ÂñáõëÏ (The Sidney Truth) եւ «Մելբուռն Հերալդ» (The Melbourn Herald) Ã»ñÃ»ñÇ ûñÇÝ³Ïáí£

ÀÝ¹ áñáõÙ, ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ ÁÝ¹·Í»É, áñ ÝÛáõÃ»ñÇ Ù³ ï áõóÙ³Ý á×Ý այս հրատարակություններում զգալիորեն տարբերվում էր միմյանցից: «Թրուսը» «բուլվարային, տաբլոիդային» (զանգվածային) Éñ³·ñáõÃÛ³Ý ïÇåÇÏ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇã ¿ñ, ëÏ³Ý¹³ÉÝ»ñÇ »õ §Ù³ùñ»Û-քրրության» սիրահար, մինչդեռ «Մելբուռն Հերալդ»-ին հետազո-ïáÕÝ»ñÁ §broadsheet¦ »Ý Ñ³Ù³ñáõÙ£

§ÂñáõëÏ ¥Truth¤ Ã»ñÃáõÙ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ÙßÏ³Ï³Ý ÝÛáõÃ ¿ÇÝ ¹³éÝáõÙ ²íëï ñ³ÉÇ³ÛáõÙ ³ÝßÁ³ñÅ ·áõÛùÇ Ñ»ï-պատերազմյան ճգնաժամի ընթացքում բնակարանների հետ կապ-í³Í Ù»ù»Ý³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ²Éýñ»¹ ÌÇÝ·ñáõíÇßÇÝ³ñ³ñ³Ï³Ý ÁÝÏ»-ñáõÃÛáõÝÁ §ÑÇÝ· ï³ñÇß³ñáõÝ³Ï Ã³É³ÝáõÙ ¿ñÙ³ñ¹Ï³Ýóª³í³Ý¹-ներ ընդունելով տների համար, որոնք երբեք էլ չկառուցվեցին»: 30-ական թվականներին իրագործված մեքենայությունները բաց-Ñ³ÛïÍ»óÇÝ 1947 Ãí³Ï³ÝÇÝ£ ´Ý³Ï³ñ³ÝÝ»ñÇ å³Ï³ëÁ å³ï×³é ¹³ñÓ³í ãù³íáñáõÃÛ³Ý Ã»Ù³Ûáí ÙÇÝÇ-Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ³-Ù³ñ¥§ÂñáõëÏ-Á·ï³í³ÙáõëÝ³Ï³ÝÙÇ ½áõÛ·Ç, áñÝ³åñáõÙ ¿ñ å³-Ñ³ñ³ÝáõÙÏ¤£

«Թրուսի» հետաքննությունները մեծ մասամբ սահմանափակ էին: Որոշ դեպքերում նրանք համընդհանուր հարցեր էին բարձրացնում (ինչպես, օրինակ, անշարժ գույքի ճգնաժամը), բայց հիմնականում Ýñ³Ýó Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ ù³Õ³ù³Ï³ÝáõÃÛ³Ý Ï³Ù ëáóÇ³É³-Ï³Ý ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÇ Ñ»ï Ï³åÇÙ³ëÇÝ ÝáõÛÝÇëÏ ³ÏÝ³ñÏ ÑÝ³ñ³-íáñ ã¿ñ·ïÝ»É£ §ÂñáõëÇ¦ Å³Ù³Ý³Ï³ßñç³ÝáõÙ Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ, ³Û¹ ÃíáõÙ Ý³»õ §Ë³ã³Ïñ³ó ³ñß³í³Ýù³ÛÇÝ¦ Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ ë³ÑÙ³-Ý³÷³Ïí³Í ¿ñ áñáß³ÏÇ Ù³ñ¹Ï³Ýó »õ Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ßñç³-Ý³ÏáõÙ, ÇÝãÁß³ï ÝÙ³Ý¿ ³Ûëûñ Ñ»éáõëï³ï»ëáõÃÛáõÝáõÙ ïÇñáÕ Ç-ñ³íÇ×³ÏÇÝ£ ²í»ÉÇ Í³í³ÉáõÝ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñ ¥ÑÇí³Ý¹³ÝáóÝ»ñÇ ýÇÝ³Ýë³íáñÙ³Ý Ï³é³í³ñ³Ï³Ý Íñ³·ÇñÁ, ³ßË³ï³ÝùÇ ÁÝ¹áõÝ-վող բժիշկներին ներկայացվող պահանջները) հաճախ պարզապես ³Ý ï»ëíáõÙ ¿ÇÝ£ úñÇÝ³Ïª §ÂñáõëÏ-áõÙ »õ ³ÛÉ Ã»ñÃ»ñáõÙ Ù»Í ù³Ý³-կաությամբ հրապարակումներ էին տպագրվում, որտեղ խոսվում էր ոստիկանության ծախվածության եւ սանձարձակության մասին, բայց áã ÙÇ ÏáÝÏñ»ï Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ ³Û¹å»ë ¿É áã Ù»ÏÁ ãí³ñ»ó£

Ðá·»Ï³Ý ³ÝÉÇ³ñÅ»ùáõÃÛ³ÝÝ ³éÝãíáÕ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝ-նություններ էր վարում, ինչպես նշվեց, «Մելբուռն Հերալդ» թերթը ¥The Melbourn Herald¤£

1946 թվականի վերջերին «Մելբուռն Հերալդում» առաջին ան-գամ հրապարակումներ եղան վիկտորիանական շրջանի հոգեբու-Å³ñ³ÝÝ»ñáõÙ ÑÇí³Ý¹Ý»ñÇ å³ÛÙ³ÝÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ£ ¸»ÝÇë àõáñÝ»ñÁ, áñÁ Ñ»ï³·³ÛáõÙ Ñ³ÛïÝÇ ¹³ñÓ³í áñå»ë ³ñï³ë³ÑÙ³ÝÛ³Ý ÃÕ-Ã³ÏÇó, Ñá¹í³Í³ß³ñ ·ñ»ó, áñáÝóÇó ³é³çÇÝÁ ÏáãíáõÙ ¿ñ §Ðá·»-բուժարանների պայմանները սարսափեցնում են»: Մի տարի առաջ Ուորները հոդվածներ էր գրում բնակարանային ճգնաժամի եւ դրա-նից օգուտ քաղողների մասին: Հոգեբուժարաններն ուսումնասիրե-լու մասին առաջարկ ստանալով եւ բժիշկների օժանդակությամբ՝ նա սպիտակ խալաթով մեկնեց Քյու հոգեբուժարան: Բուժարանի å³ÛÙ³ÝÝ»ñÁ ë³ñë³÷»óñÇÝ àõáñÝ»ñÇÝ, ÇÝãÇ ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ Ýñ³Ñá¹í³Í³ß³ñÁ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý É³ÛÝ ³ñÓ³·³Ýù ëï³ó³í£

øÛáõ, èáÛ³É »õ ØáÝï-å³ñÏ ÑÇí³Ý¹³ÝáóÝ»ñáõÙ Ñ»ï³ùÝÝáõ-թյունները բավականին անսովոր հետեւանքներ ունեցան: 1952 թվականի մարտին «Մելբուռն Հերալդ»-ում հոդված հրապարակվեց հոգեկան հիվանդ մի տղայի մասին, որին ծնողները բակում, լվաց-ùÇ å³ñ³Ýáí óóÇÝ Ï³å³Í ¿ÇÝ å³ÑáõÙ£ ä³ñ½í»ó, áñ Ñáõë³Ñ³ï ÍÝáÕÝ»ñÁ, Ï³ñ¹³Éáí àõáñÝ»ñÇ Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Ñá¹í³ÍÝ»ñÁ, ·»-րադասում էին իրենց երեխային պահել տանը՝ բակում ցցին կա-å³Í, ù³Ý ï»Õ³÷áË»É å»ï³Ï³Ý ÑÇí³Ý¹³ÝáóÇ £ §Ð»ñ³É¹Á¦ áñá-ß»ó ë»÷³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ í³ñ»Éª ³Ûë ³Ý·³Ù Ñá·»Ï³Ý ÑÇ-í³Ý¹ »ñ»Ë³Ý»ñÇ »õ Ýñ³Ýó ÍÝáÕÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ£ Ð»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³ñ-¹ÛáõÝùÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ´ÇÉ îÇåÇÝ·Ç ¥áñÝ, Ç ¹»å, ÇÝùÝ ¿É Ñá·»Ï³Ý ÑÇ-í³Ý¹ »ñ»Ë³ áõÝ»ñ¤ ·ñ³Í »ñÏáõ Ñá¹í³ÍÝ»ñÁ ï³ñ»ñ³ÛÇÝ »õ ßé³ÛÉ Ý»ñ¹ñáõÙÝ»ñÇ å³ï×³é ¹³ñÓ³Ý ¥24 Ñ³½³ñ ýáõÝ ëï»ñÉÇÝ·¤, á-րոնք ծախսվեցին հոգեբուժարանների վերակառուցման ու բարե-լավման համար: «Հերալդի» խմբագիր Սեսիլ Էդվորդսն այդ առիթով ³ë»É ¿ § ºÃ» Ù»ñ Ýå³ï³ÏÁ ×ã³Ý í»ñÝ³·ÇñÁ ÉÇÝ»ñ, Ù»Ýù ÙÇ³ÛÝ ³Û¹ ¿É Ïëï³Ý³ÛÇÝùª ë³ñë³÷Ç ÙÇ ×Çã ·Çß»ñí³ Ï»ëÇÝ, ³å³ Ýáñ ë»Ýë³óÇ³ÛÇ ëå³ëáõÙ£ ¸ñ³ ÷áË³ñ»Ý, ÝáõÛÝ ³Û¹ ÝÛáõÃÇ ÑÇÙ³Ý վրա, բայց բոլորովին այլ նպատակներ հետապնդելով, մենք կարո-Õ³ó³Ýù ³ÛÝåÇëÇ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ³ñÓ³·³Ýù Ñ³ñáõó»É, áñÁ ³Ù-բողջ համակարգում բարեփոխումների պատճառ դարձավ»:

Հոգեբուժարանների հետ կապված պատմությունները «մամուլը չորրորդ իշխանություն է» փիլիսոփայության բաղադրիչ մասն էին: Àëï ³Û¹ ÷ÇÉÇëá÷³ÛáõÃÛ³Ýª ÏáÕù ÏáÕùÇ ¿ÇÝ ¹ñíáõÙ é»åáñï³ÅÝ»-ñÁ »õ, ÇÝãå»ë ÑÇÙ³ »Ý ³ëáõÙª PR-ù³ñá½³ñß³íÝ»ñÁ, áñáÝù áñá-

ß³ÏÇ Ýå³ï³ÏÝ»ñ ¿ÇÝ Ñ»ï³åÝ¹áõÙ£ ì»ñáÑÇßÛ³É ¾¹íáñ¹ëÁ, ß³-ñáõÝ³Ï»Éáí Ã»ñÃÇ ÏáãÙ³Ý Ù³ëÇÝ Çñ ï»ë³Ï»ïÁ, ³ëáõÙ ¿ñ§È³í Ã»ñÃÁ å»ïù ¿ ÝáõÛÝ³óÝÇ Çñ»Ý Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý ÏÛ³ÝùÇ Ñ»ï£ Ü³ պետք է պատրաստ լինի» ուղղորդել բարեգործական ներդրումներ-ÑÁ §¹»åÇ Ýñ³Ýó, áíù»ñ Ç íÇ×³ÏÇ ã»Ý Çñ»Ýù Çñ»Ýó û·Ý»É, Éáõë³-բանել այն հիմնախնդիրները, որոնց մասին հասարակությունը մո-ռացել է»: «Հերալդի» կողմից կազմակերպված բարեգործական մի-ջոցառումների ու քարոզարշավների մեծ մասը էապես տարբերվում ¿ÇÝ ³í»ÉÇ áõß ßñç³ÝÇ é»åáñï³Å-Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇó£ ¸ñ³Ý-ghg շատերը վերաբերում էին Մելբուռնի հասարակական վայրերի å³Ñå³ÝÙ³ÝÁ, ÇÝãÁ Ù³ÙáõÉÇ ï»Õ³ÛÝáõÃÛ³Ý ¥ÉáÏ³ÉÇ½ÙÇ¤ Ñ³çáÕ բանաձեւ դարձավ: Քարոզարշավներից մեկն, օրինակ, ուղղված էր ê»Ýï-ÎÇÉ¹³ èááõ¹Ç Ù»ñÓ³Ï³ÛùáõÙ Ññ³ß³ÉÇ Í³éáõÕáõ å³Ñå³Ý-մանը, մյուսը՝ զբոսայգիների պահպանմանը: Առավել խիստ (եւ ժա-Ù³Ý³Ï³ÏÇó ï»ë³ÝÏÛáõÝÇó ³é³í»É ÝÃß³Ý³Ï³ÉÇ¤ ù³ñá½³ñß³íÇ ûñÇÝ³Ï ¿ñ ý»¹»ñ³É Ï³é³í³ñáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÇ »õ Ýñ³Ýó ëå³ë³ñÏáÕ ³ÝÓÝ³Ï³½ÙÇ ÃíÇ ³í»É³óÙ³Ý ¹»Ù ³ñß³íÁ£ §Ð»ñ³É-¹Á¦ ³Ûë ù³ñá½³ñß³íÝ ³ÝóÏ³óñ»ó 1955 Ãí³Ï³ÝÇ ÑáõÝí³ñÇÝ, ÇëÏ »ñÏáõ ï³ñÇ ³Ýó ÝáõÛÝÝ ³ñ»ó Ý³»õ §êÇ¹Ý»Û ÂñáõëÁ¦£

60-ական թվականների սկզբին վրա հասած մշակութային եւ քա-Õ³ù³Ï³Ý Ñ»Õ³÷áËáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ»ï»õ³ÝùáÍ ï»ÕÇ ¿ áõÝ»ÝáõÙ «մաքրեյքըրության» երրորդ բռնկումը, բայց այս անգամ անակնկալ Ï»ñåáí ³ÛÝ ëÏëíáõÙ ¿ áñ³ÏÛ³É Ù³ÙáõÉáõÙ »õ Ñ»éáõëï³ï»ëáõÃÛáõ-ÝáõÙ£

Մերկացումների եւ «վերակառուցումների» օբյեկտ են դառնում ամենատարբեր մարդիկ ու երեւույթներ: Ջանգվածային մամուլում ÇÝã-áñ Ñ³ñóáõÙ Ù»Õù ·áñÍ³Í ³ÝÑ³ï Ù³ñ¹áõ ¥ûñÇÝ³Ï ª ½ÇÝíáñ³-կան բժշկի) կերպարին 70-80-ական թվականներին փոխարինելու »Ý ·³ÉÇë Õ»Ï³í³ñÇ Ï»ñå³ñÁ ¥²éáÕç³å³ÑáõÃÛ³Ý Ý³Ë³ñ³ñáõ-ÃÛáõÝÁ¤£ 80-³Ï³Ý Ãí³Ï³ÝÝ»ñÇª Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³Ûëå»ë ÏáãÍ³Í §áëÏÇ ¹³ñ³ßñç³ÝáõÙ¦, ÷á÷áËíáõÙ »Ý ³ÛÝ û-բյեկտները, ում դեմ ուղղվում էին «մաքրեյքըրների» նետերը: Լրագ-ñáÕÝ»ñÇ áõß³¹ñáõÃÛ³Ý Ï»Ý ïñáÝáõÙ »Ý Ñ³ÛïÝíáõÙ Ñ³Ù³Ï³ñ·ÛÇÝ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÁ Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛáõÝÁ Ï³é³í³ñáõÃÛáõÝáõÙ, é³-ëÇ½ÙÁ, Í³é³ÛáÕ³Ï³Ý Çñ³í³ëáõÃÛáõÝÝ»ñÇ »õ ¹ÇñùÇ ã³ñ³ß³Ñáõ-մը, մի խոսքով՝ այն բոլոր հիմնախնդիրները, որոնք հետապատես-ñ³½ÙÛ³Ý Ñ»ï³ùÝÝáÕ-Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ ßñç³ÝóáõÙ ¿ÇÝ£

ԲԱԺԻՆ 2

ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

ò³íáù ëñïÇ, Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ¹»é»õë ãÇ ·ñí»É Ï³ï³ñÛ³É ÙÇ ¹³ë³·Çñù£ ²ÛÝåÇëÇÝ, որի բովանդակությունը կարդաս, հանգամանորեն սեր-ï»ë »õ, ÷³Ï»Éáí í»ñçÇÝ ¿çÁ, Ï³ñáÕ³Ý³ë ³ë»É§²Ñ³ »õ í»ñç, »ë ³ñ¹»Ý Ñ»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕ »Ù¦£ ØÇÝã¹»é ß³ï Ë»É³óÇ ·ñù»ñ Ï³Ý, áñáÝó Ñ»ÕÇÝ³ÏÝ»ñÁ ½³Ý·-վածային լրատվամիջոցներում բազմաթիվ տարիներ ³ßË³ï³Í Éñ³·ñáÕÝ»ñ »Ý£ Ð»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ Ù»Ãá¹Ý»ñÁ ÇÝã-áñ Ñ³ñó»ñáõÙ ï³ñáÕ »Ý ÝÙ³Ý ÉÇÝ»É, ինչ-որ դեպքերում՝ տարբերվել, երբեմն էլ՝ նույնիսկ հա-Ï³ë»Ý ÙÇÙÛ³Ýó, ·ËË³íáñÝ ³ÛÝ ¿, áñ ¹ñ³Ýù ·ñí»É »Ý ³ÛÝåÇëÇ Ù³ñ¹Ï³Ýó ÏáÕÙÇó, áíù»ñ ·áñÍÝ³Ï³ÝáõÙ ·Ç-ï»Ý, Ã» áñÝ ¿ Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛáõÝÁ£ Æ¹»³É³-կան եւ համընդգրկուն դեղատոմսեր լրագրության բնա-·³í³éáõÙ ÁÝ¹Ñ³Ýñ³å»ë ã»Ý ÉÇÝáõÙ, ³é³í»É »õëª Ñ»-ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛ³Ý£ ²Û¹ áõÕÇÝ áïù¹ÝáÕ Ûáõñ³-ù³ÝãÛáõñÝ Çñ áõñáõÛÝ ³ñ³Ñ»ïáí ¿ù³ÛÉáõÙ£ ´³Ûó »Ã» ¹áõ ½ÇÝíáõÙ »ë ³Ûë Ù³ëÝ³·Çïáõ Ã Ù³Ý Ù»ç ³ñ¹»Ý ë»-÷³Ï³Ý áõÕÇÝ Ñ³ñÃ³Í Ù³ñ¹Ï³Ýó ÷áñÓáí, »õ ×³Ý³-å³ñÑÝ ¿ Ñ»ßï³ÝáõÙ, »õ Ýå³ï³ÏÝ ¿ ³í»ÉÇ Ñ³ë³Ý»ÉÇ ¹³éÝáõÙ£

Ì³ÝáÃ³ó»ùÛ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Çñ»Ýó Ù»Ãá¹Ý»ñÇ Ù³ëÇÝ »Ý å³ïÙáõÙ ³Û¹ ·áñÍÇ í³ñå»ïÝ»ñÁ£

ԼՐԱԳՐՈՂԱԿԱՆ ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ ՎԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՌՈՏ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ[24]

Մայքլ Բեռլին
Բոստոնի համալսարանի լրագրության պրոֆեսոր,
աշխատել է «Նյու Յորք Փոսթ» թերթում,
զբաղվել լրագրողական հետաքննություններով

æÇÝ èáբերտëÁ, Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Å³ÝñáõÙ Ù³ë Ý³·Çï³ó³Í ³Ù»ñÇÏÛ³Ý ³Ù»Ý³Ñ³Ýñ³Ñ³Ûï Ã»ñÃ»ñÇó Ù»ÏÇª §üÇ-É³¹»ÉýÇ³ ÇÝùáõ³Ù»ñ»ñ¦-Ç ¥Philadelphia Inquirer¤ ËÙբա·ÇñÝ ³ë»É ¿Û Éñ³·ñáÕÇ ËÝ¹ÇñÝ §³ÛÝ ã¿, áñ ù³Õ³ù³Ï³Ý ·áñÍչհև բոÝ³óÝÇ ß³Éí³ñÝ Çç»óñ³Í å³ÑÇÝ Ï³Ù ûñ»ÝùÇ ³é³ÝÓÇÝ Ë³Ë ïáõÙ Ñ³Ûï Ý³բերի, այլ այն, որ բաó³Ñ³Ûï Ç ³ÛÝ ÷³ëï»ñÁ, áñ Ù³Ï»ñ»ëÇÝ ã»Ý, û·ÝÇ ÁÝÃ»ñóáÕÇÝ Ñ³ëï³Ý³É, Ã» ÇÝã ¿ Ï³ï³ñíáõÙ Ù»ñª ûñ»-gop բար¹³óáÕ ³ßË³ñÑáõÙ¦£

Ինչպե՞ս հետաքննություն վարել

Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ ÙÇ ÏáÕûhg բնաÍÇÝ ÏáÕÙÝáñá ßáõÙ »õ ï³Õ³Ý¹ ¿ å³Ñ³ÝçáõÙ, ÙÛáõë ÏáÕÙÇó ë³ ·Çïáõ ÃÛáõÝ ¿ª Çñ Ï³ÝáÝÝ»ñáí áõ ûñ»ÝùÝ»ñáí£ úñÇÝ³Ïª Éñ³·ñáÕÁ »ñբեք չպետք է Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ù»ç ë»÷³Ï³Ý Ï³ñÍÇù Ñ³Ûï ÝÇ£ Ð³Ûï³ñ³ñ»Éáõ ÷áË³ñ»Ý, Ã» ³ÛëÇÝãÁ Ï³ß³éù ¿ í»ñóÝáõÙ, ³ÛÝÇÝãÁ ½áÑ¿ Ï³Ù ù³-ÙáõÝ ¿ ï³ÉÇë Ñ³ë³ñ³Ï³կաև բաñÇùÝ»ñÁ, Éñ³·ñáÕÁ å»ïù¿ Í³Ý-ñ³ÏßÇé »õ ÷³ëï»ñÇ íñ³ ÑÇÙÝí³Í Ï³éáõÛó ëï»ÕÍÇ, áñáí óáõÛó Ïï³ ÁÝÃ»ñóáÕÇÝ Ë³Ë ïáõÙÝ»ñÇ ³Ùբողը ընÃ³óùÁ »õ Ù³ïÝ³óáõÛó ³ÝÇ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÇ ³Õբյուն ÑÁ£

Èñ³·ñáÕÝ ÇÝùÁ å»ïù¿·áñÍÇ ûñÇÝ³Ï³ÝáõÃÛ³Ý ßñç³Ý³ÏÝ»ñáõÙ »õ å³Ñå³ûh բաñáÛ³Ï³ÝáõÃÛ³Ý ã³÷³ÝÇßÝ»ñÁ, ³ÛÉ³å»ë ¿É ÇÝãá±í åÇïÇ ï³ñբերíÇ Ýñ³ÝóÇó, áõÙ ·áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÝ ¿ Ñ»ï³ùÝÝáõÙ£

¸³ ÝßÝ³կում է, որ պետք է բաó³éí»Ý ù³Õ³ù³Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ áõ ³ÝÓÝ³Ï³Ý ß³Ñ³·ñ·éáõÃÛáõÝ»ñÁ, Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³éÇÃ Ï³ñáÕ »Ý ÉÇÝ»É ÙÇ³ÛÝ áõ ÙÇ³ÛÝ Ñ³ë³ñ³Ï³ï³Ý ß³Ñ»ñÁ£

24. Ø³ÛùÉ ´»éÉÇÝÁ ³Ûë ÝÛáõÃÁ áñå»ë ¹³ë³ ËáëáõÃÛáõÝ Ï³ñ¹³ó»É ¿ ØáëÏí³ÛáõÙ, éáõë Éñ³ñáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ£ ²Ý·É»ñ»ÝÇó Ã³ñ·Ù³ÝáõÃÛáõÝÁª ÐÀÏÖ-Ç, 1995Ã:

àã ÙÇ í ³ñÏ ³ÛÇÝ ÷ ³ë ï ³ÃáõÕÃ, áã ÙÇ Ï ³ß ³éù ï »Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ¹ÇÙ ³ó, áã ÙÇ ³ÝûñÇÝ ³Ï ³Ý Ý»ñÃ ³ ÷ ³ÝóáõÙ Ù ³ëÝ ³ íáñ ë» ÷ ³ - Ï ³ÝáõÃÛáõÝ Ñ ³Ý¹Çë ³óáÕ ï ³ñ ³ íùներ, բայց ³éáõթյամբ այն դեպքում, երբ լրագրողները å ³ ï ñ ³ë ï ¿ ³Ýձամբ պա ï ³ëË ³Ý ³ ï íáõÃÛáõÝ Ïñ»É ¹ñ ³Ýó Ñ ³Ù ³ñ£

º í ³Ù»Ý ³ ·ÉË ³ íáñÁ Éñ ³ ·ñáÕÁ »ñբեք չպետք է բայց ³Ñ ³Û ï Ç Çñ ï »Õ»Ï ³ ï íáõÃÛ ³Ý ³Õբյուրներ, »Ã» Ëáë ï ³ó»É ¿ ³ÛÝ · ³Õ ï ÝÇ å ³Ñ»É£ Þ ³ ï »ñÏñÝ»ñáõÙ, ³Û¹ Ãíáõ Ù Ý ³»õ ²ØÜ-áõÙ, Éñ ³ · ñáÕÝ»ñÁ Ñ ³ × ³ Ë · »ñ ³ ¹ ³ սել են բանտ գնալ, բայց չեն մատՀ»É Çñ»Ýó ï »Õ»Ï ³ ï íáõ-ÃÛ ³Ý ³Õբյուրներ»ñÇÝ£ ²Û¹ Ï ³ å ³ Ïóáõթյամբ բոնáñ ÝÛáõÃ»ñÁ, ³Û¹ Ãíáõ Ù Ý ³»õ ÝáÃ ³ ï » ï ñ»ñÁ, Ó ³ÛÝ»ñÇ½Ý»ñÁ, ³ÛÉ · ñ ³éáõÙÝ»ñÁ, á ñáÝù Ï ³ñáÕ »Ý · ³Õ ï ÝÇ ³Õբյուրներ»ñի բայց ³Ñ ³Û ï Ù ³Ý å ³ ï × ³é ÉÇ-Ý»É, ³ÝÑñ ³Å»ß ï ¿ å ³Ñ»É ³ å ³Ñáí ï »ÕáõÙ »õ ³é ³Ýó ³Û¹ ³Õբյուր Ý»ñÇ Ñ ³Ù ³Ó ³ÛÝáõÃÛ ³Ý »ñբեք չհանձՀ»É ÇßË ³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ£ ºÃ» Éñ ³ · ñáղը բայց ³Ñ ³Û ï áõÙ ¿ Çñ ³Õբյուրներ, ³ å ³ Ýñ ³ Ñ»ÕÇÝ ³ Ïáõ-ÃÛáõÝÝ ³ Ýí»ñ ³ ¹ ³ ñÓ ÁÝÏ ÝáõÙ ¿£

Լրագրողական հետաքննության հնարքները

Նախնական հետաքննություն: ¶ñù»ñ, Ã»ñÃ»ñ, ³Ùë ³ · ñ»ñ Ï ³ñ-¹ ³ó»ù, í ³ í»ñ ³ · ñ ³ Ï ³Ý ýÇÉÙ»ñ ¹Ç ï »ù, û · ï í»ù · ñ ³ ¹ ³ ñ ³Ý ³ÛÇÝ ³Õբյուրներ»ñÇó »õ Ñ ³Ù ³ Ï ³ñ · ã ³ÛÇÝ ï íÛ ³ÉÝ»ñի բա½ ³Ý»ñÇó£

Փաստաթղթեր: ¸ñ ³Ýù Ï ³ñáÕ »Ý ÉÇնել բնագրեր, å ³ ï ×»ÝÝ»ñ, Éáõë ³ÝÏ ³ñÝ»ñ, »õ ï »Õ»Ï ³ ï íáõÃÛ ³Ý ¿É»Ï ï ñáÝ ³ÛÇÝ ÏñáÕÝ»ñ£ ÐÝ ³ ñ ³ íáñ ¿, áñ èáõë ³ë ï ³ÝáõÙ ¹Åí ³ñ ÏÉÇÝÇ å ³ß ï áÝ ³Ï ³Ý ÷ ³ë-ï ³ÃÕթեր գտնել, բայց երբեմն դրանք հնաանդ ³ íáñ ¿ å ³ ï ×»Ý»É ï ³ñբեր գեղ ³ ï »ëáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ÷ ³ë ï ³ÃÕÃ»ñÇ ³ñËÇíÝ»ñÇó, »Ã» ¹áõù Ï ³ñáÕ ³Ý ³ù Ñ ³Ùá½»É Ñ ³Ù ³ å ³ ï ³ëË ³Ý å ³ß ï áÝÛ ³ÛÇÝ, áñ ¹ñ ³ Çñ ³ íáõÝùÝ áõÝ»ù »õ Ýñ ³Ý íÝ ³ë ã»ù å ³ ï × ³éÇ, Ï ³Ù ¿É »Ã» Ý ³ Ñ ³Ù ³ Ïñáõù ¿ Ó»ñ · áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÁ£ ØÇ ³Ý · ³Ù »ë ÙÇ ³Ùբողը ԱÙÇë ÜÛáõ ÚáñùÇ ù ³Õ ³ù ³ÛÇÝ ¹ ³ ï ³ñ ³ÝÇ ³ñËÇíáõÙ ÷ ³ë ï ³ÃÕÃ»ñ ¿Ç å ³ ï ×»ÝáõÙ£ ÆÙ áÕç Ï»ñå ³ñ ³Ýùáí, ß ³ñÅáõÓ»õáí áõ Ëáëùáí »ë Ñ ³ëÏ ³óÝáõÙ ¿Ç Í ³é ³ÛáõÝ»ñÇÝ, áñ Çñ ³ í ³բան եմ, թեեւ ոչ մի ան · ³Ù ³Û¹ Ù ³սիմ բարձր Ó ³ÛÝ ã¿Ç ³ë»É£ ºë Ýñ ³Ýó Ñ ³ëÏ ³óñ»É ¿Ç, áñ Ýáñ»ÉáõÏ »Ù ³Û¹ · áñÍáõÙ »õ ¹ ³ ï ³ñ ³ÝÇ ÷áñÓ ³éáõ ³ßË ³ ï ³-ÏÇóÝ»ñÇ û · ÝáõÃÛ ³Ý Ï ³ñÇùÝ áõÝ»Ù£ ¸ ³ Ýñ ³Ýó É ³ í ¿ñ ï ñ ³Ù ³ ¹ñ»É ÇÙ ÝÏ ³ ï մամբ, եւ շա ï »ñÝ áõñ ³ Ëáõթյամբ էին ինձ օգՀáõÙ£

¸ ³ ï ³ í×ÇéÝ»ñÇ ß ³ ï ÝÛáõÃ»ñ »õ ³ñ ï ³ë ³ÑÙ ³ÝÛ ³Ý ýÇñÙ ³Ý»ñÇ Ù ³ëÝ ³ Ïóáõթյամբ շատ գործ Í ³ñùÝ»ñÇ Ù ³ëÇÝ ÝÛáõÃ»ñÁ Ñ ³ë ³Ý»ÉÇ »Ý ï íÛ ³ÉÝ»ñÇ ÙÇç ³½· ³ յին բա½ ³Ý»ñÇ ÙÇçáóáí, ÝáõÛÝÇëÏ »Ã» ¹ñ ³Ýù ãÏ ³Ý éáõë ³Ï ³Ý ³ñËÇíÝ»ñáõÙ£ ÜÙ ³Ý ÷ ³ë ï ³ÃÕÃ»ñ ë ï ³ Ý ³ÉáõÝ Ïû · Ý»Ý û · ï ³Ï ³ñ ËáñÑáõñ¹Ý»ñÁ£ ´ ³Ûó ÑÇß»ù, áñ ÝáõÛÝÇëÏ ²ØÜ-áõÙ, áñ ï »Õ ûñ»Ýë¹ñáõÃÛáõÝÁ »ñ ³ßË ³ íáñáõÙ ¿ Ñ ³ë ³ñ ³Ï ³-Ï ³Ý ³ñËÇíÝ»ñÇó ß ³ ï »ñÇ Ù ³ ï ã»ÉÇáõÃÛáõÝÁ, å ³ß ï áÝÛ ³Ý»ñÁ, áñáÝù Ã ³ùóÝ»ներ բան ունՀ»Ý, Ññ ³Å ³ñ íáõÙ »Ý Éñ ³ · ñáÕÝ»ñÇÝ ï »Õ»-ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ï ñ ³Ù ³ ¹ñ»É£ ÜÙ ³Ý ¹»å ù»ñáõÙ ¹áõù Ï ³ñáÕ »ù Ï ³ÛÙ ¹ ³ ï Ç ï ³É Ýñ ³Ýó, ÇÝãÁ, ë ³Ï ³ÛÝ, ß ³ ï Å ³Ù ³Ý ³Ï áõ ÙÇçáóÝ»ñ ¿ ËÉáõÙ, Ï ³ÛÙ · ï Ý»É Ù»ÏÇÝ, áñÁ Ï ³ñáÕ ¿ û · Ý»É Ó»½, áñÇÝ Ù ³ ï ã»ÉÇ »Ý ³Û¹ ÷ ³ë ï ³ÃÕÃ»ñÁ, »õ áñÁ ó ³ÝÏ ³ÝáõÙ ¿ ï »ëÝ»É ×ßÙ ³ñ ï áõÃÛ ³Ý Ñ ³ÕÃ ³Ý ³ ÏÁ£

Համեմատական վերլուծություն: î ³ñբեր տվյալՀ»ñÇ Ñ ³Ù»Ù ³ ï áõÃÛáõÝÁ ÝáõÛÝå»ë Ï ³ñáÕ ¿ Ñ» ï ³ùñùÇñ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇ Ñ ³Ý · »ó-Ý»É, ³ë»Ýùª Ñ ³Ù»Ù ³ ï »ù ï ³ñբեր վայրերում ëå ³ë ³ñÏÙ ³Ý ½ ³Ý ³ ½ ³Ý Ó»õ»ñÇ · Ý»ñÁ, ¹ ³ ï ³ í×ÇéÝ»ñÇ ÷á÷áËÙ ³Ý å ³ ï × ³éÝ»ñÁ, ï ³ñբեր վայրերում ýÇÝ ³Ýë ³Ï ³Ý ËÙբեñÇ í× ³ñ ³ Í Ñ ³ñÏ»ñÇ · áõ-Ù ³ñÝ»ñÁ, ï ³ñբեր դպրոցական ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÁ, ï ³ñբեր հիí ³Ý¹ ³ÝáóÝ»ñáõÙ ÑÇí ³Ý¹Ý»ի բուժՀ ³Ý íÇ× ³Ï ³ · ñáõ-ÃÛáõÝÁ »õ ³ÛÉÝ£

Դիտարկում: ¸Çï ³ñÏ»ù, Ã» Í ³é ³ÛáÕÝ»ñÁ áñù ³Ý Å ³Ù ³Ý ³Ï »Ý ³ÝóÏ ³óÝáõÙ ³ßË ³ï ³í ³ÛñáõÙ, áñ ù ³Õ ³ù ³Ï ³Ý · áñÍÇãÝ ¿ Ñ ³ × ³ Ë ÉÇÝáõÙ ³ÛëÇÝã ýÇñÙ ³ÛÇ ï ÝÛñ»ÝÇ Ñ» ï , ÇÝãåÇսիմ են բան ï áõÙ Ï ³É ³Ý ³ íáñÝ»ñÇ å ³ÛÙ ³ÝÝ»ñÁ »õ ³ÛÉÝ: Ø ³Ýñ ³ ÏñÏÇ ï ¹Ç ï ³ ñÏáõÙ-Ý»ñÁ Ï ³ñáÕ »Ý û · ï ³Ï ³ñ ÉÇÝ»É Ó»ñ Ññ ³ å ³ñ ³ ÏáõÙÝ»ñÇ Ñ ³Ù ³ñ£ ÐÝ ³ñ ³ íáñ ¿, áñ ¹áõù ó ³ÝÏ ³Ý ³ù Ñ» ï »õ»É ÇÝã-áñ Ù»ù»Ý ³ÛÇ, ßÇÝ ³ñ ³ñ ³Ï ³Ý ûբյեկ ï áõÙ ÉÇÝ»É »õ ÉáõË ³ÝÏ ³ñ»É, áñáÝù Ó»ñ ¹Ç ï ³ñ-ÏáõÙÝ»ñÁ ÷ ³ë ï ³ÃáõÕÃ Ï ¹ ³ ñÓÝ»Ý£

²ØÜ-áõÙ ³ÕÙáõÏ Ñ ³Ý ³ Í áñáß Éñ ³ · ñáÕ ³ Ï ³Ý Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝ Ý»ñÇ Å ³Ù ³Ý ³ Ï Éñ ³ · ñáÕÝ»ñÁ Ó»õ ³ óրել են, թե բոնÉáñáíÇÝ ³ÛÉ Ù ³ë-Ý ³ · Ç ï áõÃÛáõÝ áõÝ»Ý£ âÇÏ ³ · áÛÇ Ã»ñÃ»ñÇó Ù»ÏÇ ³ßË ³ ï ³ÏÇó »ñ Ïáõ Éñ ³ · ñáÕ, ûñÇÝ ³ Ï, ë» ÷ ³ Ï ³Ý ëñ× ³ բան են բայց»É »õ ëå ³ë»É, Ã» երբ իրենց Ï ³Ûó»É»Ý ÇßË ³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ý»ñÏ ³Û ³ óáõóÇãÝ»ñÁ, ï »-ëáõãÝ»ñÁ, áë ï ÇÏ ³ÝáõÃÛáõÝÁ Ï ³Ù Ù ³ýÇ ³Ý »õ Ï ³ß ³éù Ï å ³Ñ ³Ýç»Ý Ï ³Ù ³ÝûñÇÝ ³Ï ³Ý · áñÍ ³ñùÝ»ñ Ï ³é ³ç ³ñÏ»Ý ¥ ³սեմք, երբ մա ï ³ Ï ³ñ ³ñÁ í ³ × ³éáõÙ ¿ ³ å ñ ³ÝùÁ ó ³Íñ · Ýáí, ÇëÏ í ³ × ³éáÕÝ ³ í»É ÷áÕÁ · ñå ³ÝÝ ¿ ¹ÝáõÙª ³Û¹ Ù ³ëÇÝ áãÇÝã ã ³ë»լով «բոնëÇÝ¦¤£ ²ÛÝáõ-

Ñ» ï »õ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÁ ·ñ»óÇÝ ³ÛÝ ³ÝûñÇÝ³ Ï³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ, áñáÝù ßñç³å³ ïáõÙ »Ý ÝÙ³Ý Ñ³ëï³ ïáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ä³ï³ÑáõÙ ¿, áñ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÁ ÑÇí³Ý¹³Ýáó »Ý å³éկnւմ, բանտ նս ïáõÙ Ï³Ù³ß Ë³ï³ÝùÇ »Ý ÁÝ¹áõÝíáõÙ áñ»õ¿ ýÇñÙ³, ³å³ ·ñáõÙ ³ÛÝ ï»Õ Çñ»Ýó ÏÛ³ÝùÇ Ï³Ù³ßË³ï³ÝùÇ Ù³ëÇÝ£ ÜÙ³Ý ¹Çï³ñÏáõÙÝ»ñÁ Ï³ñáÕ »Ý Éñ³ ·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³Õ-բյուր հաճ¹Çë³Ý³É, »Ã» áõëáõÙÝ³ëÇñíáõÙ ¿ ³Ùբողջ հաՅ³Ï³ñ·Á, áã Ã» Ýñ³ ³é³ÝÓÇÝ Ñ³ï í³ÍÝ»ñÁ£

Հարցազրույցներ: àñáß Ñ» ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñ ëÏëíáõÙ »Ý ÷³ë ï³ÃÕÃ»ñÇó, Ýáñ Ñ» ïá Ù³ñ¹ÇÏ »Ý Ý»ñ·ñ³ííáõÙ: Î³ñáÕ ¿ ÉÇÝ»É Ý³»õ Ñ³Ï³é³կը, երբ սկզբում մարդÏ³Ýó Ñ» ï »Ý ½ñáõóáõÙ, ³ÛÝáõ-Ñ» ï»õ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³ñëï³óíáõÙ »Ý ÷³ëï³ÃÕÃ»ñáí£ ´á Éáñ ¹»å ù»ñáõÙ ¿É Ñ³ñó³½ñáõÛóÝ»ñÁ å»ïù¿ ËÝ³ÙùáíáÉ³Ý³íáñ-í³Í ÉÇÝ»Ý£ Èñ³·ñáÕÁ å³ñï³íáñ¿ ÇÙ³Ý³É, Ã» ÇÝã Ñ³ñó»ñ¿ ï³ Éáõ, Ñá·»բաÝ³Ï³Ý ÇÝã Ùáï»óáõÙ ¿ ·»ñ³¹³ë»ÉÇ ÏÇñ³é»É, ÇÝãå»ë Ýí³×»É ½ñáõó³Ïցh բաñ»Ñ³×áõÃÛáõÝÁ£

ØÇßï Ó³ÛÝ³·ñÇã û·ï³·áñÍ»ùÉ³ ÏÛ·ÝÇ Ó»½ Ñ» ï»õ»É ½ñáõ-ó³ÏóÇ Ù ï ù»ñÇ ÁÝÃ³óùÇÝ »õ Ï³½³ïÇ Ñ» ï³·³ ËÝ¹ÇñÝ»ñÇó, »Ã» Ñ³ñó³½ñáõó³ÏÇóÁ Ññ³Å³ñíÇ Çñ Ëáëù»ñÇó£ àñáß ¹»å ù»ñáõÙ ÃáõÛÉ³ïñíáõÙ ¿Ó³ÛÝ³·ñ»É½ñáõÛóÁª ³Û¹ Ù³ëÇÝ áãÇÝã ã³ë»Éáí ½ñáõ ó³ÏóÇÝ£ àñáß ¹»å ù»ñáõÙ ¹³ Ñ³Ï³óáõóí³Í ¿£ ØÇßï Ó³ÛÝ³·ñáõ-ÃÛ³ÝÁ ½áõ·³Ñ»é ·ñ³íáñ ÝßáõÙÝ»ñ³ñ»ù£ ìÏ³Ý, áñÁ Ñ³Ù³Ó³ÛÝ»É¿ ½ñáõó»É Ó»½ Ñ» ï, Ó³ÛÝ³·ñáõÃÛ³Ý ëÏ½բում կաշÏ³Ý¹íáõÙ ¿, Ñ» ïá ÁÝ¹Ñ³Ýñ³å»ë Ùáé³ÝáõÙ ¿ Ó³ÛÝ³·ñÇãÇ ·áÛáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ£ ºÃ» ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ ãáõÝ»ù Ó³ÛÝ³·ñ»É ½ñáõÛóÁ, Ññ³íÇñ»ù Ó»ñ ·áñ ÍÁÝÏ»ñáçÁ »õ »ñÏáõëáí ½áõ·³Ñ»é ·ñ³éáõÙÝ»ñ³ñ»ùª ³ÝÑñ³Å»ß-ïáõÃÛ³Ý ¹»å ùáõÙ ¹ñ³Ýù Ñ» ï³·³ÛáõÙ Ñ³Ù»Ù³ ï»Éáõ Ýå³ï³Ïáí£ ÜÙ³Ý ¹»å ùáõÙ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇó Ù»ÏÁ Ýë ïáõÙ ¿ Ñ³ñó³½ñáõó³ÏóÇ ÃÇÏáõÝùáõÙ, ÙÛáõëÁª Ýñ³ ¹ÇÙ³óª Çñ ³Ùբողջ տեսùáí óáõó³¹ñ»Éáí, Ã» ½ñáõÛóÁ áñù³Ý¿ Ñ» ï³ùñùñáõÙ Çñ»Ý£

²ÝÑ³Ùբեր վկայÝ»ñÇ Ñ» ï ³ßË³ï»ÉÇë ³í»ÉÇ É³í ¿ ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ Ñ³ñó»ñ ï³Éª Ýå³ë ï»Éáí ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ղի բնաÏ³Ý ÁÝÃ³óùÇÝ, »õ Ñ» ï³ùñùñáõթյամբ լսել, նույÝÇëÏ »Ã» ½ñáõó³ÏÇóÁ ëÏëáõÙ ¿ å³ïÙ»É ë»÷³Ï³Ý ¹Åբախ ïáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ£ ¼ñáõÛóÇ ÁÝÃ³ó ùáõÙ ËáëùÇ ¹³¹³ñÝ»ñÁ ÙÇ Éóñ»ù Ýáñ Ñ³ñó»ñáí£ ÂáÕ íÏ³Ý Ï³Ù³-íáñ Ï»ñåáí ß³ñáõÝ³ÏÇ Çñ å³ïÙáõÃÛáõÝÁ£ ºí ÙÇ³ÛÝ ³ÛÝ ¹»å ùáõÙ, երբ նա կաí³ñïÇ Çñ ³ë»ÉÇùÁ, ëÏë»ù Ñ³ñó»ñ ï³Éª ½ñáõÛóÁ ßñç» Éáí Ó»½ ³ÝÑñ³Å»ßï ÑáõÝÇ Ù»çÉ Ø ï³å³Ñ»ù å³ïÙáõÃÛ³Ý ³ÛÝ Ù³-ë»ñÁ, áñáÝù íÏ³Ý Ãéáõóçï ³Ýó³í, ×ß·ñïáÕ Ñ³ñó»ñáí ÝáñÇó ³Ý¹ñ³¹³ñÓ»ù ¹ñ³Ýóª ëïÇå»Éáí íÏ³ÛÇÝ É³ñ»É ÑÇßáÕáõÃÛáõÝÁ£

È³í³·áõÛÝ íÏ³Ý»ñ Ï³ñáÕ »Ý ÉÇÝ»É Ó»½ Ñ» ï³ùñùñáÕ Ù³ñ¹áõ Ý³ËÏÇÝ Ï³Ý³Ûù, ÁÝÏ»ñÝ»ñÁ, ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÁ£ Ð»ÝñÇ øÇë»Ýç»ñÇ ·áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÁ Ñ» ï³ùÝÝ»լhu (երբ նա դեé»õë å» ï³Ï³Ý ù³ñ ïáõÕ³ñ¿ñ¤, »ë ³Ù»Ý³³ñÅ»ù³íáñ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ëï³ó³ ³ÛÝ Ù³ñ¹Ï³ÝóÇó, áíù»ñ ³ñ¹»Ý Ýñ³ Ñ» ï ã¿ÇÝ ³ßË³ïáõÙ£ ²Û¹ ï»Õ»-ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ¿É Çñ»Ýó Ñ»ñÃÇÝ û·Ý»óÇÝ ÇÝÓ å³ï³ëË³ÝÝ»ñëï³ Ý³É Ýñ³ÝóÇó, áíù»ñ ¹»é»õë ³ßË³ïáõÙ ¿ÇÝ Ýñ³ Ñ» ï£

Ò»ñ Ñ³ñó³½ñáõó³ ÏÇóÝ»ñÇó Ñ³ñóñ»ù, Ã» Çñ»Ýó Ï³ñÍÇùáí Ó»½ Ñ» ï³ùñùñáÕ Ã»Ù³ÛÇ Ù³ëÇÝ ¿É áõñÇß áõÙ Ñ» ï ¿ ³ÝÑñ³Å»ß ï Ëáë»É, »õ ·ñÇ ³é»ù ³ÝáõÝÝ»ñÝ áõ Ñ»é³ËáëÇ Ñ³Ù³ñÝ»ñÁ£ ÆÙ³ó»ùª Ï³-ñá±Õ »Ý, ³ñ¹ÛáÙ, ³ëí³ÍÁ Ñ³ëï³ïáÕ ÷³ëï³ÃÕÃ»ñ Ï³Ù ¹ñ³Ýó å³ï×»ÝÝ»ñÁ ïñ³Ù³¹ñ»É, Ï³Ù á±í Ï³ñáÕ ¿ û·Ý»É Ó»½ ³Û¹ Ñ³ñ óáõÙ£ Î³Ý Ù³ñ¹ÇÏ, áíù»ñ ³Ýå³ÛÙ³Ý Ï×³ñ»Ý ³ÝÑñ³Å»ß ï ÷³ë-ï³ÃÕÃ»ñÁ, »Ã» ï»ëÝ»Ý, áñ Ï³ëÏ³ÍáõÙ »ù Çñ»Ýó Ëáëù»ñÇÝ£

ºÃ» Ù³ñ¹ÇÏ, áõÙ Ñ» ï ³ÝÑñ³Å»ß ï ¿ Ëáë»É, ã»Ý áõ½áõÙ Ñ³Ù³ ·áñÍ³Ïó»É Ï³Ù í³Ë»ÝáõÙ »Ý, û·Ý»ù Ýñ³Ýó ÉÇóù³Ã³÷í»Éª ³ñ-ï³Ñ³ÛïáõÉáí Ó»ñ Ñ³Ù³Ïñ³ÝùÁ, ßáÕáùáñÃ»Éáí, »ñ³ßË³íáñ»Éáí å³ßïå³ÝáõÃÛáõÝ »õ ·³Õïí ÝÇáõÃÛáõÝ£ ºÃ» ½·áõÙ »ù, áñ ÇÝã-áñ Ù»ÏÝ áõ½áõÙ ¿ Ó»½ Ñ» ï Ëáութ, բայց վաË»ÝáõÙ ¿, ³ßË³ï»ù §å³ï³Ñ³ բար» հաճ¹Çå»É Ýñ³Ý, ³ë»Ýùª Ë³ÝáõÃáõÙ Ï³Ù ³ßË³ï³ÝùÇó ïáõÝ ·Ý³Éáõ×³Ý³å³ñÑÇÝ£ ä³ïñ³ëï »Õ»ù ÝáõÛÝ Ù³ñ¹áõ Ñ» ï ÙÇ ù³ÝÇ ³Ý·³Ù Ñ³Ý¹Çå»É, ù³ÝÇ ¹»é Ý³ ãÇ ëÏë»É íëï³Ñ»É Ó»½, ãÇ ¹³¹³ñ»É í³Ë»Ý³É, Ï³Ù ù³ÝÇ ¹»é Ó»ñ Ñ³Ù³éáõÃÛáõÝÁ ãÇ Ñ³Ùá½»É Ýñ³Ý, áñ ³í»ÉÇ É³í¿ ËáëÇ, ù³Ý ³ÝÁÝ¹Ñ³ï Ññ³Å³ñíÇ£

Երբ մար¹Á ïñ³Ù³¹Çñ ã¿ Ëáë»É, ³ßË³ï»ù ÝáñÙ³É ùÝÝ³ñÏÙ³Ý ÙÃÝáÉáñï ëï»ÕÍ»É, áñå»ë½Ç Ý³ Ùáé³Ý³ Ñ³ñó³½ñáõÛóÇ Ù³ëÇÝ, ³ßË³ï»ù ïñ³Ù³բաÝáñ»Ý û·Ý»É Ýñ³Ý ÷³ëï³ñÏ»Éáõ Çñ ï»ë³-Ï»ïÁ£ Î»ÕÍ Ñ³Ûï³ñ³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ³é³Ýó ã³ñáõÃÛ³Ý Ñ»ñù»ù Ï³Ù ×ß·ñï»ù ÷³ëï»ÑÇ û·Ýáõթյամբ (այս ï»Õ ß³ï Ï³ñ»õáñ¿ ½ñáõÛóÇÝ Ù³Ýñ³ÏñÏÇï Ý³Ë³å³ïñ³ëï í»ÉÁ¤£

²Ù»Ý³Ï³ñ»õáñ »õ ³Ù»Ý³նուրբ գործÁ í»ñçÇÝ Ñ³ñó³½ñáõÛóÝ ¿, երբ հաí³ù»É »ù ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ »õ ·ñ»Éáõó ³é³ç Ó»ñ Ñ» ï³ùÝ ÝáõÃÛ³Ý ûբյեկ ïÇÝ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ »ù ï³ÉÇë ³ñÓ³·³Ýù»É Ý»ñ-Ï³Û³óí³Í íÏ³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ£

Հետաքննության առարկայի ընտրությունը

ºñբեմն տվյալ հարóáí Ñ» ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ í³ñ»Éáõ ÙÇ ïùÁ Éñ³·-ñáÕÇÝ ÇÝã-áñ Ù»ÏÝ ¿ ÑáõßáõÙ£ ºñբեմն այդ գործáõÙ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ Ý»ñ·ñ³íáõÙ ¿ Ñ» ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áñÍ³Ï³ÉáõÃÛáõÝÁ£ ºñբեմն էլ

Éñ³ ·ñáÕÝ ÇÝùÝ ¿ Çñ»Ý Ñ³ñó ï ³ÉÇë՝ ÇÝãá±õ »Ý ³Ûë՝åÇëÇ áñáßáõÙ ÁÝ ¹áõÝ»É, ë³ ³Ý³ñ¹³ñ³óÇ ¿. Ï³Ù՝ ÇÝãá±õ ï íÛ³É Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõ-ÝÁ ¥¹åñáó, ¹³ï³ñ³Ý, ÑÇí³Ý¹³Ýáó, ³ÕµwÑ³ÝÙ³Ý Í³é³Ûáõ ÃÛáõÝ¤ ÇÝãå»ë Ñ³ÑïÝ ¿ãÇ ³ßË³ïáõÙ:

²Ûë Ñ³ñó»ñÇ å³ï³ëË³ÝÝ»ñÝ, ³ÝßáõßÏ, ÙÇßï ã¿, áñ Ï³ß³é³-Ï»ñáõÃÛ³Ý Ï³Ù ã³ñ³ß³ÑáõÙÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ »Ý íÏ³ յուն, բայց դրաՎÇó ãÇ Ñ»ï»õáõÙ, áñ ÝÙ³Ý »ñ»õáõÛÃÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ã³ñÅ» ·ñ»É£ ²ÛÝ, áñ Ù» Õ³íáñÁ áã Ã» Ù³ñ¹ÇÏ »Ý, ³ÛÉ Ñ³Ù³Ï³ñ·Á, ÝáõÛÝå»ë å³Ï³ë Ï³-ñ»õáñ ËÝ¹Çñ ã¿£

Ð»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³ñÅ³ÝÇ ÷³ëï»ñÁ ÙÇßï ³í»ÉÇ ß³ï »Ý, ù³Ý Å³Ù³Ý³ÏÁ »õ ¹ñ³ նով գբաղí»Éáõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ áõÝ»óáÕ Ù³ñ ¹ÇÏ£ ²Û¹ å³ï×³éáí ¿É ÙÇßï áõß³¹Çñ ÁÝï ñ»ù Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ã»-Ù³Ý£ Ð³Ù»Ù³ï»ù Ó»ñ ó³ÝÏáõÃÛáõÝÝ»ñÝ áõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, Ñ³ßíÇ ³é»ù »Õ³Í Å³Ù³Ý³ÏÁ, ³ÝÓÝ³Ï³½ÙÁ »õ ï»Õ»Ï³ï íáõÃÛ³Ý ³Õµյուրդ»ñÁ£

àñå»ë Ý³ËÝ³Ï³Ý ³ßË³ï³Ýùª ·áñÍÝ ëÏë»ù áõëáõÙÝ³ëÇñ»É ÙÇ³Å³Ù³Ý³Ï ÙÇ ù³ÝÇ ÏáÕÙÇó, ù³ÝÇ ¹»é ã»ù Ñ³Ùá½í»É, áñ ÑÝ³ñ³íáñ¿ ËÝ¹ÇñÁ ÉáõÍ»É »õ ³ñÅ» ¹ñ³ íñ³ ç³Ýù Ã³÷»É£

Ð³çáñ¹ ÷áõÉáõÙ ëï³ó»ù ËÙµw·ÇñÝ»ñÇ Ñ³Ù³Ó³ÛÝáõÃÛáõÝÁ£ ²-Ñ³ ËÙµwqñÇÝ Ý»ñÏ³Û³óíáÕ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³é³ç³ñÏÇ ÙÇ ûñÇ Ý³Ï»ÉÇ Ý³Ë³·ÇÍ՝

1. Ü³Ë³·ÍÇ ³ÝáõÝÁ£

2. Ü³Ë³·ÍÇ Ã»Ù³Ý՝ ûñÇÝ³Ïª Ï³ï³ñíáÕ ³ßË³ï³ÝùÇ áñ³ÏÇ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ ¥§ÆÝãå»ë¿ ³ßË³ïáõÙ ¹åñáóÁ¦¤ Ï³Ù Í³é³Ûáõ-ÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñÅ»ùÁ ¥§Æ±Ýã ³ñÅ» ³ÕµwÑ³ÝáõÃÛáõÝÁ Ù»ñ Ñ³ñÏ³ïáõ Ý»ñÇ Ñ³Ù³ñª ³ÛÉí³Ûñ»ñÇ Ñ»ï Ñ³Ù»Ù³ïáõթյամբ»):

3. ÆÝãá±õ ¿ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ Ñáõ½áõÙ ïíÛ³É ÑÇÙÝ³Ñ³ñóÁ, Ç±Ýã ÑÝ³ñ³íáñ ³ñÓ³·³ÝùÝ»ñ Ï³ñáÕ »Ý ÉÇÝ»É Ññ³å³ñ³ïÙ³ÝÁ, ÇÝãÇ± Ñ³Ù³ñ»Ý ³ÝÑñ³Å»ßï ³Ûë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, Ç±Ýã û·áõï Ï³ñáÕ ¿ ëï³Ý³É Ó»ñ Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÁ ÝÛáõÃÇ Ññ³å³ñ³ïáõÙÇó ¥Ñ»-é³ñÓ³ÏáõÙÇó¤£

4. Ø»Ãá¹Ý»ñÁ£ ÆÝãå»ë å»ïù¿ ·áñÍ»Ý Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ£ Æ±Ýã Ý³ËÝ³Ï³Ý Ñ»ï³½áïáõÃÛáõÝÝ»ñ »Ý ³ÝÑñ³Å»ßï: ø³ÝÇ± Ñ³ñó³½ ñáõÛó å»ïù¿ í³ñ»É£ ö³ëï³ÃÕÃ»ñÇ ³éÏ³ÛáõÃÛáõÝÁ£ ä»±ïù¿, ³ñ-¹Ûáù, Ñ³Ù»Ù³ï³Ï³Ý í»ñÉáõÍáõÃÛáõÝ, ¹Çï³ñÏáõÙ Ï³Ù ³ÛÉ Ù»ÃÁ¹ ÏÇñ³é»É£

5. Ü³Ë³·ÍÇ ³ñÅ»ùÁ£ ²ÝÓÝ³Ï³½ÙÇ ù³ÝÇ± ³Ý¹³Ù å»ïù¿ ÁÝ¹·ñÏ»É£ Æ±Ýã íï³Ý·Ý»ñ Ï³ñáÕ »Ý Í³·»É£

6. Ðá¹í³ÍÇ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÇó Ñ»ïáëå³ëíáÕ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÝ áõ Ñ»-ï»õ³ÝùÝ»ñÁ£ Ø»Ï Ñá¹í³Í¿ÉÇÝ»Éáõ, Ã»± Ñá¹í³Í³ß³ñ£ Ðñ³å³ñ³ÏÙ³Ý

Ñ»ï Ç±Ýã ÉáõëÃ³բայÁáÕ ¥íÇ½áõ³É¤ ÝÛáõÃ»ñ åÇïÇ ÉÇÝ»Ý£ Æ±Ýã ëË»Ù³Ý»ñÇ Ï³Ù·ñ³ýÇÏÝ»ñÇ Ï³ñÇù ÏÉÇÝÇ£ ÈÇÝ»Éá±õ »Ý, ³ñ¹Ûáù, Ñ³ñ³ÏÇó ÝÛáõÃ»ñ£ Ü³Ë³ï»ëíá±õÙ »Ý, ³ñ¹Ûáù, Ù»ÏÝ³բայÁáõÃÛáõÝÝ»ñ£ Ð»ï³½áïáõÃÛ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇó Ñ»ïá Ý³Ë³ï»ëíá±õÙ ¿, ³ñ¹Ûáù, ß³ñáõÝ³ÏáõÃÛáõÝ£ àõ-ñÇß Ç±Ýã Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñ »Ý Ý»ñ·ñ³íí»Éáõ Ý³Ë³·ÍáõÙ£

Կառավարության գործունեության հետաքննությունը

Î»Õ»Ï³ïíáõÃÛ³Ý ³Õµյուրդ»ñ՝

- ÁÝïñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÁ՝
- բյուջ»Ý՝
- Í³Ëë³ÛÇÝ ÷³ëï³ÃÕÃ»ñ՝
- ßÇÝ³ñ³ñáõÃÛ³Ý, Ï³¹ñ»ñÇ, ³ßË³ï³ÝùÇ ÁÝ¹áõÝÙ³Ý ÷³ëï³ÃÕÃ»ñ՝

Ð³ñó»ñ, áñáÝù Ï³ñáÕ »Ý Ó»½ Ñ»ï³ùñùñ»É՝

- àëïÇÏ³ÝáõÃÛáõÝÝ, ³ñ¹Ûáù, ËÇëï ÙÇçáóÝ»ñ ÏÇñ³éá±õÙ ¿, Ï³ß³éù í»ñóÝá±õÙ ¿£
- ¸³ï³íáñÝ»ñÁ Ñ³Ýó³·áñÍÝ»ñÇÝ ³Ýå³ïÇÅ ³½³ï ³ñÓ³-Ïá±õÙ »Ý£
- ÆÝãå»±ë »Ý ³ßË³ïáõÙ å»ï³Ï³Ý Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÁ՝ ÷áë ïÁ, ³ÕµwÑ³ÝÝ»ñÁ, ¹åñáóÝ»ñÁ, åáÉÇÏÉÇÝÇÏ³Ý»ñÁ£
- à±í¿ ³ÝÓÝ³Ï³Ý ß³Ñëï³ÝáõÙ ûñ»ÝùÝ»ñÇ ÁÝ¹áõÝáõÙÇó£

àñáß Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñ Ï³ñáÕ »Ý ÝíÇñí³Í ÉÇÝ»É Ñ³Ýñ³-Ñ³Ûï ù³Õ³ù³Ï³Ý ¹»Ùù»ñÇ ·áñÍáõÝ»áõÃÛ³ÝÁ£ ÀÝ¹ áñáõÙ, ³ÝÑñ³Å»ßï¿ û·ï³·áñժել նաեւ բաց փաս ï³ÃÕÃ»ñÝ áõ Ñ³ñó³½ñáõÛóÝ»-ñÁ, áñáÝù Ïû·Ý»Ý ÷³ëï»ñ Ñ³í³ù»ÉáõÝ£ âÇ Ï³ñ»ÉÇ íÇñ³íáñ»É Ù³ñ¹áõÝª Ýñ³Ý Ï³ß³é³Ï»ñ Ï³Ù ëñÇÏ³ Ïáã»Éáí£ òáõÛó ïí»ù ¹³ª ³é³Ýó ³Û¹ Ù³ëÇÝ Ëáë»Éáõ£ ä³ñ½³å»ë ³ë»ù, ûñÇÝ³Ï, áñ ù³Õ³ù³·ÉáõËÝ ³ÝóÛ³É ï³ñÇ Çñ ³ßË³ï³í³ñÓÇó ³í»ÉÇ ß³ï ¹ñ³Ù¿ Í³Ëë»Éª Ó»ñ åÝ¹áõÙÁ Ñ³ëï³ï»Éáí ÷³ëï³ÃÕÃ»ñáí Ï³Ù Ó»ñ ³Õµյուրդ»ñÇ Ñ³Ûï³ñ³ñáõÃÛáõÝÝ»ñáí£ ÜÛáõÃÁ å»ïù¿ß³ñ³¹ñíÇ »ñ-ñáñ¹ Ù³ñ¹áõ ³ÝáõÝÇó£

Ինչպե՞ս գրել հոդվածը

Ü³ËÝ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ ³í³ñï»ÉáõÝ å»ë Ñ³ñÏ¿ Ýëï»É

»õ ÇÝù¹ ù»½ Ñ³ñó ï ³É§Æ í»ñçá »ë Ç±Ýã Ñ³Ûï Ý³ pëñ»óÇ£ Æ±ÝãÁ Ï³ ñáÕ ¿ ¹³éÝ³É ÇÙ Ñá¹í³ÍÇ ³é³Ýóp¢, pnlû ÏnlÃÛáõÝÁ¦£

Êáßáñ Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ ·ñ»pë ûï2ùn pwqÙ³-ÃÇí Éñ³óáõóÇã ÷³ë ï»ñ »Ý Ñ³Ûï Ý³ pëpíáõÙ£ úñÇÝ³Ï, áñ ù³Õ³ ù³·ÉáõËÁ áã ÙÇ³ÛÝ Ï³ß³é³Ï»ñ ¿, ³ÛÉ Ý³»õ ¹³í³×³ÝáõÙ ¿ ÏÝáçÝ áõ Í»ÍáõÙ »ñ»Ë³Ý»ñÇÝ£ Èñ³·ñáÕÁ å»ï ù ¿ Ï³ÙùÇ áõÅ áõÝ»Ý³, áñ Ï³ñáÕ³Ý³ ë ï Çå»É ÇÝùÝ Çñ»Ýª Ññ³Å³ñí»Éáõ ù³Õ³ù³·ÉËÇ Ï»Õ-ï á ï ëåÇ ï ³Ï»Õ»ÝÁ Ù»çunëp pëñ»Éáõ ·³ÛÃ³ÏÕáõÃÛáõÝÇóª Ñ³ÝáõÝ Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³é³í»É Ï³ñ»õáñ Ù³ëÇª ù³Õ³ù³·ÉËÇ Ï³ß³éí³ ÍáõÃÛ³Ý, áñÝ ÁÝ¹Ñ³ÝáõñáãÇÝã ãáõÝÇ Ýñ³ ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÛ³ÝùÇ Ñ» ï, ³ÛÉ³å»ë ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ¹Åí³ñ ÏÉÇÝÇ Ï³ñ»õáñÝ ³ÝÏ³ñ»-õáñÇó ï ³ñpëñ»ÉÁ£ ´³óÇ ³Ûï, ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÛ³ÝùÇ Ù³ëÇÝ Ù³Ýñ³ Ù³ëÝ»ñÇ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý ¹»åùáõÙ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ Ï³ñáÕ ¿ Ãí³É, áñ Éñ³·ñáÕÁ ù³Õ³ù³·ÉËÇ Ñ» ï ³ÝÓÝ³Ï³Ý Ñ³ßÇíÝ»ñ ¿ Ù³ùñáõÙ£ ä» ï ù ¿ û· ï ³·áñÍ»É ÙÇ³ÛÝ ³ÛÝ ÷³ë ï »ñÁ, áñáÝù Ï³ñáÕ »Ý û· ï ³-Ï³ñ ÉÇÝ»É Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý ß³Ñ»ñÇ ï »ë³ÝÏÛáõÝÇó£

Ð» ï ³ùÝÝáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùáõÙ Ñ³Ûï Ý³ pëpí³Í áã ·ËË³íáñ ÙÛáõë ö²êî°ðÀ ¥³ë»Ýùª ù³Õ³ù³·ÉáõËÁ áã ÙÇ³ÛÝ ·áõÙ³ñÝ»ñ ¿ í»ñó ÝáõÙ ù³Õ³ù³ÛÇÝ ·³ÝÓ³ñ³ÝÇó, ³ÛÉ Ý³»õ å³ÛÙ³Ý³·ñ»ñ ¿ ÏÝùáõÙ ÙÇ ýÇñÙ³ÛÇ Ñ» ï, áïh n¿ pwó³Ñ³Ûï ï »ñÝ Çñ ë»÷³Ï³Ý »Õpwjïû t), å» ï ù ¿ Ññ³å³ñ³Ïí»Ý Ñ³çáñ¹ ûñÁ Ï³Ù ·ËË³íáñ ÝÛáõÃÇ Ñ» ï ÙÇ³Å³Ù³ûwq, pwjg` wé³ÝÓÇÝ, áñå»ë½Ç ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ Ñë ï ³Ï ÉÇÝÇ, Ã» áñÝ ¿ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ñÇÝ ³éÝãíáÕ ï »Õ»Ï³ ï íáõÃÛáõÝÁ£

Ð³çáñ¹ ÷áõÉáõÙ Éñ³·ñáÕÁ å» ï ù ¿ ÙÝ³ó³Í ÝÛáõÃÁ ëÛáõÅ»Ç Ù»ç ³ÛÝå»ë Ï³éáõóÇ, áñ Ï³ñáÕ³Ý³ ÁÝÃ»ñóáÕÇÝ óáõÛó ï ³É Ñ³ñí³ÍÇ áõÕÕáõÃÛáõÝÁ, Ñ» ï ³ùÝÝáõpwû pnlû ÏnlÃÛáõÝÁ£ êÛáõÅ»Ý ¿ áñáßáõÙ, Ã» ÇÝãå»ë åÇ ï Ç Éñ³·ñáÕÁ, Ù»ÏÁ ÙÛáõëÇ íñ³ ß³ñ»Éáí ÷³ë ï »ñÁ, òàôÙò î² ·ËË³íáñ ã³ñ³ß³ÑáõÙÁ ¥³ë»Ýùª §÷» ï ñí³ñÇ 4-ÇÝ í³ñ-Ó³Ï³ÉÁ ù³Õ³ùÇÝ ÷áË³Ýó»ó 30 000 ¹áÉ³ñ, ÇëÏ ÷» ï ñí³ñÇ 5-ÇÝ ù³Õ³ùÇ Ñ³ßíÇ Ñ³Ù³ñÇÝ Ñ³ë³í 25 000 ¹áÉ³ñ¦¤£

êÛáõÅ»Ç Ï³éáõóáõÙÇó Ñ» ï á Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ï ñ³Ù³pwÝ³ Ï³Ý Ñ» ï »õáÕ³Ï³ÝáõÃÛ³Ý Ù»ç ·ñ»pë ûï2ùn pwó³Ñ³Ûï íáõÙ »Ý áñá-ß³ïh pwgÃáÕáõÙÝ»ñ, áñáÝù Éñ³óÝ»Éáõ Ñ³Ù³ñ Ýáñ Ñ» ï ³½á ï áõ ÃÛáõÝÝ»ñ, Ñ³ñó³½ñáõÛóÝ»ñ áõ ÷³ë ï ³ÃÕÃ»ñ »Ý ³ÝÑñ³Å»ß ï ÉÇÝáõÙ£

Ïnp wÙ»Ý ÇÝã ³í³ñ ï íáõÙ ¿, Éñ³·ñáÕÁ å» ï ù ¿ áñáßÇª ÇÝãå»ë Ù³ ï áõó»É ÝÛáõÃÁ£

Ð»ÕÇÝ³ÏÁ Ï³ñáÕ ¿ ëÏë»É ·áñÍÇ ¿áõÃÛáõÝÝ ³ñ ï ³óáÉáÕ Ñ³Ûï ³-ñ³ñáõpwûp. «Ïwjûë Ç¦ í³ñ³Í Ñ» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ óáõÛó ï í»ó, áñ ù³Õ³ù³·ÉáõËÁ í»ñçÇÝ »ñ»ù ï ³ñÇÝ»ñÇ ÁÝÃ³óùáõÙ ù³Õ³ù³ÛÇÝ ·³ÝÓ³ñ³ÝÇó Ûáõñ³óñ»É ¿ ³éÝí³½Ý 30 000 ¹áÉ³ñ¦£

Ðá¹í³ÍÁ Ï³ñáÕ ¿ ëÏëí»É Ý³»õ å³ ï ÙáõpwûÃp. kwß³é³Ï»ñáõ ÃÛ³Ý ¹»åùÇ Ï³Ù, ³ë»Ýù, ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, Ã» ÇÝãwtu pdz Ï³Ï³Ý û·Ýáõ-ÃÛ³Ý Ï³ñÇù áõÝ»óáÕ ÏÇÝÁ û·ÝáõÃÛáõÝ ãë ï ³ó³íó³í, ù³ÝÇ áñ Ñ³Ù³Ï³ñ·Á í³ ï ¿ ³ßË³ ï áõÙ£

ä³ ï ÙáõÃÛáõÝÁ å» ï ù ¿ ß³ñ³¹ñ»É Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³×Ù³Ý Ï³ñ·áí ³ÛÝå»ë, áñ ¹ñ³Ù³ ï ÇÏ ¹»åù»ñÁ Ñ³çáñ¹³pwn hwugÝ»Ý .³.³ÃÝ³Ï» ï ÇÝ£

´áÉáñ ¹»åù»ñáõÙ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý ï áÝÁ å» ï ù ¿ Ñ³Ý·Çë ï ÉÇÝÇ ß³ñ³¹ñ»ù ÙÇ³ÛÝ ÷³ë ï »ñÁ, å» ï ù ã¿ ¹ñ³Ýó Ë³éÝ»É ë³ñÏ³½Ù, ã³ñáõÃÛáõÝ, ½³ÛñáõÛÃ »õ¹³ ï ³÷» ï áõÙ£ È»½áõÝ å» ï ù ¿ ÉÇÝÇ ã»½áù ÃáÕ ÷³ë ï »ñÝ Çñ»Ýù Ëáë»Ý Çñ»Ýó Ù³ëÇÝ, ÃáÕ ÁÝÃ»ñóáÕÝ ÇÝùÁ ½³Ûñ³Ý³ª Ï³ñ¹³Éáí ³Û¹ ÷³ë ï »ñÁ£

´áÉáñ Ñ³Ûï ³ñ³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÝ áõ åÝ¹áõÙÝ»ñÁ å» ï ù ¿ ÑÕáõÙ áõ-Ý»ûwû uÿqpÝ³Õpwjnp Ý»ñÇÝ, ³ë»Ýùª §ù³Õ³ù³å» ï ³ñ³ÝÇ »ñ»ù ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÇ Ñ» ï ½ñáõÛóÝ»ñÇó ë ï ³ó³Í ï »Õ» ï áõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ³Ù³Ó³ÛÝ¦, §Áë ï å³ß ï áÝ³Ï³Ý ÷³ë ï ³ÃÕÃ»ñÇ¦, §Ñ³ñ»õ³Ý ù³Õ³ùáõÙ Ñ³Ù³å³ï ³ë Ë³Ý Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·Ý»ñÇ Ñ³Ù»Ù³ ï ³Ï³Ý í»ñÉáõÍáõÃÛáõÝÁ óáõÛó ï í»ó, áñ¦, §Â³ÛÙë Ç¦ »ñÏáõ ³ß-Ë³ï³ÏÇó ï »ë»É »Ý Ýñ³Ý Ë³ÝáõÃáõÙ, ÙÇÝã¹»é Ý³ åÝ¹áõÙ ¿, áñ ³Û¹ Å³ÙÇÝ ³ßË³ï³í³ÛñáõÙ ¿ »Õ»É¦£

Úáõñ³ù³ÝãÛáõñ »½ñ³Ñ³Ý·áõÙ-³Ù÷á÷áõÙÇó Ñ» ï á ¹ñ»ù å³ß ï áÝ³ï³ñ ³ÝÓÇ ¥³ë»Ýùª ù³Õ³ù³·ÉËÇ Ï³Ù ÑÇí³Ý¹³ÝáóÇ ï Ýû-ñ»ÝÇ¤ Ù»ÏÝ³pwÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁª Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ Çñ ë» ÷³Ï³Ý ï »ë³Ï» ï áí£ ²ÛÝáõÑ» ï »õ ³ÝÑñ³Å»ß ï ¿ Ñ» ï »õ»É »õ óáõÛó ï ³É ÷áÕÇ ï »Õ³ß³ñÅÇ Ï³Ù å³ß ï áÝ³ï³ñ ³ÝÓÇ ·áñÍáÕáõÃÛáõÝ-Ý»ñÇ ÁÝÃ³óùÁª áñáß³ÏÇ Ñ» ï »õáÕ³Ï³ÝáõpwûÃp: Ïnw hwÙ³ñ û· ï ³·áñÍ»ù ÷³ë ï ³ÃÕÃ»ñ, Ñ³ñó³½ñáõÛóÝ»ñ, í»ñÉáõÍ³Ï³Ý ï »ëáõ-ÃÛáõÝÝ»ñ »õ ³ÛÉÝª óáõÛó ï ³Éáí Ó»ñ Çñ³í³óÇáõÃÛáõÝÁ, ÙÇ»õÝáõÙÝ Å³ Ù³Ý³Ï å³ß ï áÝÛ³Ý»ñÇÝ å³ß ï å³Ýí»Éáõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ ÁÝ-Ó»éÝ»Éáí£

ÐÇÙÝ³Ï³Ý ÝÛáõÃÇÝ ³ÝÑñ³Å»ß ï ¿ Ïó»É Éáõë³ÝÏ³ñÝ»ñ, ÷³ë-ï³ÃÕÃ»ñÇ å³ ï ×»ÝÝ»ñ »õ ³ÛÉÝ£ Ðá¹í³ÍÁ å» ï ù ¿ áõÕ» ïóíÇ Ñ³ë³-ñ³Ï³ÛÝáõÃÛ³Ý »õ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñÓ³·³ÝùÝ ³ñ ï ³óáÉáÕ Éñ³óáõóÇã Ññ³å³ñ³ïáõÙÝ»ñáí »õ ³ÛÉ ÝÛáõÃ»ñáí£

Ð» ï ³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ Ï³ñáÕ ¿ Ñ³ë³ñ³Ï³ÛÝáõÃÛ³Ý Ù»ç ùÝÝ³ñ ïáõÙ-Ý»ñ Ï³Ù ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñÓ³·³ÝùÁ Ñ³ñáõó»É, ³ÛÝå»ë áñ å³ ï ÙáõÃÛáõÝÁ Ï³ñáÕ¿Ý³»õß³ñáõÝ³ ïáõÃÛáõÝ áõÝ»Ý³É£ ÜÙ³Ý¹»å-ù»ñáõÙ Ã»ñÃÁ ¥ï íÛ³É Éñ³ï í³ÙÇçáóÁ¤ å» ï ù ¿ Ù³ëÝ³ïóÇ ùÝÝ³ñ-ïáõÙÝ»ñÇÝ ³ÛÝù³Ý Å³Ù³Ý³Ï, ù³ÝÇ ¹»é ·áñÍÁß³ñáõÝ³Ï íáõÙ ¿£

ԻՆՉՊԵՍ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ՝ ԹՈՒՅԼ ՉՏԱԼՈՎ, ՈՐ ՆՐԱՆՔ ՔԵՋ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵՆ

Դեյվիդ Ռենդալ. «Ունիվերսալ լրագրող» գրքից[25]
Ռենդալը Լոնդոնի «Օբզերվեր» թերթի նախկին աշխատակիցն է, այժմ՝ լրագրության դասախոս

²Ù»Ý³ ï խուր բանն այն է, երբ լրագՀáÕÝ ³ëáõÙ ¿ § §â»Ù Ï³ñáÕ³ ÝáõÙ å³ñ½»É¦£ ¶áõó» ÇëÏ³å»±ë ãÇ Ï³ñáÕ³ó»É£ ºí ï»ÕÝ áõ ï»ÕÝ ¿É ³í»É³óÝáõÙ »Ý§àñï»Õ ³ë»ë ã»Ù Ñ³ñóñ»É¦, áñÁ ß³ ï Ñ³½í³-¹»å ¿ Ñ³Ù³å³ ï ³ëË³ÝáõÙ ×ßÙ³ñ ï áõÃÛ³ÝÁ£ 100-Çó 99 ¹»å ùáõÙ Ï³ñáÕ »ù ÙÇ³Ý·³Ù³ÛÝ Ñ³Ùá½í³Í ÉÇÝ»É, áñ Ý³ ³Ù»Ý ï»ÕáõÙ ã¿, áñ Ñ³ñóñ»É áõ Ñ»ï ³ùñùñí»É¿, »õ Ñ³í³Ý³ բար կա առնí³½Ý »ñÏáõ ï»Õ, áñ ï»Õ Ï³ñ»ÉÇ ¿ Ñ³ñóáõ÷áñÓ ³Ý»É£ ²ÝÑñ³Å»ß ï ï»Õ»Ïáõ-ÃÛáõÝÝ»ñÝ, ³Ù»Ý³ÛÝ Ñ³í³Ý³Ï³Ýáõթյամբ, ինչ-որ տեղ ձեզ են ëå³ëáõÙ£ Ահա ոսկե կանոնը. մի՛ հուսահատվեք, հարցրե՛ք: ºí ÇÝù-Ý»ñ¹ ¿É Ï½³ñÙ³Ý³ù íñ³ Ñ³ë³Í û·ÝáõÃÛáõÝÇó£

Հիմնական հետաքննությունը

Հիմնական հետազոտությունը նախ եւ առաջ անվիճելի փաստական տեղեկություններն են, որոնք կամավոր կերպով ձեզ են տվել նրանք, ովքեր ունեն դրա իրավունքը: Þ³ ï Ñ³×³Ë É³í³ ·áõÛÝ ³ÕբյուրñÁ ³Ù»Ý³³ÏÝÑ³Ûï ³Õբյուրն է՝ կաé³í³ñáõÃÛáõÝÁ, ï³ñ³Í³ßñç³Ý³ÛÇÝ í³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, å³ß ï áÝ³Ï³Ý Ï³½Ù³Ï»ñ-åáõÃÛáõÝÝ»ñÝ áõ ÙÇç³½·³ÛÇÝ Ï³éáõÛóÝ»ñÁ£ ØÇç³½·³ÛÇÝ Ï³½Ù³ Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³ï Ï³å»ë íñÇåáõÙ »Ý áõß³¹ñáõÃÛáõÝÇó£ Ø²Î-Ý, ûñÇÝ³Ï, áõÝÇ ÏáÙÇï»Ý»ñ, áñáÝù Ï³åí³Í »Ý ³Õ»ï Ý»ñÇ, »ñ»Ë³-Ý»ñÇ Ï»Ýë³Ù³Ï³ñ¹³ÏÇ, ³éáÕç³å³ÑáõÃÛ³Ý, ½ÇÝ³Ã³÷Ù³Ý, Ù³ëÝ³·Çï³Ï³Ý å³ïñ³ëïáõÃÛ³Ý, ïÝï»ë³Ï³Ý ½³ñ·³óÙ³Ý, բնաÏ³ñ³Ý³ÛÇÝ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÇ, ßñç³Ï³ ÙÇç³í³ÛñÇ, ûíÏÇ³-

25. Ðåíäàëë Ä. Óíèâåðñàëüíûé æóðíàëèñò// ïðåäâîä ñ àíãëèéñêîãî, ïîä ðåä. Â. Õàðèòîíîâà. Âåë. Íîâã., ÑÏá, 1999.

ÝáëÝ»ñÇ, ³é»õïñÇ, ÷³Ëëï³Ï³ÝÝ»ñÇ, Ë³Õ³Õ³ñ³ñáõÅ»ñÇ, ³½գաբÝ³ÏãáõÃÛ³Ý, ëÝÝ¹³ÙÃ»ñùÇ å³ß³ñÝ»ñÇ, ·ÛáõÕ³ïÝï»ëáõÃÛ³Ý, ³ïáÙ³ÛÇÝ ¿Ý»ñ·Ç³ÛÇ, ù³Õ³ù³óÇ³Ï³Ý ³íÇ³óÇ³ÛÇ, ³ßË³ï³Ý-ùÇ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÇ, Ý³í³·Ý³óáõÃÛ³Ý, Ñ»é³Ñ³Õáñ¹³ÏóáõÃÛ³Ý, ³ñ¹ÛáõÝ³բեñáõÃÛ³Ý, Ñ»ÕÇÝ³Ï³ÛÇÝ Çñ³íáõÝùÇ, û¹»ñ»õáõÃ³բաÝáõ ÃÛ³Ý©©© ÙÇ Ëáëùáí, ³ñ»õÇ ï³Ï·áÛáõÃÛáõÝ áõÝ»óáÕ ³Ù»Ý ÇÝãÇ Ñ»ï£

²ÏÝÑ³Ûï ¿, áñ ï³ñբեր երÏñÝ»ñáõÙ ³½·³ÛÇÝ Ï³½Ù³Ï»ñåáõ-ÃÛáõÝÝ»ñÁ ï³ñբեր չաշáí ÏÁÝ¹³é³ç»Ý Ó»½£ ³ Ù»Í³å»ë Ï³Ë í³Í ¿ ù³Õ³ù³Ï³Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·Çó »õ ÙÃ³ ÏáõÛÃÇó£ ÆëÏ³å»ë Åá-Õáíñ¹³í³ñ³Ï³Ý Ñ³ë³ñ³Ï³ñ·áõÙ Ù³ñ¹ÇÏ ³Ù»Ý ³éÇÃáí ùí»³ñ Ï»Éáõ É³ÛÝ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝÝ»ñ áõÝ»Ý³ ³½·³ÛÇÝ, Ù³ñ½³ÛÇÝ »õ ï»-Õ³Ï³Ý Ï³é³í³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇó ëÏë³Í ÙÇÝã»õ ï»Õ³Ï³Ý Ññß»ç Í³é³ÛáõÃÛ³Ý å»ïÇ ÁÝïñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ²Ûë Ñ³Ý·³Ù³ÝùÁ Ù³ñ¹Ï³Ýó ë»÷³Ï³Ý ³ÝÓÇ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ï³ñ»õáñáõÃÛ³Ý ·Çï³ÏóáõÃÛáõÝ ¿ ï³ÉÇë, ÇÝãÇ Ñ»ï»õ³Ýùáí ï»Õ»Ï³ïáõÃÛ³Ý å³Ñ³Ýç ¿ Ó»õ³íáñ-íáõÙ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý Ï³é³í³ñÙ³Ý »õ ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, Ã» ÇÝã ¿ ³ñ íáõÙ Ýñ³ Ûáõñ³ù³ÝáÛáõñ ³Ý¹³ÙÇ Ñ³Ù³ñ£ ºí Ù³ñ¹ÇÏ ó³ÝÏ³ÝáõÙ »Ý, áñ ³Ù¹ ³Ù»ÝÇ Ù³ëÇÝ Çñ»Ýó áõÕÕ³ÏÇáñ»Ý ï»ÕÛ³Ï å³Ñ»Ý£

ÜÙ³Ý å³Ñ³ÝçÙáõÝùÁ å³ñï³¹ñáõÙ ¿ ³Ûï»ñÏñÝ»ñÇ Ï³é³í³-ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ ³í»ÉÇ ß³ï ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ï³É, ù³Ý Ïï³ÛÇÝ ³ÛÉ Ñ³Ý·³Ù³ÝùÝ»ñáõÙ ¥Ã»»õ, ³Ûï¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, å»ïù »Õ³ÍÇó ³í»ÉÇ ùÇã »Ý ï³ÉÇë¤£ Ð³Ù³½·³ÛÇÝ »õ ï»Õ³Ï³Ý Ï³é³í³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³ÝñáõÃÛ³Ý Ñ»ï Ï³å»ñÇ ÝáõÛÝÇëÏ ÙÇ ³Ùբողը ար¹ÛáõÝ³բեñáõ ÃÛáõÝ »Ý ëï»Õí»É, áñÇ ÏáãáõÙÁ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý û·ï³·áñÍÙ³Ý Ýå³ï³ÏÝ»ñáí Ñ³ïáõÏ ëñբագրí³Í ï»Õ»Ï³ïáõÃÛáõÝ ï³ñ³-Í»ÉÝ ¿£ î»Õ»Ï³ïáõթյամբ հաñáõëï ÝÙ³Ý Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÁ å³Ñ³ÝçáõÙ »Ý, áñ Çñ»Ýó Ù³ïáõó»Ý áã Ã» ÙßáõßáïÏ»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ, ³ÛÉ Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ï»ëáõÃÛáõÝÝ»ñ, ÷³ëï»ñ »õ ×ß·ñïáõÃÛáõÝ£ ÈÑ³·ñáÕÁ Ó»éùÇ ï³Ï ³ÛÝù³Ý ÝÛáõÃ ¿ áõÝ»-ÝáõÙ, áñ Ù»Õù ¿ ¹ñ³Ýù âû·ï³·áñÍ»ÉÁ£ ºñբեմն նույÝÇëÏ ³í»ÉÇ Ñ»ßï ¿ ·ñ»É ¹ñ³Ýó Ù³ëÇÝ, ù³Ý ÉéáõÃÛ³Ý Ù³ïÝ»É£

ºÃ», ÇÑ³ñÏ», Ñ³ÙÁÝ¹Ñ³ÝáõñÇ í»ñ³ÑëÏáÕáõÃÛ³Ý »ÝÃ³ñÏíáÕ Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛáõÝáõÙ ã»ù ³ßË³ïáõÙ, Ó»½ Ñ³Ù³ñ Ï³ñáÕ »Ý ËÇëï û·ï³Ï³ñ ÉÇÝ»É Ý³»õ å³ßïáÝ³Ï³Ý »õ ÏÇë³å³ßïáÝ³Ï³Ý Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ßË³ï³ÏÇóÝ»րը, երբ կարÍáõÙ »Ý, áñ ÇÝã-áñÙ»ÏÁ Ñ»ï³ùñùñíáõÙ ¿ Çñ»Ýó ³ßË³ï³Ýùáí£ ²Ûë Ùáï»óáõÙÁ û·-ï³Ï³ñ¿ÉÇÝáõÙ Ý³»õ ÑÇÙÝ³Ï³Ý Ñ»ï³½áïáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ»ÑÏñáñ ¹³Ï³Ý áñáß³ÕբյուրÝ»ñÇ å³ñ³·³ÛáõÙª ¹»ëå³Ý³ïÝ»ñÇ, ³é»õï-ñ³Ï³Ý ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ, Ñ³Ù³ÉëÇ³ñ³ÝÝ»ñÇ »õ ÇÝëïÇïáõïÝ»ñÇ ÷áñÓ³·Çï³Ï³Ý ËÙբեñÇ, ×ÝßÙ³Ý ËÙբեñÇ, áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý, ÇÝã-

å»ë Ý³»õ ³ÛÉ Ã»ñÃ»ñÇ áõ ÙÇç³½·³ÛÇÝ Éñ³ï í³Ï³Ý ·áñÍ³Ï³Éáõ ÃÛáõÝÝ»ñÇ£

ÜÙ³Ý Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³×³Ë û·ï³Ï³ñ ï»Õ»Ï³ï-íáõÃÛ³Ý »õ, áñ ³Ù»Ý³Ï³ñ»õáñÝ ¿, Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÝ»ñÇ ·³ÝÓ³ñ³Ý »Ý ÉÇÝáõÙ£ ØÇ ³Ý·³Ù, ûñÇÝ³Ï, ·áñÍÁÝÏ»ñáçë Ñ»ï ÷áñÓáõÙ ¿ÇÝù èáõÙÇÝÇ³ÛáõÙ ·ïÝ»É éáõë³Ï³Ý ÙßÏáõÛÃÇ Ã³Ý·³ñ³ÝÁ£ Ø»ñ³é³çÇÝ ³Õµ»ñÁ ·Çï»ñ, Ã» áñ ·³í³ռում է այն, բայց չգիտ ï»ñ áã³ÝáõÝÁ, áã Ñ»é³ËáëÇ Ñ³Ù³ñÁ£ Ø»Ýù ³å³ñ¹ÛáõÝ ÷áñÓáõÙ ¿ÇÝù ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ Ñ³ÛÃ³ÛÃ»É ³ÛÝ Ñ³ë ï³ïáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ, áíù»ñ å³ñï³íáñ ¿ÇÝ ÇÙ³Ý³É ³Û¹ Ù³ëÇÝ: ì»ñç³å»ë Ù»½ÝÇó Ù»ÏÁ ½³Ý-·³Ñ³ñ»ó áë ï ÇÏ³ÝáõÃÛáõÝ, ÙÛáõëÁª ï»Õ³Ï³Ý Ã»ñÃÇ ËÙµաղñáõ ÃÛáõÝ£ ØÇ ù³ÝÇ ñáå» ³Ýó Ù»Ýù ·Çï»ÇÝù Ã³Ý·³ñ³ÝÇ »ïõ ³ÝáõÝÁ, »ïõ Ñ»é³ËáëÇ Ñ³Ù³ñÁ£

Ø»Ï ³ÛÉ ³Ý·³Ù ØáëÏí³ÛáõÙ »Õ³Í Å³Ù³Ý³Ï ÇÙ³ó³Ýù, áñ ê³Ý üñ³ÝóÇëÏáÛáõÙ Ý»ñ·³ÕÃ³ÛÇÝ ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ó»ñµաÏ³É»É »Ý ÙÇ éáõë áõëáõóãáõÑáõ »õ ëå³éÝáõÙ »Ý³ñï³Ï³ñ·Ñ³Ý·³Ù³ÝùÝ»-ñáõÙ í ï³ñ»É »ñÏñÇó£ È³í ëÛáõÅ»Ç Ñáï ¿ñ ·³ÉÇë£ ê³Ï³ÛÝ Ù»Ýù ã·Çï»ÇÝù áã áõëáõóãáõÑáõ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ»ñÇ, áã ³Ù»ñÇÏÛ³Ý ÇßË³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÝ»ñÁ£ ØáëÏí³ÛáõÙ ³Ù»ñÇÏÛ³Ý ¹»ëå³Ý³ïáõÝÝ ³ñ¹»Ý ÷³Ï ¿ñ, ÇëÏ Ñá¹í³ÍÝ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ñ ·ñ»É Ù»Ï Å³Ùí³ ÁÝÃ³óùáõÙ£ ØÇ ù³ÝÇ ³ÝÑ³çáÕ ÷áñÓÇó Ñ»ï á½³Ý·³-Ñ³ñ»óÇÝù §²ëáßÇ»ÛÃ»¹ åñ»ë¦-Ç ÙáëÏáíÛ³Ý ·ñ³ë»ÝÛ³Ï, å³ñ½» óÇÝù Ýñ³Ýó ê³Ý üñ³ÝóÇëÏáÛÇ ·ñ³ë»ÝÛ³ÏÇ Ñ³Ù³ñÝ»ñÁ, ½³Ý·³-Ñ³ñ»óÇÝù »õ ÇÙ³ó³Ýù Ù»½ ³ÝÑñ³ժեշտ բոÉáñ Ù³ñ¹Ï³Ýó Ñ»é³ËáëÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñÝ»ñÁª Ý»ñ³éÛ³É áõëáõóãáõÑáõ ³Ù»ñÇÏ³óÇ ³Ùáõë-ÝáõÝÁ »õ Ç å³ßï å³ÝáõÃÛáõÝ Ýñ³ Ñ³Ý¹»ë »ÏáÕÝ»ñÇÝÁ£

Ð³ï Ï³å»ë ²ñ»õÙáõïµում (բայց ոչ միայն) աé»õïñ³ÛÇÝ Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ÝáõÛÝå»ë Ï³ñáÕ »Ý û·ï³Ï³ñ ÉÇÝ»É£ ä³ïÏ»-ñ³óñ»ù ³ÛëåÇëÇ ÙÇ Çñ³¹ñáõÃÛáõÝ£ ºñ»ÏáÛ³Ý Å³ÙÁ 10-ÇÝ ÙáëÏá íÛ³Ý Ó»ñ ·ñ³ë»ÝÛ³ÏáõÙ Ýëï³Í ÇÙ³ÝáõÙ »ù, áñ ùÉáñÇ¹³ÛáõÙ ½ÇÝ-í³Í ÏáÕáåáõïÇ, ½»ÝùÇ Ù³ùë³Ý»Ý·áõÃÛ³Ý Ï³Ù ¿էի ինչ որ բաՇÇ Ñ³Ù³ñ Ó»ñբաÏ³Éí»É ¿ ÙÇ éáõë£ Æ±Ýã Ï³Ý»ù£ ØáëÏí³ÛáõÙ ²ØÜ ¹»ëå³Ý³ïáõÝÁ ÷³Ï ¿, Ø³Û³ÙÇáõÙ éáõë³Ï³Ý ÑÛáõå³ïáëáõÃÛáõÝáõÙ Ñ»é³Ëáë³½³Ý·»ñÇÝ ã»Ý å³ï³ëË³ÝáõÙ, ÇëÏ Ðü´-Ç ¥Ð»ï³ùÝ-ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ý»¹»ոալ բյուրեղ ÜÛáõ Úáñքի բյուրեղային, ÇÝãå»ë Ý³»õ §²ëáßÇ»ÛÃ»¹ åñ»ë¦-Ç ·ñ³ë»ÝÛ³ÏáõÙ áãÇÝã ã·Çï»Ý ³Û¹ Ù³ëÇÝ£ Ø»Ýù ½³Ý·³Ñ³ñ»óÇÝù Ø³Û³ÙÇáõÙ §²Ù»ñÇùÁÝ ¾ùëåñ»ëÇ¦ ·ñ³ë»ÝÛ³Ï, Ý»ñÏ³Û³ó³Ýù áñå»ë Ñ³×³խորդ (դա ճիշտ էր, բայց հաՇ-é³Ï å³ñ³·³ÛáõÙ ¿É Ýñ³Ýù, ÙÇ»õÝáõÛÝÝ ¿, ã¿ÇÝ ëï áõ·Ç¤ »õ Ñ³ñóñ»óÇÝù, Ã» ã»Ý Ï³ñáÕ ³ñ¹Ûáù Ù»½ ï»Õ³Ï³Ý áëï ÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý, ¹³-

ï³Ë³½Ç »õ¹³ï³ñ³ÝÇ Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÝ»ñÁ ï³É£ ²Ûë¹»åùáõÙ ¿É ß³ï ³ñ³·Ï³ñáÕ³ó³Ýù å³ïñ³ëï»É Ññ³å³ñ³ÏáõÙÁ£ ÜÙ³Ý Çñ³íÇ×³ÏÝ»ñ, ÇÝã Ëáëù, Ñ³×³Ë ã»Ý ÉÇՇnում, բայց բերí³Í ûñÇ Ý³ÏÝ»ñÁ å³ïÏ»ñ³óáõÙ »Ý ï³ÉÇë ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, Ã» ÇÝãåÇëÇ ×³ñå-ÏáõÃÛáõÝ »õ ÑÝ³ñ³Ùïáõ ÃÛáõÝ ¿ å»ïù óáõó³բեñ»É Ó»ñª ³Ý½áñáõ ÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ Ñ³Ûï³ñ³ñáõÃÛáõÝ ³Ý»Éáõó ³é³ç£

¶ñù»ñÝ áõ ï»Õ»Ï³ïáõÝ»ñÁ ÝáõÛÝå»ë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ É³í ³Õբյուրներ են, բայց դրանóÇó å»ïù ¿ ½·áõßáñ»Ý û·ï í»É£ Ð³Ùá½-í»ù, áñ Ó»ñ Ó»éùÇÝ Å³Ù³Ý³Ï³ÏÇó Ññ³ï³ñ³ÏáõÃÛáõÝÝ ¿, »õ áñ Ñ»ÕÇÝ³ÏÁ ï»ÕÛ³Ï ¿ »Õ»ù ·ñùÇ ÝÛáõÃÇÝ£ ¶ñ³íáñ ³Õբյուրներ Ý»ñÁ å»ïù ¿ ·Ý³Ñ³ï»É ³ÛÝå»ë, ÇÝãå»ë »õ ÙÛáõëÝ»ñÁ, ÏáõñáñÝ ãíë ï³Ñ»É ¹ñ³Ýó£

¶ñ³íáñ ³Õբյուրներ Ý»ñÇ ß³ñùáõÙ ³é³ÝÓÝ³ÏÇ ½·áõß³íáñáõթյամբ í»ñ³բերí»ù Ã»ñÃ»ñÇó Ïïñí³Í ÝÛáõÃ»ñÇÝ£ ºÃ» ¹ñ³Ýù Ñ»Ýó Ó»ñ Ã»ñÃÇó »Ý ³ñí³Í, ³éÝí³½Ý Ï³ñáÕ »ù ÇÙ³Ý³É Ï³Ù ×ßï»É, Ã» ³ñ-¹Ûá±ù ³Û¹ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÇó Ñ»ïá ×ß·ñïáõÙÝ»ñ, áõÕÕáõÙÝ»ñ Ï³Ù¹³ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ ãÇ »Õ»É£ Þ³ï ³í»ÉÇ ½·áõß³íáñáõթյամբ պետք է í»ñ³բեñ»É áõñÇßÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó Ïïñ³ï³Í ÝÛáõÃ»ñÇÝ£ ö³ëïÇ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ñ³Ý·³Ù³ÝùÝ ÇÝùÝÇÝ ãÇ Ï³ñáÕ íÏ³Û»É Ýñ³ ×ßÙ³ñ-ï³óÇáõÃÛáõÝÁ£ ²ëí³օը, բնաÏ³Ý³բար, վեռ³բեռáõÙ ¿ Ý³»õ ï»Õ» ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ³Ù³ï³ñ·ã³ÛÇÝ »õ ÝÙ³Ý Ï³ñգի այլ բա½³Ý»ñÇÝ£

îíÛ³ÉÝ»ոի նման բա½³Ý»ñÁ í»ñçÇÝ ßñç³ÝáõÙ ³í»ÉÇ áõ ³í»ÉÇ É³ÛÝ ï³ñ³ÍáõÙ »Ý ëï³ÝáõÙ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ ßñç³ÝáõÙ£ èáõë³ëï³-ÝáõÙ, ûñÇÝ³Ï, ÙÇ ù³ÝÇ ï»Õ Ï³, áñï»Õ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ï³ñáÕ »Ý ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ëï³Ý³É ïíÛ³ÉÝ»ոի այդ բա½³Ý»ñÇó£ ¸ñ³ÝóÇó É³í³·áõÛÝÝ»ñÁ ØáëÏí³ÛáõÙ »õ ê³ÝÏï ä»ï»ñբուր·áõÙ ·ïÝíáÕ èáõë-³Ù»ñÇÏÛ³Ý Ù³ÙáõÉÇ Ï»Ýï ñáÝÝ»ñÝ »Ý£ ²Ûëï»Õ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ï³ñáÕ »Ý ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ëï³Ý³É ïíÛ³ÉÝ»ñÇ ³ÛÝåÇսի բա½³-Ý»ñÇó, áñáÝóáõÙ Ñ³í³ùí³Í »Ý éáõë³Ï³Ý »õ ³ñï³ë³ÑÙ³ÝÛ³Ý Ù³ÙáõÉáõÙ Ññ³å³ñ³Ïí³Í áñáß³ÏÇ Ã»Ù³Ý»ñÇÝ ³éÝãíáÕ ·ñ»Ã» բոÉáñ Ñá¹í³ÍÝ»ñÁ£ ²Ûë Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ù³ïáõóíáõÙ »Ý Ï³ÛÙ³Ýí×³ñ, Ï³ÛÙ ËáñÑñ¹³Ýß³Ï³Ý ·áõÙ³ñÝ»ñÇ ¹ÇÙ³ó£

Կասկածելի աղբյուրներ

Լրագրողի մեջ տեղեկությունների երկու աղբյուր պետք է իսկույն կասկած հարուցեն. բամբասանք ու ասեկոսեներ տարածողներն ու անկոչ այցելուները:

´³Ûóëñ³Ýù Ï³ëÏ³Í»ÉÇ ³ÕբյուրÝ»ñÇ ëáëÏ Í³ÛñÑ³Ñ»Õ ï»ë³ÏÝ»ñÝ»Ý£

êñ³Ýó Ï³ñ·ÇÝ Ï³ñ»ÉÇ ¿ ¹³uել բnÉáñ Ýñ³Ýó, áíù»ñ Ñëï³Ï, ëïáõ·Ù³Ý ÑÝ³ñ³íáõñáõÃÛáõÝ ÁÝÓ»éÝáÕ ÷³ëï»ñ ã»Ý Ñ³Õáñ¹áõÙ£ Î³ëÏ³Í»ÉÇ »Ý ³ÛÝ ³Õբյուրդ»ñÁ, áñáÝó Ñ³Õáñ¹³Í ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝ Ý»ñÇ Ññ³å³ñ³ÏÙ³ÝÁ Ã»ñ»õë Ï³Ù ³Ù»Ý³ÛÝ Ñ³í³Ý³Ï³Ýáõթյամբ Ñ»ñùáõÙ ¿Ñ³çáñ¹»Éáõ£ Î³ëÏ³Í»ÉÇ Ï³ñáÕ »Ý ÉÇÝ»É Ý³»õ ³ÛÝ ï»Õ»-ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, áñáÝù Ó»½ »Ý ï³ÉÇë ³Û¹ ÉÇ³½áñáõÃÛáõÝÁ ãáõÝ»óáÕ Ù³ñ¹ÇÏ Ï³Ù Ó»½ »Ý Ñ³ë»É ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³ñï³Ñáëùç ³ñ ¹ÛáõÝùáõÙ, ÇÝãå»ë Ý³»õ ³ÛÝ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, áñáÝù ï³ÉÇë ¿ ¹ñ³ Çñ³íáõÝùÝ áõÝ»óáÕÁ£ Ð³Ï³é³Ï ³ÛÝ ïå³íáñáõÃÛ³ÝÁ, áñ áõ-½áõÙ »Ý Ó»½ íñ³ ÃáÕÝ»É å³ßïáÝÛ³Ý»ñÁ, Ñ³Ý¹ÇåáõÙÇó ³é³ç Ýñ³Ýó ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ×ßÙ³ñïáõÃÛ³Ý ßÇ×áõÏ ã»Ý Ý»ñ³ñÏáõÙ, ëáíáñ³-բար ճիշտ հայ³é³ÏÝ ¿ ÉÇÝáõÙ£ ºÃ» ¹áõù ³ÛëåÇëÇ ³Õբյուրդ»ñÇ Ñ»ï »ù ·áñÍ áõÝ»ÝáõÙ, ÙÇ Ùáé³ó»ù Ñ»ï»õÛ³É Ï³ÝáÝÝ»ñÁ՝

1. Ինքներդ ձեզ հարց տվեք՝ որո՞նք են նրա շարժառիթները :

ÊÇëï Ñ³½í³¹»å ¿ å³ï³ÑáõÙ ¥Ã»»õ, ³ÛÝáõ³Ù»Ý³ÛÝÇí, å³ï³ÑáõÙ ¿¤, áñ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ ÷Ýïñ»ÉáõÙ³ñ¹Ï³Ýó ß³ñÅ³éÇÃÝ»ñÁí»Ñ áõ ³Ýß³Ñ³ËÝ¹Çñ »Ý ÉÇÝáõÙ£ êáíáñ³բար նրանց նպաïï³ÏÁù³Õ³ù³Ï³Ý, ïÝï»ë³Ï³Ý Ï³Ù ³ÝÓÝ³Ï³Ý Ñ³Ï³é³ÏáñÝ»ñÇÝ íÝ³ë Ñ³ëóÝ»ÉÝ ¿: Üñ³Ýó Ýå³ï³ÏÁ Ï³ñáÕ ¿ áñ»õ¿ ·áñÍ ³é³ç ï³Ý»ÉÁ¥Ï³ÙÙ»Ï ³ÛÉ ·áñÍ Ë³÷³Ý»ÉÁ¤, íñ»ÅËÝ¹ÇñÉÇÝ»ÉÁ Ï³ÙÙ»-ÏÇ ÝÏ³ïմամբ անբաղդ³óÏ³ÙáõÃÛáõÝ Ñ³ñáõó»ÉÁ ÉÇÝÇ£ ²ÛëÏ³ÙÝÙ³Ý ³ÛÉ ÙáõÃ ¹ñ¹³å³ï×³éÝ»ñÝ »Ý ëáíáñ³բար նրանց դդ¹áõÙ û·Ý»É Ó»½£ Ð³ñóñ»ù ÇÝùներդ ձեզ (իբր ինÇçÇ³ÛÉáóª Ý³»õ Ýñ³Ýó¤, áñá±Ùù Ï³ñáÕ »Ý ÉÇÝ»É Ýñ³Ýó ß³ñÅ³éÇÃÝ»ñÁ£ Ø³ñ¹Ï³Ýó Ù»Í Ù³ëÝ ³Ýå³ÛÙ³Ý ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ ÝÛáõÃÇ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÁ ó³ÝÏ³Ý³ÉáõáñáßÏÇ å³ï×³éÝ»ñ ¿ áõÝ»ÝáõÙ£ ¸³ ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ãÇ ÝßÝ³Ý³-ÏáõÙ, Ã» ÝÛáõÃÁ ãå»ïù ¿ Ññ³å³ñ³կեք, բայց այդ հաշ·³Ù³ÝùÁ å»ïù ¿ Ó»½ ½·áõß³íáñáõÃÛ³Ý ÙÕÇ£

2. Ինքներդ ձեզ եւ նրանց հարցրեք՝ ինչպիսի՞ն կարող է լինել տվյալ պատմության հակառակ երեսը:

ä³ïÙáõÃÛáõÝÁ, áñ Ññ³ÙóÝáõÙ »Ý Ó»½ ëÏ½բում, իñ³Ï³ÝáõÙß³ïÑ³½í³¹»å ¿ ³Û¹å»ë ë»õ-ëåÇï³Ï Ï³Ù ³Û¹ù³Ý ×ß·ñÇï ÉÇÝáõÙ£ Ð³ñóñ»ù ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³Õբյուրդ»ñÇÝ, Ã» å³ïÙáõÃÛáõÝÝ ³ÛÉ ÏáÕÙ ãáõÝÇ± ³ñ¹Ûáù, ÇëÏ ³é³ÝÓÇÝ Ù³Ýñ³Ù³ëÝ»ñ Ï³Ù ×ß·ñïáÕ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ãÇ± Ùáé³ó»É Ñ³Ûïï Ý»É Ó»½£ ºí »ñբեք մի դա¹³ñ»ù ³Û¹ Ñ³ñóÁ ï³É ÇÝùÝ»ñ¹ Ó»½£ ÆÑ³ñÏ» å³ï³ÑáõÙ »Ý Ë»É³óÝáñ,

ë³ñë³÷»ÉÇ, ³ÝÑ»Ã»Ã »ñ»õáõÛÃներ, բայց փորÓÁ óáõÛó ¿ ï³ÉÇë, áñ ëÛáõÅ»Ý»ñÇ Ù»Í Ù³ëÝ ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ³ÛÝù³Ý Ñ³ñÃ ã»Ý, áñù³Ý áõ½áõÙ »Ý Ý»ñßÝã»É Ù»½ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ Ñ³Õáñ¹áÕÝ»ñÁ£

3. Իրենց պաշտոնական դիրքի առումով նրանք իրավաո՞ւ են, արդյոք, իմանալ այն ամենը, ինչի մասին խոսում են:

ä³ï³ëË³ÝÁ Ñ³×³Ë ÏÉÇÝÇ §áã¦£ ¸ñ³ Ñ³í³Ý³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ ß³ï ³í»ÉÇ Ù»Í¿, »Ã» Ýñ³Ýù ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ »Ý ï³ÉÇë §áã Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ñ³Ù³ñ¦£ ÜÙ³Ý å³ÛÙ³ÝÝ»ñáõÙ ·ïÝíáÕÝ»ñÁ ëáíáñ³-բար չաñ³ß³ÑáõÙ »Ý Çñ»Ýó ¹ÇñùÁª Ó»õ³óÝ»Éáí, Ã» ·Çï»Ý ³í»ÉÇÝ, ù³Ý Ï³ Çñ³Ï³ÝáõÙ£

´³Ûó ÝáõÛÝÇëÏ §ÏáÝÏñ»ï¦ ³ÕբյուրդÝ»ñÁ Ñ³×³Ë Ñ³Ûï³ñ³ñáõÙ »Ý, Ã» ï»ÕÛ³Ï »Ý, ÙÇÝã¹»é ß³ï ùÇã ·Çï»Ý ïíÛ³É ÝÛáõÃÇ Ù³ëÇÝ£ ÜÙ³Ý Ù³ñ¹Ï³Ýó Ñ»ï ³ßË³ï»ÉÇë ³é³í»É íï³Ý·Ç »Ý »ÝÃ³ñÏíáõÙ ³ÛÝ ÉÑ³·ñáÕÝ»ñÁ, áñáÝù ß³ï ùÇã ·Çï»Ý Çñ»Ýó ·ñ»ÉÇù ÝÛáõÃÇ Ù³ëÇÝ£ ¸ñ³ ¹³ë³Ï³Ý ûñÇÝ³ÏÁ 1917 Ãí³Ï³ÝÇ Ñ»Õ³÷áËáõÃÛáõÝÇó Ñ»ïá ³é³çÇÝ »ñÏáõ ï³ñÇÝ»ñÇÝ èáõë³ë ï³ÝÇ Ù³ëÇÝ ³-ñ»õÙïÛ³Ý ÉÑ³·ñáÕÝ»ñÇ ·ñ³Í ÝÛáõÃ»ñÝ ¿ÇÝ£ ²ñ»õÙïÛ³Ý ÉÑ³·ñáÕÝ»ñÇÝ ÃáõÛÉ ã¿ÇÝ ï³ÉÇë èáõë³ë ï³Ý Ùï Ý»É, áõë ï Ç Ã»ñÃ»ñÁ Ýñ³Ýó ·áñÍáõÕáõÙ ¿ÇÝ èÇ·³, áñï»ÕÇóª ä»ïñá·ñ³¹Çó 300 ÙÕáÝ Ñ»é³íáñáõÃÛáõÝÇó Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ ÷áñÓáõÙ ¿ÇÝ ÝÏ³ñ³·ñ»É ä»ïñá·ñ³¹áõÙ »õ ØáëÏí³ÛáõÙ ï»ÕÇ áõÝ»óáÕ Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£

è»åáñï³ÅÝ»ñÁ Ë³éÝ³ßփոթ էին, բոլß»õÇÏÝ»ñÇ ÝÏ³ïմամբ թշ Ý³Ù³Ýùáí É»óáõÝ »õ ÑÇÙÝ³Ï³ÝáõÙ ëË³É£ ºí¹³ ½³ñÙ³Ý³ÉÇ ã¿ñ, ù³ÝÇ áñ Ñá¹í³ÍÝ»ñÇ Ù»Í Ù³ëÁ ÑÇÙÝí³Í ¿ñ ³ÛÝ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»-ñÇ íñ³, áñáÝù Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ Ññ³ÙóÝáõÙ ¿ÇÝ Ý³ËÏÇÝ ó³ñ³Ï³Ý·»Ý»ñ³ÉÝ»ñÝ áõ å³ßïáÝÛ³Ý»ñÁ, §Ë³ÕÇó ¹áõñë ÙÝ³ó³Í¦ ù³Õ³ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÁ »õ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ÷áÕáí í³×³éáÕ §Éñï»-ëÇÏÝ»ոը»: Նրանք բոÉáñÝ ¿É Ñ³Ûï³ñ³ñáõÙ ¿ÇÝ, áñ §ù³ç³ï»ÕÛ³Ï են», բայց գրեÃ» áã Ù»ÏÝ ¿É áãÇÝã ã·Çï»ñ£

èÇ·³ÛÇó Ñ³Õáñ¹íáÕ ë»Ýë³óÇáÝ »õ ÏóÏïáõñ é»åáñï³ÅÝ»ñÁ ¹ñ¹»óÇÝ àõáÉï»ñ ÈÇåÙ³ÝÇÝ »õ â³ñÉ½ Ø»ñóÇÝ Ï³ï³ñ»Éáõ Çñ»Ýó ÝÃ³Ý³íáñ Ñ»ï³½áïáõÃÛáõÝÁ: Üñ³Ýù áõëáõÙÝ³ëÇñ»óÇÝ §ÜÛáõ Úáñù Â³ÛÙë¦ ¥"New York Times"¤ Ã»ñÃáõÙ Ññ³å³ñ³Ïí³Í ëÛáõñé»³ÉÇë ï³Ï³Ý ÝÛáõÃ»ñÁ, áñáÝù ÝíÇñí³Í ¿ÇÝ 1917-1919 Ãí³Ï³Ý-Ý»ñÇ éáõë³ë ï³ÝÛ³Ý Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ£ ÈÇåÙ³ÝÁ »õ Ø»ñóÁ Ñ³ÛïÝ³բեñ»óÇÝ, áñ ³Û¹ »ñÏáõ ï³ñÇÝ»ñÇ ÁÝÃ³óùáõÙ Ã»ñÃÁ 91 ³Ý·³Ù ·ñ»É ¿ ³ÛÝ Ù³սիմ, որ բոլß»õÇÏÛ³Ý Ï³é³í³ñáõÃÛáõÝÝ ï³å³Éí»É Ï³Ù áõñ áñ ¿ ï³å³Éí»Éáõ ¿, 4 ³Ý·³Ùª ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, áñ È»-

ÝÇÝÝ áõ îñáóÏÇÝ å³ïñ³ëï íáõÙ »Ý ÷³Ëã»É, 3 ³Ý·³Ùª áñ È»ÝÇÝÝ áõ îñáóÏÇÝ ÷³Ë»É »Ý èáõë³ëï³ÝÇó, 3 ³Ý·³Ùª áñ È»ÝÇÙáõ բաև ï³ñÏ»É »Ý, »õ 1 ³Ý·³Ùª áñ È»ÝÇÝÁ ëå³Ýí³Í ¿£

²Ù¹ Ã»ñÃÇ é»åáñï³ÅÝ»ñÁ ½³í»ßï³կաև նոր բարձáõÝùÇ Ñ³-ë³Ý 1919 Ãí³Ï³ÝÇ ÑáÏï»ÙÞերի, երբ հայ³բոլß»õÇÏÙ³Ý áõÅ»ñÁ ÷áñÓáõÙ ¿ÇÝ ·ñ³í»É ä»ïñá·ñ³¹Á£ ²Ù¹ Ñ³ñÓ³ÏÙ³Ý Ù³ëÇÝ ÑáÏï»ÙÞեñÇ 18-ÇÝ Ã»ñÃÁ, §·ÉËÇí³Ùñ¦ Ý»ñÏ³Ù³óÝ»Éáí Çñ³¹³ñÓáõ-ÃÙáõÝÝ»ñÁ, ·ñ»É¿ñ§Ð³Ï³բոլß»õÇÏÙ³Ý áõÅ»ñÁ ä»ïñá·ñ³¹áõÙ »Ý¦, ³å³ ãáñë ûñ ³Ýóª §Ð³Ï³բոլß»õÇÏÙ³Ý áõÅ»ñÁ ä»ïñá·ñ³¹Ç Ù»ñ Ó³Ï³ÙùáõÙ »Ý¦£ ØÇ³ÙÝ ÑáÏï»ÙÞեñÇ 24-ÇÝ ×ßÙ³ñïáõÃÙáõÝÁ Ñ³Õ-Ã»óª §Â³ÙÙëÁ¦ ·ñ»ó, áñ §Ñ³Ï³բոլß»õÇÏÙ³Ý áõÅ»ñÁ ·áñÍÝ³Ï³ÝáõÙ ¹³¹³ñ»óñÇÝ Çñ»Ýó ·áÙáõÃÙáõÝÁ¦£

4. Պնդեք, որ հնարավորության սահմաններում ձեզ փաստաթղթեր տրամադրեն:

Ð³í³Ý³բար գիï»ù, Ã» ÝáõÙÝÇëÏ Éñ³·ñáÕÇ Ñ³Ù³ñ áñù³Ý ¹Å վար է բարդ թեÙ³Ý»ñÇ »õ ï»Õ»ÏáõÃÙáõÝÝ»ñÇ ÑÇÙÝ³Ï³Ý ¿áõÃÙáõÝÁ ÃÕÃÇÝ Ñ³ÝÓÝ»ÉÁ, ¿É ã»Ù ³ëáõÙª ³Ù¹ Ù³սիև բաÝ³íáñ Ëáë»Éáõ Ù³-ëÇÝ£ ØÇßï ÑÇß»ù ³Ùë ×ßÙ³ñïáõÃÙáõÝÁ »õ½·áõß³íáñáõթյամբ ընդáõÝ»ù ½ñáõó³ÏóÇ Ëáëù»ñÁ£ Ð³ñóñ»ù, Ã» ·áÙáõÃÙáõÝ áõÝ»±Ý, ³ñ¹Ùáù, ³Õբյուրիõ Ëáëù»ñÁ Ñ³ëï³ïáÕ ÷³ëï³ÃÕÃ»ñ£ ºÃ» Ó»éùÇ ï³Ï»-Õ³Í ûñÇÝ³ÏÁ ã»Ý Ï³ñáÕ Ó»½ ïñ³Ù³¹ñ»É, Ñ³ñóñ»ùª Ï³ñá±Õ »ù ³ÙÝ å³ï×»Ý»É£ ºÃ» ¹³ ¿É Ó»½ ÏÙ»ñÅ»Ý, ÃáõÙÉ³ïíáõÃÙáõÝ ËÝ¹ñ»ù ·áÝ» Ï³ñ¹³É ³ÙÝ ½ñáõó³ÏóÇ Ý»ñÏ³Ùáõթյամբ: Եվ ծայրÑ³Ñ»Õ Ï³ë-Ï³Í³Ùïáñ»Ý ÁÝ¹áõÝ»ù, ÙÇ íëï³Ñ»ù ³ÙÝ ³Õբյուրի Ý»ñÇÝ, áñáÝù ÝáõÙÝÇëÏ ¹³ »Ý Ù»ñÅáõÙ£

5. Եթե կասկածում եք, տեղեկությունների մեկ այլ աղբյուր փնտրեք:

ØÇßï Éë»ù Ó»ñ Ý»ñùÇÝ Ó³ÙÝÁ »õ íëï³Ñ»ù Ó»ñ Ý»ղղմբéÝÙ³ÝÁ, Ñ³ïï³å»ë »Ã» Ó»½ Ï³ëï³Í»ÉÇ »Ý ÃíáõÙ ³Õբյուրիõ Ï³Ù ï»Õ»ÏáõÃÙáõÝÝ»ñÁ£ ²ÙÝ ï³ñÇÝ»ղիև, երբ գլË³íáñ ËÙբա·Çñ ¿Ç, ÙÇ ù³ÝÇ ³Ý·³Ù Ëáñ³å»ë ½Õç³ó»É »Ù ÇÝã-áñ ÝÙáõÃ ïå³·ñ»Éáõ Ñ³Ù³ñ, »õ այդ բոÉáñ ¹»åù»ñáõÙ ¿É Ñ»Ýó ëï½բիg` դեռ միևã»õ Ññ³å³ñ³ïáõÙÁ, Ï³ëÏ³Í»É »Ù£

Ð³ñóñ»ù Ó»ñ ï»Õ»Ï³ïáõÇÝª Ï³ñá±Õ ¿, ³ñ¹Ùáù, ÇÝã-áñ Ù»ÏÁ Ñ³ëï³ï»É Ýñ³ ³ë³ÍÁ£ ºÃ» ¹³ ù³Õ³ù³í³ñÇ ³Ý»ù, »õ »Ã» Ý³ ³½ÝÇí¿, ³Ýå³ÙÙ³Ý ÏÑ³Ù³Ó³ÙÝÇ ³ë»É£ àñáß å³ñ³·³Ý»ղում, երբ ÝÙáõÃÁß³ïÏ³ñ»ւոր հարց է բարձñ³օնում, երբ այն խիստ բաÝ³íÇ-×³յիև է կամ երբ շատ բարձñ³ëïÇ×³Ý Ù³ñ¹Ï³Ýó¿ ³éÝãíáõÙ, ³Ý-å³ÙÙ³Ý å»ïù¿ ï»Õ»ÏáõÃÙáõÝÝ»ñÇ »ñÏñáñ¹ ³Õբյուր ննáÝ»É£

6. Ցուցակը մի ընկեք. մի հավատացեք այուժեին սոսկ այն պատճառով, որ ճշմարիտ լինելու դեպքում դրանից հրաշալի նյութ կստացվի:

³ï³í³ñáõÃÙáõÝÝ»ñ»õ ÏáñÍ³Ýí³Í Ï³ñÇ»ñ³Ý»ñ»Ý ³ñÅ»ÝáõÙ ³ÙÝåÇëÇ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñÁ, áñï»Õ »ÝÃ³¹ñáõÃÙáõÝÝ»ñÝ ³í»ÉÇß³ï »Ý ÉÇÝáõÙ, ù³Ý ÷³ëï»ñÁ£ ºÕ»ù ×ß·ñÇï, ùÝÝ³Ëáõ½, ëïáõÙ·å³ñ½»ù ÝáõÙÝÇëÏ Ë××í³Í å³ïÙáõÃÙ³Ý ÙáõÑ³ù³ÝáÙáõñ Ù³Ýñ³Ù³ëÝ© ³ñ¹Ùáù ³Ù»Ý ÇÝã ³ÙÝå»±ë¿ »Õ»É, ÇÝãå»ë Ó»½ ³ë»É »Ý£ âÇÏ³ñ»ÉÇ ÑÇÙÝí»É ³ÙÝ »ÝÃ³¹ñáõÃÙ³Ý íñ³, Ã» §Ñ³í³Ý³բար ԱÙ»Ý ÇÝã Ñ»Ýó ³Ù¹å»ë¿É »Õ»É¿¦, Ï³Ù, áñ ³í»լի վատ է՝ «բոÉáñÁ ·ñáõÙ »Ý, áñ ³Ù¹å»ë¿ »Õ»É, áõñ»ÙÝ ¹³ ×Çßï¿¦£

1989 Ãí³Ï³ÝÇ ³ßÝ³Ùը, երբ նախÏÇÝ â»ËáëÉáí³ÏÇ³Ý Ï³Ý·-Ý³Í¿ñ ³ÙÝ Çñ³¹³ñÓáõÃÙáõÝÝ»ñÇ Ý³Ë³ß»ÙÇÝ, áñáÝù Ñ»ï³·³ÙáõÙ §Ã³íßÙ³ Ñ»Õ³÷áËáõÃÙáõÝ¦ Ïáã»óÇÝ, »ñÇï³ë³ñ¹ ÙÇ ÏÇÝ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ ³ë³ó© §àëïÇÏ³ÝÝ»ñÁ Í»Í»ÉáíëåÝ»óÇÝ Ø³ñïÇÝ êÙÇ¹ ³ÝáõÝáí ÙÇ áõë³ÝáÕÇ¦£ ¸»åùÁ É³ÙÝ ³ñÓ³·³Ýù ëï³ó³í£ äñ³Ñ³ÙáõÙ Ù³ñ¹ÇÏëÏë»óÇÝ ³Ùó»É»É ³ÙÝ ÷áÕáóÁ, áñտեղ իբր qnh-í»É¿ñ êÙÇ¹Á, »õßáõïáí ³ÙÝ §ëñբաï»ÕÇ¦ ¹³ñÓ³í£ ÜÙáõÃÁ Ññ³å³ñ³Ï»É¿ñ §èáÙÃ»ñ¦ ·áñÍ³Ï³ÉáõÃÙáõÝÁ, ÇëÏ §üñ³Ýë-åñ»ëÁ¦ ³í»-É³óñ»ó, áñëå³Ýí³ÍÝ»ñÁ »ñ»ùÝ »Ý »Õ»É£ §²ëáßÇ»ÙÃ»¹ åñ»ëÁ¦ ã¿ñ Ñ³ëóñ»É Ññ³å³ñ³ÏáõÙ å³ïñ³ëï»É£

Î»Ý ïñáÝ³Ï³Ý ·ñ³ë»ÝÙ³ÏáõÙ ¹Å·áÑ ¿ÇÝ äñ³Ñ³յի բյուրիñáÙÇó »õ å³Ñ³Ýç»óÇÝ ßï³å Éñ³óնել բաgÃáÕáõÙÁ£ ²ÙÝ Å³Ù³Ý³Ï äñ³Ñ³ÙáõÙ §²ëáßÇ»ÙÃ»¹ åñ»ëÇ¦ Ý»ñÏ³Ù³óáõóÇãÁ ÏÇÃ³é³Ñ³ñ ²Ýç»Ù Ê»Ù-Ù³Ý ¿ñ, áñÁ Ñ³çáÕáõթյամբ հայ³ï»ÕáõÙ ¿ñ Éñ³·ñáõÃÙáõÝÝ áõ éáù »ñ³ÅßïáõÃÙáõÝÁ£ Ð³í³ï ãÁÝÍ³Ù»Éáí Çñ»ÝÇó ³é³ç êÙÇ¹Ç Ù³ëÇÝ ·ñí³ÍÝ»ñÇÝ, Ê»ÙÙ³ÝÁ ëÏëë»ó åñåտել: Իր բժշÏáõÑÇ ÏÝáç Ñ»ïÙÇ³ëÇÝ ³Ùó»É»ó ï»Õ³Ï³ÝÑçí³Ý¹³ÝáóÝ»ñÝáõ ¹Ç³Ñ»ÑÓ³ñ³ÝÝ»ñÁª ÷Ýïñ»Éáí Ýñ³Ýó, áíքեր բոլÅ»É »Ý êÙÇ¹ÇÝ, Ñ»ñÓ»É »Ý ¹Ç³ÏÁ »õ ³ÙÉÝ£ Ü³ §êÙÇ¹Ç ·áñÍáí¦ ÝáõÙÝÇëÏ ÷áùñÇÏ áã ÙÇ ³å³óáõÙó ã·-ï³í, »õ ÙÇ ù³ÝÇ ûñ ³Ýó Ùñó³ÏÇó-·áñÍ³Ï³ÉáõÃÙáõÝÝ»ñÁ ëïÇå í³Í »Õ³Ý Ñ³Ùïի»É, áñ êÙÇ¹Á, áí ¿É áñ ÉÇÝ»ñ, ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ã¿ñ Ù³-Ñ³ó»É äñ³·³ÙÇ ³Ù¹ ÷áÕáóáõÙ£

7. Որքան ավելի կրքոտությամբ է խոսում աղբյուրը, այնքան ավելի քիչ է հավատ ներշնչում:

ê³ ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ãÇ ÝßÃÝ³ÏáõÙ, Ã» Ý³ëïáõÙ ¿ Ï³Ùã³÷³½³Ý óáõÙ, Ã»»õ¹³ ÝáõÛÝպես չի բաó³éíáõÙ, ³ÛÉ ³ÛÝ, áñÙ³ñ¹Ï³Ýóã³ñ-Å» ß³ï íëï³Ñ»É »õ ×ß·ñÇï ÷³ëï»ñ ³ÏÝÏ³É»É Ñ³ïÏ³å»ë ³ÛÝ Ã»Ù³Ý»ñÇ ³éÝãáõթյամբ, nñáÝó ÝÏ³ïմամբ նրանք ան ï³ñբեր չեն: ÜÙ³Ý ³Õբյուրի»ñÇÝ Í³Ûñ³Ñ»Õ ½·áõßáõթյամբ հարóáõ÷áñÓ ³ñ»ù£ Üñ³Ýù ëáíáñ³բար փաu ï»ñÁ ë»÷³Ï³Ý ï»ëáõÃÛ³ÝÝ »Ý Ñ³ñÙ³ ñ»óÝáõÙ »õ ³ÏÝÑ³Ûïáñ»Ý ³Ýï»ëáõÙ »Ý ³ÛÝåÇëÇ Ï³ñ»õáñ ÷³ë-ï»ñ, áñáÝù Ï³ñáÕ »Ý ÑÇÙÝáíÇÝ ÷áË»É áÕç å³ïÙáõÃÛáõÝÁ£

ê³Ï³ÛÝ ½ñáõó³ÏóÇ Ïñùáï áõÃÛáõÝÁ Ï³ñáÕ¿ û·Ý»É Ó»½£ ºթե բա Ý³íÇ×³ÛÇÝ Ññ³å³ñ³ÏáõÙ å³ïñ³ëï»Éáõ ÁÝÃ³óùáõÙ ¹áõù »ñÏáõ ÏáÕÙÇó ¿É Ëáëù³ÛÇÝ ·ñáÑÝ»ñÇ »ù »ÝÃ³ñÏíáõÙ, áõñ»ÙÝ ³ñ¹»Ý Ùáï »ù ×ßÙ³ñïáõÃÛ³ÝÁ£ ÆÝãå»ë ÙÇ ³Ý·³Ù ³ë»É¿ Ð³ÇÃÇÇ §è³¹Çá Ø»ïñáåáÉ¦-Ç ³ßË³ï³ÏÇó ¸»ÝÇ»É Ø³ñë»ÉÇÝÁ, §Ø»Ýù ·Çï»Ýù, Ã» երբ ենք մտï»ÝáõÙ ×ßÙ³ñïáõÃÛ³Ûը: Երբ մաÑ³óáõ ëå³éÝ³ÉÇùÝ»-ñÁ »ñÏáõ ÏáÕÙÇó ¿É ·ñ»Ã» Ñ³í³ë³ñ³ã³÷ »Ý ÑÝãáõÙ¦£

8. Տեղեկություններ մի ընդունեք անանուն աղբյուրներից:

¸³ãÇ ÝßÃÝ³ÏáõÙ, Ã» ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ Ëáõë³÷»É Ýñ³Ýó Ñ»ï ½ñáõó»Éáõó£ ´³Ûó »Ã» ¹áõù Çëï³å»ëó³ÝÏ³ÝáõÙ »ù Ñá¹í³Í ·ñ»É, ³Ý³ÝáõÝ ï»Õ»Ï³ïáõÝ ³Ûï Ýå³ï³ÏÇ Ñ³Ù³ñ ³Ù»Ý³Ñ³ñÙ³ñ ³Õբյուրի»ñÁ ã¿É Ù³ÁÝ¹³Ù»ÝÁ ³éÇÃ Ï³ñáÕ¿ ÉÇÝ»É, Ñáõß»É, Ã» áñï»Õ Ï³-ñáÕ »ù ÝÛáõÃ ÷Ýïñ»É£ ´³Ûó ÝáõÛÝÇëÏ ³Ûï å³ñ³·³ÛáõÙ å³Ñ³Ýç»ù, áñ Ý³Ý»ñÏ³Ûï³Ý³, å³ñ½»ù Ýñ³ áí ÉÇÝ»ÉÁ£ Ð³Ï³é³Ï å³ñ³·³ÛáõÙ, »Ã» ÝÛáõÃÇ Ññ³å³ñ³ÏÙ³ÝÁ Ñ»ñùáõÙ Ñ» ï»õÇ Ï³Ù å³ñ½íÇ, áñ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ×ÇßïãçÇÝ, ¹áõù áã ÙÇ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝãù»ù áõ-Ý»Ý³ Ó»ñ ³ÕբյուրիÑÁ Ý»ñÏ³Ûï³óÝ»É ¹³ï³ñ³ÝáõÙ Ï³Ù áñ»õ¿ ³ÛÉ ï»Õ£

²½·³ÛÇÝ ËáßáñÃ»ñÃ»ñÇ ËÙբաqñáõÃÛáõÝÝ»ñ Ñ³×³Ë »Ý ³Ý³ ÝáõÝ ï»Õ»Ï³ïáõÝ»ñ ·³ÉÇëª ³é³ç³ñÏ»ÉáíùÃõ³ù³Ï³Ý ·áñÍÇã-Ý»ñÇ Ï³Ù ÝßÃÝ³íáñ ³ÛÉ ³ÝÓ³Ýó ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÛ³ÝùÇ Ù³ëÇÝ ÝÛáõÃ»ñ£ ²é³í»É Ñ³×³Ë ³Ûª ³Õբյուրի»ñÁ Í³Ëáõ Ï³Ý³Ûù »Ý ÉÇÝáõÙ, Ý³ËÏÇÝ ëÇñáõÑÇÝ»ñ Ï³Ù ëÇñ»Ï³ÝÝ»ñ »õ ³ÛÉÝ£ Ð³×³Ë Ýñ³Ýù ã»Ý ó³ÝÏ³ÝáõÙ Ñ³Ûï Ý»É Çñ»Ýó áí ÉÇÝ»ÉÁ, ÇëÏ ³í»ÉÇ Ñ³×³Ë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ¹ÇÙ³ó í³ñÓ³ïñáõÃÛáõÝ »Ý ËÝ¹ñáõÙ ¥³Ûª Ù³ëÇª ëïá ñ»õ¤ Ð³×³Ë Ýñ³Ýù åÝ¹áõÙ »Ý, áñ Çñ»Ýó Ëáëù»ñÁ Ñ³ëï³ïáÕ ÉáõëÝÏ³ñÝ»ñ áõ Ó³ÛÝ³·ñáõÃÛáõÝÝ»ñ áõÝ»Ý£ àñù³Ý ¿É áñ Ýñ³Ýó å³ïÙáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³Ùá½Çã Ãí³Ý, áñù³Ý ¿É áñ Ýñ³ÝùÉ³íïå³íáõÃÛáõÝ ÃáÕÝ»Ý, »ñբեք մի հայí³ï³ó»ù ³Ûª å³ïÙáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ, »Ã» ãÏ³Ý ¹ñ³Ýù Ñ³ëï³ïáÕ Éñ³óáõóÇã ³Õբյուրի»ñ£ Ø»Í ¿ Ñ³í³-

Ý³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ, áñ ¹áõù ³Ï³Ù³ ¹³éÝ³ù íñ»ÅËÝ¹ñáõÃÛ³Ý Ï³Ù Ù»Ï ³ÛÉ Ï»Õïáï å³ïÙáõÃÛ³ÝÙ³ëÝ³ÏÇó£

9. Երբեք մի վճարեք տեղեկությունների համար:

ê³ ³í»ÉÇ Ñ»ßï ¿ ³ë»É, ù³Ý ³Ý»É, ù³ÝÇ áñ áñáß ï»Õ»ñáõÙ å³ßïáÝÛ³Ý»ñÁ ëáíáñ³բար վարÓ³ïñáõÃÛáõÝ »Ý ³ÏÝÏ³ÉáõÙ Ù³ ÙáõÉÇ Ñ» ï Çñ»Ýó Ñ³Ù³·áñÍ³ÏóáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ£ ´³Ûó »Ã» ÑÝ³ñ³-íáñ¿·áñÍÝ ³Ý»É ³é³Ýó ¹ñ³, ÙÇ íտ³ñ»ù£ ¸Åբախïáõ ÃÛáõÝÝ ³ÛÝ¿, áñ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñÙ³ñ¹Ï³Ýó í×³ñ»Éáíª ¹áõù »ñÏáõ ³Ý ó³ÝÏ³ÉÇ »ñ»õáõÛÃ »ù ÏÛ³ÝùÇ ÏáãáõÙ£ Ü³Ëª ÝÙ³Ý ·áñÍ»É³Ï»ñåÁ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ßáõÏ³ ¿ëï»ÕÍáõÙ, áñÁ ³Ù»Ý³³Ýëå³ë»ÉÇ á-ÉáñïÝ»ñáõÙ ß³ï ³í»ÉÇ ³ñ³· Ïï³ñ³ÍíÇ, ù³Ý ¹áõù Ï³ñáÕ »ù å³ïÏ»ñ³óÝ»É£ ¸»é ÙÇ ù³ÝÇ ï³ñÇ ³é³ç Ñ³½í³¹»å ¿ñ å³ï³ ÑáõÙ, áñ Ù³ñ¹ÇÏ ÇÝã-ÇÝã Ñ³Ý·³Ù³ÝùÝ»ñáõÙ Ã»ñÃ»ñÇó ÷áÕ å³-Ñ³Ýç»ÇÝ£ ÆëÏ ÑÇÙ³, É³ÛÝ Ññ³å³ñ³ÏáõÙ ëï³ó³Í å³ïÙáõÃÛáõÝ Ý»ñÁ ÑÇß»Éáí, ß³ï-ß³ï»ñÝ »Ý ÷áÕ å³Ñ³ÝçáõÙ, ³Û¹ ÃíáõÙ Ý³»õ ÇÝã-áñ Çñ³¹³ñÓáõÃÛ³Ý Ù»ç å³ï³Ñ³բար հայïÝí³Í ëáíáñ³Ï³Ý Ù³ñ¹ÇÏ£

ØÇ ß³ñù »ñÏñÝ»ñáõÙ, ûñÇÝ³Ïª Ø»Í ´ñÇï³ÝÇ³ÛáõÙ »õ Ö³åá-ÝÇ³ÛáõÙ, ³Û¹ ·áñÍ»É³Ï»ñåÁ í³ñ³ÏÇ å»ë¿ï³ñ³ÍíáõÙ, ù³ÝÇ áñ Ã»ñÃ»ñÁ å³ïñ³ëï³Ï³Ùáõթյամբ են վճարելու Ù£ ÆëÏ Ç±Ýã¿Ï³ï³ñ íáõÙ ³ÛÝáõÑ»ï»õ£ ²Û¹ Ù³ñ¹ÇÏ å³ÛÙ³Ý³·Çñ »Ý ÏÝùáõÙ Ã»ñÃ»ñÇó Ù»ÏÇ Ñ»ïª Çñ»Ýó ïí³Í ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ û·ï³·áñÍûաև բաó³-éÇÏ Çñ³íáõÝùÇ Ù³ëÇÝ, ÇëÏ ÙÛáõë Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ³ÛÝ ¹³é ÝáõÙ¿ ³ÝÑ³ë³Ý»ÉÇ£ ²ñ¹ÛáõÝùáõÙ ë³ÑÙ³Ý³÷³Ïíáõ Ù¿ï»Õ»Ï³ï-íáõÃÛ³Ý ³½³ï ï³ñ³ÍáõÙÁ, ÇëÏ ³Õբյուրի»ñÝ Çñ»Ýù ½ñÏíáõÙ »Ý ÇÝãå»ë Ñ³ñÏÝ¿Ñ³ñóáõ÷áñÓÇ »ÝÃ³ñÏí»Éáõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝÇó£ ²ÛëÇÝùÝª ÙÇ³Ï ï³ñբեռñ³ÏÁ, áñÇÝ íÇ×³Ïíáõ Ù¿ÉáõÛë ï»ëÝ»É, Ýñ³Ýó Ñ»ÕÇÝ³Ï³ÛÇÝ ï³ñբեռñ³ÏÝ¿ ÉÇÝáõÙ£ î»Õ»Ï³ïíáõÃÛ³Ý ÝÙ³Ý ßáõ Ï³Ý íÝ³ë¿Ñ³ëóÝáõÙ ×ßÙ³ñïáõÃÛ³Ûը: Սա ոչ թե բաñáÛ³Ï³Ý, ³ÛÉ ·áñÍÝ³Ï³Ý ËÝ¹Çñ¿£ ²ÛëÛñ ¹áõù í×³ñáõÙ »ù Ù»ÏÇÝ ï»Õ»Ï³ïíáõ-ÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ, ÇëÏ í³ղը բոÕáùáõÙ »ù, áñ áõñÇß Ù³ñ¹ÇÏ Ññ³Å³ñ íáõÙ »Ý Ëáë»É Ó»½ Ñ»ï, ù³ÝÇ áñ Ýñ³Ýó ³ñ¹»Ý áõñÇß Ã»ñÃ»ñ »Ý ·Ý»É£

ºñÏñáñ¹ª »Ã» ¹áõù í×³ñáõÙ »ù, ¹³ ¹ñ¹áõÙ¿ ï»Õ»Ï³ïíáõÃÛ³Ý ³Õբյուրի»ÇÝ ã³÷³½³ÝóÝ»É Ï³Ù ëñբաqñ»É ÷³ëï»ñÁ£ Ü³ ·Çï»ª áñ-ù³Ý Ñ» ï³ùñùÇñ ÉÇÝÇ ëÛáõÅ»Ý, ³ÛÝù³Ýß³ï Ïëï³Ý³, áõëï Ç Ñáñç-ÝáõÙ¿, ½³ñ¹³ñáõÙ »õ §ÏÛ³Ýù Ñ³Õáñ¹áõÙ¦ Çñ»Ý Ñ³Ûï ÝÇ ÙÇ ù³ÝÇ ÷³ëï»ñÇª·áñÍÇ ¹Ý»Éáí »ñ»õ³Ï³ÛáõÃÛáõÝÁ£ ²Û¹ í ï³Ý·Ý³é³í»É

Ù»Í ¿ ù³Õ³ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÇ »õ ÝßáÝ³íáñ Ù³ñ¹Ï³Ýó Ù³ëÇÝ å³ïÙáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ£ ØÇ ù³ÝÇ ï³ñÇ ³é³ç ³Ù»Ý³ï³ñ³ÍÍ³Í Ã»ñÃ»ñÇó Ù»ÏÁª §ê³Ý¦-Á ¥§The Sun¦¤ í×³ñ»ó Ù³ñÙÝ³í³×³éáõ þյաևք qբաղíáÕ ÙÇ ³ñí³ÙáÉÇª ¾ÉÃáÝ æáÝÇ Ù³ëÇÝ ï»Õ»Ï³ï íáõ-ÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ£ Ðá¹í³ÍÁ ïå³·ñվեց, բայց նրաՎáõÙ »Õ³Í ÷³ëï»ñÁ ã¿ÇÝ Ñ³Ù³å³ï³ëË³ÝáõÙ Çñ³Ï³ÝáõÃÛ³ÝÁ, áõëïÇ Ñ»ï³·³ÛáõÙ Ã»ñÃÁ ëïÇåí³Í »Õ³í éáù-³ëïÕÇÝ í×³ñ»É Ù»Ï ÙÇÉÇáÝ ýáõÝï-ëï»éվինգ` բաղáÛ³Ï³Ý íÝ³ëÇ Ñ³Ù³ñ, »õ Ã»ñÃÇ ³é³çÇÝ ¿çáõÙ Ý»-ñáõÙ Ñ³Ûó»É Ýñ³ÝÇó£

10. Զգուշացեք նաեւ այն աղբյուրներից, որոնք ջանում են ձեզ ձայներիզներ, տեսագրություններ եւ այլ բաներ վաճառել:

²Ýë³gեք բրիï³Ý³óáõ ½·áõß³óÙ³ÝÁ£ Üñ³ »ñÏñáõÙ áñáß ³ãùÇ ÁÝÏÝáÕ Ã»ñÃ»ñ ÝÛáõÃ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ³ÛÝքան բարձր են վճաճáõÙ ¥§The Sun¦-Á ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ³Ù»Ý ï³ñÇ ÙÇÉÇáÝ³íáñ ýáõÝï ëï»éÉÇÝ· ¿ Í³ËëáõÙ¤, áñ ³ÛÝï»Õ ÙÇ ù³ÝÇëÁ ÝáõÛÝÇëÏ Ù³ëÝ³·Ç ï³ó»É »Ý Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ Ë³բեÉáõ Ù»ç »õ ¹ñ³Ýáí »Ý í³ëï³ÏáõÙ Çñ»Ýó ³åñáõëï Á£ Üñ³ÝóÇó É³í³·áõÛÝÁ, Ã»ñ»õëèáÏÇ è³ÛÝ ³Ýáõ-Ýáí ÏÇÝáÏ³ëÏ³¹ÛáñÝ ¿ñ, ÝáõÛÝ ÇÝùÁª Ø»Ûçáñ Âñ»õÇëÁ, ÝáõÛÝ ÇÝùÁª öÇÃ»ñ ´ñ»ÝëÃ³ÛÝÁ, ÝáõÛÝ ÇÝùÁª ¸»ÛíÇ¹ úå»ÝÑ»ÛÙ»ñÁ, ÝáõÛÝ ÇÝùÁª èáÏá ê³Éí³¹áñ»Ý »õ ¿ÉÇ ÙÇ ß³ñù ³ÝáõÝÝ»ñ, áñáÝóáí Ý³, ëáíáñ³ բար, գորÍáõÙ ¿ñ£ Ü³ §The people¦-ÇÝ ¥ÏÇñ³ÏÝûրյա բուլí³ñ³ÛÇÝ Ã»ñÃÇÝ¤ ¹»åÇ ÐÇÙ³É³ÛÝ»ñ ¿ùëå»¹ÇóÇ³ÛÇ Å³Ù³Ý³Ï Ý³ñÏáïÇÏ-Ý»ñáí »õ ë»ùëáí áõÕ»ÏóíáÕ óá÷ ·ÇÝ³ñբուքÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ÝÛáõÃ ¿ñí³×³é»É, Ù»Ï ³ÛÉÑñ³ï³ñ³ÏáõÃÛ³Ýª ÙÇ ÑáñÇÝí³Íù ³ÛÝÙ³ëÇÝ, áñ ¶áñբաձáíÁ Ññ³Å³ñ³Ï³Ý¿ ïí»Éª ¹»é »ñÏáõ ï³ñÇ ³Û¹ Çñ³¹³ñ ÓáõÃÛáõÝÇó ³é³ç, ÇÝãå»ë Ý³»õ ÙÇ å³ïÙáõÃÛáõÝ, Ã» ÇÝãå»ë Ñ³Ý-ñ³Ñ³Ûï ý³ßÇëï Ø³ñïÇÝ ´áñÙ³ÝÁ áÕç »õ ³éáÕç¿ »õ ³åñáõÙ¿ Æëñ³Ûª§ÏÇբուÓÇÝ»ñáõÙ¦£

Ü³ 18 000 ¹áÉ³ñí³ëï³Ï»óª §ÃË»Éáí¦ ³ñù³Û³½Ý â³ñÉ½Ç »õ ³ñù³Û³¹áõëïñ ¸Ç³Ý³յh իբր հեթé³ËáëÛÇÝ ËáëÛ³ÏóáõÃÛ³Ý í»ñÍ³ÝáõÙÁ£ Üñ³ ¹»ñ³ë³ÝáõÑÇ ÁÝÏ»ñáõÑÇÝ ½³Ý·³Ñ³ñ»ó §The people»-h խմբագրáõÃÛáõÝª ³ë»Éáí, áñ ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý Í³é³ÛáõÃÛáõ-ÝÇó Çñ ÁÝÏ»ñÁ ó³ÝÏ³ÝáõÙ¿ Ëáë»É ³ñù³Û³Ï³Ý ÁÝï³ÝÇùÇ Ù³ëÇÝ, »õ ïí»ó ÈáÝ¹áÝÇ Ñ³ñáõëï Ã³Õ³Ù³ëáõÙ ·ïÝíáÕ ÙÇ Ñ»é³ËáëÇ Ñ³մար: Երբ խմբագրáõÃÛáõÝÇó ½³Ý·³Ñ³ñ»óÇÝ, Éë³÷áÕÁí»ñóñ»ó ÁÝÏ»ñÁª Ý»ñÏ³Û³Ý³Éáí áñպես բրիï³Ý³Ï³Ý Ñ»ï³Ëáõ½áõÃÛ³Ý ³ßË³ï³կիg: Նա բաó³ïñ»ó, áñ Çրեն «բqե½ÇÏ¦ ¥ËëáÕë³ñù¤ »Ý ¹ñ»É ³ñù³Û³½Ý â³ñÉ½Ç Ñ»é³ËáëÇ Ù»ç, »õ áñ å³ïñ³ëï¿ í³×³-é»É Ñ»é³Ëáë³ÛÇÝ Ëáë³ÏóáõÃÛáõÝÝ»ñÇ í»ñÍ³ÝáõÃÛáõÝÝ»ñÁ 7500 ¹áÉ³ñáí£ §The people¦-Á, ÇÝãå»ë Ý³»õ ÙÛáõë Ã»ñÃ»ñÁ, ·Ý»óÇÝ ³Û¹ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÁ£ Èñ³ïí³ÙÇçáõÝ»ñÇª ÍáõÕ³ÏÝ ÁÝÏÝ»Éáõ å³ï×³é-Ý»ñÝ ³ÏÝÑ³Ûï »Ý© Ë³բեբաÝ»ñÁ Ýñ³Ýó Ññ³ÙóÝáõÙ »Ý ³ÛÝåÇëÇ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ, áñáÝù Ù³ÙáõÉÁ å³ïñ³ëï¿ ×ßÙ³ñïáõÃÛ³Ý ï»Õ ÁÝ¹áõÝ»É£ Ð³Ùá½»Éáõ ÝÙ³Ý ³ñí»ëտիև բոÉáñ ¹³ñ»ñáõÙ Ññ³ß³ÉÇ »Ý ïÇñ³å»ïáõÙ Ë³բեբաÝ»ñÁ£

11. Նրբանկատ եղեք հակառակորդ կողմի նկատմամբ:

ê³ ÝßáÝ³ÏáõÙ ¿, áñ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ Ñ³í³ë³ñ³ÏßÇé ÉÇÝ»É áã ÙÇ³ÛÝ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùáõÙ, Ñá¹í³ÍÁ ·ñ»Éáõó ³é³ç áõ Ñ» ïá, ³ÛÉ Ý³»õ ³½ÝÇí ÉÇÝ»É Ù³ñ¹Ï³Ýó ÝÏ³ïմամբ: ԵÃ» Ýñ³Ýó ùÝ-Ý³¹³ïáõÙ »Ý Ï³Ù Ù»Õ³¹ՐՐում հնչ-որ բաÝáõÙ, ¹áõù áã ÙÇ³ÛÝ å»ïù ¿ Ñ³Ûïտ»ù ³Û¹ Ù»Õ³¹ñ³ÝùÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ, ³ÛÉÝ³»õ Å³Ù³Ý³Ï ïáõ¹ñ³Ýó å³ï³ëË³Ý»Éáõ£ §î³ëÁ ñáå»ª Ùï³Í»Éáõ Ñ³Ù³ñ¦, ë³É³í³·áõÛÝ ï³ñբեñ³ÏÁ ã¿, ÇÑ³ñÏ», ù³ÝÇ áñ Ñ³×³Ë áñù³Ý¿É Å³Ù³-Ý³Ï ï³ù, ÙÇ»õÝáõÛÝÝ¿, Ññ³Å³ñíáõÙ »Ý §Ù»ÏÝ³բաÝ»É¦£ ê³Ï³ÛÝ å³ï³ÑáõÙ¿Ý³»õ ³ÛÝå»ë, áñ Ñ³Ï³é³Ï ÏáÕÙÇ å³ï³ëË³ÝÁ Ó»½ Ýáñ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ »õ Ýáñ ßñç³¹³ñÓÇ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ¿ ï³ÉÇë£ ÊÝ¹ÇñÝ ³Ûë¹»åùáõÙ ÙÇ³ÛÝ ³ñ¹³ñáõÃÛáõÝÁ ã¿, ³ÛÉÝ³»õ ³Ý í-ï³Ý·áõÃÛáõÝÁ£

ºí, í»ñç³å»ë, ÙÇ ßï³å»ù ïå³·ñáõÃÛ³Ý Ñ³ÝÓՆել բարդ հոդí³ÍÝ»ñÁ£ ´ñÇï³ÝÇ³ÛáõÙ ³ÛÝù³Ý Ù»Í ¿ Ùñó³ÏóáõÃÛ³Ý á·ÇÝ, áñ ÙÇßï Ù»Í ¿ Ñá¹í³ÍÁ ÉñÇí ãëïáõ·í³Í »õ áã ÉñÇí å³ïñ³ëï Ññ³-å³ñ³Ï»Éáõ ·³ÛÃ³ÏÕáõÃÛáõՆը: Մենք բոÉáñë ¿É »Õ»É »Ýù Ýñ³ ½áÑ» ñÁ£ ºÃ» »ë û·ï³կար հնչ-որ բաև եմ uníáñ»É ³Ù»ñÇÏ³óÇ Éñ³·ñáÕ-Ý»ñÇ Ñ» ï ³ßË³ï³ÝùÇë ÁÝÃ³óùáõÙ, ¹³ Ñ» ï»õÛ³É Ï³ÝáÝÝ ¿Ñá¹-í³ÍÁ å»ïù¿ïå³·ñ»É ÙÇ³ÛÝ ³ÛÝ Å³Ù³նակ, երբ հնքդ լիníÇÝ ·áÑ »ë ¹ñ³ÝÇó£ ØÝ³գաժ ոչ մի բաև չարÅ», áñ íï³Ý·Ç »ÝÃ³ñÏ»ë ÇÝù¹ ù»½£

12. Զգուշացեք, երբ ձեր «պատասխանատվության զգացումին» են դիմում:

Èñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ áõÕÕí³Íª·ñ³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³ÏÝÑ³Ûï Ýß³ÝÝ»ñ áõ Ý»óáÕ Ïáã»ñÁª §Ùï³Í»ù ³Û¹ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ñ»ï»õ³ÝùÝ»ñÇ Ù³-ëÇÝ¦, §å³ï³ëË³Ý³ïáõÃÛáõÝ Ñ³Ýդես բեñ»ù¦ »õ ³ÛÉÝ, ÑÝ³·áõÛÝ ¹³ë³·ñù³ÛÇÝ ÑÝ³ñ³ÝùÝ»ñ »Ýª ×ßÙ³ñïáõÃÛáõÝÁ Ã³ùóÝ»É ó³ÝÏ³-óáõÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ£ ²Û¹åÇëÇ Ñáñ¹áñÝ»ñÁ ëáíáñ³բար վկաÛáõÙ »Ý

ÝÛáõÃÇ Ñ³í³ëïÇáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ, ÇëÏ Ý³, áí ï³ÉÇë¿ ¹ñ³Ýù, ãÇ áõ ½áõÙ, áñå»ë½Ç ¹áõù ·ñ»ù ³Û¹ Ù³ëÇÝ£ ºñբեք տեÕÇ ãï³ùª ¸áõù Éñ³·ñáÕ »ù, áã Ã» å³ßïáÝ³Ï³Ý ù³ñá½Çã£ ºÃ» ãÑ³ßí»Ýù å³ï»-ñ³½Ù³Ï³Ý Å³Ù³Ý³կը, երբ qորù»ñÇ ï»Õ³ß³ñÅÇ Ù³ëÇÝ Ý³ËÝ³ Ï³Ý ï»Õ»Ï³ï íáõÃÛáõÝÁ Ï³ñáÕ¿ ÃßÝ³ÙáõÝ Ó»éÝïáõ ÉÇÝ»É, ¹Åí³ñ¿ å³ïÏ»ñ³óÝ»É ³ÛÝåÇëÇ Ã»Ù³, áñÁ å»ïù¿ ·Çï³Ïó³բար լռու-ÃÛ³Ý Ù³ï Ý»É£ ä³ï»ñ³½Ù³Ï³Ý Å³Ù³Ý³ÏÝ»ñáõÙ ¿É Ï³é³í³ñáõ ÃÛáõÝÁ Ï¹ÇÙÇ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ Ñ³Ûñ»Ý³ëÇñ³Ï³Ý ½·³óÙáõÝÙÝ»ñÇÝª ³½·³ÛÇÝ ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý ÝÏ³ï³éáõÙÝ»ñáí Éñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ Ùáï ãÃáÕÝ»Éáí ï»Õ»Ï³ï íáõÃÛ³ÝÝ áõ ×ßÙ³ñïáõÃÛ³ÝÁ£ ÆëÏ ³ÛÝ, ÇÝã Ñ³ñÏ ÏÑ³Ù³ñÇ ³ë»É, ³Ù»Ý³ÛÝ Ñ³í³Ý³Ï³Ýáõþյամբ ա å³ï»Õ»-Ï³ïíáõÃÛáõÝ ÏÉÇÝÇ£

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԵԹՈԴՆԵՐ ՈՒ ՀՆԱՐՔՆԵՐ

Ջոն Ուլմեն. «Լրագրողական հետաքննություններ. ժամանակակից մեթոդներ ու հնարքներ» գրքից[26]

Դիմելով սոցիոլոգիայի օգնությանը

...²Ûë ·ÉËáõÙ ÏùÝÝ³ñÏ»Ýù ³ÛÝ Ñ³ñóÁ, Ã» ÇÝãå»ë Ï³ñ»ևի է բա ñ»É³í»É Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý ÝÛáõÃ»ñÇ áñ³ÏÁª ëáíáñ³բար սոóÇáÉá·Ç³-ÛÇ áÉáñïáõÙ ÏÇñ³éíáÕ ãáñë Ù»Ãá¹Ý»ñÇ û·Ýáõþյամբ. չընդգրկված ¹Çï³ñÏáõÙ ¥íåâêëի÷åííî å íàáëիäåíèå¤, Ñ³ÙÁÝ¹Ñ³Ýáõñ Ñ³ñóáõÙ ¥ïåðå ïèñü¤, Ñ³ñóáõÙ ¥îïðîñ¤ »õ ³Ûë Ù»Ãá¹Ý»ñÇ Ñ³Ù³¹-ñáõÙÁ£

Չընդգրկված դիտարկում

ºÝÃ³¹ñ»Ýùª Ó»½ Ñ»ï³ùñùñáõÙ ¿, Ã» ï»Õ³Ï³Ý å³ïÏ»ñ³ëñ³ ÑáõÙ áñ ÝÏ³ñÝ¿ ³é³í»É ÅáÕáíñ¹³Ï³ÝáõÃÛáõÝ í³Û»ÉáõÙ£ ÆÝãå»±ë Ï³ñáÕ »Ýù å³ñ½»É ³Û¹£

Î³ñ»ÉÇ¿ ÙÇ ù³ÝÇ ûñ Ï³Ù ÙÇ ù³ÝÇ ß³բաթ շաñáõÝ³Ï Ã³Ý·³-ñ³ÝÇ »ÉùÇ Ùáï Ï³Ý·Ý»É »õ Ñ³ñóáõ÷áñÓ ³Ý»É ¹áõñë »ÏáÕ ³Ûó»Éáõ Ý»ñÇÝ£ Ð³ñóÙ³Ý ÁÝÃ³óùáõÙ å»ïù¿ áñáß³ÏÇ Ï³ÝáÝÝ»ñ å³Ñå³-Ý»É »õ ÇÙ³Ý³É Ù»Ãá¹³բաÝáõÃÛáõÝÁ£ ØÇÝã¹»é Ñ³ñóÙ³Ý ÷³ëïÝ ÇÝùÝÇÝ Ï³ñáÕ¿ ³½¹»É å³ï³ëË³ÝÝ»ñÇ íñ³ »õ Ë»Õ³ÃÛáõñ»É Ç ñ³Ï³Ý å³ïÏ»ñÁ£ Ð³ñóáõÙÝ»ñÁ Ñ»ï³½áïáõÃÛ³Ý ³é³í»É Ã³ÝÏ Ù»Ãá¹Ý»ոիg են, բաóÇ ³Û¹ »ñÏ³ñ Å³Ù³Ý³Ï »Ý å³Ñ³ÝçáõÙ£ Ø»ñ ËÙբա·ÇñÝ»ñÁ Ñ³½Çí Ã» Ñ³Ù³Ó³ÛÝ»Ý, áñ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ã»ñÃÇÝ Ñ»ï³ùñùñáÕ Ñ³ñó»ñÇ å³ï³ëË³ÝÝ»ñÁ ÝÙ³Ý Ó»ւով ձեռք բերñ»Ý£

Î³ñ»ÉÇ¿ ³Ýձամբ գնալ բաև·³ñ³Ý »õ ÷áñÓ»É å³ï³ëË³ÝÁ ·ïÝ»É ¹Çï³ñÏÙ³Ý ÙÇçágով, բայց այս դեպքում ÝáõÛÝå»ë Ñ³ñó»ñ »Ý í³·áõÙ£ Ü³Ëª»Ã» ¹áõù ³é³çÇÝ ³Ý·³Ù »ù Ã³Ý·³ñ³Ý ·ÝáõÙ, Å³Ù³Ý³Ï Ïå³Ñ³Ýçíç Ñ³ñÙ³ñí»Éáõ Ñ³Ù³ñ£ ºñÏñáñ¹ª ÙÇ ëñ³-ÑáõÙ ³Ûó»ÉáõÝ»ñÇÝ ¹Çï³ñÏ»Éáíª ã»ù Ï³ñáÕ ÇÙ³Ý³É, Ã» ÇÝã¿ Ï³ï³ñíáõÙ ÙÛáõë ëñ³ÑÝ»ñáõÙ£

¸áõù Ï³ñáÕ »ù Ñ³ñóÝ»É Ù³ñ¹Ï³Ýó, áíù»ñ Ç å³ßïáÝ» å³ñ-ï³íáñ »Ý ÇÙ³Ý³É ³Û¹ Ñ³ñóÇ å³ï³ëË³ÝÁ, ûñÇÝ³Ïª ·ÉË³íáñ ýáÝ¹³å³հին, բայց ուշÇßÇ Ëáëù»ñáí Ý»ñÏ³Û³óí³Í ï»Õ»Ï³ï íáõÃÛáõÝÁ ÙÇßï ã¿, áñ Ñ³Ùá½Çã¿£

Î³ñ»ÉÇ¿ áõß³¹ñáõÃÛáõÝ¹³ñÓնել նաեւ այն բաÝÇÝ, Ã» áñ ÝÏ³ñÇ ³é³ç¿Ù³Ýñ³Ñ³ï³ÏÝ ³é³í»É Ù³ßí³Í£ ê³É³í ÙÇçáó¿, áñ Ï³-ñáÕ¿ ÁÝ¹áõÝ»ÉÇ å³ï³ëË³Ý ï³É Ù»ñ Ñ³ñóÇÝ£

ê³ãÁÝ¹·ñÏí³Í ¹Çï³ñÏÙ³Ý ûñÇÝ³Ï¿£ Î³ñÍáõÙ »Ýù, áñ Éñ³·-ñáÕ³Ï³Ý ß³ï Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñ »Ý ãÁÝ¹·ñÏí³Í ¹Çï³ñÏÙ³Ý íñ³ ÑÇÙÝíáõÙ£ Æ í»ñçá, ÷³ëï³ÃÕÃ»ñÇ áõëáõÙÝ³ëÇñáõÃÛáõÝÁ ÝáõÛÝå»ë ãÁÝ¹·ñÏí³Í ¹Çï³ñÏÙ³Ý ûñÇÝ³Ï¿£ ²ÛÝ Ñ»ï³½áïáõÇ ÏáõÙÇó ³Ïï Çí ÙÇç³Ùïáõ ÃÛáõÝ ãÇ å³Ñ³ÝçáõÙ, ù³ÝÇ áñ Éñ³·ñáõÁ áã ÙÇ Ï³å ãÇ áõÝ»ó»É ÷³ëï³ÃÕÃÇ ëï»ÕÍÙ³Ý Ñ»ï, ÇëÏ Ó»ñ ÏáõÙÇó ÷³ëï³ÃÕÃÇ áõëáõÙÝ³ëÇñáõÃÛáõÝÁ ãÇ ³éÝãíáõÙ á՝ã Ï³½Ù³Ï»ñպության, ո՛չ էլ անձերի հետ, որոնց այն վերաբերում է: Փաստաթղթերը ստեղծված են եւ թողնված մեզ համար, ինչպես երկրաբանական շերտերն են շատ բան ասում երկրի վրա քայլողներիս:

Չընդգրկված դիտարկման վրա հիմնված ծրագիր

§Ð³Ýó³·áõÍáõÃÛ³Ý í³ÛñáõÙ ·ïÝí³Í Ù³ïÝ³Ñ»ïù»ñÇ ÝÙ³Ýª «Էնդրյու» մորիկի պատճառած բազմաթիվ ավերածություններն օգնեցին բացահայտել շինարարական թերությունները Ֆլորիդայի ա-÷»ñÇÝ:

26. Äæîí Óëëìåí. “Æóðíàëèñòñêèå ðàññëåäîâàíèÿ: ñîâðåìåííûå ìåòîäû è ïðîáëåìû”. Íàöèîíàëüíóé èíñòèòóò ïðåññû. Èçä-âî “Âèîëàíòà”, Ìîñêâà, 1998.

Մրրիկի ավերիչ հետեւանքները բացահայտվեցին «Մայամի Հեռ³É¹¦ Ã»ñÃÇ ³ÝóÏ³óñ³Í Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ÙÇçáóáí, áñÁ Ñ³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ ÙßÏÙ³Ý »ÝÃ³ñÏ»ó Ñ³ëóí³Í íÝ³ëÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ï»ëáõãÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó Ï³½Ùí³Í 60 000 ÷³ëï³ÃáõÕÃ£

Ð³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ ù³ñïï»½Ç íñ³ ·áõÝ³íáñ Ïá¹áí óáõó³¹ñí³Í էր, թե ինչպես են դիմացել մրրիկին 420 բնակելի շրջաններ: Երբ ù³Ùáõ ï³ñ³ÍÙ³Ý ·áïÇÝ»ñÇ ù³ñï»½Á Ñ³Ù³¹ñí»ó ÙñÇÏÇ Ñ³ëóñ³Í íÝ³ëÝ»ñÇ ã³÷»ñÁ óáõÛó ïíáÕ ù³ñï»½Ç Ñ»ï, ³ÏÝÑ³Ûï¹³ñÓ³í, áñ ³é³í»É ß³ï íÝ³ëí³Í ßÇÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇó ß³ï»ñÁ Ñ»éáõ »Ý »Õ»É ù³Ùáõ ³é³í»É³·áõÛÝ áõÅ·ÝáõÃÛ³Ý Ñáë³ÝùÝ»ñÇó, ÇëÏ Ýáñ³Ï³éáõÛó ßÇÝáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ³í»ÉÇ ß³ï »Ý íÝ³ëí»É, ù³Ý ÑÝ»ñÁ£

²í»ÉÇ ïËáõñ¿ ³ÛÝ ÷³ëïÁ, áñ 1980-Çó Ñ»ïáÏ³éáõóí³Í ïÝ»ñÁ 67%-áí ³í»ÉÇ ß³ï »Ý ³íÇñí»É, ù³Ý ÑÇÝ ïÝ»ñÁ¦£

²Ûëå»ë ¿ñ ëÏëíáõÙ Ã»ñÃÇ 16 ¿ç»ñáõÙ ïå³·ñí³Í Ñ³ïáõÏ é»åáñï³ÅÁ, áñ å³ïñ³ëï»É ¿ÇÝ æ»ý ÈÇÝÁ, êÃÇí»Ý ¸áÛ·Á »õ ÈÇ½³¶»ï»ñÁ£ ²Ûë Ñá¹í³Í³ß³ñÁ áñ³ÏÛ³É Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý ÝÛáõÃ å³ïրաստելու ընթացքում ոչ ggուն (ոչ օբտրուզիվ) չափումների կիրառÙ³Ý Ññ³ß³ÉÇ ûñÇÝ³Ï ¿: Ðá¹í³Í³ß³ñÁ Ýå³ëï»ó, áñ §Ø³Û³ÙÇ Ð»ñ³É¹Á¦ 1993 Ãí³Ï³ÝÇÝ äáõÉÇïó»ñÛ³Ý Ùñó³Ý³Ï ëï³Ý³£

²Ñ³ ÙÇ ù³ÝÇëÝ ³ÛÝ »½ñ³Ñ³Ý·áõÙÝ»ñÇó, áñáÝó Ñ³Ý·»ó Ã»ñÃÁ ³Û¹ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ՝

- ´³½Ù³ÃÇí íÏ³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñ Ï³Ý ï»ëã³Ï³Ý í»ñ³ÑëÏÙ³Ý »ÝÃ³Ï³ ßÇÝ³ñ³ñ³Ï³Ý ³ÛÝåÇëÇ ÝáñÙ»ñÇ Ë³ËïÙ³Ý, áñáÝù նախատեսված են պաշտպանելու բնակիչներին հեղց այնպիëÇ ³í»ñ³ÍáõÃÛáõÝÝ»ñÇó, ÇÝãåÇëÇù å³ï×³é»ó §¾Ý¹ñÛáõ¦ ÙñÇÏÁ£
- ØÇ ù³ÝÇ Ëáßáñ Ï³å³É³éáõÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó Ï³ï³ñí³Í Ï³éáõó³å³ïÙ³Ý 8 ßñç³ÝÝ»ñÇ Ù³Ýñ³ÏñÏÇï áõëáõÙÝ³ëÇñáõթյունը բացահայտեց, որ շատ տներում բազմաթիվ կառուցí³Íù³ÛÇÝ Ã»ñáõÃÛáõÝÝ»ñ Ï³Ý, áñáÝó Ñ»ï»õ³ÝùáÍ ¹ñ³ÝùÙñÇÏÇ ÏáÕÙÇó Ñ»ßï Ëáó»ÉÇ ¿ÇÝ ¹³ñÓ»É£
- Շինարարական բումի/իրարանցման պայմաններում շինաñ³ñáõÃÛ³Ý ·Íáí ï»ëáõãÝ»ñÁ ëïÇåí³Í »Ý »Õ»É ù³é³å³ï-Ï»É Çñ»Ýó ·áñÍáõÝ»áõÃÛ³Ý ûå ïÇÙ³ÉáõÃÛ³Ý ã³÷³ÝÇßÁ£

Ð³ïáõÏ é»åáñï³ÅÇ Ñ»ÕÇÝ³ÏÝ»ñÁ »½ñ³Ñ³Ý·áõÙÝ»ñÇó ß³տերն արել էին մի քանի խոշոր տվյալների բազաներում եղած տեÕ»Ï³ïíáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ í»ñÉáõÍáõÃÛ³Ý ÑÇÙ³Ý íñ³, ³Û¹ ÃíáõÙ՝

- Դեյդ օկրուգի տվյալների հատուկ բազան, որտեղ մրրիկի Ñ³ëóñ³Í íÝ³ëÝ»ñÇ ëïáõ·Ù³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇ 50 000 ÷³ëï³ÃáõÕÃ Ï³ñ։
- Դեյդ օկրուգի տվյալների բազան, որտեղ անշարժ գույքի Ñ³ñÏ³ÛÇÝ ³Ù÷á÷³·ñ»ñÝ ¿Ý, ³Û¹ ÃíáõÙª ïíÛ³ÉÝ»ñ ¹ñ³Ýó տեղի, տեսակի (տուն՝ մեկ ընտանիքի համար, բազմաբնաÏ³ñ³Ý ïáõÝ, ÏáÝ¹áÙÇÝÇáõÙ »õ ³ÛÉÝ¤, Ï³éáõóÙ³Ý Ãí³Ï³ÝÇ Ù³ëÇÝ - ÁÝ¹³Ù»ÝÁ 100 000 ÷³ëï³ÃáõÕÃ։
- Դեյդ օկրուգի շինարարական տվյալների ունիվերսալ բա½³Ý, áñï»Õ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ Ï³ÛÇÝ ßÇÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ »õ ¹ñ³ÝóáõÙ û·ï³·áñÍí³Í ßÇÝ³ÝÛáõÃ»ñÇ Ù³ëÇÝ։
- Դեյդ օկրուգի կառուցապատման տվյալների բազան, որտեղ 7 ÙÇÉÇáÝ ÷³ëï³ÃáõÕÃ Ï³ñ, ³Û¹ ÃíáõÙª 1987 Ãí³Ï³ÝÇó Ç í»ñ Ï³éáõó³å³ïÙ³Ý ÃáõÛÉïíáõÃÛáõÝÝ»ñÝ áõí»ñëïáõ·Ù³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÁ, ÇÝãå»ë Ý³»õ ïíÛ³ÉÝ»ñ ßÇÝ³ñ³ñáõÃÛ³Ý Ï³-å³É³éáõÝ»ñÇ, ×³ñï³ñ³å»ïÝ»ñÇ, ÇÝÅ»Ý»ñÝ»ñÇ »õ ï»ëáõãÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ£

ØÑñÇÏÇ Ñ³ëóñ³Í íÝ³ëÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ï»ëáõãÝ»ñÇ Ï³½Ù³Í »½ñ³-կացությունները տարբերվում էին մանրամասնության աստիճանով, սակայն բոլորն էլ ընդգրկում էին երեք պարտադիր գնահատականներից մեկը՝ «բնակության համար պիտանի է», «առանց վերանորոգման բնակության համար պիտանի չէ», «ավիրված է»:

Î»ëã³Ï³Ý ëïáõ·Ù³Ýª ·áÛáõÃÛáõÝ áõÝ»óáÕ ÷³ëï³ÃÕÃ»ñÝ ÁÝ¹-·ñÏ»É ¿ÇÝ ³Õ»ïÇ ·áïáõÙ »Õ³Í ßÇÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ »ñÏáõ »ññáñ¹Á£ Հասցեների մոտ 25%-ը ստուգման ակտերում կամ բնակելի շինուÃÛáõÝÝ»ñ ã¿ÇÝ, Ï³Ù ¿É ã¿ÇÝ Ñ³Ù³å³ï³ëË³ÝáõÙ Ñ³ñÏ³ÛÇÝ ³Ù÷á-÷³·ñ»ñáõÙ »Õ³Í Ñ³ëó»Ý»ñÇÝ£ ²Û¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, íÇ×³Ï³·ñ³Ï³Ý ÙÇ ù³ÝÇ ÷áñÓ³ñÏáõÙÝ»ñÁ óáõÛó ïí»óÇÝ, áñ Ñ³ÙÁÝÏÝáÕ Ñ³ëó»Ý»ñÝ ³ñ¹»Ý Ý»ñÏ³Û³óáõóã³Ï³Ý ¥é»å»ñ»½»Ýï³ïÇí¤ ÁÝïñ³Ýù Ï³ñáÕ »Ý ÉÇÝ»É£

Խմբագրության կենտրոնական համակարգչի հիշողության մեջ ներմուծվեցին տվյալների չորս բազաներում մագնիսական ժապաí»ÝÇ 45 ÷³Ã»ÃÝ»ñÇ Ù»ç »Õ³Í ïíÛ³ÉÝ»ñÁ£

Համակարգչային վերլուծության արդյունքում տարբեր կարգի ³í»ñ³ÍáõÃÛáõÝÝ»ñÁ Ñ³Ù»Ù³ïáõÙ, Ñ³Ù³¹ñáõÙ ¿ÇÝ ³ÛÝåÇëÇ ÷áփոխական գործոնների հետ, ինչպիսիք էին օբյեկտի հեռավորությունը մրրիկի էպիկենտրոնից, օբյեկտի արժեքը, շինության եւ հոÕ³Ù³ëÇ Ù³Ï»ñ»ëÁ, ï³Ý Ï³ñ·Á ¥Ï³ï»·áñÇ³Ý¤, ßÇÝ³ÝÛáõÃ»ñÁ, ï³Ý ×³Ï³ï³ÛÇÝ Ù³ëÇ ¹ÇñùÁ ¥ÑÛáõëÇë, Ñ³ñ³í, ³ñ»õ»Éù, ³ñ»õ-Ùáõïù¤ »õ Ï³éáõóÙ³Ý ï³ñ»ÃÇíÁ£

´ ³óÇ ³Û¹, Ï ³ å ³É³éáõ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ ÃáõÛÉ³ ï íáõÃÛáõÝÝ»ñ ï íáÕ ù³Õ³ù³ßÇÝáõÃÛ³Ý Ñ³ÝÓÝ³ÅáÕáíÇ íñ³ ßÇÝ³ñ³ñ³Ï³Ý ÁÝ-կերությունների ազդեցության բացահայտման նպատակով վեր-ÉáõÍí»É ¿ÇÝ ³ÛÝ ù³Õ³ù³óÇÝ»ñÇ Ñ³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ óáõó³ÏÝ»ñÁ, á-ñáÝù 100 ¹áÉ³ñÇó ³í»ÉÇ ·áõÙ³ñ ¿ÇÝ ÙáõÍ»É ï»Õ³Ï³Ý ÇÝùÝ³Ï³-é³í³ñÙ³Ý Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ ÁÝ ï ñáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ ³é³ç³¹ñí³Í Ã»ÏÝ³-ÍáõÝ»ñÇ Ý³ËÁÝ ï ñ³Ï³Ý ÑÇÙÝ³¹ñ³ÙÝ»ñáõÙ£ 8,3 ÙÉÝ© ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ ·áõÙ³ñáí 17 200 ÙáõÍáõÙÝ»ñÇó ³é³ÝÓÝ³óí»É ¿ÇÝ ³ÛÝ ÝíÇñ³ ï-վությունները, որոնք առնչվում էին բնակարանային շինարարու-ÃÛ³Ý Ñ» ï Ï³å áõÝ»óáÕ ÁÝ ï ñí³Í Ã»ÏÝ³ÍáõÝ»ñÇÝ£

ØñÑÇÏÇ Ñ³ëóñ³Í íÝ³ëÝ»ñÇ »õ ÁÝ ï ñ³ñß³íÇ Ñ³Ù³ñ Ý»ñ¹ñáõÙ-Ý»ñÇ Ñ³Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ í»ñÉáõÍáõÃÛáõÝÁ Ï³ ï ³ñí»É ¿ñ áõÝÇí»ñë³É Ñ³Ù³Ï³ñ·ÇãÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ Ý³Ë³ï»ëí³Í SAS íÇ×³Ï³·ñ³Ï³Ý Íñ³·ñÇ ÙÇçáóáí£ úÅ³Ý¹³Ï ³ßË³ï³ÝùÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ÏÇñ³éí»É էին Atlas-GTS եւ Statistica ծրագրերը: Վերլուծության համար բնու-Ã³·ñÇã Ù»ÍáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ¥å³ñ³Ù» ï ñ»ñÁ¤ ï³ÉÇë ¿ñ Ñá¹í³Í³ß³ñÇ համահեղինակներից մեկը՝ թերթի խմբագրի՝ հետաքննությունների ·Íáí ï»Õ³Ï³É ê© ¸áÛ·Á£

Համընդհանուր հարցում

1984 թվականին «Սթար-Թրիբյուն» թերթի թղթակիցներ Թոմ Համբուրգերն ու Ջո Ռիգերտը հետաքրքրվեցին Մինեսոտա նահան-գում պետական պատվերների տեղավորման կարգով: Ես խմբագ-ñáõÙ ¿ÇÝ ³Û¹ Ã»Ù³Ûáí ÝÑ³Ýó ÝÛáõÃ»ñÁ£ Àë ï Ï³ñ·Ç³ å»ï³Ï³Ý å³ï í»ñÝ»ñÇ 10%-Á å»ïù¿ ïñí»Ý ³½·³ÛÇÝ ÷áùñ³Ù³ëÝáõÃÛáõÝ-Ý»ñ Ý»ñÏ³Û³óÝáÕ »õ Ï³Ý³Ýó ÏáÕÙÇó ·ÉË³íáñíáÕ Ï³å³É³éáõ-ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ£ ²Ûë Ï³ñ·ÁÙï³Íí»É¿ñª Ñ³ÕÃ³Ñ³ñ»Éáõ Ñ³Ù³ñ այն իրավիճակը, երբ շինարարական կապալները սպիտակ տղա-մարդկանցից բացի ուրիշ ոչ մեկին բաժին չէին հասնում:

Ռիգերտն ու Համբուրգերը կապալների բաշխման գործընթացում բազմաթիվ խախտումներ հայտնաբերեցին: Ամեն տարի միլիոնա-íáñ ¹áÉ³ñÝ»ñ¿ÇÝ ·ÝáõÙ ¹ñ³ÍáÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ, áñáÝù ÙÇ³ÛÝ ³-ÝáõÝáí ¿ÇÝ å³ï Ï³ÝáõÙ ÷áùñ³Ù³ëÝáõÃÛ³Ý Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ»ñÇÝ Ï³Ù Ï³Ý³Ýó£ êï³Ý³Éáí ·áõÙ³ñÇ 10%-Áª Ýñ³Ýù ÷áË³ÝóáõÙ ¿ÇÝ ·áõÙ³ñÁ »ÝÃ³Ï³å³É³éáõÝ»ñÇÝ, áñáÝù ëåÇï³Ï ïÕ³Ù³ñ¹Ï³Ýó ÏáÕÙÇó ·ÉË³íáñíáÕ ÝáõÛÝ ³ÛÝ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ¿ÇÝ£

Ð³ñó»ñÇó Ù»ÏÁ, áñÇÝ áõ½áõÙ ¿ÇÝù å³ï³ëË³Ý ëï³Ý³É, ³ÛÝ էր, թե ինչպես են վերաբերվում փոքրամասնությունների ներկայա-óáõóÇãÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó Õ»Ï³í³ñíáÕ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ¹ñ³ÍáÝ»ñÇÝ,

³ñ¹Ûá±ù ¹ñ³Ýó ·áÛáõÃÛáõÝÁ Ýñ³Ýù Éáõñç ËÝ¹Çñ »Ý Ñ³Ù³ñáõÙ£

²Ûë Ñ³ñóÇÝ å³ï³ëË³Ý ëï³Ý³Éáõ Ñ³Ù³ñ Ù»Ýù Ã»ñÃÇ Ñ» ï³-զոտական բաժնի հետ միասին հարցաթերթ պատրաստեցինք: Հե-ï³½áïáÕÝ»ñÁ Ï³å Ñ³ëï³ï»óÇÝ ØÇÝ»³åáÉÇëáõÙ ·ñ³Ýóí³Í ³½·³ÛÇÝ ÷áùñ³Ù³ëÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ»ñÇÝ å³ï Ï³-նող բոլոր 400 ընկերությունների հետ: Հարցաթերթում, մասնավո-ñ³å»ë, ËÝ¹ñíáõÙ ¿ñ Áëï Ï³ñ»õáñáõÃÛ³Ý ¹³ë³íáñ»É Ï³å³É ëï³Ý³ÉáõÝ Ë³Ý·³ñáÕ ³ÛÝåÇëÇ ËáõÁÝ¹áï Ý»ñÁ, ÇÝãåÇëÇù »Ý դրածո ընկերությունները, բյուրոկրատական ծեւակերպումները, Ï³åÇï³ÉÇ ³éÏ³ÛáõÃÛáõÝÁ, ßÇÝ³ñ³ñ³Ï³Ý ³ßË³ï³ÝùÝ»ñÇ ÷áñ-ÓÁ, ÁÝÏ»ñáõÃÛ³Ý Ù»ÍáõÃÛáõÝÁ£ ´³óÇ ³Û¹, ³Û¹ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ Ù»Ýù ËÝ¹ñ»É ¿ÇÝù ³ÝáõÝÝ»ñÁ ãÑñ³å³ñ³Ï»Éáõ å³ÛÙ³Ýáí Ñ³Ûï-նել, թե երբեւէ դրածո ընկերության դերում հանդես գալու առաջար-ÏáõÃÛáõÝ ëï³ó»±É »Ý, ³ñ¹Ûáù£

Հետազոտական բաժինը բուռն գործունեություն ծավալեց եւ հա-ë³í ³½·³ÛÇÝ ÷áùñ³Ù³ëÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó ղեկավարվող գրեթե բոլոր ընկերություններից՝ բացառությամբ եր-Ïáõ-»ñ»ùÇ£ Î³å³É³éáõÝ»ñÇó Ù»ÏÁª ÙÇ íÇ» ï Ý³ÙóÇ, Ñ»é³Ëáë³ÛÇÝ ½ñáõÛóÇ Ï»ëÇÝ Ñ³ÝÏ³ñÍ ÑÇß»ó, áñ ÇÝùÝ ³Ý·É»ñ»Ý ãÇ Ñ³ëÏ³ÝáõÙ£ Իսկ երբ մենք թարգմանիչ գտանք, մեր զրուցակիցը հավանաբար Ùáé³ó³í Ý³»õ Ù³Ûñ»ÝÇ É»½áõÝ »õ ó³Í ¹ñ»ó Éë³÷áÕÁ£

Երբ հարցաթերթի պատասխաններն ամփոփվեցին, մեր հետա-½áïáÕÝ»ñÁ Ñ³Ûï Ý»óÇÝ, áñ Ï³å³É³éáõÝ»ñÁ å»ï³Ï³Ý å³ï í»ñ-Ý»ñ ëï³Ý³Éáõ ·áñÍáõÙ »Õ³Í ËáõÁÝ¹áï Ý»ñÇ ß³ñùáõÙ ¹ñ³Íá ÁÝ-Ï»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áÛáõÃÛáõÝÁ í»ñçÇÝ ï»ÕáõÙ »Ý ¹³ë»É£ Ø»Ýù óÝó-í³Í ¿ÇÝù£ ØÇ ù³ÝÇ Ñ³½³ñ ¹áÉ³ñ Í³ËëáõÙ Ñ» ïá ÇÙ³ÝáõÙ »Ýù, áñ ÷áùñ³Ù³ëÝáõÃÛ³Ý Ý»ñÏ³Û³óáõóÇãÝ»ñÇÝ ³ÛÝù³Ý¿É ã»Ý Ñáõ½áõÙ ¹ñ³Íá ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£ ´³Ûó, ³ÛÝáõ³Ù»Ý³ÛÝÇí, Ù»Ýù å³ñï³-íáñ ¿ÇÝù ³Û¹ Ù³ëÇÝ Ñ³Ûï Ý»É ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ£ ºë³ñ¹»Ý Ùï ùáõÙë ապագա հոդվածի առաջին պարբերությունն էի մտմտում, երբ եկավ հետազոտական խմբի ղեկավարն ու ասաց, որ սխալ է տեղի ունե-ցել. հարցման ենթարկվածների պատասխանները պատահաբար ·ÉËÇí³Ûñ »Ý ßñçí»É, »õ áñ ÷áùñ³Ù³ëÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ý»ñÏ³Û³óáõ-óÇãÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó å»ïå³ï í»ñÝ»ñ ëï³Ý³Éáõ Ñ³Ù³ñ ³Ù»Ý³Ù»Í ËáõÁÝ¹áïÁ Ñ»Ýó Çñ»Ýù ¿É Ñ³Ù³ñáõÙ »Ý ¹ñ³Íá ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áñÍáõÝ»áõÃÛáõÝÁ£ ²í»ÉÇÝ, ï³ëÝÛ³Ï ÝÙ³Ý ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ³é³-ç³ñÏ»É »Ý ëï³Ý³É å³ï í»ñÝ»ñÁª ¹ñ³Ýù Ñ»ï³·³ÛáõÙ Ù»Ý³ßÝáõ-Ñ³ï»ñ-ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇÝ ÷áË³Ýó»Éáõ å³ÛÙ³Ýáí£

Ð³ÙÁÝ¹Ñ³Ýáõñ Ñ³ñóÙ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÁ ½·³ÉÇáõñ»Ý û·Ý»óÇÝ Ù»½ª Ñ³ëï³ï»Éáõ Ù»ñ Ý³ËÝ³Ï³Ý »½ñ³Ñ³Ý·áõÙÝ»ñÁ£

Հարցում

1984 թվականին «Սթար-Թրիբյուն» թերթի լրագրող Ջեյն Սմե-ï ³ÝÏ ³Ý, áñÙ³ëÝ³ ·Çï ³ó»É ¿ñ ÏñÃáõÃÛ³Ý ÑÇÙÝ³ ËÝ¹ÇñÝ»ñáõÙ, »õ Ã»ñÃÇ ÃÕÃ³ ÏÇó öáÉØ³ù»Ýñááõ Ý ÝÛáõÃ»ñ ¿ÇÝ Ñ³í³ùáõÙ ØÇÝ»³ åáÉÇë-ê»ÝÃ äáÉ ³ ·ÉáÙ»ñ³óÇ³ÛáõÙ ÃÙñ³ÙáÉáõÃÛ³Ý íÇ×³ÏÇ Ù³ëÇÝ Ñá¹í³Í³ß³ñÇ Ñ³Ù³ñ£ ²Ûë Ñá¹í³Í³ß³ñÁ ÝáõÛÝ å»ë ÇÝÓ íÇ×³Ï í»ó խմբագրել:

Պարզվեց, որ միայն գետով իրարից բաժանված այս քաղաքնե-ñÇß³ï ¹»é³Ñ³ëÝ»ñ ÃÙñ³ÝÛáõÃ»ñ »Ý û·ï ³ ·áñÍáõÙ£ àñå»ë½Ç ³Ûë ÷³ëï Ý ³í»ÉÇ ³ÏÝ³éáõ óáõÛó ï ³Ýù ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ, Ù»Ýù »ñÏáõ ù³Õ³ùÝ»ñáõÙ Ñ³ñóáõÙ ³ñ»óÇÝù ³í»ÉÇ ù³Ý 5000 ¹åñáó³Ï³ÝÝ»-ñÇ£ ¸åñáó³Ï³ÝÝ»ñÇ ßñç³ÝáõÙ Ñ³ñóáõÙ ³ÝóÏ³óÝ»ÉáõÑ³Ù³ñ Ã»ñ-þի հետազոտական խմբի հետ համատեղ մենք հարցաթերթ մշակե-óÇÝù£

àñå»ë ûñÇÝ³Ï í»ñóñ»óÇÝù ØÇãÇ·³ÝÇ Ñ³Ù³Éë³ñ³ÝáõÙ Ùß³Ï-ված հարցաթերթը՝ բազմաթիվ «զտող» հարցերով, որոնք սովորա-բար նախատեսվում են այն նպատակով, որ հարցման մասնակից-Ý»ñÁ ã÷áñÓ»Ý ÙáÉáñ»óÝ»É Ñ³ñóáõÙ í³ñáÕÝ»ñÇÝ: ÆÝÓ Ñ³ïÏ³å»ë Ñ»ï³ùñùñáõÙ ¿ñ, Ã» ÃÙñ³ÝÛáõÃ»ñ û·ï ³ ·áñÍáÕ å³ï³ÝÇÝ»ñÝ ÇÝ-ãáõ »Ý ³Û¹ ³ÝáõÙ, »õ Ã» ÇÝãáõ »Ý Ëáõë³ ÷áõÙ ¹ñ³ÝÇó ÙÛáõëÝ»ñÁ£

Ø»Ýù »Ï³Ýù ³ÛÝ »½ñ³Ï³óáõÃÛ³Ý, áñ ÃÙñ³ÝÛáõÃ»ñÇó Ëáõë³-÷áÕ ¹åñáó³Ï³ÝÝ»ñÇ í³ñùÇ É³í³ ·áõÛÝ óáõóÇãÁ ËÇëï ÍÝáÕÝ»ñÝ áõ ÏñáÝ³Ï³Ý áõÅ»Õ Ñ³Ùá½ÙáõÝùÝ»ñÝ ¿ÇÝ£ Ø»Ýù Ñ³Ùá½í»óÇÝù նաեւ, որ ալկոհոլային կախվածությունը դուռ է բացում մարիխուա-Ý³ÛÇó Ï³Ëí³ÍáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ, ÇëÏ ë³ ¿É Çñ Ñ»ñÃÇÝ Ñ³Ý·»óÝáõÙ ¿ ÏáÏ³ÇÝÇó »õ ³í»ÉÇ áõÅ»Õ ÃÙñ³ÝÛáõÃ»ñÇó Ï³ËÍ³ÍáõÃÛ³Ý£

Ø»ñ Ñ»ï³½áïáõÃÛ³Ý Ù»ç Éáõñç »ñ³ßË³íáñáõÃÛáõÝÝ»ñ ¿ÇÝ ïñíáõÙ ¹åñáó³Ï³ÝÝ»ñÇ ßñç³ÝáõÙ ÃÙñ³ÙáÉáõÃÛ³Ý Ï³ÝËÙ³Ý Ñ³-մար: Շատ կողմերով սա շատ ավելի բովանդակալից հոդվածաշար ¹áõñë »Ï³í, ù³Ý ÃÙñ³ÙáÉáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ³é³í»É ³í³Ý¹³Ï³Ý հրապարակումները՝ այն բանի շնորհիվ, որ հարցաթերթին 5000 ¹åñáó³Ï³ÝÝ»ñÇ å³ï³ëË³ÝÝ»ñÁ Ù»½ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ñÇ Ù»ç Ëáñ³-Ý³Éáõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ ï í»óÇÝ£

Ðá¹í³Í³ß³ñÁ ÙÇ ù³ÝÇ ûñß³ñáõÝ³Ï ã¿ñ ÇçÝáõÙ Ã»ñÃÇ ³é³çÇÝ ¿çÇó£ ê³ ³Ý·ÇÝ ÝÛáõÃ ¿ñ, áñ Ã»ñÃÇ íñ³ Ñ³½³ñ ¹áÉ³ñ ¿ñ Ýë ï»É£

Եվ այսպես, ո՞րն է տարբերությունը համընդհանուր հարցման ¥ïåðåïèñü¤ »õ Ñ³ñóÙ³Ý ¥îïðîñ¤ ÙÇç»õ£ Ð³ÙÁÝ¹Ñ³ÝáõñÑ³ñóáõÙÁ ÁÝ¹·ñÏáõÙ ¿ Ó»ñ Ýå³ï³ÏÇ Ñ³Ù³ñ Ñ³ñóÙ³Ý »ÝÃ³ñÏíáõ åááõ-լացիան ամբողջությամբ (ընդհանուր ընդգրկումը (ãåíåðàëüíàÿ

ñîâîêóïíîñòü¤, ÙÇÝã¹»é Ñ³ñóáõÙÁ ë³ÑÙ³Ý³÷³ÏíáõÙ ¿ ÁÝïñ³Ý-ùáí »õ Ñ³í³ÏÝáõÙ ¿ ³Û¹ ÁÝïñ³ÝùÇ Ý»ñÏ³Û³óáõóã³Ï³ÝáõÃÛ³Ý ¥ðåïðåçåíòàòèâíîñòü), այսինքն՝ ամբողջ բնակչության հարցմանը համապատասխանությամբ:

ÆÝãå»ë óáõÛó ïñí»ó í»ñáÑÇßÛ³É »ñÏáõ ûñÇÝ³ÏÝ»ñáõÙ, Ñ³ßí»·-րումն ու հարցումը կարող են զգալիորեն բարելավել լրագրողական ÝÛáõÃ»ñÇ áñ³ÏÁ, »õ ³Ûë »ñÏáõÙ»ÃáÝ»ñÁ Ñ³ñÏ ¿Ý»ñÙáõÍ»É Ó»ñÙ»ÃáÝ-Ý»ñÇ ½ÇÝ³ÝáóÝ áõ ³ÝÑñ³Å»ßïáõÃÛ³Ý ¹»åùáõÙ û·ï í»É ¹ñ³ÝóÇó£

Հարցումներին առնչվող մի քանի նախազգուշացում

Ð³ÙÁÝ¹Ñ³Ýáõñ Ñ³ñóáõÙ ³ÓóÏ³óÝ»Éáõ Ñ³Ù³ñ Ù³Ã»Ù³ïÇÏ³ լավ իմանալու կամ փորձառության կարիք չկա: Մինչեռ բոլորովին ³ÛÉ¿Ñ³ñóÙ³Ý å³ñ³·³Ý£

Երբ ՀԼՄ-ները հարցումներն անցկացնում են մասնագետների ÙÇçáóáí, Ýñ³Ýù ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ, Ñ»éáõë ï³¹ÇïáÕÝ»ñÇÝ Ï³Ùé³-¹ÇáÉëáÕÝ»ñÇÝ ï»Õ»Ï³óÝáõÙ »Ý, áñ Ñ³ñóáõÙÁ Ï³ï³ñí»É¿§·Çï³-Ï³Ý Ù»ÃáÝ»ñáí¦£ ÆÑ³ñÏ», Ñ³ñóÙ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇ í»ñÉáõÍáõ-ÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ ³ÝÑñ³Å»ßï Ù³Ã»Ù³ïÇÏ³Ý ·ÇïáõÃÛáõÝ ¿, ³ÛëÇÝùÝª վկայակոչված «գիտական մեթոդներն» առնչվում են բուն մաթեմա-ïÇÏ³ÛÇÝ »õ Ýñ³ ÏÇñ³éÙ³ÝÁ£

ØÝ³ó³Í ³Ù»Ý ÇÝãÁ, áñ ç³ÝáõÙ »Ý Ý»ñ¹Ý»É ³Ûë ï»ñÙÇÝÇ Ù»ç, ÉÇáíÇÝ ³ÝÑ»Ã»ÃáõÃÛáõÝ ¿£ ´Ý³ÏãáõÃÛ³Ý Ñ³ñóÙ³Ý »ÝÃ³ñÏíáÕ Ù³-ëÇ ÁÝïñáõÃÛ³ÝÁ, Ñ³ñó»ñÇ Ó»õ³Ï»ñåÙ³ÝÁ, ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇ Ù»ÏÝ³-բանությանն առնչվող մի ամբողջ գիտություն է ստեղծվել: Բայց, ÇÝãå»ë ³ëáõÙ »Ý, ó³ÝÏ³ó³Í ³é³ñÏ³, áñÇ ³Ýí³Ý ÏáÕùÇÝ §·Ç-տական» բառն են ավելացնում, իրականում հեռու է գիտական լի-Ý»ÉáõÓ£

ê³ ãå»ïù¿ ÁÝÏ³É»É ³ÛÝ ÇÙ³ëïáí, Ã» ·Çï³Ï Ó»õáí ³ÓóÏ³ó-í³Í ÛáõñÑ³ù³ÝãÛáõñ Ñ³ñóáõÙ §×ß·ñÇï ã¿¦ Ï³Ù §ëË³É¿¦£ ø³Õ³-ù³Ï³Ý ³ñß³íÝ»ñÇ ÁÝÃ³óùáõÙ ³ÓóÏ³óí³Í Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ï³ñ-ÍÇùÇ Ñ³ñóáõÙÝ»ñÁ óáõÛó »Ý ï³ÉÇë, áñ ÑÝ³ñ³íáñ¿ ×ßïáñ»Ý Ï³Ý-Ë³ï»ë»É ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÁª å³ÛÙ³Ýáí, ë³Ï³ÛÝ, áñ ¹ñ³Ýù ÁÝïñáõ-ÃÛáõÝÝ»ñÇó áã ß³ï ³é³ç ³ÓóÏ³óí»Ý »õ Ñ³ñóÙ³Ý »ÝÃ³ñÏí»Ý ³ÛÝ Ù³ñ¹ÇÏ, áñáÝù åÇïÇùí»³ñÏ»Ý£

Þ³ï Ï³ÝáÝÝ»ñÏ³Ý, áñáÝù å»ïù¿ å³Ñå³Ý»É Ñ³ñó»ñÇ Ó»õ³-Ï»ñåÙ³Ý, Ñ³ñóáõÙÝ»ñÇ ³ÓóÏ³óÙ³Ý »õ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇ ³Ù÷á÷Ù³Ý ժամանակ: Բայց երբ դուք կսովորեք չխախտել այդ կանոնները,

ß³ ï ßáõïáí ÏÑ³ëÏ³Ý³ù, áñ Ñ³ñóáõÙ ³ÝóÏ³óÝ»ÉÁ áã Ã» ·Çïáõ-ÃÛáõÝ¿, ³ÛÉª ³ñí»ëï, »õáñ ¹ñ³Ýù ·ñ³·»ï ³ÝóÏ³óÝ»ÉáõÑ³Ù³ñ áã Ã» ³Ý·Çñ ³Ý»É¿ Ñ³ñÏ³íáñ, ³ÛÉª ÷áñÓ£

²Û¹ Ï³ÝáÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ É³í³·áõÛÝ ·ÇñùÁª §Ð³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ï³ñ-ôիքի հարցման տեղեկագիր խմբագրությունների համար», գրել է ÆÝ¹Ç³Ý³ÛÇ Ñ³Ù³Éë³ñ³ÝÇ åñáý»ëáñ øÉÇíÉ»Ý¹ àõÇÉÑ³ÛÃÁ »õ ¸»Û-íÇ¹ àõÇí»ñÁ£ ²Û¹ áã Ù»Í ·ñùáõÛÏÁ ÉáõÛë¿ ï»ë»É 1980 Ãí³Ï³ÝÇÝ Թերթերի խմբագիրների ամերիկյան ընկերակցության (American Society of Newspaper Editors) ÏáÕÙÇó ¥³ÛÅÙ ³ÛÝ ÏáãíáõÙ¿ Â»ñÃ»ñÇ ³½·³ÛÇÝ ÁÝÏ»ñ³ÏóáõÃÛáõÝ - National Newspapers Association¤£ Ð»-ÕÇÝ³ÏÝ»ñÝ Çñ»Ýó ³éç»õ Ýå³ï³Ï»Ý¹ñ»É ëáíáñ»óÝ»É, Ã» ÇÝãå»ë խուսափեք ամեն օր ՋԼՄ-ների խմբագրությունները հեղեղող հասարակական կարծիքի բազմաթիվ հարցումների թակարդն ընկնելուց:

ê³ß³ï ³í»ÉÇ É³í Ùáï»óáõÙ¿, ù³Ý Ó»½ ÇÝùÝáõñáõÛÝ Ñ³ñóáõÙ-Ý»ñ ³ÝóÏ³óÝ»É ëáíáñ»óÝ»ÉÁ, ÇÝãÝ ³ÝáõÙ »Ý Éñ³·ñáõÃÛ³Ý ß³ï ý³ÏáõÉï»ïÝ»ñ£ Èñ³·ñáÕÇÝ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ï³ñÍÇùÇ Ñ³ñóáõÙ ³ÝóÏ³óÝ»Éáõ ³é³ç³ñÏ ³Ý»ÉÁ ÝáõÛÝÝ¿, Ã» Ù³ÙáõÉÇ ûñ»Ýë¹ñáõ-ÃÛ³Ý ¹³ëÁÝÃ³ó ³Ýó³Í Éñ³·ñáÕÇÝ ³é³ç³ñÏ»ë ½ñå³ñïáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ¹³ï³í³ñáõÃÛáõÝáõÙ Ñ³Ý¹»ë·³Éáñå»ë¹³ï³å³ßïå³Ý£

Այնուամենայնիվ, խմբագրությունները ստիպված են գլուխ հա-Ý»É ½³Ý³½³Ý Ñ³ñóáõÙÝ»ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñáí ÉÇ ï»Õ»Ï³·ñ»ñÇª ³Ûëå»ë ÏáãíªÍª §ÝÛáõë-é»ÉÇ½Ý»ñÇ¦ ÑáëùÇó£ ÐÝ³ñ³íáñ¿, áñ ¹ñ³Ýó Ç-Ù³ëïÝ ÁÝÏ³É»ÉáõÑ³Ù³ñ Ñ³ñÏ ÏÉÇÝÇ í»ñ³¹³éÝ³É Ñ³Ù³Éë³ñ³Ý եւ սոցիոլոգիայի մեթոդաբանության դասընթաց անցնել: Սակայն ³Û¹ å³ñ³·³ÛáõÙ¿É ¹³ë³ËáëÇ Ñ»ï å»ïù¿ å³ÛÙ³Ý³íáñí»É Ñ»-ï»õÛ³ÉÇ Ù³ëÇÝ©

- ¸áõù ÑÇÙÝ³Ï³Ý Å³Ù³Ý³ÏÝ áõ½áõÙ »ù Í³Ëë»É áã Ã» Ñ³ñ-ցում անցկացնելու, այլ արդյունքների մեկնաբանության íñ³£
- ¸áõù áõ½áõÙ »ù ¹³ëÁÝÃ³óÁ Éë»É ³Ý·É»ñ»Ý ¥Ù³Ûñ»ÝÇ-Í.Ã.¤, áã Ã» íÇ×³Ï³·ñáõÃÛ³Ý É»½íáí£
- ¸áõù ó³ÝÏ³ÝáõÙ »ù ëï³Ý³É Ñ³ñóáõÙÝ»ñÇ ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÇ մեկնաբանության մասին երաշխավորվող գրականության ցանկ եւ ամեն շաբաթ հանդիպել դասախոսի հետ՝ պարզաբանելու համար, թե ինչպես մեկնաբանել այդ երաշխավորու-ÃÛáõÝÝ»ñÁ£
- Հենց սկզբում պայմանավորվեք, որ դասընթացի ավարտվե-ÉáõÝ å»ë Ó»½ §ÑÇÝ·¦ Ýß³Ý³Ï»Ý£

Մեթոդների համադրումը

²ßË³ï³ÝùáõÙ Ñ»ï³½áï³Ï³Ý Ù»Ãá¹Ý»ñÇ Ñ³Ù³¹ñáõÙÝ û·-տագործելը շատ ավելի բարդ է, քան ձեզ կարող է թվալ առաջին հայացքից: Բայց երբեմն լրագրողից պահանջվում է համադրել չափումների ու գնահատման տարբեր միջոցները: (...)

à½áõÙ »Ù ÁÝ¹·Í»É Ý³»õ, áñ ÛáõÑ³ù³ÝãÛáõñ í»ñÉáõÍ³Ï³Ý Ñá¹-վածի համար կարեւոր է որոշել մեթոդը կամ մեթոդների խումբը, ո-ñáÝù Ó»½ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ Ï ï³Ý ·Ý³Ñ³ï»É ÝÛáõÃÁ »õ »½ñ³Ñ³Ý-·áõÙÝ»ñ³Ý»É£

ÖÇßï »½ñ³Ñ³Ý·áõÙÝ»ñ³Ý»É© ë³å»ïù¿ ÉÇÝÇ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ýå³ï³Ï Á£ ºí Ñ³×³Ë ï»ÕÇ áõÝ»óáÕÇ ÇÙ³ëï Ý ÁÝÃ»ñóáÕÇÝ Ñ³ëó-նելու միակ ճանապարհը սոցիոլոգիայի մեթոդաբանությունն է լի-ÝáõÙ£

ԼՐԱԳՐՈՂԱԿԱՆ ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՆՄԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ

Ա. Կոնստանտինովի՝ լրագրողական հետաքննությունների գործակալության՝ «Լրագրողական հետաքննություն. մեթոդի պատմություն եւ ժամանակակից պրակտիկա» գրքից[27]

Ð³Ýñ³Ñ³Ûï¿·ñãÇ ÙßÏÝ»ñÇ Ñ³Ï³Ïñ³ÝùÁ Ù³Ýñ³Ù³ëÝ»ñÇ »õ անզուսպ հակումը՝ փոխաբերությունների ու մակդիրների նկատմամբ: Օրինակ, ինչպե՞ս կնկարագրի նորմալ լրագրողը պատվերով ëå³ÝáõÃÛ³Ý ï»ë³ñ³ÝÁ£ Ð³½Çí Ã» Ý³ Ëáõë³÷Ç ³ÛÝåÇëÇ Ý³Ë³-¹³ëáõÃÛáõÝÝ»ñÇó, ÇÝãå»ë, ³ë»Ýùª §¶Çß»ñ³ÛÇÝ ÉéáõÃÛáõÝÁ ×»Õù»-óÇÝ ³íïáÙ³ïÇ Ïñ³Ï³Ñ»ñÃÁ »õ ³íïáÙ»ù»Ý³ÛÇ ³ñ·»É³ÏÝ»ñÇ ×éÇÝãÁ£ êåÇï³Ï Ù»ñë»¹»ëÇó ó³Í ÁÝÏ³Í ½áÑÇÝ Ý³Û»ÉÝ ³Ý·³Ù

27. Àåå íòñòâî æóðíàëèñòñêèõ ðàññëåäîâàíèé À. Êîíñòàíòèíîâà “Æóðíàëèñòñêîå ðàññëåäîâàíèå: èñòîðèÿ ìåòîäà è ñîâðåìåííàÿ ïðàêòèêà”,Ñàíêò-Ïåòåðáóðã, Èçäàòåëüñêèé äîì “Íåâà”, Ìîñêâà, Èçä-âî “ÎËÌÀ-ÏÐÅÑÑ”, 2001.

ë³ñë³÷»ÉÇ ¿ñ¦£ºí ³Ûëå»ëª ÝáõÛÝ á·áí£ ÆëÏ ÑÇÙ³ å³ï Ï»ñ³óñ»ù, Ã» ÇÝãå»ë Ï³ñáÕ ¿ ÝáõÛÝ Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ ³ñï³óáÉí»É áëïÇÏ³-Ý³Ï³Ý ³ñÓ³Ý³·ñáõÃÛ³Ý Ù»ç£ ²ÝßáõßïÏÓ³ÝÓñ³óÝÇ Ù³ëÝ³·Ç-տական տերմինաբանությունը եւ «անկարեւոր» մանրամասների ³é³ïáõÃÛáõÝÁ£

ê³Ï³ÛÝ ë»÷³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝí³ñáÕ É ñ³·ñáÕÇÝ ³ÝÑñ³-Å»ßï »Ý Ý³Ë »õ ³é³ç ³ÛÝ Ù³Ýñ³Ù³ëÝÝ»ñÁ, áñáÝó íñ³ëáíáñ³-կան իրադրության մեջ թղթակիցները սովորաբար ուշադրություն ã»Ý ¹³ñÓÝáõÙ£ ´³Ûó ¹ñ³Ýó Ù³ëÇÝ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ·ïÝ»ÉÁ »ñ-բեմն ավելի դժվար է լինում, քան պաշտոնատար անձանց անկեղ-ÍáõÃÛ³Ý ÙÕ»ÉÁ£ Àëï Ñ³ÙÁÝ¹Ñ³Ýáõñ Ï³ÝáÝÇª »Ã» Çñ Ñ»ï³ùÝÝáõ-թյան ընթացքում լրագրողը բախվում է տեղեկատվական շրջա-փակման, պետք է կարողանա ինքնուրույն ձեռք բերել անհրաժեշտ տեղեկությունները: Եվ եթե սկզբում տարանջատված փաստերը Ó»½ Ï³ñáÕ »Ý ³í»Éáñ¹ Ãí³É, ã»ÝÃ³ñÏí»Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·Ù³Ý, ÙÇ վիատվեք: Միայն այն դեպքում, երբ գունավոր ապակիների մի ամ-բողջ հսկա կույտ կունենաք, կկարողանաք դրանցից խճանկար ëï³Ý³É£

Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý »õ áëïÇÏ³Ý³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ý³Ë-Ý³Ï³Ý ÷áõÉ»ñÁ Ñ³ÙÁÝÏÝáõÙ »Ý» »ª õ É ñ³·ñáÕÝ»ñÇÝ, »ª õ Çñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇÝ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ Çñ»Ýó Ñ»ï³ùñùñáÕ Ù³ñ¹áõ Ï³Ù Ï³½-մակերպության մասին հնարավորինս շատ բազմազան տվյալներ ձեռք բերել: Ուսումնասիրվում է ամեն ինչ. կենսագրությունը, ծա-ÝáÃÝ»ñÇ ßñç³Ý³ÏÁ, ³é»õïñ³Ï³Ý ß³Ñ»ñÁ, ïñ³Ýëåáñï Ç Ç±Ýã ÙÇ-çáó áõÝÇ, ÇÝãÇ±ó ¿ û·ïíáõÙ, ß³ñÅ³Ï³Ý Ï³ åÇ ÇÝãåÇëÇ± ÙÇçáóÝ»ñ ¿ û·ï³·áñÍáõÙ »õ ³ÛÉÝ£

Ü»ñÏ³ÛáõÙë ·áÛáõÃÛáõÝ áõÝ»Ý ï»Õ»Ï³ïíáõÃÛ³Ýª »ñÏñÇ Çñ³í³-å³Ñ Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ïñ³Ù³¹ñáõÃÛ³Ý ï³Ï ·ïÝíáÕ ÙÇ ù³ÝÇ առանձնահատուկ աղբյուրներ: Լրագրողները այն մարդկանց թվին չեն պատկանում, ում համար մատչելի է տվյալների այդ բազմա-ë³Ï³ÛÝ åñå ïáÕ ÙÇ ïù áõÝ»óáÕ Ù³ñ¹áõ Ñ³Ù³ñ ¹Åí³ñã¿ Ùáõïù ·ïÝ»É ³ÛÝï»Õ£ ºí »Ã» ³Ý·³Ù ¹áõù ¹ñ³Ý ¹ÇÙ»Éáõ Ï³ñÇù ãáõÝ»ù, ավելորդ չի լինի իմանալ, թե տեղեկատվական ինչ աղբյուրներ ու å³ß³ñÝ»ñ áõÝ»Ý ³ÛëûñÑ³ïáõÏí³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÝ Çñ»Ýó ïñ³-Ù³¹ñáõÃÛ³Ý ï³Ï£

Ալո՛, Կենտրո՞ն ...

Ð»ñù»Ýù ï³ñ³ÍíÍÙÇ ³é³ëå»É£ Ð³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý ÙÇ Ù³ëÁ Ñ³-Ùá½í³Í ¿, áñ ·áÛáõÃÛáõÝ áõÝÇ ÇÝã-áñ ³Ù»Ý³ï»ëå»ï³Ï³Ý ³ãù, áñÁ

հետեւում է իր քաղաքացիների բոլոր գործողություններին. թաքուն տեսնում է, ականջ է դնում, հետո ստացած այդ բոլոր տվյալները հա-í³ùáõÙ ¿ Ñ³ëï ÃÕÃ³å³Ý³ÏÝ»ñáõÙ, áñï»Õ »ñÏñÇ ·ñ»Ã» ÛáõÑ³ù³Ý-չյուր քաղաքացու դեմ վարկաբեկիչ նյութեր են պահվում: Ստիպված ենք հիասթափեցնել ձեզ. երկրի բնակչության ճնշող մեծամասնու-թյան դեմ ոչ մի «դոսյե» էլ գոյություն չունի եւ երբեք էլ գոյություն չի ու-նեցել, նույնիսկ ամենաամբողջատիրական տարիներին:

²Û¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, Ûáõñ³ù³ÝãÛáõñ ù³Õ³ùáõÙ ·áÛáõÃÛáõÝ áõÝ»Ý ÙÇ ù³ÝÇ ï»Õ³Ï³Ý ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýï ñáÝÝ»ñ, áñáÝó Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇó û·ïíáõÙ »Ý Çñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ ³ßË³ï³ÏÇóÝ»-րը: Բնականաբար, դրանք բոլորն էլ «փակ» են կողմնակի անձանց Ñ³Ù³ñ£ ¸ñ³ÝóÇó û·ïí»Éáõ Ñ³Ù³ñ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ ÇÙ³Ý³É ³Ù»Ý օր փոփոխվող նշանաբառը (դրանք սովորաբար քաղաքների ա-ÝáõÝÝ»ñ »Ý ÉÇÝáõÙ Ï³Ù Ãí»ñÇ Ñ³Ù³¹ñáõÃÛáõÝ¤, å³ïÏ»ñ³óÝ»É ï»-Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýï ñáÝÇ ûå»ñ³ïáñÇ Ñ»ï Ëáë³ÏóáõÃÛ³Ý Ó»õÁ »õ ³ÛÝ, Ã» ÇÝã Ï³ñ·Ç ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ »Ý ³ÛÝï»Õ å³ÑíáõÙ£ ²Û¹ ï»-Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ëï³Ý³Éáõ Ñ³Ù³ñ Ñ»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕÁ Ï³ñáÕ ¿ û·ïí»É áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý Í³ÝáÃ ³ßË³ï³ÏóÇ û·ÝáõÃÛáõÝÇó ¥É³í կլինի՝ օպերատիվ բաժանմունքում կամ հերթապահ մասում ծառա-ÛáÕ¤, »õ ó³ÝÏ³ÉÇ ¿, áñ ïíÛ³É ³ßË³ï³ÏÇóÁ áã Ã» Ó»ñ ï»Õ»Ï³ï-վության աղբյուրը լինի, այլ նախկին համադասարանցի կամ ընկեր: ä»ïù ¿ Ñ³ßíÇ ³éÝ»É, áñ ÇÝã-áñ Ù»ÏÇÝ ·ïÝ»ÉáõÙ Ù³ëÇÝ Ó»ñ ËÝ¹-ñ³ÝùÇÝ Ç å³ï³ëË³Ý áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏÇóÁ Ã»ñ»õë Ïï³ Ýñ³ Ñ³ëó»Ý ¥·ñ³ÝóÙ³Ý í³ÛñÁ¤, ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñª ·ñ³Ýó-í³Í ïñ³Ýëåáñï Ç ³éÏ³ÛáõÃÛ³Ý »õ Ñ»ï³ËáõÃÛáõÝÛ»ç ·ïÝí»-լու կամ չգտնվելու մասին: Բայց այս տվյալներից բացի տեղեկատ-í³Ï³Ý Ï»Ýïñáõ»ñáõÙ ß³ï ³ÛÉ, ³é³çÇÝ Ñ³Ù³óùÇó ³ÝÏ³ñ»õáñ Ãí³óáÕ Ù³Ýñ³Ù³ëÝ»ñ Ï³ñ»ÉÇ ¿ ·ïÝ»É£ àõëïÇ É³í ÏÉÇÝÇ, áñ áë-ïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏóÇÝ Ý³Ë³å»ë³ë»ù, Ã» Ñ³ïÏ³å»ë ÇÝã ¿ Ó»½ ³ÝÑñ³Å»ßï£

àëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏóÇ Ñ³Ù³ñ ûå»ñ³ïÇí ï»Õ»Ïáõ-թյունների առաջին եւ գլխավոր աղբյուրը Հասցեների կենտրոնա-կան բյուրոն է կամ Հասցեների տեղեկատվական բյուրոն: Այս տե-Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýïñáõ»ÙÝ ïíÛ³É»ñÁ ù³ñï»ñÇ íñ³ »Ý å³Ñ-å³ÝíáõÙ, áã Ã» Å³Ù³Ý³Ï³ÏÇó ¿É»Ïïñáõ³ÛÇÝ ÏñÇãÝ»ñáõÙ, ù³ÝÇ áñß³ï í³Õáõó »Ý ÑÇÙÝ³¹ñí»É£

àñï»ÕÇ±ó »Ý ïíÛ³É»ñÁ Ñ³ëÝáõÙ Ð³ëó»Ý»ñÇ Ï»Ýïñáõ³Ï³Ý բյուրո: Երբ մարդը գրանցվում է այս կամ այն հասցեում կամ փո-ËáõÙ ¿ Çñ ïíÛ³É»ñÁ ¥ûñÇÝ³Ïª ³ÝÓÝ³·ñ³ÛÇÝ¤, Ý³ »ñÏáõ Ã»ñÃÇÏ ¿ Éñ³óÝáõÙª Ù»ÏÝáõÙÇ »õ Å³Ù³ÝáõÙÇ£ Ä³Ù³ÝáõÙÇ Ã»ñÃÇÏÝ ¿É Ñ»Ýó

գալիս է Հասցեների կենտրոնական բյուրո: Այստեղ որեւէ մարդու Ù³ëÇÝ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ëï³Ý³Éáõ Ñ³Ù³ñ áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ß-խատակիցը պետք է ասի նշանաբառը, իր աշխատանքային հեռա-Ëáë³Ñ³Ù³ñÁ, áñáÝíáÕ ³ÝÓÇ ³ÝáõÝÁ, ³½·³ÝáõÝÝ áõÑ³ÙñÁ³ÝáõÝÁ, ÍÝÝ¹Û³Ý ÃÇíÝ áõ í³ÙñÁ£ ºÃ» Ó»ñ ÏáÕÙÇó ÷Ý ïñíáÕ Ù³ñ¹áõ ³ÝáõÝÁ կամ ազգանունը բավականին հազվագյուտ են, ապա օպերատորը Ó»½ Ñ»ï³ùñùñáÕ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ï³ñáÕ ¿ ·ïÝ»É Ý³»õ ³é³Ýó ÍÝÝ¹Û³Ý Ãí³Ï³ÝÇ »õ í³ÙñÇ Ù³ëÇÝ ÇÙ³Ý³Éáõ ¥»Ã», ÇÑ³ñÏ», ó³Ý-Ï³ÝáõÙ ¿, ù³ÝÇ áñ Ó»õ³Ï³Ýáñ»Ý Ý³ ¹³ å³ñï³íáñã¿ ³Ý»É¤£

Հասցեների կենտրոնական բյուրոյում (ՀԿԲ) արձանագրվում են հետեւյալ տվյալները.

1. ²ÝáõÝ, ³½·³ÝáõÝ, Ñ³Ûñ³ÝáõÝ¤
2. Ì ÝÝ¹Û³Ý ÃÇíÁ, ûñÁ, ³ÙÇëÁ¤
3. Ì ÝÝ¹Û³Ý í³ÙñÁ¤
4. Գրանցման վայրը (երբվանից)
5. Ü³Ëáñ¹ ·ñ³ÝóÙ³Ý í³ÙñÁ¤
6. Աշխատանքի վայրը (Քրեական օրենսգրքի՝ պորտաբուծու-ÃÛ³Ý Ñ³Ù³ñ ùñ»³Ï³Ý å³ï³ëË³Ý³ïíáõÃÛáõÝ ë³ÑÙ³ÝáÕ Ñá¹-í³ÍÇ í»ñ³óáõÙÇó Ñ»ïá Ýáñ ·ñ³ÝóíáÕÝ»ñÁ áã ÙÇßï »Ý ÝßáõÙ Ç-րենց աշխատանքի վայրը, իսկ երբեմն էլ այս կետում նշված տվյալ-Ý»ñÁ ÑÝ³ó³Í »Ý ÉÇÝáõÙ, »Ã» Ù³ñ¹Á í³Õáõó í»ñ³·ñ³Ýóí³Í ãÇ ÉÇ-ÝáõÙ¤
7. ²ÝÓÝ³·ñ³ÛÇÝ ïíÛ³ÉÝ»ñÁ¤
8. ²½·áõÃÛáõÝÁ¤
9. ºñ»Ë³Ý»ñÁ ¥ÙÇ³ÛÝ Ýñ³Ýó, áõÙ Å³Ù³ÝÙ³Ý Ã»ñÃÇÏáõÙ ¹ñ³Ýù ÝßÍ³Í »Ý »Õ»É¤
10¤ òáõóáõÙÝ»ñ Ñ»ï³Ëáõ½áõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ¥Ñ»ï³Ëáõ½áõÃÛ³Ý Ý³-Ë³Ó»éÝáÕÁ »õ Ýñ³ ³ßË³ï³Ýù³ÛÇÝ Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÁ¤
11. Î»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ¹³ï³íáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ¥N 26 Ó»õ¤ Ã»»õ í»ñ-ç»ñë³ÛëÓ»õÁ ÐÎ´ãÇ Ý»ñÏ³Û³óíáõÙ¤£

ºÃ» áñáÝíáÕ Ù³ñ¹Á ÷áË»É¿ ³½·³ÝáõÝÁ, û å»ñ³ïáñÁ ÏÑ³Ûï-նի նորը: Երբեմն մարդիկ փոխում են անունը, հայրանունը, նույնիսկ ÍÝÝ¹Û³Ý Ãí³Ï³ÝÁ, ÐÎ´-Ý ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ Ïï³Ý³»õ ³Ûë Ù³ëÇÝ£

ÜáõÛÝÇëÏ Çñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÇ Ù»Í Ù³ëÁ ÐÎ´-Ç ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝÝ»ñÝ û·ï³·áõÍáõÙ ¿ ÙÇ³ÛÝ ·ñ³ÝóáõÙÝ»-ñÁ ×ßï»Éáõ Ñ³Ù³ñª ·áõÍÝ³Ï³ÝáõÙ ³Ý ï»ë»Éáí ³é³çÇÝ Ñ³Û³óùÇó »ñÏñáñ¹³Ï³Ý Ãí³óáÕ ß³ï ïÛ³ÉÝ»ñ£

Մի օրինակ բերենք: 1999 թվականի ամռանը Սանկտ-Պետեր-բուրգի շրջաններից մեկում խոշոր չափի կաշառք ստանալու պա-հին ձերբակալվել, հետագայում նաեւ կալանվել է խոշոր մի ինստի-

ïáõïÇ ÷áËïÝûñ»ÝÁ£ Æñ³¹ñáõÃÛ³Ý áõëáõÙÝ³ëÇñáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³ó-քում լրագրողը մեղադրյալի փաստաբանից տեղեկություն ստացավ ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, áñ ·áõÍ³ñ³ñÁ, áõÇó Ï³ß³éù ¿ÇÝ í»ñóõ»É, ïÝï»ë³-կան հանցագործությունների դեմ պայքարի բաժնի երկու օպերլիա-½áõÝ»ñÁ »õ ÝáõÛÝÇëÏ »ñÏáõ ÁÝÃ»ñ³íÏ³Ý»ñÁ Ùï»ñÇÙ Í³ÝáõÝ»ñ »Ý£ Այդ տեղեկությունը հետաքրքրական, բայց խիստ անորոշ էր:

Ø»Ýù áñáß»óÇÝù ëÏë»É ÐÎ´Ñ³ñóáõÙ ³Ý»Éáõó£ ²Ûë ·áõÍáõÙ Ñ³Ý-դես եկող բոլոր գործող անձանց մասին ճշգրիտ տեղեկություններ ստանալն այնքան էլ դժվար չէր: Հասցեների կենտրոնական բյուրո-ÛÇ ù³ñï³ñ³ÝáõÙ ëïáõ·»Éáí Ýñ³Ýó ³ÝáõÝÝ»ñÁª å³ñ½»óÇÝù Ù»½ Ñ»ï³ùñùñáÕ ³ÝÓ³Ýó Ý³ËïÇÝ ·ñ³ÝóÙ³Ý Ñ³ëó»Ý»ñÁ£ Ð»ï³ùñ-ùÇñ å³ïÏ»ñëï³óí»ó¤ ÑÇÝ·Çó ãáñëÁ ¥ûå»ñ³ïÇí Ù»Ï ³ßË³ïá-դից բացի) նախկինում ապրել էին Նովատորների ծառուղում՝ հարե-ւան շենքերում եւ բոլոր չորսն էլ հասակակիցներ էին: Ենթադրե-óÇÝù, áñ Ýñ³Ýù Ï³ñáÕ ¿ÇÝ ÝáõÛÝ ¹åñáóáõÙ ëáíáñ³Í ÉÇÝ»É: ¸³ å³ñ½»ÉÁ ß³ï ³í»ÉÇ Ñ»ßï ¿ñ£ ¸åñáóáõÙ ÇÙ³ó³Ýù, áñ Ýñ³Ýù ãáñëÝ ¿É ÝáõÛÝ ¹³ë³ñ³ÝáõÙ »Ý ëáíáñ»É »õ ³í³ñï»É »Ý ¹åñáóÁ 1987 Áí³Ï³ÝÇÝ£ê³, ÇÑ³ñï», ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ãÇ ÝßÃ³Ý³ÏáõÙ, áñ ÇÝë-ïÇïáõïÇ ÷áËïÝûñ»ÝÝ ³ÝÙ»Õ¿, »õ ûñ»ÝùÝ ¿É ãÇ ³ñ·»ÉáõÙ, áñ ïáõ-ÅáÕÝ áõ áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏÇóÁ ÙÇ»õÝáõÛÝ ¹³ë³ñ³ÝáõÙ ëáíáñ³Í ÉÇÝ»Ý£ ´³Ûó Ñ»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕÇÝ ÝÙ³Ý Ñ³ÙÁÝÏÝáõÙ-Ý»ñÁ Ùï³Í»Éáõ ïÇÇù »õ Ñ»ï³·³ù³ÛÉ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ³éÇÃ Ïï³Ý£

Հասցեների կենտրոնական բյուրոյից բացի մարզային կենտրոն-ներում եւ, մասնավորապես, Սանկտ-Պետերբուրգում գոյություն ու-ÝÇ Ü»ñùÇÝ ·áõÍ»ñÇ ·ÉË³íáõ í³ñãáõÃÛ³Ý ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýïï-ñáÝ, áñÁ ÝáõÛÝå»ë ÷³Ï¿ ÏáÕÙÝ³ÏÇ ³ÝÓ³Ýó Ñ³Ù³ñ: ²Ûëï»ÕÇó ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ëï³Ý³Éáõ Ñ³Ù³ñ áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏÇ-ցը պետք է ասի նշանաբառը (որը նույնն է բոլոր տեղեկատվական Ï»Ýïñáõ»ñÇ Ñ³Ù³ñ¤ »õ Çñ Í³é³ÛáÕ³Ï³Ý Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÁ£ Ü»ñùÇÝ ·áõÍ»ñÇ ·ÉË³íáõ í³ñãáõÃÛ³Ý ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýïñá-նում տեղեկությունները պահվում են էլեկտրոնային բանկում եւ հ-ñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ Ñ³ñóáõÙÝ»ñÇÝ Çå³ï³ëË³ÝáõÕ³ñÏáõÙ ¿ դրանք հեռատիպով: Բայց այստեղ կարող են նաեւ բանավոր տեղե-ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ï³É£ ºÃ» Ñ³ñóáõÙ ¿ ³ñíáõÙ Ñ»ï³Ëáõ½áõÃÛ³Ý Ù»ç ·ïÝíáÕ ³ÝÓÇ Ù³ëÇÝ, ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýïñáõ Ñ³ñóÝáõÙ ¿ áëïÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ³ßË³ï³ÏóÇ ³½·³ÝáõÝÁ »õ ëïáñ³-բաժանումը, որտեղ նա ծառայում է, որպեսզի հետագայում իմա-Ý³Ý, Ã» Ñ³ïÏ³å»ëáõÙ »Ý å»ïù»Õ»É ³Û¹ ïÛ³ÉÝ»ñÁ£

Ներքին գործերի գլխավոր վարչության տեղեկատվական կենտ-րոնում (ՆԳԳՎ ՏԿ) արձանագրվում են հետեւյալ տեղեկությունները.

1. Պատասխանատու բաժանորդի հասցեն, հեռախոսի համարը եւ ազգանունը (եթե հեռախոսը ընդհանուր բնակարանում չէ): Ընդ áñáõÙ, Ñ³ëó»Ý Ï³ñáÕ »ù ÇÙ³Ý³É Áë ï Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÇ, ÇëÏ Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÁª Áë ï Ñ³ëó»Ç£

2. Տեղեկություններ դատվածության մասին. ե՞րբ եւ ո՞ր դատա-ñ³ÝáõÙ, á±ñ Ñá¹í³Íáí Ï³Ù Ñá¹í³ÍÝ»ñáí, Ç±Ýã Å³Ù³Ý³Ïáí ¿ ¹³-ï³å³ñïí³Í, ¹³ï³í×éÇ` ûñÇÝ³Ï³Ý áõÅÇ Ù»ç Ùï Ý»Éáõ ï³ñ»ÃÇ-íÁ, áñï»±Õ ¿ Ïñ»É Ï³Ù ÏñáõÙ å³ïÇÅÁ, ³½³ïÙ³Ý ï³ñ»ÃÇíÁ, ³-զատվելուց հետո բնակության վայրը, տեղեկություններ՝ պատժի բնույթի փոփոխությունների մասին:

3. Î»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ï³ñ³Í³ßñç³Ý³ÛÇÝ »õ ¹³ßÝ³ÛÇÝ Ñ»ï³-Ëáõ½Ù³Ý Ù³ëÇÝ© á±í ¿ Ý³Ë³Ó»éÝ»É Ñ»ï³Ëáõ½áõÙÁ, Ý³Ë³Ó»éÝá-ÕÇ Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÁ, ùñ»³Ï³Ý ·áñÍÇ Ñ³Ù³ñÁ, Ñ»ï³Ëáõ½áõÙ Ñ³Ûï³ñ³ñ»Éáõ Ù³ëÇÝ ·áñÍÇ Ñ³Ù³ñÁ, ÝßáõÙ Ñ»ï³Ëáõ½íáÕÇ Ï³-ï»·áñÇ³ÛÇ Ù³ëÇÝ ¥Ñ³Ýó³·áñÍ, ³ÝÑ»ï Ïáñ³Í¤, ùñ»³Ï³Ý ûñ»Ýë-·ñùÇ Ñá¹í³ÍÁ, Áëï áñÇ Ñ³ñáõóí»É ¿ ùñ»³Ï³Ý ·áñÍÁ, Ñ»ï³Ëáõ-½áõÙ Ñ³Ûï³ñ³ñ»Éáõ ³Ùë³ÃÇíÁ, Ë³÷³ÝÙ³Ý ÙÇçáóÁ£ ¥Ð»ï³ùÝÝá-ÕÁ, áõÝ»Ý³Éáí ³Ûë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, Ï³ñáÕ ¿ Ñ³ñóáõÙáí ¹ÇÙ»É ¹³ï³ñ³ÝÇÝª Í³ÝáÃ³Ý³Éáõ ùñ»³Ï³Ý ·áñÍÇÝ »õ¹³ï³í×éÇÝ, ÇÝ-ãÁ ÏûÙ·ÝÇ å³ñ½»É Ý³»õ ïÛ³É ·áñÍÇÝ ³éÝãíáÕ ³ÛÉ Ù³ñ¹Ï³Ýó ÇÝù-ÝáõÃÛáõÝÁ)£

4. ì³ñã³Ï³Ý Çñ³í³Ë³Ëï áõÙÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ© ո՞ւմ կողմից, ե՞րբ եւ վարչական իրավունքի օրենսգրքի ո՞ր հոդվա-ծով է կազմվել արձանագրությունը, պատժի բնույթը, եթե տվյալներ ãÏ³Ý å³ïÅÇ Ù³ëÇÝ, ³ñÓ³Ý³·ñáõÃÛáõÝÁ á±ñ Ù³ñÙÝÇÝ ¿ áõÕ³ñÏ-ված քննարկման համար (սա չի վերաբերում փողոցային երթեւե-ÏáõÃÛ³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñÇ Ë³Ëï Ù³Ý ¹»åù»ñÇÝ¤£ ²Ûë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ պահվում են տվյալների էլեկտրոնային բազայում 1 տարի: Իմանա-Éáí ¹ñ³Ýó Ù³ëÇÝª Ñ»ï³ùÝÝáÕÁ Ï³ñáÕ ¿ ËÝ¹ñ»É áëï ÇÏ³ÝáõÃÛ³Ý ծանոթ աշխատակցին դիմել ոստիկանության այն բաժանմունք, ուր տարել են հետաքրքրող ձերբակալվածին, ձերբակալվածների մա-ïÛ³ÝáÍ ëï áõ·»É, Ã» Ýñ³ Ñ»ï ÙÇ³ëÇÝ áõñÇß áõÙ »Ý ³Û¹ ûñÁ ï³ñ»É բաժանմունք, դրանով իսկ պարզել նրա «ընկերներին»:

5. ¶ñ³Ýóí³Í ½»ÝùÇ ³éÏ³ÛáõÃÛáõÝÁ ¥·³½³ÛÇÝ, Ñ³ñÃ³÷áÕ Ï³Ù ³Ïáë³÷áÕ¤, ³ñïáÝ³·ñÇ Ñ³Ù³ñÁ, ½»ÝùÇ Ñ³Ù³ñÁ, Ù³ÏÝÇßÁ, ïñ³Ù³ã³÷Á, ·ñ³ÝóÙ³Ý ³Ùë³ÃÇíÁ, ÇÝã Å³Ù³Ý³Ïáí ¿ ïñí³Í ³ñïáÝ³·ÇñÁ£

6. ²ÝÓÝ³·ñÇ Ïáñáõë ïÁ£

7. ²ñï³ùÇÝÇ ÝÏ³ñ³·ñáõÃÛáõÝÁ£

8. Ø³Ï³ÝáõÝÝ»ñÁ£

Մանրակրկիտ կերպով ի մի բերելով այս կարգի ցաքուցրիվ տե-Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁª ÑÝ³ñ³íáñ ¿ ³Ýëå³ë»ÉÇ Ï»ñåáí ß³ï Ñ»ï³ùñ-ùÇñ Ñ³ÙÁÝÏÝáõÙÝ»ñ ·ïÝ»É£ Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áñÍ³Ï³ÉáõÃÛáõÝáõÙ ³ÛëåÇëÇ ¹»åù ¿ñ »Õ»É£ êïáõ·»Éáí »ñÏáõ մարդու տվյալները, որոնք իրենց իսկ պնդմամբ միանգամայն անÍ³ÝáÃ »Ý »Õ»É ÙÇÙÛ³Ýó, å³ñ½»óÇÝù, áñ Ýñ³Ýù ßáõñç 7 ³ÙÇë ÙÇ»õ-ÝáõÛÝ Å³Ù³Ý³Ï »Õ»É »Ý ÙÇ»õÝáõÛÝ ùÝÝã³Ï³Ý Ù»ÏáõË³ñ³ÝáõÙ ¥ÈÇ 45/1 “Êðåñòû”): Բանտում նրանք տարբեր մեղադրական հոդվածնե-ñáí »õ Çñ³ñÇó ³ÝÏ³Ë ùñ»³Ï³Ý ·áñÍ»ñáí »Ý Ýëï»É£ ¸ÇÙ»Éáí նույն մեկուսարանի շարքային պահնորդին՝ պարզեցինք, որ ձերբա-Ï³Éí³ÍÝ»ñÇÝ ï»Õ³÷áË»É »Ý ËóÇó Ëáõó, »õ áñ ³Û¹Ù³ñ¹ÇÏ Ù³ñ-ïÇ 11-Çó ÙÇÝã»õ Ù³ÛÇëÇ 28-Á ·ïÝí»É »Ý ÝáõÛÝ ËóáõÙ£ Ø»ñ ï»Õ»-Ï³óí³ÍáõÃÛáõÝÝ ³ÛÝå»ë óÝó»ó Ýñ³Ýó, áñ Ëáëïáí³Ý»óÇÝ Çñ»Ýó Í³ÝáÃ ÉÇÝ»ÉÁ£

¶ñ³ÝóÙ³Ý »õ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ å³Ñå³ÝÙ³Ý ÙÇ Ñ½áñ Ñ³Ù³-Ï³ñ· ¿É Ï³© Ö³Ý³å³ñÑ³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý å»-ï³Ï³Ý í³ñáõÃÛ³Ý ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýïñáõ¥ÈÖ ÃÈÁÄÄ¤£ ²Ûë Ï»Ýïñáõ¥ÙÛÝå»ë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ å³ÑíáõÙ »Ý ïÛ³ÉÝ»ñÇ էլեկտրոնային բազայում: Դրանից օգտվելու համար պետք է իմա-նալ նշանաբառը (միասնական է բոլոր տեղեկատվական կենտրոն-Ý»ñÇ Ñ³Ù³ñ¤£ ø³ÝÇ áñ Ñ³Ýó³·áñÍáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù»Í Ù³ëÝ ³ÛëûñÑ կատարվում է ավտոտրանսպորտի օգնությամբ, այս բազայից օգտ-íáõÙ »Ý áã ÙÇ³ÛÝ×³Ý³å³ñÑ³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý å»ï³Ï³Ý í³ñáõÃÛáõÝÁ, ³ÛÉ Ý³»õ ùñ»³Ï³Ý Ñ»ï³Ëáõ½áõÃÛáõÝÁ, îÝï»ë³Ï³Ý Ñ³Ýó³·áñÍáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ¹»Ù å³Ûù³ñÇ í³ñáõÃÛáõÝÁ ¥ÓÁÝï¤, Î³½Ù³Ï»ñåí³Í Ñ³Ýó³·áñÍáõÃÛ³Ý ¹»Ù å³Ûù³ñÇ ï³-ñ³Í³ßñç³Ý³ÛÇÝ í³ñáõÃÛáõÝÁ ¥ÐÓÁÎ ï¤»õ ³ÛÉÝ£

Ճանապարհային երթեւեկության անվտանգության պետական տեսչության տեղեկատվական կենտրոնում (ՃԵԱՊՏ ՏԿ) կարելի է ստանալ ավտոմեքենաների մասին հետեւյալ տեղեկությունները.

1. ä»ï³Ï³Ý ·ñ³ÝóÙ³Ý Ñ³Ù³ñ³ÝÇßÁ©

2. àõÙ ³ÝáõÝáí ¿ ³íïáÙ»ù»Ý³Ý ·ñ³Ýóí³Í© ïÇñáç ³ÝáõÝ, ³½-գանուն, հայրանունը, ծննդյան թիվը, բնակության վայրը, տան հե-é³Ëáë³Ñ³Ù³ñÁ Ï³Ù ³íïáÙ»ù»Ý³ÛÇ ï»Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛ³Ý ³-նունը, իրավաբանական հասցեն եւ հեռախոսի համարը.

3. ÂáÕ³ñÏÙ³Ý ï³ñ»ÃÇíÁ©

4. Ð³ßí³éÙ³Ý »õ Ñ³ßí³éáõÙÇó Ñ³Ý»Éáõ Å³Ù³Ý³ÏÁ©

5© ¶áõÛÝÁ©

6. ²·ñ»·³ïÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñÝ»ñÁ ¥ß³ñÅÇãÇ, Ã³÷ùÇ, ³Ùñ³ßñç³Ý³-ÏÇ ¥øàññè¤, ³íïáÙ»ù»Ý³ÛÇ ÇÝùÝáõÃÛáõÝÁ Ñ³ëï³ïáÕ Ñ³Ù³ñÁ£

¥²ÛëÏ ïÍÛ³ÉÝ»ñÇ ÑÇÙ³Ý íñ³ ÑÝ³ñ³ íáñ¿ å³ñ½»É, Ã» áõÙ ¿Ù»ù»Ý³Ý å³ïÏ³Ý»É Ý³ËÏÇÝáõÙª ÁÝ¹Ñáõå ÙÇÝã»õ ³Ù»Ý³ ³é³çÇÝ ·ñ³Ýóáõ-ÙÁ)£

7. Մեքենայի տեխնիկական անձնագրի համարը, երբ եւ ում կողÙÇó ¿ ïñí»É

8. Ì³ñáñ¹³Ï³Ý Çñ³ íáõÝùÇ ë»ñÇ³Ý »õ Ñ³Ù³ñÁ, áõÙ ÏáÕÙÇó »õ երբ է տրվել:

´³óÇ ³Û¹, ×³Ý³å³ñÑ³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý å»ï³Ï³Ý í³ñáõÃÛ³Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·Çã »Ý Ùïóíáõù Ý³»õ ï»Õ»Ïáõ-թյուններ այն մարդկանց մասին, ովքեր երբեւէ այդ մեքենայով Ë³Ëï»É »Ý ÷áÕáó³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñÁ »õ ³ÛÝ, Ã» Ñ³ïÏ³å»ë ÇÝã Ë³Ëï áõÙÝ»ñ »Ý ¹ñ³Ýù »Õ»É£ ²Ûë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»-ñÁ Ï³ñáÕ »Ý ³Ù»Ý»õÇÝ åÇï³ÝÇ ãÉÇÝ»É, »Ã» Ëáëù Ý ³½ÝÇí, ûñÇÝ³-å³Ñù³Õ³ù³óÇÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ ¿£ ´³Ûó Ñ»Ýó áñ ËáëùÁ Ï³½Ù³Ï»ñå-ված հանցագործությանն է վերաբերում, իրավիճակն արմատապես ÷áËíáõÙ ¿£ ØÇ Ù»ù»Ý³Ý íë ï³Ñ³·ñáí Ï³ñáÕ »Ý í³ñ»É ÙÇ ù³ÝÇ Ù³ñ¹, áñáÝù Ñ³×³Ë Ï³åí³Í »Ý ÙÇÙÛ³Ýó Ñ»ï ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ ·áñÍ»-ñáí áõ Ñ»ï³ùñùñáõÃÛáõÝÝ»ñáí£ ìëï³Ñ³·ñ»ñÇ Ù³ëÇÝ ïíÛ³ÉÝ»ñÇ բազա գոյություն չունի, ուստի սա միակ միջոցն է արագ տեղեկուÃÛáõÝÝ»ñ ëï³Ý³É ³ÛÝ Ù³ñ¹Ï³Ýó Ù³ëÇÝ, áíù»ñ Çñ³Ï³ÝáõÙ û·ï-íáõÙ »Ý ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ ³íïáÙ»ù»Ý³ÛÇó£

ÐÇÙ³ å³ïÏ»ñ³óÝ»Ýù, áñ Ñ³Ýó³ ·áñÍáõÃÛ³Ý í³ÛñáõÙ ³ñÓ³-Ý³ ·ñí»É ¿ áñáß³ÏÇ å»ï³Ï³Ý Ñ³Ù³ñ³ÝÇßáí ³íïáÙ»ù»Ý³£ Ð³-Ù³Ï³ñ·ã³ÛÇÝ Ï»Ý ïñáÝÇ ÙÇçáóáí Ó»½ Ñ³çáÕí»É ¿ ×ßï»É, Ã» í»ñ-çÇÝ ³ÙÇëÝ»ñÇÝ áí ¿ ÷áÕáó³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñÁ Ë³Ë-ï»É ³Ûë ³íïáÙ»ù»Ý³Ûáí£ Ø»Ýù Ï³ñáÕ »Ýù ³í»ÉÇ Ñ»éáõÝ ·Ý³Éª å³ñ½»Éáí, Ã» ÝáõÛÝ ³Û¹ Ù³ñ¹ÇÏ áõñÇß Ç±Ýã ³íïáÙ»ù»Ý³Ý»ñáí »Ý »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñ Ë³Ëï»É, »õ áíù»ñ »Ý ¹ñ³Ýó ï»ñ»ñÁ£ Այս սկզբունքով կարող ենք ընդլայնել մեր ունեցած տվյալները՝ å³ñ½»Éáí 30-40 Ï³å, áñáÝù ³ñ¹»Ý áñáß³ÏÇ å³ïÏ»ñ »Ý ëï»ÕÍáõÙ£

ØÇ ³Ý·³Ù Ù»Ýù áñáß»óÇÝù í»ñÉáõÍ»É, Ã» Ï³½³ÝÛ³Ý Ï³½Ù³-կերպված հանցավոր խմբերից քանի մարդ է «հյուրախաղերի» գալիս Սանկտ Պետերբուրգ: Այս նպատակի համար օգտվեցինք ճաÝ³å³ñÑ³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý å»ï³Ï³Ý í³ñááõÃÛ³Ý ïíÛ³ÉÝ»ñÇó£ Ð³ñóáõÙ ³ñ»óÇÝù ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ï»Ýïñáª ³ë»Éáí, áñ Ù»½ Ñ»ï³ùñùñáõÙ »Ý 16-ñ¹ ï³ñ³Í³ßñç³ÝÇ å»ï³-Ï³ÝÑ³Ù³ñ³ÝÇßÝ»ñáí ³íïáÙ»ù»Ý³Ý»ñÁ£ ä³ñ½í»ó, áñ ÝÙ³Ý ³í-ïáÙ»ù»Ý³Ý»ñ, áñáÝó í³ñáñ¹Ý»ñÁ í»ñçÇÝ ³ÙÇëÝ»ñÇÝ Ë³Ëï»É »Ý ÷áÕáó³ÛÇÝ »ñÃ»õ»ÏáõÃÛ³Ý Ï³ÝáÝÝ»ñÁ, 64-Ý »Ý »Õ»É£ ú·ï í»Éáí

Î³½³ÝÇ ûå»ñ³ïÇí ³ßË³ïáÕÝ»ñÇó ÙÇ ù³ÝÇëÇ Ñ»ï Ù»ñÉ³í Ï³-å»ñÇóª Ù»Ýù Ýñ³Ýó ÷áË³Ýó»óÇÝù Ë³ïáõÙÝ»ñ ³ñ³Í³ñáñ¹Ý»-ñÇ ³ÝáõÝÝ»ñÁª ËÝ¹ñ»Éáí Ñ³Ý»É ëáíáñ³Ï³Ý Ù³ñ¹Ï³Ýó ³ÝáõÝÝ»ñÁª թողնելով կազմակերպված հանցագործ խմբերի անդամներին: Շուïáí Ù»ñ Ó»éùáõÙ ¿ñ äÇï»ñÇ ï³ñ³ÍùáõÙ ·áñÍáÕ §Ï³½³ÝóÇÝ»ñÇ¦ բավականին լիարժեք ցուցակը:

àõë³ÝáÕ³Ï³Ý Éë³ñ³ÝÝ»ñáõÙ ·áñÍÝ³Ï³Ý ë»ÙÇÝ³ñÝ»ñÇ Å³Ù³-Ý³Ï Ù»½ Ñ³×³Ë »Ý Ñ³ñóÝáõÙª ã»±Ýù Ë³Ëïáõù, ³ñ¹Ûáù, ûå»ñ³-ïÇí-Ñ»ï³Ëáõ½³Ï³Ý ·áñÍáõÝ»áõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ ûñ»ÝùÁª û·ï³ ·áñÍ»-Éáí ³Û¹ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, »õ ÁÝ¹Ñ³Ýñ³å»ë ³Ûë ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»-ñÁ Ï³ñ»ÉÇ± ¿, ³ñ¹Ûáù, å»ï³Ï³Ý ·³Õïí ÝÇù Ñ³Ù³ñ»É£ ì»ñáÑÇßÛ³É ûñ»ÝùÝ ³ñ·»ÉáõÙ ¿ Í³é³ÛáÕ³Ï³Ý ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇó û·ï í»É ³ÛÝ մարդկանց, ովքեր դրա համար թույլտվություն չունեն, բայց եթե ¹áõù ¹ñ³Ýù ëï³ó»É »ù ÙÇ »ññáñ¹ ³ÝÓÇó, áã áù Ó»½ ãÇ Ï³ñáÕ ³ñգելել օգտագործել դրանք: Բացի այդ, վերոհիշյալ բոլոր տվյալների բազաները միայն ծառայողական տեղեկություններ են պարունաÏáõÙ, áñáÝù áã ÙÇ Ï³å ãáõÝ»Ý å»ï³Ï³Ý ·³Õïí ÝÇùÇ Ñ»ï£

Տեղեկատվական կենտրոնների կողմից տրամադրվող տվյալներ

ՀԿԲ	ՆԳԳՎ ՏԿ	ԵԱՊՏ ՏԿ
1. Ազգանունը. 2. Անունը. 3. Հայրանունը. 4. Ծննդյան թիվը, օրը, ամիսը. 5. Ծննդյան վայրը. 6. Անձնագրային տվյալները (համարը, սերիան, ե՞րբ եւ ո՞ւմ կողմից է տրվել) 7. Աշխատանքի վայրը (եթե նշված է). 8. Երեխաները (եթե նշված է). 9. Գրանցման վայրը. 10. Նախորդ գրանցման վայրը. 11. Ազգությունը. 12. Հետախուզման առկայությունը.	1. Հեռախոսի համարը՝ ըստ հասցեի եւ հասցեն՝ ըստ հեռախոսի համարի. 2. Դատվածությունները (ե՞րբ, ո՞ր դատարանի կողմից, ո՞ր հոդվածով, ի՞նչ ժամկետով). 3. Տեղեկություններ հետախուզման մասին. 4. Վարչական իրավախախտումները. 5. Գրանցված զենքի առկայությունը. 6. Տեղեկություններ փաստաթղթերի կորստի մասին.	***Տեղեկություններ՝ ավտոմեքենաների մասին*** 1. Պետական գրանցման համարանիշը. 2. Ում անունով է գրանցված. 3. Թողարկման տարեթիվը. 4. Հաշվառման եւ հաշվառումից հանելու ժամանակը. 5. Գույնը. 6. Ազրեգատների համարները (շարժիչի, թափքի, ամրաշրջանակի (ասասի), ավտոմեքենայի ինքնությունը հաստատող համարը. 7. Մեքենայի տեխնիկական անձնագրի համարը. 8. Վարորդական իրավունքի սերիան եւ համարը, ում կողմից եւ երբ է տրվել:

Տվյալների «անլեգալ» բազաներ

Սանկտ Պետերբուրգի էլեկտրոնային արտադրանքի շուկայում կարելի է ձեռք բերել տվյալների տարատեսակ բազաներ. այսպես կոչված «Դեմքեր», «Իրավաբանական անձինք», «Պահպանության Ó»éÝ³ñÏáõÃÛáõÝÝ»ñ¦, §Ð»é³Ëáë³ÛÇÝ¦, §ê»÷³Ï³Ý³ ï»ñ»ñ¦ »õ ³ÛÉÝ£ ¸ñ³Ýó ÙÇ Ù³ëÁ Ï³½Ùí»É¿ Î»Ýë³Ãáß³Ï³ÛÇÝ ÑÇÙÝ³¹ñ³ÙÇ »õ ÏáÙáõÝ³É Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ï íÛ³ÉÝ»ñÇ ÑÇÙ³Ý íñ³£ ¸ñ³ÝóáõÙ áñáÝáõÙÁ Ï³ ï³ñíáõÙ¿ Áëï ³½·³Ýí³Ý, Ñ³ëó»Ç, Ñ»é³ËáëÇ, ³ÝÓûագրի համարի: Այլ բազաներ հնարավորություն են տալիս անհրաÅ»ßï ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ·ïÝ»É Áëï Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛ³Ý ³Ýí³Ý, Ñ³ñÏ³ïáõÇ ³ÝÑ³ï³Ï³Ý Ñ³Ù³ñÇ, Áëï ïÝûñ»ÝÇ, ·ÉË³íáñ Ñ³ßվապահի, հիմնադիրների իրավաբանական եւ փաստական հասցեÝ»ñÇ£ ä»ïù¿ ÝÏ³ïÇ áõÝ»Ý³É Ý³»õ, áñ Ñ³×³Ë ³ÛëïíÛ³ÉÝ»ñÁ ÑÝ³ó³Í »Ý ÉÇÝáõÙ »õ û·ï³·áñÍÙ³Ý Ñ³Ù³ñ åÇï³ÝÇ »Ý ÉÇÝáõÙ միայն որոշակի սրբագրումից հետո:

Տվյալների բազայի համատեքստի ուշադիր ուսումնասիրության ³ñ¹ÛáõÝùáõÙ ÑÝ³ñ³íáñ¿ Ãí³óÛ³É áãÝãÇó ß³ï Ñ»ï³ùñùÇñ §ï»Õ»Ï³ïí³Ï³Ý Ëï³óáõÙÝ»ñ¦ ëï³Ý³É£ ²Ûëå»ë, ûñÇÝ³Ï, ä»ï»ñբուրգում 2000 թվականի գարնանը մի խոշոր գործարարի սպանուÃÛáõÝÇó Ñ»ïá áõëáõÙÝ³ëÇñ»óÇÝù Ýñ³ ï³ëÝÛ³Ï ýÇñÙ³Ý»ñÁ, ¹ñ³Ýó Ñ³Ù³ÑÇÙÝ³¹ÇñÝ»ñÇÝ »õ Ýñ³ ÏáÕÙÇó Ýß³Ý³Ïí³Í Õ»Ï³-վարներին: Մեր ուշադրությունը գրավեց այն փաստը, որ նրա բոլոր ýÇñÙ³Ý»ñáõÙ Î³½³Ý ù³Õ³ùÇ ì³ËÇïáíÛ³Ý ßñç³ÝáõÙ ³ÝÓÝ³·Çñ ëï³ó³Í Ù³ñ¹ÇÏ ¿ÇÝ ·ñ³Ýóí³Í£ Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ·áñÍ³Ï³ÉáõÃÛ³Ý Éñ³·ñáÕÝ»ñÇó ¥ÀÆÓÐ¤ Ù»ÏÁ Ù³Ýñ³Ù³ëÝáñ»Ý ·Çï»ñ Î³½³ÝáõÙ Ñ³Ýó³·áñÍ ³ßË³ñÑÇÝ ³éÝãíáÕ Çñ³¹ñáõÃÛáõÝÁ£ Պարզվեց, որ բոլորն էլ նույն խմբավորման անդամներ էին, որի ղեÏ³í³ñÁ Ê³Û¹»ñ ³ÝáõÝáí ÙÇ §Ñ»ÕÇÝ³ÏáõÃÛáõÝ¦ ¿ñ£ Ð»ï³·³ÛáõÙ ³ñ¹»Ý Ñ»ï³½áïáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ³ÝÑñ³Å»ßï ÑáõÝáí ·Ý³óÇÝ, áñÇ Ñ³-Ù³ñ ËÃ³Ý Ñ³Ý¹Çë³ó³Ý ³é³çÇÝ Ñ³Û³óùÇó áãÇÝã ãÝß³Ý³ÏáÕ ³ÝÓÝ³·ñ³ÛÇÝ ïíÛ³ÉÝ»ñÁ£

Մենք հետքեր ենք թողնում ամենուր, որտեղ փող ենք վճարում

Մեկ այլ հարստագույն տեղեկատվական բազա են էլեկտրոնային հաղորդակցության միջոցները: Դուք երբեւէ մտածե՞լ եք, թե ինչու են Արեւմուտքում կասկածամտությամբ վերաբերում այն մարդÏ³Ýó, áíù»ñ Ï³ÝËÇÏ ·áõÙ³ñáí »Ý í×³ñáõÙÝ»ñ ³ÝáõÙ£ ´³ÝÝ ³ÛÝ

¿, áñ ³ÛÝï»Õ ûñÇÝ³íáñ Ù³ñ¹ÇÏ ·»ñ³¹³ëáõÙ »Ý û·ïí»É í³ñÏ³-ÛÇÝ ù³ñï»ñÇó£ ÆëÏ Ç±Ýã¿ Ýß³Ý³ÏáõÙ Ñ³Ýó³·áñÍÇ Ñ³Ù³ñ í³ñ-Ï³ÛÇÝ ù³ñïÇó û·ïí»ÉÁ£ ¸³ ÝáõÛÝÝ¿, Ã» ½³Ý·³Ñ³ñ»ë áëïÇÏ³-ÝáõÃÛáõÝ »õ Ñ³Ûïվ»ë ùá ·ïÝí»Éáõ ×ß·ñÇï í³ÛñÁ£

Ամբողջ աշխարհի հատուկ ծառայություններն ակտիվորեն օգտվում են բանկերից, փեյջինգային ընկերություններից, հեռախոսային կայաններից եւ բջջային կապի ընկերություններից ստացած ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇó£ ì»ñáÑÇßÛ³É Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛáõÝÝ»ñÝ, ³Ý-ßáõßï¸, ³Û¹ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÝ ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É Ñ³ïáõÏ Í³é³ÛáõÃÛáõÝ-Ý»ñÇ Ñ³Ù³ñ ã»Ý å³ÑáõÙ, ³ÛÉë»÷³Ï³Ý Ñ³ßí³å³ÑáõÃÛ³Ý£ Ð³ß-í³å³ÑáõÃÛáõÝÁ Ñ³Ýó³·áñÍÇ Ñ³Ù³ñ ³í»ÉÇ ë³ñë³÷»ÉÇ¿, ù³Ý ցանկացած ոստիկանական տվյալների բազա: Յուրաքանչյուր ½³Ý·, ½³Ý·³Ñ³ñ³Í ÛáõÑ³ù³ÝãÛáõñ Ñ»é³ËáëÑ³Ù³ñ, ÛáõÑ³-ù³ÝãÛáõñ ÙÇ³óáõÙ áõ ¹ñ³ ï»õáÕáõÃÛáõÝÁ ÙÝáõÙ »Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·ãÇ¿-É»Ï ïñáÝ³ÛÇÝ ÑÇßáÕáõÃÛ³Ý Ù»ç£ ²ÝÑñ³Å»ßï¿ ÙÇ³ÛÝ Ï³ñáÕ³Ý³É û·ïí»É ³Û¹ ïíÛ³ÉÝ»ñÇó£

Բջջային հեռախոսներ: Ð»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕÁ ãÇ Ï³ñáÕ ³Ý-ծամբ վերցնել իրեն հետաքրքրող մարդու բջջային հեռախոսի միացումների ցանկը, բայց կարող է խնդրել այդ մասին դատախազուÃÛ³Ý Í³ÝáÃ ³ßË³ï³ïóÇÝ£ ¥´áõÝ Ëáë³ÏóáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ÁÝÏ»ñáõ-թյունները չեն ձայնագրում): Ստանալով ձեզ հետաքրքրող բջջային Ñ»é³ËáëÇ Ëáë³ÏóáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ó³ÝÏÁ, Ï³ñ»ÉÇ¿Ñ³ßí»É, Ã» áñÑ³-Ù³ñÝ»ñáí »õ ù³ÝÇ ³Ý·³Ù »Ý Ó»½Ñ»ï³ùñùñáÕ Ñ»é³ËáëÇó ½³Ý-·³Ñ³ñ»É£ Î ï»ëÝ»ù, áñ ÙÇ Ñ³Ù³ñÇÝ ½³Ý·³Ñ³ñ»É »Ý 30 ³Ý·³Ù, ÙÛáõëÇÝª 25 »õ ³ÛÉÝ£ ²ÛëåÇëáí ÏÏ³ñáÕ³Ý³ù áñáß»É ³ÛÝ Ù³ñ¹Ï³Ýó ßñç³Ý³ÏÁ, áñáÝó Ñ»ï Ó»½Ñ»ï³ùñùñáÕ ³ÝÓÁ Ï³ÝáÝ³íáñ³å»ë ß÷íáõÙ¿£

Փեյջերներ: ö»ÛçÇÝ·³ÛÇÝ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ å³Ñå³ÝíáõÙ »Ý áã ÙÇ³ÛÝ ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ ÷»Ûç»ñÇÝ ½³Ý·³Ñ³ñ»Éáõ ÷³ëïÁ, ³ÛÉÝ³»õ բաժանորդին փոխանցվող հաղորդումները: Որոշակի հմտության å³ñ³·³ÛáõÙ ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É ¹Åí³ñã¿ëï³Ý³É ÝÙ³Ý Ñ³ÕáñÁáõÙÝ»ñÇ ïå³·ñí³Í ¿ç»ñÁ, Ñ³ïÏ³å»ë Ñ³ßíÇ ³éÝ»Éáí, áñ ß³ï ÷»ÛçÇÝ-·³ÛÇÝ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñ Çñ»Ýó ³ñËÇíÝ»ñÁ å³ÑáõÙ »Ý ÇÝï»ñÝ»-ïáõÙª ËÝ³Û»Éáí Ñ³Ù³Ï³ñ·ÇãÝ»ñÇ ÑÇßáÕáõÃÛáõÝÁ£ Ð³×³Ë Ñ³Ýó³-·áñÍÝ»ñÝ Çñ»Ýó ÷»ÛçÇÝ·³ÛÇÝ Ñ³ÕáÑ¹áõÙÝ»ñÁ ·³Õï Ý³·ñáõÙ »Ý, Ñ³ïáõÏ Í³ÍÏ³·Çñ »Ý Ùï³ÍáõÙ, Ý³Ë³å»ë å³ÛÙ³Ý³íáñíáõÙ »Ý ազդանշան-բառերի մասին եւ ստորագրում են կեղծանունով: Սա-Ï³ÛÝ ³Ûë å³ñ³·³ÛáõÙ »õë Ï³ñ»ÉÇ¿ »Éù ·ïÝ»É£

Բացառիկ մի դեպք տեղի ունեցավ 2000 թվականի նոյեմբերին: Ø»ñ ·áñÍ³Ï³ÉáõÃÛ³ÝÁ ¹ÇÙ»ó ÙÇ ½ÇÝíáñ³Ï³Ý, áñÇ ¹ëï»ñÝ ¿ÇÝ ³-ռեւանգել: Պատմությունը բավականին խճճված էր, իսկ ուստիկա-ÝáõÃÛáõÝ ¹ÇÙ»É Ý³ Ïïñ³Ï³Ý³å»ë Ññ³Å³ñíáõÙ ¿ñ£ ²ÕçÏ³ ÝáÃ³-ï»ïñ»ñÇ »õ ÁÝÏ»ñÝ»ñÇ ÉáõëÝÏ³ñÝ»ñÇ áõëáõÙÝ³ëÇñáõÃÛáõÝÁ á-ãÇÝã ãï í»ó£ Ð³ÝÏ³ñÍ Ñ³ÛñÁ ÑÇß»ó, Ã» ÇÝãå»ë ÙÇ ³Ý·³Ù ³ÕçÇÏÝ ³ë»É ¿, áñ Çñ Í³ÝáÃÝ»ñÇó Ù»ÏÁ ÍÇÍ³Õ»ÉÇ Ù³Ï³ÝáõÝáí ¿ëïáñ³·-րում փեյջերային հաղորդումները՝ Զելիբոբա: Ճանոթ խակերը ու-ñ³ËáõÃÛáõÝÇó ·ÉáõËÁ ÏáñóÑ»óª ³ë»ÉáíÛ §²Û¹åÇëÇ Ù³Ï³ÝáõÝáí »ë նրան անպայման կգտնեմ»: Համակարգչային հանճարը բավակա-նին չարչարվեց եւ գտավ Զելիբոբային: Ուրախալին այն էր, որ աղ-ÇçÏÝ ¿É Ýñ³ Ùáï ·ïÝí»ó£

Ավտոմատ հեռախոսների քարտեր: Þ³ï ù³Õ³ù³óÇÝ»ñ, ³Û¹ ÃíáõÙ Ý³»õ Ñ»é³ËáëÛÇÝ ËáõÉÇ·³ÝÝ»ñÁ Ñ³Ùá½í³Í »Ý, áñ §³Ûë քաղաքում բոլոր խոսակցություններին ականջ են դնում»: Նրանց Ï³ñÍÇùáí ÙÇ³Ï Ï³åÁ, áñÝ ³½³ï ¿ »õ ÷ñÏáõÙ ¿ Ñ»ï³åÝ¹áõÙÇó, ù³Õ³ù³ÛÇÝ ù³ñï³ÛÇÝ ³íïáÙ³ï Ñ»é³ËáëÝ»ñÝ »Ý£ ´³Ûó ë³ ÝáõÛÝå»ë Ñ»ñÃ³Ï³Ý ³é³ëå»ÉÝ ¿£ ²íïáÙ³ï Ñ»é³ËáëÛÇÝ ÁÝÏ»-ñáõÃÛáõÝÝ»ñáõÙ, ÇÝãå»ë ³Ù»Ýáõñ, Ñ³ßí³å³ÑáõÃÛáõÝ ·áÛáõÃÛáõÝ áõ-ÝÇ£ Ð³Ù³Ï³ñ·ÇãÁ §ÑÇßáõÙ ¿¦ ³íïáÙ³ï Ñ»é³ËáëÙ³ù³ñïÇÑ³Ù³-ñÁ, ³ÛÝ Ñ»é³ËáëÇ Ñ³Ù³ñÁ, áñÇó ½³Ý·³å³ñ»É »Ý »õ ³ÛÝ, áñÇÝ ½³Ý·³Ñ³ñ»É »Ý, ½³Ý·Ç Å³Ù³Ý³ÏÁ »õ ï»õáÕáõÃÛáõÝÁ£ ºÕ»É ¿ ³Ûë-åÇëÇ ¹»åù՝ ÙÇ ã³ñ³·áñÍ ³íïáÙ³ï Ñ»é³ËáëÙ³ù³ñïáí ½³Ý·³-Ñ³ñ»É ¿ù³Õ³ù³óÇ ê՝-ÇÝ »õ ëå³éÝ³ó»É Ñ³ßí»Ñ³ñ¹³ñáí£ø³Õ³-ù³óÇÝ ×ßïáñ»Ý ÝßÁ»É ¿ ½³Ý·Ç Å³Ù³Ý³ÏÁ »õ ËÝ¹ñ»É áëïÇÏ³Ýáõ-թյան ծանոթ աշխատակիցներին՝ «Պետերբուրգսկիե տաքսոֆոնի» ö´À-Ç ÙÇçáóáí å³ñ½»É, Ã» ÏáÝÏñ»ï ³Û¹ Å³ÙÇÝ á±ñ Ñ»é³Ëáëù³ñïáí »Ý ½³Ý·³Ñ³ñ»É Çñ ï³ÝÑ³Ù³ñáí, »õ Ã» ³Û¹ Ñ»é³Ëáëù³ñïáí áõñÇß Ç±Ýã Ñ³Ù³ñÝ»ñÇ »Ý ½³Ý·³Ñ³ñ»É£ ì»ñÉáõÍ»Éáí Ç-ñ»Ýó Ñ»ï³ùñùñáÕ Ñ»é³Ëáëù³ñïÇó ³ñí³Í ½³Ý·»ñÇ óáõó³ÏÁª ուստիկանները հեշտությամբ գտել են չարագործին, քանի որ վեր-ÇçÝë ÝáõÛÝ Ñ»é³Ëáëù³ñïáí ½³Ý·³Ñ³ñ»É ¿ Ý³»õ Çñ ïáõÝ áõ ³ß-Ë³ï³í³Ûñ£

Î³Ù Ù»Ï ³ÛÉ ûñÇÝ³Ï՝ 2000 Ãí³Ï³ÝÇ ÷»ïñí³ñÇÝ Ñ³Ýñ³Ë³-նուքի տեր Գ-ին զանգահարել են եւ, ինչպես սովորաբար է լինում, ÷áÕ å³Ñ³Ýç»É£ âí×³ñ»Éáõ å³ñ³·³ÛáõÙ ã³ñ³·áñÍÁ ´»ÝÇ ÎñÇÏÇ á×áí ïÑ³×áõÃÛáõÝÝ»ñ¿ Ëáëï³ó»É£ ¼³Ý·Á ³íïáÙ³ï Ñ»é³Ëáë³-Ñ³Ù³ñÇó¿ »Õ»É, ù³ÝÇ áñ Ñ»é³Ëáë³Ñ³Ù³ñ áñáßáÕ ë³ñùÁ óáõÛó¿ ïí»É 8-áí ëÏëíáÕ Ñ³Ù³ñ£ È ñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý·áñÍ³-Ï³ÉáõÃÛ³Ý ¥ÀÆÓÐ¤ Éñ³·ñáÕÇ Ùïùáí ³Ýó³í, áñ ¹³ Ï³ñáÕ¿ ¶-Ç ë»-÷³Ï³Ý ¹ëï»ñ ë³ñù³Í å³ïÙáõÃÛáõÝÁ ÉÇÝ»É, áñÇ Ù³ëÇÝ ß³ï»ñÝ էին լսել: Մենք առաջարկեցինք Գ-ին ստուգել աղջկա իրերը, երբ նա Ñ³Ù³Éë³ñ³Ý Ï·Ý³£ ¸ëï»ñ å³ÛáõëÏáõÙ Ý³ ·ï³í Ñ»é³Ëáë³-ù³ñï£ ²ñï³·ñ»Éáí Ýñ³ Ñ³Ù³ñÁª ¶-Ý Í³ÝáÃ áëïÇÏ³ÝÇ ÙÇçáóáí ¹ÇÙ»ó Ñ»é³ËáëÛÇÝ ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝ, áñï»ÕÇó ëï³ó³í ³Û¹ù³ñ-տից արված բոլոր հեռախոսահամարների ցանկը: Կասկած չկար, հենց այդ քարտի միջոցով էին արվել բոլոր սպառնալից հեռախո-ë³½³Ý·»ñÁ£

«Էքսպրես» համակարգ: Ùáõñ³ù³ÝãÛáõñ Ù³ñ¹, áñ ·Ý³óùÇ Ï³Ù ÇÝùÝ³ÃÇéÇ ïáÙë¿ ·ÝáõÙ, ÝáõÛÝå»ë Ñ³Ûïí³ÉáõÙ¿ ïíÛ³ÉÝ»ñÇ Ñ³Ù³-պատասխան բազայում: Ուստիկանության աշխատակիցները, իմա-Ý³Éáí Çñ»ÝóÑ»ï³ùñùñáÕ ³ÝÓÇ ³ÝÓÝ³·ñ³ÛÇÝ ïíÛ³ÉÝ»ñÁ, ³½-·³ÝáõÝÁ, ³Ýí³Ý áõÑ³ÛñÝí³Ý ³é³çÇÝ ï³é»ñÁ, Ï³ñáÕ »Ý Ñ³ñ-ցում անել եւ «էքսպրես» համակարգից իմանալ, թե երբ եւ դեպի ուր ¿Ý³ ïáÙë·Ý»É£

... 1999 Ãí³Ï³ÝÇ Ù³ÛÇë£ ¼³Ûñ³ó³Í §³Ù»Ý³-³Ù»Ý³ Ýáñ éáõ-ëÁ¦ ËÝ¹ñáõÙ¿ Ù»½ ×ßÙ³ñï³óÇ Ñá¹í³Í å³ïñ³ëï»É ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, Ã» ÇÝãå»ë »Ý Ùñó³ÏÇóÝ»ñÝ Çñ ³ñï³¹ñáõÃÛáõÝÇó ·áÕ³ÝáõÙ ÷áñ-Ó³ñ³ñ³Ï³Ý ë³ñù»ñÇ Ù³ë»ñÁ »õ Ý»ñ¹ÝáõÙ ¹ñ³Ýù èáëïáíáõÙª Ç-ñ»Ýó ³ñï³¹ñáõÃÛ³Ý Ù»ç£ Ø»Ýù ëïáõ·»óÇÝù, Ã» Ýñ³ Ù»ñÓ³íáñ ·áñÍÁÝÏ»ñÝ»ñÇó áí¿ ¹»åÇ èáëïáí ÇÝùÝ³ÃÇéÇ ïáÙë»ñ ·Ý»É£ Ðñ³ßùÝ»ñã»Ý ÉÇÝáõÙ՝ å³ñ½í»ó, áñ ³Ýíï³Ý·áõÃÛ³Ý Í³é³ÛáõÃÛ³Ý պետը շատ հաճախ է մեկնում Ռուսով՝ իր բացակայությունների Ñ³Ù³ñ ÚáõñÇ¸»ïáãÏÇÝÇÝ í³Û»É å³ïÙáõÃÛáõÝÝ»ñ ÑáñÇÝ»Éáí£ èáë-ïáí Çñ Ñ³×³Ë³ÏÇ ·áñÍáõÕáõÙÝ»ñÇ å³ï×³éÁÝ³ ³Û¹å»ë¿É ãÏ³-րողացավ բացատրել, կարծում ենք, որ նա հիմա գործազուրկ է:

Ինչո՞ւ է դա անհրաժեշտ

Ø»ñ·áñÍÁÝÏ»ñÝ»ñÇó ß³ï»ñÁ, Ï³ñ¹³Éáí ³Ûë·ÉáõËÁ, Ï³ñáÕ »Ý ÃáÃí»É áõë»ñÁ՝ ¹»ï»Ï ïÇí Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù»ÃÁ¹Ý»ñÁ Éñ³·ñáÕ-ների ինչի՞ն են պետք: Եվ կսխալվեն: Որպես օրինակ այն բանի, թե ÇÝãå»ë Ï³ñ»ÉÇ¿ û·ï³·áñÍ»É ï»Õ»Ï³ïíáõÃÛ³Ý Ù³ëÝ³·Çï³ó-ված աղբյուրները, կբերենք մի հետաքննության օրինակ, երբ մեր գործակալության լրագրողներին հաջողվեց գտնել եւ ձերբակալել íï³Ý·³íáñ Ñ³Ýó³·áñÍÇÝ£

Այդ պատմությունը սկսվեց 1999 թվականի հոկտեմբերի 20-ին, երբ Սանկտ Պետերբուրգում աղմկալի պատվերով սպանություն

ï »ÕÇ áõÝ»ó³í© ØáëÏáíÛ³Ý åáÕáï³ÛáõÙ Ù³Ñ³óáõ íÇñ³íáñí»ó ù³Õ³ùÇ ûñ»Ýë¹Çñ ÅáÕáíÇ å³ï·³Ù³íáñ ìÇÏ ïáñ ê»ÙÛáÝáíÇã Üáվnույոլվը՝ Պետերբուրգի ամենաազդեցիկ քաղաքական դեմքերից մեկը: Մարդասպանները երկուսն էին. մեկին ձերբակալեցին հենց Ñ³Ýó³·áñÍáõÃÛ³Ý í³ÛñáõÙ, ÇëÏ »ñÏñáñ¹ÇÝ Ñ³çáÕí»ó ÷³Ëã»É »õ ³ÝÑ»ï ÏáÑ³í Çñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ ï»ë³¹³ßïÇó£ àõÕÇÕ »ñկու ամիս անց, դեկտեմբերի 20-ին, երկրի բոլոր դաշնային հեռուսï³³ÉÇùÝ»ñÁ Ñ³Ûïí»óÇÝ ³ÛÝ Ù³ëÇÝ, áñ Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý·áñÍ³Ï³ÉáõÃÛ³Ý ¥ÀÆÓÐ¤ ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÁ·ï»É»Ý Üáíáëۻáíç ëå³ÝáõÃÛ³Ý Ù»ç Ù»Õ³¹ñíáÕ Ù³ñ¹áõÝ »õ Ñ³Ùá½»É »Ý Ñ³ÝÓÝí»É Çñ³í³å³Ñ Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇÝ£ ²Ûëå»ë ³í³ñïí»ó áÙÝ ²É»ùë³Ý¹ñ Ø³ÉÇßÇ áñáÝáõÙÝ»ñÇ í³ÃëáõÝûñÛ³ Ù³ñ³ÃáÝÁ£

Մեր կոլեկտիվի այս աշխատանքը հավանաբար չի կարող լրագñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ùñ»ëïáÙ³ïÇ³Ï³Ý ûñÇÝ³Ï Ñ³Ù³ñí»É£ ²í»ÉÇÝ, Ù»ñ·áñÍ³Ï³ÉáõÃÛáõÝáõÙ ÙÇÝã»õ ÑÇÙ³ ¿É ã»Ý ¹³¹³ñáõÙ í»ճերը այս պատմության որոշ էթիկական կողմերի շուրջ: Մի բան ³ÏÝÑ³Ûï ¿© í»ñçÝ³Ï³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÇ Ñ³ëÝ»Éáõ Ñ³Ù³ñ Ù»Ýù·áñÍÇ էինք դրել մեր բոլոր հնարավորությունները, կիրառել էինք աղբյուրների հետ աշխատանքի ամենատարբեր միջոցներ՝ ինչպես բացահայտ, այնպես էլ՝ գաղտնի: Ընդհանուր առմամբ այս պատմությունը óáõÛó ï í»ó, Ã» áñù³Ý Ù»Í ¿ ÑÝ³ñ³ íáñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ßñç³Ý³ÏÁ Éñ³·ñáÕÇ Ñ³Ù³ñ, »Ã» Ý³ ÍáõÛÉ ã¿£

ԲԱԺԻՆ 3

ԷԹԻԿԱՅԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐ

Որքան էլ տարբերվեն լրագրողական հետաքննություն ոլորտում տարբեր լրագրողների աշխատանքի Ù»Ãá¹Ý»ñÁ, ÙÇ Ñ³ñóáõÙ Ýñ³Ýù ·ñ»Ã» ÝáõÛÝ ¹ÇñùáñáßáõÙÝ áõÝ»Ý© Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ í³ñ»É §Ù³ùáõñ Ó»éù»ñáí¦£ Æñ»Ý Ñ³ñ·áÕ áã ÙÇ Ñ»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕ ãÇ ³ëÇ© Ï³ñ»õáñÝ ³ñ¹ÛáõÝùÝ¿, ÇëÏ Ã» ÇÝã×³-նապարհով է այն ձեռք բերվել, երկրորդական հարց է: ØÇÝã¹»é ·ñ»Ã» Ûáõñ³ù³ÝãÛáõñÁ Ï³ñáÕ ¿ ³ë»É, áñ Çñ Ýå³ï³ÏÝ ³ÛÝåÇëÇ Ù»Ãá¹Ý»ñÇ ÏÇñ³éáõÙÝ ¿, áñáÝù Çñ»Ý ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ Ïï³Ý ³ßË³ï»É Ù³ùáõñ ËÕ×áí, ù³ÝÇ áñ ãÇ Ï³ñ»ÉÇ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ù»ç û·ï³·áñÍ»É Ýñ³Ýó Ù»Ãá¹Ý»ñÁ, áõÙ ¹»Ù áõÕÕí³Í¿ ³Û¹ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ£ ²ÝßáõßÏ, Éñ³·ñáÕÇ, ³é³í»É »õëª Ñ»ï³ùÝÝáÕ լրագրողի բարոյական դիրքորոշումը մշտական ուսումÝ³ëÇñáõÃÛ³Ý »õ ³Ýí»ñç í»×»ñÇ ÝÛáõÃ ¿ ¹³éÝáõÙ£ ²ÛÝ Ï³ñáÕ ¿ ÷á÷áËí»Éª Ï³ËÍ³Í »ñÏñÇó, ³í³Ý¹áõÛÃÝ»-ñÇó, Å³Ù³Ý³Ï³ÏÇó ÇñáÕáõÃÛáõÝÝ»ñÇó, Ñ³ë³ñ³Ïáõթյան առջեւ կանգնած հիմնախնդիրներից եւ բազում ³ÛÉ å³ï×³éÝ»ñÇó£ ²ÛÝ, ÇÝã áÙ³Ýù Ñ³Ù³ñáõÙ »Ý áã մաքրաբարո քայլ, մյուսների համար միանգամայն ընդունելի է: Այն, ինչ ճիշտ է տեսաբանների համար, չեն ÁÝ¹áõÝáõÙ ·áñÍÝ³Ï³Ý ³ßË³ïáÕÝ»ñÁ »õ ³ÛÉÝ£ØÇ Ëáëùáí, Çñ»Ý Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Éñ³·ñáõÃÛ³ÝÁ ÝíÇñ»Éáõ áñáßáõÙ ÁÝ¹áõÝ³Í Ù³ñ¹Áß³ï ÝÛáõÃ áõÝÇ ËáñÑ»Éáõ£ Ø»Ýù Ó»½Ý»ñÏ³Û³óÝáõÙ »Ýù Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ¿ÃÇÏ³ÛÇ Ù³ëÇÝ ¸»íÇ¹ è»Ý¹³ÉÇ ï»ë³Ï»ïÁ, áñÁ Ý³ß³ñ³¹ñ»É¿ Çñ §àõÝÇí»ñë³É Éñ³·ñáÕ¦ ·ñùáõÙ, ³í»ÉÇ ×ÇßïÁ ³Û¹ ·ñùÇ ·ÉáõËÝ»ñÇó Ù»ÏÇª §ÜáñÃÇÏ³¦-Ç Ïñճատված տարբերակը՝ ըստ L. Չիլիկինայի՝ «Հետաքննական լրագրության բարոյական հիմնախնդիրները» Ñá¹í³ÍÇ, ÇÝãå»ëÝ³»õÙ³ëÝ³·Çï³Ï³Ý¿ÃÇÏ³ÛÇÝ ³éÝãíáÕ ÙÇ ù³ÝÇ ÷³ëï³ÃáõÕÃ£

ՀԵՏԱՔՆՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Լարիսա Չիլիկինա[28]

Թերթերի միջեւ դաժան մրցակցությունը կարող է խմբագիրներին ÙÕ»É ·³ÛÃ³ÏÕáõÃÛ³Ý© ×ÝßáõÙ ·áñÍ³¹ñ»É ³ßË³ï³ÏÇóÝ»ñÇ íñ³ª ëïÇå»Éáí í»ñçÇÝÝ»ñÇë ßñç³Ýó»É Ù³ëÝ³·Çï³Ï³Ý¿ÃÇÏ³ÛÇ ëáõñ ³ÝÏÛáõÝÝ»ñÁ£ Èñ³·ñáÕÝ»ñÇ ÙÇç»õ Ùñó³ÏóáõÃÛáõÝÝ, ³ÝßáõßÏ, Ýñ³Ý-óÇó áÙ³Ýó ÙÕáõÙ¿ ³ÛÝåÇëÇ ³ñ³ñùÝ»ñÇ, áñáÝù Ýñ³Ýù ³ÛÉ å³ñ³-գաներում չէին կատարի: Իսկ երբ հարցը դրան է հասնում, դուք՝ որպես լրագրող, հնարավորություն ունեք լինել այնքան բարոյական (եթե մասնագիտական էթիկան որպես բարոյական խնդիր դիտարկենք), որքան թույլ է տալիս ձեր թերթը եւ նրա բարեկրթությունը:

Ուստի լրագրողական նման բարոյականությունը մասնագիտական վարքի եւ բարեկրթության իշխող կանոնների օրինականաóáõÙÝ¿ Ï³Ù í³ñùÇ ã³÷³ÝÇßÝ»ñÇÝ Ñ»ï»õ»Éáõª ·áñÍÇ Ñ»ï áã ÙÇ ³éÝãáõÃÛáõÝ ãáõÝ»óáÕ Ïáã»ñ, áñáÝù ¹³ï³å³ñïí³Í »Ý ³Ýáõß³¹-ñáõÃÛ³Ý£ ºñÏáõ ¹»åùáõÙ ¿É ¹ñ³ÝóÇó áã ÙÇ û·áõïãÏ³£

Դրա համար էլ ավելի լավ է այլ տերմինաբանության դիմել: Մեր Ýå³ï³ÏÝ¿ ³ÛÝåÇëÇ Ù»Ãá¹Ý»ñ ÙÛ³Ï»É, áñáÝù Ïû·Ý»Ý Ù»½Ù³ùáõñ խղճով աշխատել: Դրանց օգնությամբ մենք մեր հեղինակությունն ³Ý³ñ³ï Ïå³Ñ»Ýù, ù³Ý½Ç Éñ³·ñáÕÇ Ñ³Ù³ñ ³Ù»Ý³·ÉË³íáñÁ հեղինակությունն է: «Թող խմբագիրը խլի ձեր կյանքը, ձեր ազատ ժամանակը, բայց թող ձեզ մոտ մնա ձեր հեղինակությունը»:

Ի՞նչ սկզբունքների պիտի դավանի եւ ի՞նչ մեթոդներ կիրառի հեï³ùÝÝáõÉñ³·ñáÕÁ£ Àëï¸»íÇ¹ è»Ý¹³ÉÇ, ¹ñ³Ýù Ñ»ï»õÛ³ÉÝ»ñÝ »Ý©

1. Լրագրողները պետք է ծառայեն միայն իրենց թերթին եւ ընթերցողներին£

Եթե ցանկանում եք քարոզող դառնալ, զբաղվեք գովազդով, քաղաքականությամբ կամ աշխատեք կառավարությունում: Լրագրողը թերթից եւ ընթերցողներից բացի ուրիշ ոչ մեկին եւ ոչ մի բանի ãå»ïù¿ Ñ³í³ï³ñÇÙ ÉÇÝÇ© áã ÙÇ ù³Õ³ù³Ï³Ý Ïáõë³ÏóáõÃÛ³Ý, տեղեկատվության աղբյուրի, կոմերցիոն կամ ցանկացած այլ շահի, որքան էլ որ նրանք արժանի լինեն դրան: Առանց շահերի այդ բախման էլ դժվար է հավասարակշիռ լրագրությամբ զբաղվել:

28. «Հետաքննական լրագրության բարոյական խնդիրները», տե՛ս http://www.relga.rsu.ru

2. Յուրաքանչյուր հոդվածի վրա աշխատանքը պետք է ճշմարտությանն ազնիվ որոնում լինի:

Լրագրողի գլխավոր, աներկբա կանոնը պետք է լինի հետեւյալը. ՄՀՀ-ն ամենամեծ ազդեցությունն ունեցող լրատվական կազմակերպությունն է, եւ այդ փորձը պետք է ամրապնդվի, որքան էլ որ այն տարբերվի մեր սեփական կարծիքից: Այսինքն, մենք պետք չունենանք, որ մեր սեփական կարծիքը ստանձնի մեր մասնագիտական պարտականությունները: Այդ դեպքում մենք ոչ միայն կաշառքին կամ նվերներին, այլ նաեւ մեր մասնագիտական պարտականությունների դեմ գնալու գայթակղությանը ենթարկվելու վտանգի տակ ենք: Մենք ոչ միայն կաշառքին կամ նվերներին, այլ նաեւ մեր մասնագիտական պարտականությունների դեմ գնալու գայթակղությանը ենթարկվելու վտանգի տակ ենք: Լրագրողը կամ խմբագրությունը փող են ստանում ֆիրմաների մասնագիտական ծառայությունների դիմաց, ինչպես նաեւ գովազդային ծառայությունների դիմաց, ինչպես նաեւ գովազդային ծառայությունների դիմաց, ինչպես նաեւ գովազդային

º í, í»ñç³å»ë, ³Ûë ³Ù»ÝÁ Ñ³í³ë ï áõÙ »Ý, áñ Éñ³ ·ñáÕÝ»ñÁ í³-×³éáõÙ »Ý Çñ»Ýó áõÕ»ÕÝ»ñÝ áõ ë ï »Õí³ ·áñÍ³Ï³Ý Ï³ñáÕáõÃÛáõÝ-Ý»ñÁ£ ¾É áõñÇß ÇÝãÇ± Ñ³Ù³ñ Ýñ³Ýù ÷áÕ Ï í»ñóÝ»Ý£ ÎëÏë»Ý ·áí³-բանական հոդվածներ գրել քրեական խմբավորումների՞ մասին: â»±Ý ·ñÇ Ýñ³Ýó ³Ý³½ÝÇí ·áñÍ»ñÇ Ù³ëÇÝ£ êñ³ÝÇó ÙÇ ù³ÛÉ ¿ ¹»åÇ այն, երբ կսկսեն նյութեր հավաքել՝ նախապես նպատակ ունենալով ÷áÕ ë ï ³Ý³É ¹ñ³Ýù áãÝã³óÝ»Éáõ Ï³Ù ãÑñ³å³ñ³Ï»Éáõ Ñ³Ù³ñ£ ²Û-ëÇÝùÝª Ù»Ï ù³ÛÉ ¿ ÙÇÝã»õ Ý»Ý·³ßáñÃáõÙ ¥ß³Ý ï ³Å¤£

Â³ùÝí³Í ·áí³½¹Á Ñ³½í³¹»å »ñ»õáõÛÃ ¿ ²ñ»õÙ ï Û³Ý ºíñáå³-յում: Այնտեղ այլ բան է տարածված, այն, ինչը լրագրողներն իրենք §áõñÇßÇ Ñ³ßíÇÝ¦ »Ý ³Ýí³ÝáõÙ, ³ÛëÇÝùÝª ³Ýí×³ñ áõÕ»õáñáõÃÛáõÝ-Ý»ñ ï áõñÇë ï ³Ï³Ý ýÇñÙ³Ý»ñÇ ÏáÕÙÇó, ³Ýí×³ñ ×³ß»ñª é»ë ï á-ñ³ÝÝ»ñáõÙ, Ý»ñÏ³Û³óáõÙÝ»ñÇ ³Ýí×³ñ ï áÙë»ñ »õ ³ÛÉÝ, ³ÛÝ ³Ù»-ÝÁ, ÇÝãÝ ³ÝÑñ³Å»ß ï ¿ ³Û¹ é»ë ï áñ³ÝÝ»ñÇ Ï³Ù ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ·áñÍáõÝ»áõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ Ã»ñÃáõÙ ·ñ»Éáõ Ñ³Ù³ñ£ ì ï ³Ý·Ý ³Ûë ï»Õ ³ÛÝ ¿, áñ Éñ³ ·ñáÕÝ Çñ»Ý å³ñ ï ³íáñí³Í ¿ ½·áõÙ ·áí³ë³Ý³Ï³Ý Ñá¹í³Í ·ñ»É£ ²ÝßáõßÏ, å³ñ ï ³¹Çñ ã¿, áñ ³Û¹å»ë ÉÇÝÇ, »õ ÁÝÃ»ñ-ցողների վստահությունը թերթի նկատմամբ կարելի է զրոյի հասց-Ý»Éª Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ù»ç Ï³Ù ï áÕ³ ï ³ÏÇ ÝßáõÙáí ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÇÝ ï »Õ Û³Ï å³Ñ»Éáí, áñ ï áÙëÁ ¥áõÕ»·ÇñÁ, ×³ßÁ¤ Ã»ñÃÇ ³ßË³ ï ³ïóÇ Ñ³Ù³ñ ³Ýí×³ñ ¿ »Õ»É£

4. Պե՞տք է, արդյոք, հոդվածները նախապես ներկայացնել խմբագրությունից դուրս ինչ-որ մեկին՝ թույլտվության, հավանության կամ արգելքի համար:

Ðñ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ñ»ñáëÇÝ ÝÛáõÃÁ Ý³Ë³å»ë óáõÛó ï ³ÉÝ ÁÝ¹áõÝ-í³Í ¿ ß³ï Ã»ñÃ»ñáõÙ£ ÐÇÙÝ³íáñáõÙÝ ³ÛÝ ¿, áñ ¹³ ÑÝ³ñ³íáñáõ-թյուն է տալիս ուղղել բոլոր փաստական սխալները՝ լրագրողին ա-½³ï »Éáí ëË³Éí»Éáõ í ï ³Ý·Çó£ ´³Ûó ëË³ÉÝ»ñÇó ³å³Ñáí³·ñí»-ÉÁ Ñ»Ýó Éñ³·ñáÕÇ Ñá·ëÁ åÇï Ç ÉÇÝÇ, áã Ã» Ýñ³ÝóÁ, áõÙ Ù³ëÇÝ գրում եք: Երբ ինչ-որ մեկին ցույց եք տալիս ձեր ապագա հրապարակումը, մարդը, բնականաբար, կարծում է, որ տեքստը իրեն տվել են հավանության, հետեւաբար նաեւ հնարավոր ուղղումների հա-Ù³ñ£ Èñ³·ñáÕÇ ³ßË³ ï ³ÝùÁ ×Çß ï, Ñ³í³ë ï Ç ÝÛáõÃ ·ñ»ÉÝ ¿, áã Ã» ³ÛÝåÇëÇÝ, áñÝ ³ÝÑñ³Å»ß ï ¿ ùÝÝ³ñÏ»É Ñ»ñáëÇ Ñ» ï £

Շատ հաճախ տեղեկությունների աղբյուրը կամ հարցազրուցակիցը այնպիսի բան են ասում լրագրողին, որի համար հետո կարող »Ý ÷áßÙ³Ý»É£ Æ±Ýã û·áõ ï ³ÛÝ Éñ³·ñáÕÇó, áñÝ Çñ Ñ³ñóáõ÷áñÓáí ÇÝã-áñ Ï³ñ»õáñ ï »Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ¿ ë ï ³ÝáõÙ, áñáÝóÇó ½ñáõó³ÏÇóÁ հետագայում հրաժարվում է: Երբ տեղեկությունների աղբյուրը կամ

Ñ³ñó³½ñáõó³ÏÇóÁ ËÝ¹ñáõÙ »Ý Ññ³å³ñ³ÏáõÙÇó ³é³ç Ï³ñ¹³É Ñá¹í³ÍÁ, ÙÇ±Ã» Ï³ñáÕ »ù Éñçáñ»Ý Ñ³í³ï³É, Ã» Ýñ³Ýó ÙÇ³Ï ó³Ý-կությունը ձեզ օգնելն է: Ո՛չ, իհարկե: Երբ թերթի հետ կապ չունեցող Ù»ÏÇÝ ï å³·ñ»Éáõó ³é³ç ï ³ÉÇë »ù Ï³ñ¹³Éáõ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÁ, դուք նրան հնարավորություն եք ընձեռնում գրաքննությամբ զբաղ-í»É Ï³Ù Çñ³¹³ñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù³ëÇÝ Ñ³ßí»ï íáõÃÛáõÝÁ ÷áË»Éáõ Ýå³ï³Ïáí Éñ³·ñáÕÇ íñ³ ×ÝßáõÙ ·áñÍ³¹ñ»É£ ´³óÇ ³Û¹, Ýñ³Ýù Ï³ñáÕ »Ý »ÝÃ³¹ñ»É, áñ ¹³ ëáíáñ³Ï³Ý »õ ×Çßï ·áñÍ»É³Ï»ñå ¿£ Ð»Ýó áñ Éáõñ ï³ñ³ÍíÇ, Ã» ÑÝ³ñ³íáñ ¿ Ñá¹í³ÍÇÝ Í³ÝáÃ³Ý³É հրապարակումից առաջ, բոլորն էլ կցանկանան այդպես վարվել:

5. Թույլ մի տվեք, որ իշխանությունները ձեր վզին ծրագիր փաթաթեն:

Ø³ÙáõÉÇ Ñ» ï ½ñáõóáÕ ÛáõÑ³ù³ÝãÛáõñ Ù³ñ¹áõ ÝÙ³Ýªù³Õ³ù³Ï³Ý áõ å» ï ³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÁ ÝáõÛÝå»ë Çñ»Ýó ë»÷³Ï³Ý Íñ³·ñ»ñÝ áõ-Ý»Ý£ Þ³ ï »ñÏñÝ»ñáõÙ ³Ûë áÉáñï áõÙ ³é³í»É íï ³Ý·³íáñ»Ý ù³Õ³-ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÝ áõ Ñ³ÝñáõÃÛ³Ý Ñ» ï Ï³å»ñÇ Ù³ëÝ³·»ï Ý»ñÁ, á-ñáÝù Ó·ï áõÙ »Ý Ñ³Ùá½»É ½³Ý·í³Í³ÛÇÝ Éñ³ï ³ÙÇçáóÝ»ñÇÝ Çñ³-դարձությունները լուսաբանել իրենց տեսանկյունից: Այսինքն՝ փոր-ÓáõÙ »Ý áã ³ÏÝÑ³Ûï áñ»Ý Ï³é³í³ñ»É, Ã»É³¹ñ»É Ù³ÙáõÉÇÝ£ ¥...¤

¥²ÛÝáõÑ» ï »õ ¸. è»Ý¹»ÉÁ Ù³ÙáõÉÇÝ Ï³é³í³ñ»Éáõ ÷áñÓ»ñÇ ÏáÝÏ-րետ օրինակներ է բերում - ծ.թ.):

6. Մեջբերումները պետք է ճշգրիտ լինեն:

ê³ ËÇëï Ï³ñ»õáñ å³ÛÙ³Ý ¿, ù³ÝÇ áñ Ù»ñ ÏáÕÙÇó ÝáõÛÝÇëÏ ãÝ-ãÇÝ Ãí³óáÕ ³Ý×ßï áõÃÛáõÝÁ Ï³ñáÕ ¿ ÷áË»É ËáëùÇ ß»ßï ³¹ñáõÙÝ ու իմաստը: Սովորաբար լրագրողներն այսպես են արդարանում. «Նա հենց այդ էր ուզում ասել»: Ենթադրենք, բայց դուք ինչո՞վ եք համոզված: Եթե ձեր տեղեկատվության աղբյուրը հարթ չի խոսել, կարող եք նրա խոսքն ուղղակի մեջբերել: Քաղաքականության ո-Éáñï áõÙ ³ßË³ï áÕß³ï Éñ³·ñáÕÝ»ñ Ùßï³å»ë áõÕÕáõÙ »Ý ù³Õ³-ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÇ ËáëùÁ£ ²Û¹ Éñ³·ñáÕÝ»ñÝ Çñ»Ýó ³ßË³ï³ÝùÇ ÙÇ Ù³ëÝ »Ý Ñ³Ù³ñáõÙ ³Û¹ ù³Õ³ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÝ»ñÇ ³ÝÑ³ëÏ³Ý³-ÉÇ ÷ÝÃ÷ÝÃáóÁ, ³ÝÏ³å, ù»ñ³Ï³Ýáñ»Ý ³Ý·ñ³·»ï Ý³Ë³¹³ëáõ-ÃÛáõÝÝ»ñÝ áõÕÕ»É-ßï Ï»ÉÁ »õ ÏáÏÇÏ, ³í³ñï áõÝ Ùï ù»ñÇ í»ñ³Í»ÉÁ£ Սա սխալ է: Նախ՝ դա ճշգրիտ մեջբերում չէ, քանի որ այն, ինչ դուք Ý»ñÏ³Û³óÝáõÙ »ù áñå»ë Ýñ³Ýó Ëáëù, ³Ù»Ý»õÇÝ ¿É Ýñ³ÝóÁ ã¿, ÇëÏ ¹³ ³½ÝÇí ã¿£ ºñÏñáñ¹ª»Ã» ù³Õ³ù³Ï³Ý ·áñÍÇãÁ, áñÇ Ù³ëÇÝ Ù»Ýù ËáëáõÙ »Ýù, ³Ý·ñ³·»ï ÑÇÙ³ñ¿, áñ ãÇ Ï³ñáÕ³ÝáõÙ Ñëï³Ï Ëáë»É Ù³Ûñ»ÝÇ É»½íáí, ÃáÕ ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÝ ÇÙ³Ý³Ý ³Û¹ Ù³ëÇÝ, ³ÛÉ³å»ë, áí ÇÙ³Ý³, ÙÇ ûñ ¿É Ýñ³ û· ï ÇÝ ÏùÍ»³ñÏ»Ý£

Մեջբերումներ անելու մեկ այլ՝ վտանգավոր մեթոդ էլ կա: Որոշ ÉñÙ³ ·ñáÕÝ»ñ ½ñáõó³ ÏóÇÝ Ñ³ñó-åÝ¹áõÙ »Ý ³é³ç³¹ñáõÙ, áñÇÝ Ç å³ï³ëË³Ý í»ñçÇÝë ³ëáõÙ ¿ §³Ûá¦ Ï³Ù ·ÉËáí ¿ ³ÝáõÙ£ ²ÛÝáõÑ»-ï»õ ÉñÙ³ ·ñáÕÝ Çñ ³Ûë åÝ¹áõÙÁ Ùï óÝáõÙ ¿ ½ñáõó³ ÏóÇ ËáëùÇ Ù»çª Ý»ñÏ³Û³óÝ»Éáí áñå»ë Ýñ³ÝÁ£ úñÇÝ³Ïª §¸áõù Ñ³Ù³ÙÇ±ï »ù, áñ Ï³é³í³ñáõÃÛáõÝÁ Çñ³¹ñáõÃÛ³ÝÁ ã¿ñ ïÇñ³å»ïáõÙ »õ ÑÇÙ³ ÙÇ³ÛÝ փորձում է կոծկել տեղի ունեցածը»: Երբ զրուցակիցը գլխով է ա-ÝáõÙ, Éñ³ ·ñáÕÝ Çñ Ñá¹í³ ÍáõÙ ·ñáõÙ ¿. §²ÛÝáõÑ»ï»õ Ý³ Ñ³Ûï³ñ³-ñ»ó. §Î³é³í³ñáõÃÛáõÝÁ ã¿ñ ïÇñ³å»ïáõÙ Çñ³íÇ×³ÏÇÝ »õ ÑÇÙ³ ÏáÍïáõÙ ¿ íñÇåáõÙÝ»ñÁ¦£ ²Ûë Ï³ñ·Ç ó³ÝÏ³ó³Í »ñÏËáëáõÃÛáõÝ ³ÝÑñ³Å»ßï ¿ Ý»ñÏ³Û³óÝ»É áõÕÇÕ Ëáëùáí, áñå»ë½Ç å³ñ½ ÉÇÝÇ, Ã»ª Ñ³ñóÁ »õ Ã»ª å³ï³ëË³ÝÁ£

Մեջբերում հնարելը նույնքան անխոհեմ քայլ է, որքան թաց ձեռ-ù»ñáí ¿É»Ï ïñ³Ï³Ý í³ñ¹³ÏÇÝ Ó»éù ï³ÉÁ£ ê³Ï³ÛÝ áñáß ÉñÙ³ ·ñáÕ-Ý»ñ, Ã»ñ»õë, Ï³ñÍáõÙ »Ý, áñ Ññ³å³ñ³ÏáõÙ å³ïñ³ëï»ÉÇë Çñ»Ýù Çñ³íáõÝù áõÝ»Ý ÙÇ ÷áùñ §³ßËáõÅ³óÝ»É¦ ³ÛÝª ÙÇ ù³ÝÇ Ëáëù ³í»-É³óÝ»Éáí §ß³ñù³ÛÇÝ Ù³ñ¹áõ¦ ÏáÕÙÇó£ ²Ûë ï»Õ ³Ù»Ý³Ù»Í Ù»ÕùÝ անազնվությունը չէ: Նախ՝ ոչ մի լրագրող իր երեւակայությամբ չի Ï³ñáÕ Ñ³Ù»Ù³ ï í»É ÷áÕáóÇ ½í³ñ×³ÉÇ, »ñ·ÇÍ³Ï³Ý Ó³ÛÝÇÝ£ ºñÏ-ողող՝ «մետրոյում լսեցի» ոճում մասնագիտացող բոլոր լրագրողնե-րը գրեթե երբեք չեն կարողանում լսել նորմալ, մարդկային խոսքը: Նման «հնարագետ» լրագրողները թող ֆանտաստիկայով զբաղ-í»Ý, Ï³Ù, áñß³ï ³í»ÉÇ É³í ÏÉÇÝÇ, ÁÝ¹Ñ³Ýñ³å»ë áãÇÝã ã·ñ»Ý:

7. Ձեր դիրքը մի՛ չարաշահեք սպառնալիքներ տալու կամ արտոնու-թյուններ ստանալու համար:

Յուրաքանչյուր լրագրող իշխանություն ունի: Այն երբեք չի կա-ñ»ÉÇ ã³ñ³ß³Ñ»É՝ Ã»ª Ñá¹í³ÍÇ íñ³ ³ßË³ï»ÉÇë, Ã»ª ³éûñÛ³ÛáõÙ£ ²ÝÓÝ³Ï³Ý í»××ñÇ Å³Ù³Ý³Ï ½ñáõó³ÏóÇÝ Ññ³å³ñ³Ï³ÛÝáñ»Ý Ù»ñÏ³óÝ»Éáõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛ³Ý, í»ñ»õÝ»ñáõÙ áõÝ»ó³Í Ï³å»ñÇ »õ այլնի մասին ակնարկելը ոչ այլ ինչ է, քան ահաբեկում, ընդ որում՝ ձեզ համար բավականին վտանգավոր: Ինչպե՞ս կարող եք հետա-·ÛáõÙ ·ñ»É áñ»õ¿ Ù³ñ¹áõ Ï³Ù Ï³½Ù³Ï»ñåáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ, »Ã» Ýñ³Ýó ëå³éÝ³ó»É »ù£ ÆÝãå»±ë Ï³ñáÕ »ù ·ñ»É ³ÛÝ §Ï³å»ñÇ¦ Ù³-ëÇÝ, áñáÝóáí ëå³éÝ³ó»É »ù Ýñ³Ýó£ ÆÝã ¿É áñ ÉÇÝÇ, ëå³éÝ³Éáí ¹áõù Ó»½ ³ñ¹»Ý Ýñ³ÝóÇó Ï³ËÙ³Ý Ù»ç »ù ¹ÝáõÙ£

Չի կարելի նաեւ օգտագործել թերթի բլանկը ինչ-ինչ արտոնու-թյուններ կամ անհարգալից վերաբերմունքի դիմաց փոխհատու-óáõÙ å³Ñ³ÝçáÕ Ý³Ù³ÏÝ»ñ ·ñ»ÉÇë£ Ð³ëó»³ï»ñÁ Ï³ñáÕ ¿ Ùï³-ôել, որ ձեր թերթը «մաֆիոզ» խմբավորում է, որն իր աշխատակից-Ý»ñÇ ß³Ñ»ñÁ å³ßï å³ÝáõÙ ¿ ³ÝûñÇÝ³Ï³Ý Ù»Ãá¹Ý»ñáí£

8. Մի՛ խոստացեք բարեկամության կամ ինչ-որ ծառայությունների դիմաց չտպագրել հոդվածը:

Երբեմն պատահում է, որ ինչ-որ մեկը խնդրում է ձեզ որոշակի ·áõÙ³ñÇ Ï³Ù Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ¹ÇÙ³ó §Ùáé³Ý³É¦ Ñá¹í³ÍÁ Ï³Ù ¹ñ³ ÙÇ Ù³ëÁ£ àã ÙÇ ¹»åùáõÙ ãÇ Ï³ñ»ÉÇ ½ÇÇ»É ÝÙ³Ý å³Ñ³ÝçÝ»ñÇÝ ÝáõÛÝ å³ï×³éáí, ÇÝãÇ Ñ³Ù³ñ áñ ãÇ Ï³ñ»ÉÇ Í³é³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ¹Ç-մաց ինչ-որ հոդված տպագրել: Երբ խոսքը բարեկամներին է վերա-բերում, մերժել կարելի է ավելի նրբանկատորեն ու մեղմ, բայց ÝáõÛÝù³Ý ³ñ³· áõ í×é³Ï³Ýáñ»Ý£

9. Մի՛ խաբեք մարդկանց՝ նրանցից տեղեկություններ ստանալու նպատակով:

Èñ³·ñáÕÁ å»ïù ¿ ÙÇßï ³½Ýíáñ»Ý Ý»ñÏ³Û³Ý³£ Ø³ñ¹Ï³ÝóÇó խորամանկությամբ տեղեկություններ ստանալու համար իրեն ուրի-ßÇ ï»Õ ¹Ý»ÉÁ áã ÙÇ³ÛÝ ³Ý³½ÝíáõÃÛáõÝ¿, ³ÛÉÝ³»õª ËÇëï íï³Ý·³-íáñ£ ê»÷³Ï³Ý ÷áñÓáí Ï³ñáÕ »ù Ñ³Ùá½í»É, áñ Ù³ñ¹ÇÏß³ï ³í»-լի ազատ են խոսում, երբ չգիտեն, որ դուք լրագրող եք կամ որ ձեզ Ñ³ïÏ³å»ë Ñ»ï³ùñùñáõÙ¿ Çñ»Ýó ³ë³ÍÁ£ ÆÙ³Ý³Éáí Ó»ñáí ÉÇÝ»-ÉÁª Ýñ³Ýù ³é³í»É ½·áÝ »Ý ¹³éÝáõÙ, ½·áõßáñ»Ý ÁÝïñáõÙ »Ý Çñ»Ýó ³ë»ÉÇùÁ, ù³ÝÇ áñ ³Û¹ å³ÑÇó ëÏë³Í áñáß³ÏÇ å³ï³ëË³Ý³ï-íáõÃÛáõÝ »Ý ëï³ÝÓÝáõÙ Çñ»Ýó Ëáëù»ñÇ ×ß·ñïáõÃÛ³Ý »õ áñ³ÏÇ Ñ³Ù³ñ£ àõëïÇ, »Ã» ã³ë»ù, áñ Éñ³·ñáÕ »ù, Ýñ³Ýù Ï³ñáÕ »Ý ã³-÷³½³Ýó»É, ÇÝãÁ Ñ³×³Ë¿å³ï³ÑáõÙ áã å³ßïáÝ³Ï³Ý ½ñáõÛóÝ»-ñÇ Å³Ù³Ý³Ï£ ØÇ³ÛÝ ³é³ÝóÝ³Ñ³ïáõÏ ¹»åù»ñáõÙ Ï³ñ»ÉÇ¿ Çñ»Ý áõñÇßÇ ï»Õ ¹Ý»Éª Ã³ùóÝ»Éáí ÇÝùÝáõÃÛáõÝÁ, ÇÝãÁ ÃáõÛÉ³ïñíáõÙ¿ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Å³Ù³Ý³Ï£

10. Տեղեկություններ մի՛ հորինեք եւ մի՛ գունազարդեք այն:

Î»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ ÑáñÇÝ»ÉÝ, ³ÝßáõßÏ, Ý³»õ íï³Ý·³íáñ ·áñÍ¿£ ´³Ûó ÝáõÛÝù³Ý íï³Ý·³íáñ¿ ÷³ëï»ñÇ Ã»Ïáõ½ ³ÝÝß³Ý Ë»Õ³-ÃÛáõñáõÙÁ, ×ßÙ³ñïáõÃÛ³Ý ·áõÝ³½³ñ¹áõÙÁ Ï³Ù Ñá¹í³ÍÇ ÑÇÙÝ³-Ï³Ý áõÕÕí³ÍáõÃÛ³Ý Ñ»ï ãÑ³ÙÁÝÏÝáÕ áñ»õ¿ Ù³Ýñ³Ù³ëÝÇ Å³Ù³-նակավոր «մոռացումը»: Այդ պարագայում ձեր հոդվածը խաբեու-թյուն կլինի: Նույնը վերաբերում է նաեւ լուսանկարիչներին եւ ա-Ý³½ÝÇí §ÉáõëÝÏ³ñã³Ï³Ý é»åáñï³ÅÝ»ñÇÝ¦, áñï»Õ Çñ³¹³ñ-ծությունը կամ իրադրությունն այնպես են բեմադրված, որ ցույց տան իբր իրականում տեղի ունեցածը:

²ñ»õÛïÛ³Ý ºíñáå³ÛáõÙ ÙÇß³ñù ÉáõëÝÏ³ñÇã-Éñ³·ñáÕÝ»ñ Ñé-չակվել էին նրանով, որ իրենց հետ որոշ «բեմական իրեր» էին տա-ÝáõÙª ¹ñ³Ýù ÝÏ³ñ³Ñ³ÝáõÙÝ»ñÇ Å³Ù³Ý³Ï û·ï³·áñÍ»ÉáõÝå³-

ï ³ ÏáíÉ ²Ù¹ Ñ³Ýñ³Ñ³Ù ï ÑÝ³ñùÇ ¿áõÃÙáõÝÝ ³ÙÝ ¿ñ, áñ, ³ë»Ýù, Ó»é-քի տակ միշտ թավշե արջուկ կամ մանկական կոշիկ ունենային: Երբ Éáõë³ÝÏ³ñÇãÁ »ñÏ³ÃáõÕ³ÙÇÝ Ï³Ù û¹³Ý³íÇ ³Õ»ïÇ í³ÙñÝ ¿ñ Éáõ-սանկարում, այդ «իրերը» դնում էր բեկորների մեջ՝ լուսանկարն ա-í»ÉÇ §½· ³Ù³óáõÝó¦ ¹³ñÓÝ»Éáõ Ñ³Ù³ñ£ ²ÙÅÙ ÝÙ³Ý Éáõë³ÝÏ³ñÝ»ñÁ ծեծված հնարանք են դարձել: Բացի այդ, երբ հրապարակվի ուղե-õáñÝ»ñÇ óáõó³ÏÁ, Ñ³ÝÏ³ñÍ Ï³ñáÕ ¿ å³ñ½í»É, áñ Ýñ³Ýó Ù»ç »ñ»-Ë³ ÁÝ¹Ñ³Ýñ³å»ë ãÇ »Õ»É£

11. Երբեք մի՛ բացահայտեք ձեր տեղեկությունների աղբյուրները:

Լրագրողները բազմաթիվ տեղեկություններ են ստանում՝ աղ-բյուրը երբեք չբացահայտելու պայմանով: Տեղեկատվության ձեր աղբյուրների անունները գաղտնի պահելը շատ կարեւոր է, հատկա-å»ë »Ã» ·áñÍ áõÝ»ù ³ñÅ»ù³íáñ ï»Õ»ÏáõÃÙáõÝÝ»ñÇ ³ñï³ÑáëùÇó Ï³ï³Õ³Í ÇßË³ÝáõÃÙáõÝÝ»ñÇ Ñ»ï£ ´³ó³Ñ³Ùï»É ï»Õ»Ï³ïíáõ-թյան աղբյուրը՝ նշանակում է դրժել խոստումը, իսկ դրանից հետո ùã»ñÁ ÏÑ³Ù³ñÓ³ÏÍ»Ý ÉÑ³·ñáÕÝ»ñÇÝ ï»Õ»ÏáõÃÙáõÝÝ»ñ ïñ³Ù³1-ñ»É£ àñáß ¹»å ù»ñáõÙ ¹ñ³ Ñ»ï»õ³Ýùáí Ó»ñ ï»Õ»Ï³ïáõÝ Ï³ñáÕ ¿ կորցնել աշխատանքը, բանտ ընկնել կամ շատ ավելի վատ ճակա-ï³·ñÇ ³ñÅ³Ý³Ý³É£

12. Միշտ ուղղե՛ք ձեր սխալները:

Èñ³·ñáõÃÙáõÝÁ å³ïÙáõÃÙ³Ý ë»õ³·ñáõÃÙáõÝÝ ¿, ³é³çÇÝ áõñí³-·ÇÍÁ, áñÁëï»ÕÍíáõÙ ¿ ³ñï³Ï³ñ· å³ÙÙ³ÝÝ»ñáõÙ, Ñ³åßï³å, ³-ռանց ձեռքի տակ հնարավոր բոլոր տվյալներն ունենալու: Ուստի ½³ñÙ³Ý³ÉÇ ã¿, áñëË³ÉÝ»ñ ³Ù¹ù³Ý ß³ï »Ý Ñ³Ý¹ÇåáõÙ£ Â»ñÃ»ñÁ å»ïù ¿ ÑÝ³ñ³íáñÇÝë ßï³å »õ ³é³Ýó Ã»ñ³ë³óáõÃÙáõÝÝ»ñÇ áõÕ-Õ»Ý ³Ù¹ëË³ÉÝ»ñÁ£ ¸³ ³½ÝÇí ³ñ³ñù ¿ÁÝÃ»ñóáÕÝ»ñÝ ³í»ÉÇ É³í ï»Õ»Ï³óí³Í ÏÉÇÝ»Ý, ßÝáñÑ³Ï³É ÏÉÇÝ»Ý Ó»½ ¹ñ³ Ñ³Ù³ñ»õ Ï·Ý³-հատեն ձեր անկեղծությունը: Երբեք չսխալվող մարդու տեսք ընդու-Ý»ÉÁ ÑÇÙ³ñáõÃÙáõÝ ¿, áã Ù»ÏÇÝ ã»ù Ï³ñáÕ ÙáÉáñ»óÝ»É ¹ñ³Ýáí£

13. Չպետք է անձնական շահ ստանաք ձեր հոդվածներից:

Դուք կվարկաբեկեք ինքներդ ձեզ, եթե ծառայություններ ընդու-Ý»ù Ýñ³ÝóÇó, áõÙ Ù³ëÇÝ ·ñáõÙ »ù Ï³Ù ³ÝÓÝ³Ï³Ý ß³Ñëï³Ý³ù Ñá¹í³Í ·ñ»Éáõ ßÝáñÑÇí£

ØÙáõë ËÝ¹ÇñÝ ¿É Ù³ñ¹Ï³Ýó ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÙ³ÝùÝ ¿, áñÇÝ ÑÝ³ñ³-վոր չէ միանշանակ մոտենալ: Հսկայական տարբերություն կա հա-սարակական շահի եւ այն բանի միջեւ, ինչը որպես սենսացիա մա-ï áõó»Éáõ å³ñ³· ³ÙáõÙ Ï³ñáÕ ¿ Ñ»ï³ùñùñ»É Ñ³ÝñáõÃÙ³ÝÁ£ Èñ³·-

ñáÕÁ å»ïù ¿ ËÇëï áõÅ»Õ ¹ñ¹³å³ï×³éÝ»ñ áõÝ»Ý³ª ÇÝã-áñ Ù»ÏÇ ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÙ³ÝùÇ ³ÝÓ»éÝùË»ÉÇáõÃÙ³Ý ¹»Ù áï ÝÓ·áõÃÙáõÝÝ»ñ ³-Ý»Éáõ Ñ³Ù³ñ, »õ å»ïù ¿ Ñëï³Ïáñ»Ý å³ïÏ»ñ³óÝÇ ÝÙ³Ý Ññ³å³-ռակման հետեւանքները: Երբ մարդը հանրահայտ, հասարակու-ÃÙ³Ý Ñ³Ù³ñ Ï³ñ»õáñ ³ÝÓ ¿ ¹³éÝáõÙ, Ù»Ýù Çñ³íáõÝù áõÝ»Ýù Ñ³-Ù³ñ»É, áñ Ý³ Ññ³Å³ñíáõÙ ¿ Çñ ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÙ³ÝùÇ ³ÝÓ»éÝùË»-ÉÇáõÃÙ³Ý Çñ³íáõÝùÇ Ù»Í Ù³ëÇó£ ºÃ» ³Ù¹ Ù³ñ¹ÇÏ ËÝ¹ñáõÙ »Ý Ù»½ ùí»³ñÏ»É Çñ»Ýó û· ïÇÝ »õ ³ßË³ï³í³ñÓ í×³ñ»É Çñ»Ýó Ù»ñ Ñ³ñ-Ï»ñÇó, Ù»Ýù Çñ³íáõÝù áõÝ»Ýù ÇÙ³Ý³É, Ã» ÇÝãå»ë »Ý Ýñ³Ýù ³å-ñáõÙ£ ê³Ï³ÙÝ ³Ùë ³ñ¹³ñ³óáõÙÁ Éñ³·ñáÕÝ»ñÁ Ñ³×³Ë ÁÝïñáÕ³-բար են կիրառում. նրանք որպես կանոն խնայում են այն մարդկանց ³ÝÓÝ³Ï³Ý ÏÙ³ÝùÁ, áíù»ñ Çñ»Ýó ¹áõñ »Ý · ³ÉÇë »õ áï Ý³Ñ³ñáõÙ »Ý Ýñ³ÝóÁ, áõÙ ³ñÙ³ÝÝ »Ý Í³ñ³íÇ£

²Ù¹ ËÝ¹ÇñÝ ÇÝùÝáõñáõÙÝ ÉáõÍ»Éáõ Ñ³Ù³ñ Ó»½ ³ÝÓÝ³Ï³Ý Ù»Í ÷áñÓ¿å»ïù: ²Ù¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, Ï³ñÍáõÙ »Ù, áñ Ñ³Ý·Çëï ËÕ×áí Ñ»-տաքննությամբ զբաղվել՝ առանց այդ մասին իշխանություններին Ñ³ÙïÝ»Éáõ, Ï³ñ»ÉÇ ¿ ÙÇ³ÙÝ »ñÏáõ ¹»å ùáõÙ£ Ù³Ëª »Ã» Ó»ñ ÉéáõÃÙáõ-ÝÁ ãÇ Ï³ñáÕ íÝ³ë Ñ³ëóÝ»É áã ÙÇ Ë³Õ³Õù³Õ³ù³óáõ, »ñÏñáñ¹ª »-Ã» Ó»ñ ï»Õ»ÏáõÃÙáõÝÝ»ñÝ ³ÝÙÇç³å»ë Ñ³Õáñ¹»Éáõ »ù áëï ÇÏ³Ýáõ-ÃÙ³ÝÁ£ Ê³Õ³Õù³Õ³ù³óÇÝ»ñÇ ³Ýíï³Ý·áõÃÙ³Ý å³ÙÙ³ÝÁ í»ñ³-բերում է նաեւ այն իրադրություններին, երբ լրագրողներին մեղադ-ñáõÙ »Ý ³Õ»ïÝ»ñÇ áõ é³½Ù³Ï³Ý ·áñÍáÕáõÃÙáõÝÝ»ñÇ Å³Ù³Ý³Ï սոսկ հանդիսատես լինելու մեջ, երբ նրանք ոչինչ չեն անում վտան-·Ç Ù»ç ·ïÝíáÕ Ù³ñ¹Ï³Ýó û·Ý»Éáõ Ñ³Ù³ñ£

Եվ, որպես վերջաբան, ցանկանում եմ նշել, որ լրագրողի աշխա-տանքում շատ կարեւոր տեղ կունենան բարոյական սկզբունքները, եթե խմբագրության կոլեկտիվում բոլորը հետեւեն դրանց:

Հետաքննող լրագրողների համագործակցության (ՀԼՀ) խարտիան՝ «Լրագրողական հետաքննություններ վարելու չափանիշների եւ լրագրողների փոխօգնության մասին»

Ø»Ýùª Ý»ñùáëïáñ³·ñáÕÝ»ñë, ÙÇ³íáñíáõÙ »Ýù Ð»ï³ùÝÝáÕ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ Ñ³Ù³·áñÍ³ÏóáõÃÙ³Ý Ù»çª Ñ³ÝñáõÃÙ³Ý Ñ³Ù³ñ Ñ³-ë³ñ³Ï³ÙÝáñ»Ý Ï³ñ»õáñ ï»Õ»Ï³ïíáõÃÙáõÝÁ Ù³ïã»ÉÇ ¹³ñÓÝ»Éáõ, Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÙ³Ý »õ å³ßïáÝÙ³Ý»ñÇ Ï³Ù³Ù³Ï³ÝáõÃÙáõÝÝ»ñÇ ¹»Ù å³Ùù³ñ»Éáõ, ï»Õ»Ï³ïíáõÃÙ³Ý ëï³óÙ³Ý áõ ï³ñ³ÍÙ³Ý×³-Ý³å³ñÑÇÝ ³ñ·»ÉùÝ»ñÁ Ñ³ÕÃ³Ñ³ñ»Éáõ Ýå³ï³Ïáí£

Հետաքննող լրագրողների համագործակցությունն իր բոլոր ջանքերը ներդնելու է՝ բարձրացնելու համար լրագրողական հետաքննության որակը, օբյեկտիվության մակարդակն ու խորությունը, ½³ñ·³óÝ»Éáõ³ÛÝã³÷³ÝÇßÝ»ñÁ, áñáÝó å»ïù¿Ñ³Ù³å³ï³ë-Ë³ÝÇ³ÝÏ³Ë Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ£

Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ³ë»Éáí Ñ³ëÏ³ÝáõÙ »Ýù Éááõ-ÃÛ³Ý Ù³ï ÝíáÕ, Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛáõÝÇó Ã³ùóíáÕ ÷³ëï»ñÁ áõëáõÙÝ³-սիրելու նպատակով լրագրողի՝ ինքնուրույն կամ խմբագրության հանձնարարությամբ ձեռնարկած գործունեությունն ու արդյունքը՝ ¹ñ³Ýù Ñ»ï³·³ÛáõÙ ½³Ý·í³Í³ÛÇÝ Éñ³ïíáõÃÛ³Ý ÙÇçáóÝ»ñáõÙ Ññ³å³ñ³Ï»Éáõ Ýå³ï³Ïáí£

ØÇ³íáñÙ³Ý Ýå³ï³ÏÝ»ñÇó Ù»ÏÝ ¿É å³Ûù³ñÝ ¿ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³Ýí³Ý ï³Ï ÙÇ³ÏáÕÙ³ÝÇ »õ ãëï áõ·í³Í ÝÛáõÃ»ñÇ ï³ñ³ÍÙ³Ý ¹»Ù, áñáÝù Éñ³·ñáÕÇÝ ¹³ñÓÝáõÙ »Ý »ñÏñáõÙ ï»ÕÇ áõ-Ý»óáÕ ¹ñ³Ù³ßáñÃáõÃÛ³Ý, Ï³ß³é³Ï»ñáõÃÛ³Ý ·áñÍÁÝÃ³óÝ»ñÇ Ù³ëÝ³ÏÇó£

Ð»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý ³ñ¹ÛáõÝùÝ»ñÁ å»ïù¿ ³Ùñ³åÝ¹í»Ý ÑÝ³ñ³-վորության սահմաններում լրագրողի կողմից անձամբ ստուգված ÷³ëï»ñáí£ ²Û¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ ãÇ Ï³ñáÕ ÷áË³ñÇÝ»É Çñ³í³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³ÝÝ áõ¹³ï³ñ³ÝÇÝ£

Èñ³·ñáÕÁ, Ñ»Ýí»Éáí Çñ»Ý Ñ³Ûï ÝÇ ÷³ëï»ñÇ íñ³, Ï³ñáÕ¿ ÇßË³ÝáõÃÛ³Ý Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ ³é³ç Ñ³ñó Ñ³ñáõó»É ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ å³ß-տոնատար անձին պատասխանատվության կանչելու մասին, բայց Çñ³íáõÝù ãáõÝÇ »½ñ³Ï³óáõÃÛáõÝÝ»ñ ³Ý»É Ýñ³Ýó Ù»Õ³íáñáõÃÛ³Ý Ù³ëÇÝ£ ²ÝÏ³Ë Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ í³ñáÕ Éñ³·ñáÕÁ ·áñÍáõÙ¿ù³-Õ³ù³óÇ³Ï³Ý Ñ³ë³ñ³ÏáõÃÛ³Ý ³ÝáõÝÇó, ÇëÏ ¼ÈØ-Ý»ñÁ Ñ³ë³ñ³-կության գործիքներն են: Լրագրողն անձամբ պատասխանատու է Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ù»ç û·ï³·áñÍíáÕ ÷³ëï»ñÇ Ñ³í³ëï ÇáõÃÛ³Ý »õ լրագրողական հետաքննության եզրահանգումների բարեկիրթ ու ù³Õ³ù³í³ñÇ ïáÝÇ Ñ³Ù³ñ£

êïáñ³·ñ»Éáí ëáõÛÝ Ê³ñïÇ³Ý՝ Ù»Ýù å³ï³ëË³Ý³ïíáõÃÛáõÝ »Ýù ëï³ÝÓÝáõÙ Ñ»ï»õ»Éáõ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ñ»ï»-õÛ³É ã³÷³ÝÇßÝ»ñÇÝ։

1. Օբյեկտիվություն եւ համակողմանիություն.

Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝÁ å»ïù¿ ÑÇÙÝíÇ ï»Õ»Ï³ïíáõ-թյան բազմակողմանի աղբյուրների վրա: Լրագրողական հետաքն-ÝáõÃÛ³Ý å³ïñí³Ï Ï³ñáÕ¿ ¹³éÝ³É Ý³»õ ß³Ñ³·ñ·Çé ÏáÕÙ»ñÇó Ù»ÏÇó ëï³óí³Í ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÁ, »Ã» ³ÛÝ Ñ³ë³ñ³Ï³Ï³Ý Ñ»ï³ù-ñùñáõÃÛáõÝ¿ Ý»ñÏ³Û³óÝáõÙ£ ê³Ï³ÛÝ Éñ³·ñáÕÁ å³ñï³íáñ¿ ï»-ղեկությունները ստուգել նաեւ այլ աղբյուրների միջոցով, ինչպես նաեւ հաշվի առնել հետաքննության օբյեկտ հանդիսացող անձանց »õ Ï³éáõÛóÝ»ñÇ ï»ë³Ï»ïÝ»ñÁ£

2. Էթիկական չափանիշներ.

Հետաքննությունը չի կարող ի սկզբանե այս կամ այն անձին վարկաբեկելու նպատակ ունենալ: Անթույլատրելի է հետաքննու-ÃÛ³Ý ³é³ñÏ³ ¹³ñÓ³Í ³ÝÓ³Ýó Ùï»ñÇÙÝ»ñÇ »õ ³½·³Ï³ÝÝ»ñÇ մասին վարկաբեկիչ նյութեր հավաքելը, եթե դա ուղղակիորեն Ï³åí³Í ã¿ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ã»Ù³ÛÇ Ñ»ï£

Èñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý »½ñ³Ñ³Ý·áõÙÝ»ñÁ, áñ ³éÝã-íáõÙ »Ý ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ ³ÝÑ³ïÇÙ»ñÏ³óÙ³Ý Ñ»ï, å»ïù¿í»ñÇÝ ³ë-տիճանի բարեկիրթ ձեւակերպված լինեն:

3. Համագործակցության (կորպորատիվության) սկզբունքը.

ÐÈÐ-Ç ·áñÍÁÝÏ»ñÝ»ñÇ û·ÝáõÃÛáõÝÇó Ï³Ù Ýñ³Ýó ÝÛáõÃ»ñÇó û·ï-í»Éáõ å³ñ³·³ÛáõÙ Ññ³å³ñ³ÏÙ³Ý Ù»ç ÐÈÐ-ÇÝ ÑÕáõÙÁ å³ñï³-¹Çñ ¿£ Ðñ³å³ñ³Ïí³Í ÛáõÑ³ù³ÝãÛáõñ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ å»ïù¿ ներկայացվի ՀԼՀ տվյալների ընդհանուր բանկին:

Մենք՝ ներքոստորագրողներս, պարտավորվում ենք հետեւելը Հետաքննող լրագրողների համագործակցության խարտիայում շարադրված սկզբունքներին ու չափանիշներին: Ճանաչելով հոգաբարձուական խորհրդի իրավասությունները՝ պարտավորվում ենք հետեւել նրա որոշումներին:

15 ապրիլի, 2001 թվական
Սանկտ Պետերբուրգ

«Զանգվածային լրատվության մասին» Ուզբեկստանի օրենքից

Հոդված 9. Լրագրողական հետաքննություն

Խմբագրության աշխատակիցն իրավունք ունի ուսումնասիրել »õ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛáõÝ í³ñ»É ÏáÝÏñ»ï Çñ³¹³ñÓáõ-թյան, հանգամանքի առնչությամբ, որի մասին տեղեկացել է դիմումից կամ այլ աղբյուրներից, կամ աշխատակիցն ինքն է դրա ակա-Ý³ï»ëÁ »Õ»É, ÷³ëï»ñ »õ íÏ³ÛáõÃÛáõÝÝ»ñ Ñ³í³ù»ÉÇë û·ï³·áñ-Í»É Ó³ÛÝ³·ñáÕ »õ ï»ë³·ñáÕ ë³ñù»ñ£ È ñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõ-ÃÛáõÝÁ ãå»ïù ¿ ³½¹Ç Ý³Ë³ùÝÝáõÃÛ³Ý »õ ¹³ï³í³ñáõÃÛ³Ý ÁÝ-թացքի վրա: Խմբագրության աշխատակիցն իրավունք ունի կոնկ-ñ»ï Çñ³¹³ñÓáõÃÛ³Ý Ï³Ù Ñ³Ý·³Ù³ÝùÇ Ù³ëÇÝ Ññ³å³ñ³Ï»É ë»-÷³Ï³Ý Ï³ñÍÇùÁ, ÇëÏ »Ã» ïíÛ³É Çñ³¹³ñÓáõÃÛ³Ý Ï³Ù Ñ³Ý·³-մանքի առնչությամբ նախաքննությունը դեռ չի ավարտվել, լրագրո-Õ³Ï³Ý »ÝÃ³¹ñáõÃÛáõÝÁª áñå»ë ³ÝÓÝ³Ï³Ý Ï³ñÍÇù, Ï³ñáÕ ¿ Ññ³-å³ñ³Ï»É ¹³ï³ñ³ÝÇ áñáßáõÙÁ Ï³Ù ¹³ï³í×ÇéÁ áõÅÇ Ù»ç Ùï Ý»-Éáõó Ñ»ï á£

Հոդված 10. Տեղեկատվության աղբյուրի չբացահայտումը

Զանգվածային լրատվամիջոցն իրավունք չունի բացահայտել ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ, ïíÛ³ÉÝ»ñ, ÷³ëï»ñ Ï³Ù ³å³óáõÛóÝ»ñ ïñ³-մադրող աղբյուրի կամ կեղծանունով ստորագրող հեղինակի անու-ÝÁª ³é³Ýó Ýñ³Ýó·ñ³íáñÑ³Ù³Ó³ÛÝáõÃÛ³Ý£ ¼³Ý·í³Í³ÛÇÝ Éñ³ï-վության միջոցը տեղեկությունների աղբյուրի կամ կեղծանունով ëïáñ³·ñáÕ Ñ»ÕÇÝ³ÏÇ ËÝ¹ñ³Ýùáí Ï³ñáÕ ¿ Ýñ³Ýó ³ÝáõÝÇó Ù³ë-Ý³Ïó»É ¹³ï³í³ñáõÃÛ³ÝÁ£

ԴԱՏԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ԳԻԼԴԻԱ (Ռուսաստան)

ՀՌՉԱԿԱԳԻՐ

Դատական ակնարկի եւ ռեպորտաժի, ինչպես նաեւ լրագրողական հետաքննության ժանրում ազնիվ աշխատելու մասին

êáõÛÝ Ðéã³Ï³·ÇñÁ Ï³½Ùí»É ¿ ÙßÏ³å»ë¹³ï³í³ñ³Ï³Ý Ï³Ù Ý³Ë³¹³ï³Ï³Ý ¥Ñ³ñáõóÙ³Ý Ï³Ù Ý³Ë³ùÝÝ³Ï³Ý ÷áõÉáõÙ ·ïÝ íáÕ¤ ·áñÍ»ñ Éáõë³բանող մի խումբ լրագñáÕÝ»ñÇ ÏáÕÙÇó£ ö³ë-ï³ÃÕÃÇ ï³Ï ³é³çÇÝ ëïáñ³·ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ¹ñí»É »Ý ¸³ï³Ï³Ý Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ ·ÇÉ¹Ç³ÛÇ ÑÇÙÝ³¹ñÙ³Ý Å³Ù³Ý³Ï՝ 1997 Ãí³Ï³ÝÇ Ù³ÛÇëÇÝ, ØáëÏí³ÛáõÙ, ³Û¹áõÑ³Ý¹»ñÓ Ù»ÝÙ Ðéã³Ï³·Çոը բաց ենք ÃáÕÝáõÙ£ Ø»ÝÙ, Ý»ñùáÑÇßÛ³É ëÏ½բունքÝ»ñÁ å³ßï å³Ý»Éáõ å³ÛÙ³Ýáí, Ññ³íÇñáõÙ »ÝÙ Ðéã³Ï³·ñÇÝ ÙÇ³Ý³É ³ÛÉ Éñ³·ñáÕÝ»ñÇ »õë, ³Û¹ ÃíáõÙ Ý³»õ ï³ñ³Í³ßñç³Ý³ÛÇÝ ¼ÈØ-Ý»ñÇó, áíù»ñ ³ßË³-ïáõÙ »Ý¹³ï³Ï³Ý ³ÏÝ³ñÏÇ »õ é»åáñï³ÅÇ, ÇÝãå»ë Ý³»õ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Å³ÝñáõÙ ¥»Ã» Ýñ³Ýóª ùñ»³Ï³Ý-Çñ³-í³կան բնույÃÇ Ù»Õ³¹ñ³ÝùÝ»ñ å³ñáõÝ³ÏáÕ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñÁ ÉáõÛë »Ý ï»ëÝáõÙ ÙÇÝã»õ¹³ï³í×éÇ Ï³Û³óáõÙÁ¤£

Ø»½Ý³Ë »õ ³é³çÙï³Ñá·áõÙ ¿ Éñ³·ñáÕÇ Ù³ëÝ³·Çï³Ï³Ý Ñ» ÕÇÝ³ÏáõÃÛáõÝÁ£ ì»ñçÇÝ ßñç³ÝáõÙ §ë»õ³óÝáÕ¦, ³ÛëÇÝùÝª Ù³Ï»ñ»-ë³ÛÇÝ, ó³Íñáñ³Ï ùñ»³Ï³Ý é»åáñï³ÅÝ»ñÇ Å³ÝñÁ Ã»ñÃÇ ¿ç»ñÇó »õ »Ã»ñÇó ¹áõñë¿ ÙÕáõÙ ³ñ¹³ñ³¹³ïáõÃÛ³Ý ·³Õ³÷³ñáí ïá·áñí³Í, Ñ³Ýó³·áõÍáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ëáóÇ³É³Ï³Ý »õ ³ÛÉ å³ï×³éÝ»ñÁ í»ñÉáõÍáÕ áñ³ÏÛ³É ÝÛáõÃ»ñÁ£ ²Ûë Çñ³íÇ×³ÏÁ ãÇ Ñ³Ù³å³ï³ëË³-ÝáõÙ ÅáÕáíñ¹³í³ñáõÃÛ³Ý, Çñ³íáõÝùÇ, Çñ³í³·Çï³ÏóáõÃÛ³Ý ß³-Ñ»ñÇÝ, ÇÝãå»ë Ý³»õ éáõë³Ï³Ý ¼ÈØ-Ý»ñÇ Ñ»é³ÝÏ³ñÝ»ñÇÝ£

Î»Õ»Ï³ï í³Ï³Ý ï³ñ³ÍùÇ ³Û¹ Ñ³ï í³ÍáõÙ ³ßË³ïáÕ Éñ³·-ñáÕÝ»ñÇ ç³Ýù»ñÇ ÙÇ³íáñáõÙÁ Ã»É³¹ñíáõÙ ¿ Ù»ñ ÁÝ¹Ñ³Ýáõñ Ñ³Ù-քարային շահերի պաշտպանության անհրաժեշտությամբ, որը գե-րակայում է մրցակցության միտումների նկատմամբ: Մեր հեղինա-ÏáõÃÛáõÝÝ ³é³çÇÝ Ñ»ñÃÇÝ áã Ù³ëÝ³·Çï³Ï³Ý ¥¹ÇÉ»ï³Ýï³Ï³Ý¤ Ùáï»óáõÙÝ»ñÇó å³ßï å³ÝáõÃÛ³Ý Ï³ñÇù áõÝÇ, áñáÝù Ñ³ë³ñ³-ÏáõÃÛ³Ý ³ãùáõÙ ³ñÅ»½ñÏáõÙ »Ý¹³ï³Ï³Ý Éñ³·ñáÕÇ Ù³ëÝ³·Ç-ïáõÃÛáõÝÁ£ ØÇÙÛ³Ýó Ñ³Ù³ñ å³ï³ëË³Ý³ïíáõÃÛáõÝëï³ÝÓÝ»Éáí Ù»ñ ë»÷³Ï³Ý ³ÝáõÝÝ»ñáíª Ù»Ýù ¹³ï³Ï³Ý ³ÏÝ³ñÏÇ áõ é»åáñ-

ï ³ÅÇ, ÇÝãå»ë Ý³»õ Éñ³ ·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»ï ³ùÝÝáõÃÛ³Ý Å³ÝñáõÙ ×³-
նաչում ենք ազնիվ աշխատանքի հետեւյալ սկզբունքները.

1. Ø»Ýù ÁÝ¹áõÝáõÙ »Ýù ³ÛÝ ³ÝÓ³Ýó ûñÇÝ³ íáñáõÃÛ³Ý Ï³ÝË³-
í³ñÏ³ ÍÁ, áñáÝó ³ÝáõÝÝ»ñÝ áõ ³ñ³ñùÝ»ñÁ Ññ³å³ñ³Ï³ÛÇÝ »Ýù
դարձնում: Այս կամ այն անձի կամ մարդկանց խմբի օրինավորու-
ÃÛ³Ý Ï³ÝË³í³ñÏ³ÍÁ Ñ»ñùáÕ ó³ÝÏ³ó³Í Ù»Õ³¹ñ³ÝùÇ Ñ³Ù³ñ
Í³Ýñ³ÏßÇé ÷³ëï³ñÏÝ»ñ »Ý ³ÝÑñ³Å»ßï£

2. Մենք սկզբունքորեն ձգտում ենք խուսափել որեւէ մեկի հաս-
ó»ÇÝ Ù»Õ³¹ñ³ÝùÝ»ñ Ññ³å³ñ³Ï»ÉáõÓª ·»ñ³¹³ë»ÉáÍ áã Ã» Ñ³ë-
ï³ï»É, ³ÛÉ Ñ³ñó³¹ñáõÙÝ»ñ ³Ý»É Ù»½ Ñ³ÛïÝÇ ÷³ëï»ñÇ ³éÝãáõ-
թյամբ: Մեղավորության կամ անմեղության մասին դատավճիռներ,
³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ ÏáÝÏñ»ï Ù³ñ¹Ï³Ýó û·ïÇÝ í×ÇéÝ»ñ ÁÝ¹áõÝáõÙ ¿
միայն դատարանը: Այդուհանդերձ, իրավաբանական իմաստով ան-
Ù»ÕáõÃÛ³Ý Ï³ÝË³í³ñÏ³ÍÁ ãÇ ËáãÁÝ¹áïáõÙ Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý Ñ»-
տաքննությանը: Մենք դատավճիռ չենք կայացնում, բայց կարող
»Ýù Ù»Õ³¹ñ³Ýù ³é³ç³¹ñ»É, »Ã» ¹ñ³ Ñ³Ù³ñÑ³ÙáïÇã ÑÇÙù»ñ áõ-
Ý»Ýù£

3. Ø»Ýù Çñ³íáõÝù áõÝ»Ýù ³ßË³ï»É §³ñï³Ñáë³Í¦ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ñ»ï, »Ã» ¹ñ³Ýùë ï³ó»É »Ýù ùÝÝã³Ï³Ý, Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý
Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇó Ï³Ù å³ßïå³ÝáõÃÛ³Ý ÏáÕÙÇóª ³ÝÓÝ³Ï³Ý Ï³å»ñÇ
ÙÇçáóáí£ ´³Ûó Ù»Ýù ÑÝ³ñ³íáñ ã»Ýù Ñ³Ù³ñáõÙ Ññ³å³ñ³Ï»É
ÝÙ³Ý ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ÙÇ³ ÏáÕÙ³ÝÇáñ»Ýª ³é³Ýó Éñ³·ñáÕ³Ï³Ý
Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý£

4. Այն դեպքերում, երբ լիազորված մարմինների կողմից դեռեւս
մեղադրանք չի առաջադրվել, մեր քննադատության օբյեկտ կարող
»Ý ÉÇÝ»É å»ï³Ï³Ý Ù³ñÙÇÝÝ»ñáõÙ å³ßïáÝÝ»ñ ·ñ³íáÕ Ï³Ù ÏáÙ»ñóÇáÝ Ï³éáõÛóÝ»ñáõÙ ³Ïï Çí ¹»ñ Ë³Õ³óáÕ ³ÝÓÇÝù£ àñù³Ý
բարձր է կոնկրետ անձի պաշտոնական կամ գույքային դրությունը,
այնքան խիստ բառերով իրավունք ունենք գնահատել նրա գործու-
Ý»áõÃÛáõÝÁ£ ²Û¹áõÑ³Ý¹»ñÓ, Ù»Ýù Ññ³Å³ñíáõÙ »Ýù ÏáåÇï »õ ëïá-
ñ³óÝáÕ ³ñï³Ñ³Ûïáõ ÃÛáõÝÝ»ñáí ùÝÝ³¹³ïáõÃÛáõÝÇó£

5. Մեր քննադատության օբյեկտ դարձող յուրաքանչյուր անձ ի-
ñ³íáõÝù áõÝÇß³ñ³¹ñ»É Çñï»ë³Ï»ïÁ, áñå»ë Ï³ÝáÝ, ÙÇÝã»õ ÝÛáõ-
ÃÇ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÁ Ï³Ù Ñ»é³ñÓ³ÏáõÙÁ£ ²é³ÝÓÝ³ÏÇù³Õ³ù³Ï³Ý
կարեւորության պարագայում, երբ առաջիկա հրապարակման մա-
ëÇÝ ï»Õ»ÏáõÃÛ³Ý ³ñï³ÑáëùÁ Ï³ñáÕ ¿ Ñ³ñí³ÍÇ ï³Ï ¹Ý»É Ñá¹-
í³ÍÇ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÁ, Ù»Ýù Ù»½ Çñ³íáõÝù »Ýù í»ñ³å³ÑáõÙ ³-
նուղղակի աղբյուրների միջոցով վերստուգել մեզ հայտնի տեղե-
ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÁ£

6. Մենք չենք խուսափում ուղղակի, փաստարկված բանավեճից

Ýñ³Ýó Ñ»ï, áõÙ ùÝÝ³¹³ïáõÙ »Ýù Ù»ñ Ññ³å³ñ³ÏáõÙÝ»ñáõÙ »õ
×³Ý³ãáõÙ »Ýù Ýñ³Ýó å³ßïå³ÝáõÃÛ³Ý Çñ³íáõÝùÁ áã ÙÇ³ÛÝ ¹³-
ï³Ï³Ý Ï³ñ·áí£ Ø»Ýù å³ïñ³ëï »Ýù í»ñ³Ý³Û»É Ù»ñ ï»ë³Ï»ïÁ
»õ Ý»ñáõÙ Ñ³Ûó»É, »Ã» ëË³É »Ýù ÃáõÛÉ ïí»É£

7. ÎáÝÏñ»ï ùñ»³Ï³Ý ·áñÍÇÝ Ñ»ï»õ»Éáíª Ù»Ýù Çñ³íáõÝù áõ-
Ý»Ýù óáõÛó ï³É ùÝÝã³Ï³Ý »õ Ñ»ï³ùÝÝ³Ï³Ý Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ ëË³É-
Ý»ñÁª ÙÇ³ÛÝ ÷³ëï³ñÏ»Éáí Ù»ñ ËáëùÁ ûñ»ÝùÇ ¹ñáõÛÃÝ»ñáí£ Ø»Ýù
Çñ³íáõÝù áõÝ»Ýù Ëáë»É ³Ûë Ï³Ù ³ÛÝ ùÝÝã³Ï³Ý ·áñÍáÕáõÃÛ³Ý áã
մարդասիրական բնույթի մասին՝ հիմնավորելով այն համընդհա-
նուր բարոյական չափանիշներով:

8. ²ñ¹³ñ³¹³ ïáõÃÛ³Ý Ù³ñÙÇÝÁ, ÇÝãå»ë Ý³»õ Ýñ³ ·³Õ³÷³ÑÇ
Ù³ñÙÝ³íáñáõÙÁ ÙÇ³ÛÝ áõ ÙÇ³ÛÝ ¹³ï³ñ³ÝÝ ¿£ Ø»Ýù Çñ³íáõÝù áõ-
Ý»Ýù ÷³ëï³ñÏí³Í ùÝÝ³¹³ï»É ¹³ï³Ï³Ý Ñ³Ù³Ï³ñ·Ç Ã»ñáõ-
թյունները, դատավորների սխալները կամ արարքները, բայց դա չի
կարող խախտել արդարադատության նկատմամբ մեր հարգանքը:
¸³ï³ñ³ÝÇª Çñ³í³Ï³Ý áõÅë ï³ó³Í í×ÇéÝ»ñÁ »ÝÃ³Ï³ »Ý å³ñ-
ï³¹Çñ Ï³ï³ñÙ³Ý, Ã»»õ¹³ ãÇ Ë³Ý·³ñáõÙ ¹ñ³Ýó ùÝÝ³ñÏÙ³ÝÁ,
³Û¹ ÃíáõÙª Ý³»õ ½³Ý·í³Í³ÛÇÝ Éñ³ïíáõÃÛ³Ý ÙÇçáóÝ»ñáõÙ£

9. Ø»Ýù §¹³ï³ñ³ÝÇ Ï³Ù ùÝÝã³Ï³Ý Ù³ñÙÇÝÝ»ñÇ íñ³ ×ÝßáõÙ¦
»Ýù Ñ³Ù³ñáõÙ Ñ»ï³ùÝÝáõÃÛ³Ý Ï³Ù ¹³ï³í³ñáõÃÛ³Ý ÁÝÃ³óùÇ
այնպիսի մեկնաբանությունը, որը գրագետ չէ, փաստարկներ չի բե-
ñáõÙ, Çñ»Ýó ï»ë³Ï»ïÁ Ý»ñÏ³Û³óÝ»Éáõ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝ ãÇ ÁÝ-
Ó»éÝáõÙ »ñÏáõ ÏáÕÙ»ñÇó áñ»õ¿ Ù»ÏÇÝª Ù»Õ³¹ñáõ ÏáÕÙÇÝ Ï³Ù
å³ßïå³ÝáõÃÛ³ÝÁ£ ²ÝÃáõÛÉ³ïñ»ÉÇ ¿ ¹³ï³íáñÝ»ñÇ, Ñ»ï³ùÝÝáõ-
թյուն վարող անձանց կամ գործի մասնակիցների մասին վարկաբե-
ÏáÕ ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ ï³ñ³íáõÙÁ, »Ã» ¹ñ³Ýù ã»Ý ³éÝãíáõÙ Ññ³-
å³ñ³Ï³Ù³Ý ³é³ñÏ³ÛÇÝ£

10. Ø»Ýù ³é³ñÏáõÙ »Ýù Çñ³í³Ï³Ý Ã»Ù³Ûáí Ù»ñ Ññ³å³ñ³-
ÏáõÙÝ»ñÇÝ ù³Õ³ù³Ï³Ý ÑÝã»ÕáõÃÛáõÝ í»ñ³·ñ»Éáõ ¹»Ù£

Ազնիվ աշխատանքի վերոհիշյալ սկզբունքները բարոյական են
եւ չեն կարող կիրառվել իրավական նորմերի նմանողությամբ: Հռ-
չակագիրը ստորագրած լրագրողները պատասխանատու չեն այս
ժանրի բոլոր հրապարակումների համար, այդ թվում եւ նրանց, ով-
քեր չեն ընդունում մեր սկզբունքները: Մենք չենք ձգտում դատա-
կան կամ քննչական տեղեկատվության մենաշնորհի, բայց կարծում
ենք, որ լրագրողի մասնագիտական վարպետությունը բնականորեն
նրա համար առավելություններ է ստեղծում դատարաններում կամ
իրավապահ մարմիններում տեղեկություններ կամ մեկնաբանու-
թյուններ ստանալիս:

ՀԵՏԱՔՆՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

առաջին ծանոթություն

Investigative Journalism

first introduction

Ì ³ í ³ ÉÁª ï å. Ù ³ ÙáõÉ: î å ³ ù ³ Ý ³ ÏÁª 500

î å ³ · ñí»É ¿ § Ì ³ Ý ²ñÛ ³ Ý ¦ Ññ ³ ï ³ ñ ³ Ïã ³ ï ³ ÝÁ